COLECȚIA RAO CLASIC

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Toamna patriarhului

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Toamna patriarhului

Traducere din limba spaniolă de
TUDORA ȘANDRU MEHEDINȚI

editura rao

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
El otoño del patriarca

© GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ, 1975

© Editura RAO, 2014
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustrația copertei
©

2014

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

Descrierea CIP poate fi consultată
pe pagina de internet a
Bibliotecii Naționale a României

ISBN 978-606-609-572-3

La sfârșitul săptămânii, vulturii se lăsară în balcoanele palatului prezidențial, distruseră cu ciocul plasele de la ferestre și răscoliră cu aripile lor timpul încremenit dinăuntru, iar în zorii zilei de luni orașul se deșteptă din letargia-i de veacuri la adierea unei brize călduțe și gingașe, ce aducea un iz de mort important și de putredă grandoare. Abia atunci ne încumetarăm să intrăm fără a lua cu asalt zidurile năruite de piatră fortificată, așa cum voiau cei mai înverșunați, și fără să smulgem din balamale, cu boi înjugați, porțile cele mari, după cum propuneau alții, căci a fost de-ajuns să le împingă cineva pentru a ceda cu tot blindajul lor care, pe timpurile de glorie ale palatului, rezistase bombardelor lui William Dampier. Parcă am fi pătruns în lumea unei alte epoci, fiindcă aerul era mai ușor în gropile cu dărâmături din uriașul sălaș al puterii, iar liniștea părea străveche și lumina decrepită făcea ca totul din jur să se deslușească anevoie. În prima curte, ale cărei dale cedaseră presiunii subterane a buruienilor, văzurăm posturile pustii și în dezordine ale gărzilor care fugiseră, armele părăsite în rastel, lunga masă de

scânduri negeluite cu farfuriile cu resturile prânzului de duminică întrerupt de panică, văzurăm dependințele în penumbră unde fuseseră cândva birourile civile, ciupercile pestrițe și crinii albi printre petițiile nerezolvate, al căror curs obișnuit fusese mai încet decât acela al vieților celor mai sterpe, văzurăm în mijlocul curții cristelnița unde fuseseră botezate în sfântul har marțial mai mult de cinci generații, văzurăm, în spate, vechiul grajd al viceregilor transformat în garaj și, printre camelii și fluturi, berlina de pe vremea vacarmului, furgonul de pe timpul ciumei, caleașca din anul cometei, dricul progresului în cadrul ordinii, limuzina somnambulă a celui dintâi veac de pace, toate în stare bună, sub pânza de păianjen plină de colb și toate vopsite în culorile drapelului național. În curtea următoare, dincolo de grilajul de fier, erau trandafirii nînși de pulberea lunii, la umbra cărora dormeau leproșii în vremurile de glorie ale palatului, și se întinseseră într-atât, nefiind îngrijiți, încât aproape că nu mai rămăsese niciun ungher fără mirosul acela de roze în vălmășag cu pestilența ce răzbea până la noi din fundul grădinii, duhoarea de la cotețul de găini și miasma de balegă și urină fermentată de la vaci și de la soldații din biserica de pe timpurile coloniei preschimbată în staul pentru muls. Făcându-ne drum prin hățișul sufocant, văzurăm galeria cu arcade cu glastre de garoafe și frunze de astromelia, și pansele unde fuseseră încăperile concubinelor, și după felurimea resturilor menajere și numărul mare al mașinilor de cusut ni se păru cu putință să fi locuit acolo peste o mie de femei cu droaia lor de prunci născuți toți la șapte luni, văzurăm dezordinea ca la război de prin bucătării,

rufele în albii putrezind la soare, haznaua comună pentru concubine și soldați și, în fundul grădinii, sălciile somptuoase ce fuseseră aduse cu rădăcini din Asia Mică în uriașe sere pe mare, cu pământul, seva și burnița lor, și dincolo de sălcii văzurăm palatul, imens și trist, cu jaluzelele făcute țăndări prin care continuau să intre vulturii. N-am fost nevoiți să forțăm intrarea, cum crezusem, căci poarta din mijloc păru a se deschide doar sub imperiul vocii, așa încât am urcat la primul cat pe o scară de piatră roșie, ale cărei covoare de operă fuseseră tocate de copitele vacilor, și din primul vestibul și până în iatacuri văzurăm birourile și sălile oficiale în ruine, pe unde se plimbau vitele nepăsătoare mâncând perdelele de catifea și sfâșiind plușul fotoliilor, văzurăm tablouri cu subiecte eroice, cu sfinți și militari, aruncate pe jos printre mobile sfărâmate și balegi proaspete, văzurăm o sufragerie distrusă de vaci, sala de muzică profanată de stricăciunile vacilor, măsuțele de domino făcute bucățele și pajiștea meselor de biliard jupuită de vaci și, părăsită într-un ungher, mașina de fabricat vânt, care falsifica orice fenomen de pe cele patru cvadrante ale rozei vânturilor pentru ca lumea din palat să suporte mai ușor nostalgia mării dispărute, văzurăm colivii de păsări atârnând peste tot, acoperite încă de husele care le ocroteau somnul dintr-una din nopțile săptămânii trecute, iar prin ferestrele nenumărate văzurăm uriașul animal adormit, care era orașul neștiutor din acea istorică zi de luni pe care începea s-o trăiască și, dincolo de oraș, craterele moarte cu aspra cenușă lunară ale câmpiei nesfârșite, unde odinioară fusese marea. În acel spațiu interzis pe care foarte puțini oameni avuseseră privilegiul să-l cunoască, am simțit pentru prima oară

mirosul de stârv al vulturilor, le-am perceput gâfâitul milenar, instinctul prevestitor şi, călăuzindu-ne după duhoarea de putrefacţie răspândită prin fâlfâirea aripilor lor, am găsit în salonul de audienţe tigvele de vacă năpădite de viermi, picioarele din spate repetate fără şir în oglinzile mari, şi atunci am împins o uşă laterală ce dădea într-un cabinet ascuns în zid şi acolo l-am văzut pe el, în uniforma de doc fără galoane, cu jambierele puse, cu pintenul de aur la călcâiul stâng, mai bătrân decât toţi oamenii şi toate vietăţile de pe pământ şi din apă, prăbuşit cu faţa în jos, cu braţul drept îndoit sub cap în chip de pernă, aşa cum dormise noapte de noapte în toate nopţile din cumplit de lunga-i viaţă de despot singuratic. Abia când l-am întors să-i vedem faţa am înţeles că era cu neputinţă să-l recunoaştem, chiar dacă n-ar fi fost ciugulit de vulturi, fiindcă niciunul din noi nu-l văzuse vreodată, cu toate că profilul lui se afla pe ambele feţe ale monedelor, pe timbrele poştale, pe etichetele purgativelor, pe bandajele de hernie şi pe scapularii, iar tabloul lui înrămat unde apărea cu drapelul naţional şi dragonul patriei pe piept era expus mereu şi pretutindeni, căci ştiam că erau copii după portretele socotite inexacte încă de pe vremea cometei, când până şi părinţii noştri ştiau cine era el numai pentru că-i auziseră povestind pe părinţii lor, iar aceştia pe ai lor, şi de mici ne obişnuiseră să credem că el era viu acolo în palatul puterii, fiindcă cineva văzuse cum se aprindeau luminile într-o noapte de petrecere, altcineva povestise că-i zărise ochii trişti, buzele palide, mâna gânditoare schiţând în van gesturi de rămas-bun prin dantelele bisericeşti ale limuzinei prezidenţiale, iar cu mulţi ani în urmă, într-o duminică, îl luaseră înăuntru

pe orbul acela rătăcitor care pentru cinci bănuți recita versurile poetului uitat Rubén Dario și se întorsese fericit cu o uncie de aur adevărat cu care fusese plătit pentru recitalul dat numai pentru el, deși nu-l văzuse, de bună seamă, și nu fiindcă era orb, ci fiindcă niciun muritor nu-l mai văzuse de pe vremea vărsatului negru, și totuși știam că se afla acolo, o știam deoarece lumea continua să existe, viața mergea mai departe, poșta ajungea la timp, fanfara municipală cânta seria de valsuri leșinate în fiecare sâmbătă sub palmierii prăfuiți și felinarele triste din Piața Armelor, și alți muzicanți bătrâni le luau locul celor care mureau. În ultimii ani, când dinăuntru n-au mai răzbit zgomote omenești, nici cânt de păsări, iar porțile blindate se închiseseră pentru totdeauna, știam că era totuși cineva în palat, căci noaptea se vedeau lumini ca de corăbii la ferestrele dinspre mare, și cei care se încumetaseră să se apropie auzeau tropot de copite și fornăit de animale mari dincolo de zidurile fortificate, și într-o după-amiază de ianuarie o vacă în balconul prezidențial contemplând asfințitul, închipuiți-vă, o vacă în balconul patriei, ce îngrozitor, ce țară nenorocită, dar se făcură tot soiul de presupuneri legate de posibilitatea aceea ca o vacă să fi ajuns în balcon, doar toată lumea știa că vacile nu urcă scările, și în special dacă sunt de piatră, și cu atât mai puțin dacă au covoare, astfel încât în cele din urmă n-am mai știut dacă o văzuserăm cu adevărat sau nu cumva trecând într-o după-amiază prin Piața Armelor visaserăm cu ochii deschiși că o vacă stătea în balconul prezidențial unde, de fapt, nu se văzuse nimic și nici n-avea să se mai vadă ani mulți, până în zorii ultimei vineri când începură să apară cei dintâi vulturi ce-și luară zborul de pe

acoperișul spitalului pentru săraci unde picoteau zilnic, veniți de undeva de departe de țărm, se iviră în valuri succesive din zarea hăului de pulbere unde fusese odată marea, se rotiră o zi întreagă în cercuri molcome deasupra palatului, până când un rege de-al lor, cu penele ca rochia de mireasă și guler roșu-aprins, dădu un ordin tăcut și atunci începu prăpădul de geamuri sparte, mirosul acela de hoit mare, năvala de vulturi prin ferestre, ceea ce nu era cu putință decât într-o casă rămasă de izbeliște, așa încât am îndrăznit și noi să intrăm și am descoperit în sanctuarul pustiu resturile măreției, trupul ciugulit, mâinile netede de fecioară cu însemnul puterii pe osul inelarului, tot corpul fiind plin de licheni minusculi și vietăți parazite din străfundurile mării, mai cu seamă la subsuori și între picioare, și avea bandajul de pânză tare ce-i susținea testiculul umflat de hernie, singurul care fusese ocolit de vulturi cu toate că era cât un rinichi de bou, dar nici măcar atunci nu ne încumetarăm să credem că murise, fiindcă era a doua oară când fusese găsit în biroul acela, singur și îmbrăcat, mort după câte se pare de moarte bună în timpul somnului, așa cum fusese prezis cu mulți ani în urmă în apa fermecată din ulcelele ghicitoarelor. Prima oară când îl găsiră, aflat la începutul toamnei vieții lui, națiunea mai era încă destul de vie pentru ca el să se simtă în primejdie de moarte chiar și-n singurătatea dormitorului său, și totuși cârmuia mai departe, ca și cum ar fi știut că îi e hărăzit să nu moară în vecii vecilor, căci pe atunci nu părea că era vorba de un palat prezidențial, ci de o piață unde erai nevoit să-ți croiești drum printre slugi desculțe care descărcau de pe măgari zarzavaturi și coșuri cu găini prin coridoare, sărind peste

cumetre cu copii morți de foame, care dormeau claie peste grămadă pe scări, așteptând miracolul milostiveniei oficiale, și trebuia să te ferești de puhoaiele de zoaie aruncate de concubinele slobode la gură care puneau în vase flori proaspete în locul celor de peste noapte și spălau podelele, îngânând cântece de dragoste amăgitoare în ritmul în care băteau cu crengi uscate covoarele prin balcoane, totul petrecându-se în toiul scandalului stârnit de slujbașii pe viață care descopereau găinile ouându-se în sertarele birourilor, al foielii curvelor și soldaților prin closete, al larmei de păsări și încăierărilor de câini vagabonzi chiar și în cursul audiențelor, fiindcă nimeni n-avea habar care cine este, nici de partea cui, în palatul acela cu porțile deschise în a cărui dezordine nemaipomenită era cu neputință să-ți dai seama unde se afla cârmuirea. Stăpânul casei nu numai că lua parte la prăpădul acela ca de bâlci, dar îl și stârnea și-l ațâța, căci îndată ce se aprindea lumina la el în dormitor, înainte de cântatul cocoșilor, garda prezidențială suna deșteptarea, vestind noua zi cazărmii Conde din vecinătate, aceasta o repeta pentru baza de la San Jerónimo, care la rândul ei o trâmbița fortăreței din port, iar aceasta o repeta din nou de șase ori, una după alta, trezind mai întâi orașul, apoi toată țara, în vreme ce el medita pe closetul portabil, încercând cu mâinile să-și domolească țiuitul urechilor care începea tocmai atunci, și văzând cum licăreau luminile corăbiilor pe mișcătoarea mare de topaz, care pe timpurile acelea de glorie se mai afla încă în fața ferestrei sale. În fiecare zi de când luase în stăpânire palatul, supraveghease mulsul la grajduri ca să măsoare cu mâna lui cantitatea de lapte pe care cele trei căruțe prezidențiale trebuiau s-o ducă la

cazărmile din oraş, bea apoi la bucătărie o ceaşcă mare de cafea neagră şi mânca turtă de manioc fără să ştie prea bine încotro aveau să-l poarte toanele acelei zile, mereu atent la sporovăiala slugilor, cărora, fiind de-ale casei, le vorbea pe limba lor, preţuindu-le nespus linguşelile ceremonioase şi deslușindu-le lesne intenţiile, şi puţin înainte de ora nouă făcea o baie prelungă, în apa cu ierburi fierte din bazinul de granit construit la umbra migdalilor din grădina sa particulară, şi abia după unsprezece izbutea să-şi biruie neliniştea ce-l cuprindea în zori şi să facă faţă întâmplărilor reale. Odinioară, pe vremea ocupaţiei infanteriei marine, se închidea în cabinet pentru a hotărî soarta patriei, împreună cu comandantul trupelor debarcate, şi semna tot felul de legi şi decrete punându-şi degetul gros, căci pe atunci nu ştia să citească, nici să scrie, dar când îl lăsară încă o dată singur cu patria şi puterea sa, nu-şi mai făcu sânge rău cu corvoada legilor scrise, ci cârmui prin viu grai şi în persoană în orice moment şi pretutindeni, cu o parcimonie neclintită, dar şi cu o pricepere de neconceput pentru vârsta sa, asediat de o puzderie de leproşi, orbi şi damblagii care implorau din propria mână sarea tămăduirii, şi de politicieni cu ştiinţă de carte şi adulatori nerușinaţi care-l proclamau drept cel care îndreaptă cutremurele, eclipsele, anii bisecţi şi alte greşeli ale Domnului, târându-şi prin tot palatul paşii uriaşi de elefant pe zăpadă, în vreme ce rezolva treburi de stat şi probleme curente cu aceeaşi naturaleţe cu care poruncea să-mi luaţi uşa asta de aici şi să mi-o puneţi dincolo, iar când o luau să mi-o puneţi la loc, iar când o puneau, ceasul din turn să nu bată de douăsprezece la douăsprezece, ci la două pentru ca viaţa să pară mai

lungă, porunca era împlinită fără nicio șovăială, fără o clipă de răgaz, în afara orei ca de moarte a siestei, când se refugia în penumbra concubinelor, alegea una cu forța și fără s-o dezbrace, fără să închidă ușa, în incinta palatului răsunând atunci gâfâiala-i nemiloasă de bărbat grăbit, zornăitul jinduitor al pintenului de aur, scâncetul ca de câine, groaza femeii care-și irosea răstimpul de dragoste străduindu-se să abată privirea ștearsă a copiilor prematuri, țipetele ei cărați-vă de aici, duceți-vă să vă jucați în curte, nu-i voie să vadă copiii așa ceva, și apoi glasurile se stingeau, viața încremenea, se lăsa o liniște adâncă, toată lumea rămânea stană de piatră cu degetul pe buze, fără să respire, liniște, generalul se odihnește, dar cei care-l cunoscuseră mai bine nu se încredeau nici măcar în răgazul acelei clipe sacre, fiindcă întotdeauna părea că se dedublează, doar îl văzuseră jucând domino la șapte seara și în același timp fusese văzut dând foc baligilor de vacă pentru a alunga țânțarii din salonul de audiențe, și nimeni nu-și făcea vreo iluzie până ce nu se stingeau luminile de la ultimele ferestre și nu răzbătea zgomotul huruitor al celor trei zăvoare, celor trei lacăte și celor trei drugi de la dormitorul prezidențial, și până nu se auzea prăbușindu-se pe pardoseala de piatră trupul lui istovit și răsuflarea-i de copil decrepit ce devenea tot mai adâncă, pe măsură ce mareea creștea, până când harfele noptatice ale vântului făceau să amuțească greierii din timpanele lui și un uriaș val de spumă pustia străzile străvechiului oraș al viceregilor și al corsarilor și năvălea în palatul prezidențial prin toate ferestrele, ca în acea cumplită sâmbătă de august, când oglinzile se umplură de scoici și salonul de audiențe rămase la discreția rechinilor,

depăşind cel mai ridicat nivel al oceanelor preistorice şi revărsându-se peste faţa pământului, peste spaţiu şi timp, şi numai el rămase plutind cu faţa în jos pe apa lunară a viselor lui de înecat solitar, cu uniforma-i de doc de simplu soldat, cu jambierele puse, cu pintenul de aur şi braţul drept îndoit sub cap în chip de pernă. Acea prezenţă simultană a sa pretutindeni în anii bolovănoşi care i-au precedat cea dintâi moarte, urcuşul acela în timp ce cobora, extazierea în faţa mării pe când agoniza de dragoste nesatisfăcută nu erau un privilegiu al firii lui, aşa cum proclamau adulatorii, nici vreo născocire a mulţimii, cum susţineau cei care-l defăimau, ci norocul de a se putea bizui până-n pânzele albe pe serviciile şi pe fidelitatea de câine a lui Patricio Aragonés, dublul lui perfect, care fusese găsit fără ca nimeni să-l fi căutat când veniră la el cu vestea, domnule general, că o falsă trăsură prezidenţială cutreiera satele de indieni făcând o afacere mănoasă cu acea înlocuire, că-i văzuseră ochii stinşi în penumbra de moarte, că-i văzuseră buzele palide, mâna de mireasă gingaşă cu o mănuşă de atlaz aruncând sare bolnavilor îngenuncheaţi în stradă, şi că în urma trăsurii veneau călare doi falşi ofiţeri strângând bani grei pentru binefacerea tămăduirii, închipuiţi-vă, domnule general, ce sacrilegiu, însă el nu dădu niciun ordin împotriva impostorului, ci porunci să-i fie adus în secret la palatul prezidenţial, cu capul vârât într-un sac din fire de agavă ca să-l dezorienteze, şi atunci îl copleşi umilinţa de a se vedea pe sine însuşi pe picior de egalitate cu celălalt, la naiba, omul ăsta sunt eu, zise, căci într-adevăr era ca şi cum ar fi fost, în afară de vocea autoritară pe care celălalt nu izbuti s-o imite niciodată, şi de netezimea liniilor din palmă, acolo unde curba vieţii

se prelungea fără poticneli până la baza degetului gros, şi dacă n-a poruncit să fie împuşcat pe loc n-a făcut-o din interesul de a-l păstra ca înlocuitor oficial, căci asta-i trecu prin minte mai târziu, ci fiindcă l-a tulburat speranţa deşartă că datele propriului destin ar sta scrise în palma impostorului. Când se încredinţă de zădărnicia acelui vis, Patricio Aragonés supravieţuise impasibil la şase atentate, luase obiceiul să-şi târâie picioarele strivite cu lovituri de ciocan, îi ţiuiau urechile şi-l supăra hernia în zorii zilelor de iarnă, şi învăţase să-şi scoată şi să-şi pună pintenul de aur încurcându-şi curelele numai ca să câştige timp în cursul audienţelor, bombănind ducă-se naibii cataramele astea făcute de meşterii din Flandra, nu-s bune de nimic, şi din mucalit şi vorbăreţ cum fusese pe când sufla sticlă la cuptorul părintelui său ajunse gânditor şi sumbru, neatent la ce i se spunea, scrutând penumbra privirilor spre a ghici ce nu i se spunea, fără a răspunde vreodată la o întrebare înainte de a întreba la rându-i dar dumneata ce părere ai?, şi din trântor şi parazit cum fusese pe vremea când vindea minuni se făcu trudnic de sârguincios, călător neînduplecat, zgârcit şi hrăpăreţ, mulţumindu-se să facă dragoste cu forţa şi să doarmă pe podea îmbrăcat, cu faţa în jos şi fără pernă, renunţând la ifosele-i timpurii de identitate proprie şi la orice vocaţie moştenită în ce priveşte ambiţia strălucită de a fi pur şi simplu suflător de sticlă, şi înfrunta cele mai îngrozitoare riscuri ale puterii, aşezând cea dintâi piatră acolo unde niciodată n-avea să se mai pună vreuna, tăind panglici inaugurale pe meleagurile duşmanilor şi îndurând năruirea atâtor vise duse pe apa sâmbetei, înfrânându-şi atâtea suspine stârnite de speranţe imposibile, pe când încorona aproape fără să le atingă

atât de multe şi atât de efemere şi de inaccesibile regine ale frumuseţii, căci se împăcase pe veci cu soarta ce-i hărăzise un destin care nu era al său, chiar dacă n-a făcut-o din lăcomie, nici din convingere, ci fiindcă el i-a schimbat existenţa dându-i slujba de impostor oficial pe viaţă, cu o simbrie de cincizeci de pesos pe lună şi avantajul de a trăi ca un rege fără pacostea de a fi rege cu adevărat, ce-ţi poţi dori oare mai mult? Confuzia aceea a identităţilor a atins culmea într-o noapte cu vânt, când dădu peste Patricio Aragonés suspinând înaintea mării, învăluit în boarea înmiresmată de iasomie, şi-l întrebă cu îndreptăţită nelinişte dacă nu cumva îi puseseră omag în mâncare fiindcă mergea împleticindu-se, bătut parcă de un vânt necruţător, iar Patricio Aragonés îi răspunse că nu, domnule general, se întâmplase ceva şi mai rău, căci sâmbăta trecută încoronase o regină de carnaval şi dansase cu ea primul vals, şi acum nu mai găsea portiţa de a scăpa din amintirea aceea, fiindcă era cea mai frumoasă fată de pe lume, din cele care n-au fost făcute pentru unul ca mine, domnule general, numai dacă aţi vedea-o, dar el îi răspunse cu un oftat de uşurare, ce dracu', astea-s chestii care li se întâmplă bărbaţilor când sunt în mare lipsă de femei, propunându-i să i-o sechestreze, după cum făcuse cu atâtea femei încântătoare care-i ajunseră ibovnice, ţi-o vâr eu cu forţa în pat, cu patru soldaţi care s-o ţină de picioare şi de mâini pe când tu te înfrupţi după pofta inimii, la naiba, cu vârf şi îndesat, zise, până şi mironosiţele se zbat ca turbatele la început, iar apoi te imploră nu mă lăsaţi aşa, domnule general, ca un biet fruct văduvit de sămânţă, însă Patricio Aragonés nu voia aşa ceva, ci şi mai mult, voia să fie iubit, căci fata asta ştie

cum stau lucrurile, domnule general, o să vedeți și dumneavoastră c-o să înțelegeți când o veți vedea, și atunci el l-a îndemnat întru ușurare s-o apuce pe cărările noptatice care duc la încăperile concubinelor lui și îngăduindu-i să se folosească de ele ca și cum ar fi el însuși, asaltându-le în mare grabă și fără să-și lepede hainele, iar Patricio Aragonés se cufundă de bună-credință în cloaca aceea de iubiri de împrumut, socotind că avea să-și înfrâneze astfel patima, dar dorința-i era atât de arzătoare, că uneori uita condițiile împrumutului, se desfăcea distrat la șliț, se pierdea în amănunte, se lovea din neatenție de pietrele ascunse ale femeilor mai puțin darnice, le smulgea suspine adânci și le făcea să râdă uimite în beznă, mare hoț, domnule general, îi spuneau, sunteți tot mai nesătul cu toți anii pe care-i aveți, și de atunci niciunul din ei și niciuna din ele n-a mai știut care dintre copii era fiul cui, deoarece și copiii lui Patricio Aragonés, ca și ai lui, se nășteau la șapte luni. Astfel, Patricio Aragonés ajunse omul cel mai de seamă al puterii, cel mai iubit și poate și cel mai temut, iar el avu mai mult timp să se ocupe de armată, la fel de temeinic cum o făcuse la începutul mandatului, nu pentru că puterea lui s-ar sprijini pe armată, cum credeam cu toții, ci dimpotrivă, pentru că era dușmanul său firesc cel mai de temut, așa încât îi făcea pe unii ofițeri să se creadă spionați de alții, îi schimba dintr-un loc într-altul, ca să-i împiedice să pună ceva la cale, aproviziona cazărmile cu opt cartușe oarbe la fiecare zece câte se cuveneau și le trimitea pulbere amestecată cu nisip de mare păstrând muniția cea bună la îndemâna lui într-un depozit din palatul prezidențial, ale cărui porți aveau chei fără dublură și unde nimeni altcineva

nu putea pătrunde, în afară de el, la adăpostul umbrei tăcute a prietenului meu de-o viață, generalul Rodrigo de Aguilar, artilerist cu Academia Militară care pe deasupra mai era și ministrul Apărării și totodată comandantul gărzii prezidențiale, căpetenia serviciilor de siguranță a statului și unul dintre foarte puținii muritori cărora le-a fost îngăduit să-l bată la o partidă de domino, fiindcă-și pierduse brațul drept încercând să dezamorseze o încărcătură de dinamită doar cu câteva minute înainte ca berlina prezidențială să treacă pe la locul atentatului. Se simțea atât de sigur, ocrotit fiind de generalul Rodrigo de Aguilar și ajutat de Patricio Aragonés, încât începu să dea uitării presimțirile rele în ce-l privea și ajunse să se lase văzut tot mai mult, se încumetă să se plimbe prin oraș însoțit doar de un aghiotant într-o trăsură fără fanioane, contemplând prin perdeluțe catedrala falnică de piatră pe care el o declarase prin decret cea mai frumoasă din lume, iscodind conacele vechi cu ziduri trainice, cu porți din vremuri de mult apuse, ce-aveau brâuri cioplite de floarea-soarelui cu fața spre mare, străzile pietruite cu miros de lumânări stinse din cartierul viceregilor, domnișoarele palide care făceau dantele cu iglița, vădind o cuviință de neînvins dincolo de glastrele de garoafe și glicine atârnate prin balcoane, mănăstirea cadrilată a călugărițelor basce, de unde la ora trei după-amiaza răzbăteau aceleași acorduri de clavicord cu care sărbătoriseră prima apariție a cometei, pentru a străbate apoi labirintul confuz al târgului, cu muzica-i ucigătoare, tarabele cu bilete de loterie, cărucioarele cu rachiu, șiragurile de ouă de iguană, mărfurile ieftine de la turci, decolorate de soare, tabloul înfricoșător cu fata prefăcută

în scorpion drept pedeapsă că nu-şi ascultase părinţii, ulicioara nenorocită a femeilor fără bărbaţi care ieşeau despuiate în amurg să-şi cumpere plătică albastră şi bibani trandafirii, înjurându-se de mama focului cu zarzavagioaicele, în timp ce li se uscau rufele pe balcoanele de lemn cioplit, simţi izul de creveţi stricaţi, văzu după colţ strălucirea familiară a petalelor de căldăruşă, dezordinea pestriţă a barăcilor negrilor de pe promontoriul golfului, şi dintr-odată se ivi portul, ah, portul, iată digul cu parapet, străvechiul crucişător al infanteriştilor, mai nesfârşit şi mai sumbru ca adevărul, negresa care se dădu în lături prea târziu pentru a face loc trăsurii speriate înfiorându-se de moarte la vederea bătrânului crepuscular care contempla portul cu privirea cea mai tristă de pe lume, el este! se minună înspăimântată, trăiască şeful, strigă, trăiască, strigau bărbaţii, femeile şi copiii ieşind în fugă de prin cârciumile şi hanurile indienilor, trăiască, strigau cei care opriră caii şi blocară trăsura, ca să strângă mâna conducătorului, o pornire atât de sinceră şi de neaşteptată, încât el abia avu timp să dea la o parte braţul înarmat al aghiotantului dojenindu-l cu asprime, nu fi prost, locotenente, lasă-i să mă iubească, atât de entuziasmat de izbucnirea aceea de dragoste şi de altele asemănătoare din zilele ce au urmat, încât generalul Rodrigo de Aguilar trebui să se străduiască mult pentru a-i scoate din cap ideea de a se plimba într-o trăsură descoperită, ca să mă poată vedea bine patrioţii, ce naiba, fiindcă el n-avea habar că asaltul din port fusese într-adevăr spontan, dar celelalte erau organizate de propriile servicii de siguranţă, ca să-i facă pe plac fără nicio primejdie şi într-atât îl îmbătă dovada aceea de dragoste din pragul toamnei lui, încât se

încumetă să plece din oraș după ani mulți, repunând în funcție vechiul tren vopsit în culorile drapelului, care se cățăra ca o pisică pe cornișele dealurilor din întinsul său regat al tristeții, făcându-și drum printre hățișurile orhideelor și balsaminelor amazoniene, alungând maimuțele, păsările paradisului, leoparzii adormiți pe șine, până la satele glaciale și pustii de pe sălbaticele sale meleaguri natale, în ale căror gări era așteptat cu fanfară și marșuri lugubre, întâmpinat cu dangăt funebru de clopote, de oameni purtând pancarte de bun venit patriarhului fără nume, care stătea așezat la dreapta Sfintei Treimi, îi aduceau indieni vagabonzi pe cărările ce coborau în vale ca să cunoască puterea ascunsă în penumbra de moarte a vagonului prezidențial, și cei care izbuteau să se apropie nu vedeau nimic altceva decât ochii buimaci în spatele geamului prăfuit, buzele tremurânde, palma unei mâini anonime ce saluta din limbul gloriei, în timp ce un oarecare din escortă încerca să-l ia de la fereastră, aveți grijă, domnule general, patria are nevoie de dumneavoastră, dar el răspundea cufundat în visare, nu te neliniști, colonele, oamenii ăștia mă iubesc, atât în trenul ce străbătea pustietățile, cât și în vasul cu zbaturi de lemn, care înainta lăsând în urmă amintirea unor valsuri la pianolă, învăluită în mireasma dulce de gardenii și salamandre moarte în afluenții ecuatoriali, ferindu-se de leșuri de dragoni preistorici, de insule providențiale unde se ascundeau să nască sirenele, de înserări funeste peste imense orașe dispărute, până și în cătunele dezolante cu focuri aprinse ai căror locuitori veneau în fugă la țărm să privească vasul de lemn vopsit în culorile patriei și abia de izbuteau să deslușească o mână a nimănui cu mănușă de atlaz ce saluta de la

fereastra cabinei prezidențiale, însă el vedea pâlcurile de oameni adunați la mal fluturând în lipsă de steaguri frunze de malanga, îi vedea pe cei care se aruncau în apă cu câte un tapir viu, un nap uriaș cât o labă de elefant, niște găinușe de munte pentru tocănița președintelui, și ofta mișcat în penumbra ca de biserică a cabinei, uită-te la ei cum vin, căpitane, vezi cât de mult mă iubesc. În luna decembrie, când lumea Caraibilor se făcea ca de sticlă, urca în trăsură pe coastele stâncoase până la casa cățărată pe culmea recifelor și-și petrecea după-amiaza jucând domino cu foștii dictatori din alte țări de pe continent, părinții detronați ai altor patrii, cărora el le dăduse azil vreme îndelungată, și care acum îmbătrâneau în umbra milostiveniei sale, visând, în fotoliile de pe terasă, la himerica navă a unei a doua șanse, vorbind singuri, murind deja morți fiind în vila de odihnă pe care el le-o construise pe faleză, după ce-i primise pe toți ca pe unul singur, căci toți apăreau în zori, cu uniforma de gală îmbrăcată pe dos peste pijama, cu un cufăr de bani furați din tezaurul național și o valiză cu decorații, tăieturi din ziare lipite pe vechi registre de contabilitate și un album de fotografii pe care i le arătau lui la prima întrevedere, de parcă ar fi fost scrisori de acreditare, spunându-i uitați-vă, domnule general, acesta sunt eu pe când eram locotenent, aici sunt în ziua când am preluat puterea, aici la a șaptesprezecea aniversare a preluării puterii, iar aici, priviți, domnule general, însă el le acorda azilul politic fără să le dea prea multă atenție și fără să cerceteze asemenea scrisori de acreditare, pentru că singurul act de identitate al unui președinte răsturnat de la putere trebuie să fie certificatul de deces, spunea, și asculta la fel

de dispreţuitor amărâtul discurs amăgitor cum că accept pentru puţină vreme nobila dumneavoastră ospitalitate până când poporul meu va face dreptate judecându-l pe uzurpator, veşnica formulă de o solemnitate puerilă pe care puţin mai târziu i-o debita uzurpatorul, şi apoi uzurpatorul uzurpatorului, ca şi cum n-ar şti ticăloşii de ei că în treburile astea de bărbaţi cel care cade e bun căzut, şi-i găzduia pe toţi câteva luni în palatul prezidenţial, îi obliga să joace domino până-i scutura de ultimul sfanţ, şi apoi mă duse de braţ până la fereastra dinspre mare, mă ajută să mă lamentez din pricina vieţii ăsteia nenorocite care curge necontenit într-un singur sens, mă consolă cu iluzia că mă voi duce acolo, uite, acolo, în vila aceea uriaşă ce pare un transatlantic eşuat pe culmea recifelor, unde am pentru dumneata o cameră foarte luminoasă şi mâncare bună, şi o grămadă de timp ca să poţi uita împreună cu alţi tovarăşi întru nenorocire, şi cu o terasă spre mare, unde lui îi plăcea să stea în după-amiezile de decembrie, nu atât din dorinţa de a juca domino cu droaia aceea de oameni de nimic, ci pentru a se desfăta la bucuria meschină de a nu fi unul dintre ei, pentru a se privi în oglinda pilduitoare a mizeriei lor în vreme ce el se bălăcea în mocirla nesfârşită a fericirii, visând de unul singur, urmărind cu paşi ageri şi gând rău mulatrele supuse care măturau palatul în penumbra zorilor, adulmecându-le mirosul de dormitor comun şi briantină de duzină, şi pândind ocazia să dea peste una singură şi să facă dragoste ca un cocoş în spatele uşilor de pe la birouri, pe când ele se prăpădeau de râs în întuneric, ce şmecher mai sunteţi, domnule general, atât de mare şi încă atât de hămesit, însă după aceea pe el îl cuprindea tristeţea şi începea să cânte spre

a se consola fără să-l audă nimeni, sclipitoare lună de ianuarie, privește-mă cum pătimesc pe eșafodul ferestrei tale, cânta, atât de sigur de dragostea poporului său în lunile acelea de octombrie fără presimțiri rele, încât își atârna hamacul în curtea conacului de la marginea orașului unde locuia maică-sa, Bendición Alvarado, și-și făcea siesta la umbra tamarinilor, fără escortă, visând pești rătăcitori care navigau pe apele colorate ale dormitoarelor, patria e tot ce poate fi mai bun din câte s-au inventat, mamă, suspina, însă niciodată nu aștepta răspunsul singurei ființe de pe lume care se încumeta să-l dojenească din pricina mirosului de ceapă putredă ce i se răspândea de la subsuori, ci se întorcea la palatul prezidențial pe poarta principală, exaltat de anotimpul acela miraculos din Caraibi în ianuarie, de împăcarea cu lumea la sfârșitul bătrâneților sale, de serile violete în care făcuse pace cu nunțiul apostolic care îl vizita neanunțat pentru a încerca să-l convertească la credința întru Hristos, pe când serveau ciocolată cu fursecuri, iar el argumenta prăpădindu-se de râs că, dacă Dumnezeu e atât de grozav cum ziceți dumneavoastră, spuneți-I să-mi scoată gâza asta care-mi zumzăie în ureche, îi zicea, și-și descheia cei nouă nasturi de la șliț și-i arăta hernia uriașă, spuneți-I să-mi dezumfle vietatea asta, îi zicea, dar nunțiul îl păstorea plin de stoicism, încerca să-l convingă că tot ce este adevărat, spună lumea ce o vrea, purcede de la Sfântul Duh, și el îl petrecea până la ușă cu cele dintâi lămpi, scuturându-se de râs, așa cum fusese văzut de foarte puține ori, nu prăpădiți praful de pușcă pe vulturi, părinte, îi zicea, la ce bun să mă convertiți dacă oricum fac ceea ce vreți dumneavoastră, ce naiba! Oaza aceea de liniște pieri pe neașteptate,

când, într-o luptă de cocoşi dintr-un ţinut îngheţat de departe, un cocoş carnivor îi smulse capul adversarului şi-l devoră cu lovituri de cioc în faţa unui public înnebunit de sânge şi a unei fanfare de beţivani care sărbătoriră grozăvia cu muzică de petrecere, căci el fusese singurul care luă în seamă prevestirea cea rea, o simţi atât de clar şi iminent, încât ordonă în taină escortei să-l aresteze pe unul dintre muzicanţi, pe acela care cânta la trompetă, şi într-adevăr găsiră la el o armă de foc cu ţeava scurtă şi omul mărturisi, torturat fiind, că avea de gând să tragă asupra lui în confuzia iscată la ieşire, bineînţeles, era limpede ca lumina zilei, lămuri el, fiindcă eu mă uitam la toţi şi toţi se uitau la mine, dar singurul care n-a îndrăznit să mă privească nici măcar o dată a fost ticălosul ăsta de trompetist, nenorocitul, şi totuşi el ştia prea bine că nu asta era pricina cea de pe urmă a neliniştii care-l chinuia, pentru că o simţi mai departe în nopţile din palatul prezidenţial, chiar şi după ce serviciile lui de siguranţă îi demonstraseră că nu avea motive de îngrijorare, domnule general, totul era în ordine, dar din clipa când îl fulgeră presimţirea de la lupta de cocoşi se agăţă de Patricio Aragonés, ca şi cum ar fi fost el însuşi, dându-i să mănânce din mâncarea lui, să guste din mierea lui de albine cu aceeaşi lingură pentru ca măcar să moară împăcat la gândul că au murit amândoi împreună dacă s-ar fi pus otravă, şi colindau ca fugarii unghere uitate, călcând pe covoare pentru ca nimeni să nu le recunoască uriaşii lor paşi tainici, de elefanţi siamezi, navigând învăluiţi în licărirea intermitentă a focului ce intra prin ferestre inundând în lumină verde la fiecare treizeci de secunde încăperile palatului, prin fum de baligi de vacă şi lugubre sunete de

sirenă în chip de rămas-bun ale vapoarelor ce pluteau în noapte pe mările adormite, își petreceau după-amiezi întregi privind ploaia, numărând rândunici întocmai ca doi îndrăgostiți de odinioară, în asfințitul melancolic de septembrie, atât de departe de lume, încât nici el însuși nu și-a dat seama că lupta-i feroce de a exista de două ori întârea bănuiala că, dimpotrivă, trăia din ce în ce mai puțin, zăcând în letargie, că fusese dublată garda și nu se permitea nimănui să intre sau să iasă din palatul prezidențial, dar că totuși cineva izbutise să înșele filtrul acela sever și văzuse păsările amuțite în colivii, vacile adăpându-se din cristelniță, leproșii și damblagiii dormind printre trandafiri, și la amiază toată lumea părea încremenită așteptând să răsară soarele, căci el murise, după cum spuseseră semnele de moarte naturală, în somn, însă cei mari întârziau cu vestea, încercând să-și aplaneze în conciliabule sângeroase veșnicele lor ciocniri. Cu toate că n-avea habar de astfel de zvonuri, era conștient că, de fapt, ceva urma să se întâmple în viața lui, și își întrerupea lentele partide de domino ca să-l întrebe pe generalul Rodrigo de Aguilar cum mai merg treburile, fârtate, ținem totul sub control, domnule general, patria e liniștită, dar el pândea semne prevestitoare în rugurile funerare ale baligilor de vacă ce se mistuiau prin coridoare și prin fântânile de demult, fără a găsi niciun răspuns neliniștii lui, mergea s-o vadă pe maică-sa, Bendición Alvarado, în conacul de la marginea orașului când se mai domolea căldura, se așezau să se răcorească la umbra tamarinilor, ea în balansoarul său de mamă, decrepită, dar întreagă la minte, aruncând boabe de porumb găinilor și păunilor care ciuguleau prin grădină, iar el în fotoliul de răchită

vopsit în alb, făcându-şi vânt cu pălăria, urmărind cu vechea-i privire hămesită mulatrele zdravene care-i aduceau sucuri răcoritoare de fructe de toate culorile, ca să vă potoliţi setea cu atâta căldură, domnule general, gândindu-se dac-ai şti, mamă, că nu mai pot, c-aş vrea să-mi iau lumea în cap, dar n-am habar încotro s-o apuc, mamă, să fiu departe de atâta nedreptate, însă nici măcar maică-sii nu-i mărturisea chinul lăuntric ce-i smulgea suspine, ci se întorcea în faptul serii când se aprindeau cele dintâi lumini la palatul prezidenţial, intra pe uşa de serviciu şi auzea când trecea pe coridoare bătaia de călcâie a santinelelor care luau poziţie de drepţi, salutându-l, nimic nou, domnule general, totul e în ordine, însă el ştia că nu era adevărat, că-l înşelau din obişnuinţă, îl minţeau din teamă, că nimic nu era adevărat în criza aceea de nesiguranţă ce-i amăra gloria din după-amiaza nefastă cu lupta de cocoşi şi-l lipsea până şi de vechea dorinţă de a porunci şi rămânea treaz până foarte târziu, trântit cu faţa-n jos pe duşumea fără să poată adormi, ascultând prin fereastra dinspre mare tobele îndepărtate şi cimpoaiele triste care sărbătoreau vreo nuntă de oameni sărmani cu aceeaşi bucurie zgomotoasă cu care lui i-ar fi sărbătorit moartea, auzi sirena de rămas-bun a unui vas răzvrătit care o pornise în larg la ora două fără încuviinţarea căpitanului, foşnetul de hârtie al trandafirilor ce-şi desfăcuseră petalele în zori, şi-l treceau fiori de gheaţă, ofta fără voie, fără o clipă de răgaz, presimţind cu instinct de sălbăticiune ameninţarea din seara întoarcerii de la conacul de la marginea oraşului când a fost surprins de gloata ca o turmă în stradă, de ferestrele ce se tot deschideau şi închideau, şi de panica rândunicilor pe

cerul diafan de decembrie, şi atunci întredeschise perdeaua de la trăsură să vadă ce se întâmpla şi-şi zise asta era, mamă, asta era, îşi zise, şi-l încercă un puternic sentiment de uşurare când văzu baloanele colorate în văzduh, baloane roşii şi verzi, baloane galbene ori ca nişte uriaşe portocale albastre, nesfârşitele baloane rătăcitoare ce se înălţară printre rândunicile speriate şi plutiră o clipă în lumina de cleştar de la ora patru şi apoi se sparseră pe neaşteptate cu un pocnet surd şi general, slobozind mii şi mii de foi de hârtie deasupra oraşului, o furtună de pamflete zburătoare de care birjarul profită ca să se strecoare afară din iureşul pieţei fără să-i permită cuiva să recunoască trăsura oficială, căci toată lumea se învălmăşea străduindu-se să prindă hârtiile din baloane, domnule general, le citeau în gura mare prin balcoane, repetau pe dinafară jos cu exploatarea, strigau moarte tiranului, şi până şi santinelele de la palatul prezidenţial citeau cu glas tare pe coridoare să ne unim cu toţii, fără deosebire de clasă, contra despotismului de veacuri, pentru reconciliere patriotică împotriva corupţiei şi trufiei militarilor, nu mai vrem sânge, strigau, nu mai vrem să fim jefuiţi, ţara întreagă se trezea din letargia milenară în clipa când el intră pe poarta pentru trăsuri şi află vestea îngrozitoare, domnule general, Patricio Aragonés fusese rănit de moarte cu o suliţă otrăvită. Cu ani în urmă, într-o noapte în care îl băteau gândurile negre, îi propusese lui Patricio Aragonés să tragă la sorţi propria viaţă, cap sau pajură, dacă iese capul, mori tu, dacă iese pajura, mor eu, însă Patricio Aragonés l-a convins că ar muri amândoi la egalitate, pentru că toate monedele aveau chipul amândurora pe ambele feţe, atunci îi propuse să-şi joace viaţa la masa de domino, cel

care ia douăzeci de partide avea să moară, iar Patricio Aragonés se simți onorat să primească, îmi face multă plăcere, domnule general, numai să-mi acordați privilegiul să pot câștiga, și el încuviință, s-a făcut, așa jucară o partidă, jucară două, jucară douăzeci, și Patricio Aragonés câștiga întruna, căci înainte el câștiga numai pentru că era interzis să fie învins, a fost o bătălie nesfârșită și înverșunată și ajunseră la ultima partidă fără ca el să câștige măcar o dată, iar Patricio Aragonés își șterse sudoarea cu mâneca de la cămașă oftând din rărunchi, regret din suflet, domnule general, însă eu nu vreau să mor, și atunci el se apucă să strângă piesele și să le aranjeze în ordine în cutia de lemn în timp ce-i spunea ca un învățător care-și îngână lecția că nici el n-avea de gând să moară la masa de domino, ci numai când îi va sosi ceasul și în patul lui, de moarte bună în somn, după cum prevestiseră dintru început ulcelele ghicitoarei, și nici măcar așa, dacă mă gândesc bine, fiindcă Bendición Alvarado nu m-a adus pe lume ca să iau seama la ulcele, ci ca să conduc și, la urma urmelor, eu sunt cine sunt, nu tu, așa că mulțumește-I lui Dumnezeu că n-a fost decât un joc, îi zise râzând, fără să-și fi imaginat nici atunci și nici mai târziu că gluma aceea îngrozitoare avea să se adeverească în noaptea în care intră în odaia lui Patricio Aragonés și-l găsi zbătându-se în chinurile morții, fără scăpare, fără nicio speranță să supraviețuiască otrăvii, iar el îl salută din ușă cu mâna întinsă, Domnul să te aibă în paza Lui, prietene, e o mare cinste să mori pentru patrie. I-a rămas alături în lunga agonie, numai ei doi în cameră, dându-i cu mâna lui linguri dintr-o infuzie spre a-i alina durerea, iar Patricio Aragonés le înghițea fără niciun fel de recunoștință, zicându-i printre sorbituri te

las, generale, cu lumea dumitale împuțită, dar numai pentru puțină vreme, căci inima-mi spune că o să ne revedem foarte curând în străfundurile iadului, eu mai strâmb ca un chefal din pricina otrăvii, dumneata ținându-ți capul în mână și căutând un loc unde să-l pui, fie vorba între noi și fără niciun respect, generale, fiindcă acum pot să-ți spun că niciodată nu te-am iubit cum îți închipui dumneata, ci dimpotrivă încă de pe vremea piraților, când am avut nenorocul să mă pomenesc pe domeniile dumitale, mă tot rog să te omoare, chiar și cu blândețe, numai să te omoare ca să-mi plătești viața asta de orfan cu care m-ai procopsit, mai întâi strivindu-mi picioarele cu maiul ca să-mi fie mersul de lunatic, ca al dumitale, apoi străpungându-mi testiculele cu sulă de cizmar ca să mi se facă hernie, mai târziu punându-mă să beau terebentină ca să uit să mai citesc și să mai scriu, și când mă gândesc cât s-a chinuit mama să mă învețe! și silindu-mă mereu să îndeplinesc eu îndatoririle publice pe care nu te încumetai să le duci la bun sfârșit, și asta nu pentru că ar avea nevoie de dumneata viu, cum o tot spui, ci pentru că și pe cel mai dat naibii îl trec fiori de gheață când încoronează o curvă a frumuseții fără să aibă habar în ce chip va da moartea peste el, fie vorba între noi, fără nicio umbră de respect, generale, numai că lui nu-i păsa de insolența, ci de nerecunoștința lui Patricio Aragonés, pe care l-am făcut să trăiască într-un palat ca un rege, și ți-am dat ceea ce nimeni n-a dat cuiva pe lumea asta, chiar și femeile mele ți le-am împrumutat, hai s-o lăsăm baltă cu treaba asta, generale, că mai bine să fiu scopit cu lovituri de ciocan decât să mă tăvălesc pe podea cu niște mame de parc-ar fi juninci de însemnat cu fierul roșu,

atât doar că amărâtele alea fără suflet nici măcar nu simt fierul, nici nu dau din picioare, nu se zbat și nu scot răgete ca junincile, crupele lor nu fumegă și nu miros a carne pârlită, și doar ăsta-i cel mai mic lucru ce se poate cere acelor cumetre, ce-și întind trupul ca o vacă moartă ca să-ți faci datoria, în timp ce ele curăță mai departe cartofi și le strigă celorlalte vă rog uitați-vă puțin la bucătărie până mântui treaba asta, că mi se arde orezul, ei bine numai dumitale-ți poate trece prin cap că împerecherea asta e dragoste, generale, fiindcă nu cunoști altceva, fie vorba între noi, fără cel mai mic respect, iar atunci el a început să urle, taci, lua-te-ar dracu', taci din gură, că de nu o să te coste scump, însă Patricio Aragonés continuă să spună, fără nicio umbră de intenție batjocoritoare, de ce să tac dacă tot ce poți face e să mă omori, și chiar mă omori de fapt, mai bine încearcă acum să privești adevărul în față, generale, află că nimeni nu ți-a spus niciodată ce gândește sincer, ci dimpotrivă, toți îți spun ceea ce știu că-ți dorești să auzi, în timp ce-ți fac plecăciuni în față își caută pistolul pe la spate, mulțumește-i barem hazardului care vrea ca eu să fiu omul căruia îi pare cel mai rău de dumneata pe lumea asta, fiindcă sunt singurul care-ți seamănă, unicul cinstit care-ți spune pe șleau ceea ce toți o spun de fapt că nu ești președintele nimănui, nici nu te afli pe tron datorită vitejiei tale militare, ci pentru că te-au pus acolo englezii, iar yankeii te-au susținut cu puterea cuirasatului lor, doar eu te-am văzut mișunând ca un gândac înnebunit de frică, fără să ai habar cum să începi să poruncești, atunci când yankeii ți-au strigat te lăsăm baltă cu bordelul tău de negrotei cu tot, să vedem cum ai să te descurci fără noi, și dacă n-ai fost dat jos, nici atunci

și nici mai târziu, asta nu-i fiindcă nu vrei, ci fiindcă nu poți, recunoaște-o, doar știi prea bine că atunci când vei fi văzut pe stradă, îmbrăcat ca orice muritor, o să se năpustească asupră-ți precum câinii ca să-ți plătească și pentru măcelul de la Santa María del Altar, și pentru deținuții azvârliți în șanțurile fortăreței din port ca să-i mănânce caimanii, și pentru cei pe care-i jupuiau de vii, trimițându-le apoi pielea familiei ca să se învețe minte, și-i tot spunea așa, scoțând din puțul fără fund al urii lui adunate șiragul de fărădelegi cumplite, săvârșite de regimul său infam, până când nu mai putu vorbi, căci o greblă de foc îi sfâșie măruntaiele, inima i se înmuie, și sfârși fără nicio intenție să-l mai jignească, ci aproape implorându-l, ți-o spun serios, generale, acum că eu sunt pe moarte hotărăște-te să mori odată cu mine, nimeni nu-i mai îndreptățit să ți-o spună, căci n-am avut niciodată pretenția să semăn cu cineva și cu atât mai puțin să fiu un mare bărbat al patriei, ci doar un amărât de suflător de sticlă, ca taică-meu, îndrăznește, generale, nu doare chiar atât pe cât s-ar crede, și i-a spus asta cu atâta seninătate sinceră, că lui îi trecu furia de a-i răspunde și încercă să-l ajute să stea în scaun când văzu că începe să se zvârcolească și să-și strângă burta cu mâinile, plângând cu lacrimi amare de durere și de rușine, ce îngrozitor, generale, mă scap pe mine, iar el crezu că zice așa, în sens figurat, vrând adică să spună că murea de frică, însă Patricio Aragonés îi răspunse că nu, generale, vreau să spun că o fac de-a binelea, și el apucă să-l implore abține-te, Patricio Aragonés, abține-te, noi, generalii țării, trebuie să murim ca bărbații adevărați, chiar dacă plătim cu viața, numai că o spusese prea târziu fiindcă Patricio Aragonés se lăsă pe vine și căzu

peste el zvârcolindu-se înspăimântat, plin de rahat şi de lacrimi. În biroul de lângă salonul de audienţe a trebuit să-i frece trupul cu burete şi săpun, ca să scape de duhoarea aceea a morţii, apoi l-a îmbrăcat cu propriile haine după ce şi le-a scos de pe el, i-a pus bandajul de pânză tare, jambierele şi pintenul de aur la călcâiul stâng, simţind, pe măsură ce făcea toate astea, că ajungea să fie omul cel mai singur de pe faţa pământului, şi sfârşi prin a şterge orice urmă de farsă, prefigurând la perfecţie până şi cele mai mici amănunte pe care le văzuse cu ochii lui în apa prevestitoare a ulcelelor, pentru ca a doua zi în zori femeile care măturau în palat să dea peste trupul lui căzut cu faţa în jos pe pardoseala din birou, mort pentru prima dată de falsă moarte bună, în somn, cu uniforma de doc fără galoane, jambierele, pintenul de aur, şi braţul îndoit sub cap, în chip de pernă. Nici de data aceasta ştirea morţii nu se răspândi imediat, aşa cum se aştepta el, ci se scurseră multe ceasuri de prudenţă, de cercetări în taină, căci moştenitorii regimului, adunaţi în conclavuri secrete, se străduiau să câştige timp dezminţind zvonul morţii sale cu tot felul de versiuni ce susţineau tocmai dimpotrivă şi o scoaseră în strada cu prăvălii pe maică-sa, Bendición Alvarado, să ne încredinţăm că n-avea chipul cernit, mă îmbrăcară cu o rochie înflorată ca pe o matracucă, domnule, mă puseră să-mi cumpăr o pălărie cu pene de papagal, să mă vadă toată lumea fericită, mă puseră să-mi cumpăr fel de fel de boarfe, deşi eu le spuneam că nu, domnule, că nu-i timpul de făcut cumpărături, ci de jelit, căci până şi eu credeam că fiul meu era cel care murise, şi mă forţau să zâmbesc când oamenii mă pozau, iar militarii spuneau că trebuia să fac toate astea pentru patrie, în

vreme ce el în ascunzătoarea lui se întreba descumpănit ce-o fi pățit lumea asta că nimic nu s-a schimbat la vestea mincinoasă a morții mele, cum se face oare că soarele a răsărit o dată și încă o dată, fără nicio poticnire, de ce aerul acesta sărbătoresc, mamă, de ce căldura e la fel și fără mine, se tot întreba uluit, când deodată răsună o lovitură de tun din fortăreața portului și prinseră să bată clopotele cele mari de la catedrală, iar mulțimea se năpusti spre palatul prezidențial ca un talaz pe care vestea cea mai mare de pe lume îl iscă din marasmul secular, și atunci el întredeschise ușa dormitorului și apăru în salonul de audiențe unde se văzu pe sine însuși în capela mortuară, mai mort și mai împodobit decât toți papii morți ai creștinătății, copleșit de groaza și de rușinea propriului trup de bărbat luptător întins între flori, cu fața lividă pudrată, buzele vopsite, mâinile de domnișoară senină înțepenite pe pieptul blindat cu medalii de război, în uniforma-i zornăitoare de gală, cu cei zece sori crepusculari de general al universului, născociți de careva după moartea sa, cu sabia de rigă ca la cărțile de joc pe care n-o folosise niciodată, cizmele înalte de lac cu doi pinteni de aur, cu toată recuzita fastuoasă a puterii și lugubra glorie marțială reduse la dimensiunea-i omenească de pederast zăcând, la naiba, nu-i cu putință să fiu eu ăsta, își zise înfuriat, nu-i drept, la naiba, își zise iar, contemplând cortegiul ce defila în jurul cadavrului său și, preț de o clipă, uită scopurile tulburi ale farsei puse la cale, simțindu-se jignit și micșorat de neînduplecarea morții față de maiestatea puterii, văzu viața fără el, văzu cu o umbră de compasiune cât erau oamenii de neajutorați fiind lipsiți de autoritatea lui, îi văzu cu tainică neliniște pe cei care

veniseră doar ca să dezlege enigma dacă era într-adevăr el sau nu, văzu un bătrân care se apropie schițând un salut de mason de pe timpul războiului federal, văzu un bărbat îndoliat care-i sărută inelul, văzu o școlăriță punându-i o floare, văzu o pescăreasă care nu putu îndura adevărul morții lui și împrăștie pe jos coșul cu pește proaspăt și se repezi să îmbrățișeze cadavrul parfumat plângând și strigând Doamne, e el, ce-o să se aleagă de noi fără el, hohotea, prin urmare, era el, era el, țipa mulțimea gata să se sufoce în soarele din Piața Armelor, și atunci amuțiră dangătele de îngropăciune, iar clopotele de la catedrală și de la toate celelalte biserici vestiră o zi de miercuri de bucurie, se auzi pocnet de rachete ca de Paști, petarde de slavă, tobe preamărind eliberarea și văzu pâlcuri luând cu asalt ferestrele cu îngăduința tăcută a santinelelor, văzu căpeteniile fioroase ale răsculaților împrăștiind cortegiul cu lovituri de bâtă și trântind-o la pământ pe pescăreasa nemângâiată, îi văzu pe cei care-și revărsară ura împotriva cadavrului, cei opt oameni care-l scoaseră din starea-i imemorială, din timpul lui himeric de crini și floarea-soarelui, și-l târâră pe scări în jos, pe cei care risipiră măruntaiele acelui paradis de opulență și de nefericire pe care credeau că-l distrug pe vecie, distrugând pe vecie vizuina puterii, năruind capiteluri dorice de mucava, perdele de catifea și coloane fastuoase încununate cu palmieri de alabastru, aruncând pe ferestre colivii cu păsări, tronul viceregilor, pianul cu coadă, spărgând urnele funerare cu cenușa unor mari bărbați necunoscuți și azvârlind goblenurile cu fecioare adormite în gondolele deziluziei și uriașe tablouri cu episcopi și războinici de demult și bătălii navale

incredibile, nimicind totul pentru ca în memoria generațiilor viitoare să nu rămână nici măcar o părere din amintirea stirpei blestemate a militarilor, iar apoi se uită în stradă printre jaluzele să vadă până unde ajungeau ravagiile furiei de a arunca și de a distruge, și dintr-o singură privire văzu mai multe ticăloșii, mai multă nerecunoștință decât au văzut și din pricina cărora au plâns ochii mei de când m-am născut, mamă, își văzu văduvele fericite cum părăseau palatul pe poarta din dos, ducând de căpăstru vacile din grajdurile mele, ducând cu ele mobilele oficiale, borcanele cu miere din stupii tăi, mamă, își văzu copiii născuți la șapte luni, care făceau să răsune o muzică de o bucurie sălbatică bătând în cratițele de la bucătărie, ciocnind comoara lui de veselă de cristal și serviciile de masă pentru ospețele de mare gală, cântând în gura mare în plină stradă a murit tăticu', trăiască libertatea, văzu rugul aprins în Piața Armelor ca să-i ardă toate portretele oficiale și pozele de prin almanahuri care erau afișate în orice moment și pretutindeni de la începutul regimului său, și-și văzu propriul trup târât pe stradă, lăsând o dâră de decorații și epoleți, butoni de dolmane, fâșii de brocart, fireturi și ciucuri de sabie și cei zece sori triști de rege al universului, maică-măiculiță, uite în ce hal m-au adus, spunea, simțind pe pielea lui mârșăvia celor care-l scuipau ori deșertau asupră-i din balcoane țucale de bolnavi, îngrozindu-se la gândul că putea fi sfâșiat în bucăți și devorat de câini și vulturi, în toiul urletelor delirante și al tunetelor focurilor de artificii ale carnavalului iscat de moartea mea. După ce a trecut cataclismul, mai auzi încă în seara plină de vânt sunetele muzicii îndepărtate, continuă să omoare țânțari și să încerce totodată cu

lovituri de palmă să nimicească şi greierii ce-i ţârâiau în auz, nelăsându-l să gândească în voie, continuă să vadă focul incendiilor în zare, farul a cărui lumină strecurându-se prin crăpăturile jaluzelelor îi brăzda chipul în dungi de zebră la fiecare treizeci de secunde, ascultă mai departe răsuflarea firească a vieţii de zi cu zi ce redevenea ea însăşi, pe măsură ce moartea lui ajungea să fie o moarte oarecare, ca atâtea altele din trecut, torentul nesfârşit al realităţii care-l purta spre pământul nimănui unde domneşte îndurarea şi uitarea, fir-ar să fie, ducă-se naibii de moarte, exclamă, şi atunci îşi părăsi ascunzătoarea, exaltat de certitudinea că îi sosise ceasul cel mare, străbătu saloanele prădate, târându-şi paşii grei de stafie printre ruinele vieţii sale de dinainte, prin întunericul cu miresme de flori muribunde şi lumânări de înmormântare, împinse uşa de la salonul consiliului de miniştri, auzi prin aerul plin de fum glasurile sfârşite dimprejurul mesei de nuc, şi văzu prin norii de fum că se aflau acolo toţi cei pe care el îi dorise adunaţi la un loc, liberalii care rânduiseră războiul federal, conservatorii care-l cumpăraseră, generalii din comandamentul suprem, trei dintre miniştrii lui, arhiepiscopul primat şi ambasadorul Schnontner, toţi laolaltă în aceeaşi cursă, invocând unirea tuturora împotriva despotismului de veacuri pentru a-şi împărţi între ei prada de pe urma morţii lui, atât de cufundaţi în prăpastia lăcomiei, că niciunul n-a observat apariţia preşedintelui neîngropat care izbi o singură dată cu pumnul în masă şi strigă aha! şi cu asta a fost de-ajuns, fiindcă n-apucă bine să-şi retragă mâna şi după strălucirea aceea de panică nu mai rămaseră în salonul gol decât scrumierele dând pe dinafară, ceştile de cafea, scaunele trântite şi prietenul

meu de o viață, generalul Rodrigo de Aguilar, în uniformă de campanie, mărunt, nepăsător, împrăștiind fumul cu unica-i mână pentru a-i face semn să se culce pe jos, domnule general, că acum începe nebunia, și amândoi se trântiră pe podea chiar în clipa în care în fața palatului se dezlănțui veselia aducătoare de moarte a gloanțelor, petrecerea sângeroasă a gărzii prezidențiale care duse la bun sfârșit cu mare cinste și cu multă plăcere, domnule general, ordinul dumneavoastră necruțător ca nimeni să nu scape cu viață din conspirația aceea a trădării, secerându-i cu rafale de mitralieră pe cei care încercară să fugă prin poarta principală, vânându-i ca pe niște păsări pe cei care își dădeau drumul pe ferestre, spintecându-i cu grenade de fosfor incandescent pe cei care izbutiseră să scape din încercuire și să se refugieze în casele din vecinătate, și dându-le lovitura de grație răniților, potrivit principiului prezidențial că orice supraviețuitor e un dușman înverșunat pe viață, în vreme ce el stătea mai departe culcat pe burtă, la două palme de generalul Rodrigo de Aguilar, îndurând grindina de cioburi și mortar care năvălea prin geamuri la fiecare explozie, murmurând fără răgaz de parc-ar fi spus rugăciuni, gata, fârtate, gata, s-a zis cu nebunia, de acum înainte o să conduc eu singur fără câini care să mă latre, trebuie doar ca mâine dis-de-dimineață să vedem ce se poate alege și ce nu mai e bun de nimic din tot prăpădul ăsta și, dacă n-avem cumva pe ce să stăm, să se cumpere degrabă șase taburete de piele din cele mai ieftine, niște rogojini de răchită de pus ici și colo s-astupe găurile, și încă vreo două-trei vechituri și cu asta basta, nici farfurii, nici linguri, nimic, o să iau totul de pe la cazărmi, căci n-o să

mai țin soldați, nici ofițeri, ce naiba, nu-s buni decât să sporească cheltuielile cu rația de lapte și, când începe nebunia, s-a văzut doar, scuipă mâna care le dă de mâncare, rămân singur cu cei din garda prezidențială, care-s oameni de încredere și curajoși, și n-o să mai numesc nici cabinet de miniștri, la naiba, numai un ministru al Sănătății de ispravă, că sănătatea-i tot ce-ți trebuie în viață, și poate încă unul care scrie frumos pentru ce o fi de scris, și astfel ministerele și cazărmile pot fi închiriate, iar cu banii ăștia să fie plătiți slujbașii, că aici e lipsă nu de oameni, ci de bani, să se facă rost de două servitoare vrednice, una pentru curățenie și gătit, cealaltă pentru spălat și călcat, și eu însumi mă ocup de vaci și de păsări când o fi să le-avem, așa că s-a zis cu toate curvele despuiate prin unghere, cu leproșii din grădina de trandafiri, cu doctorii în litere care le știu pe toate și cu politicienii înțelepți care le văd pe toate, pentru că, la urma urmelor, ăsta-i palat prezidențial, și nu un bordel pentru negrotei, cum a zis Patricio Aragonés c-au spus americanii, și eu singur îmi sunt de-ajuns cu vârf și îndesat să cârmuiesc mai departe până o să treacă iar cometa, și nu o dată, ci de zece ori, fiindcă dinspre partea mea n-am de gând să mai mor, ce naiba, să moară ceilalți, zicea vorbind fără să-și lase timp de gândit, de parc-ar fi spus totul pe de rost, căci știa de pe vremea războiului că gânditul cu voce tare îi alunga frica stârnită de exploziile de dinamită ce scuturau clădirea, și-și făcea planuri pentru dimineața zilei de mâine și pentru veacul ce va să vină, până când răsună în stradă ultima împușcătură și generalul Rodrigo de Aguilar se târî șerpuind până în dreptul ferestrei și ordonă să vină furgoanele gunoierilor să ridice morții

și apoi ieși din salon spunând noapte bună, domnule general, noapte bună, fârtate, răspunse el, mulțam frumos, așa cum stătea pe burtă pe marmura funerară din salonul consiliului de miniștri, iar apoi își îndoi brațul drept sub cap în chip de pernă și adormi pe loc, mai singur ca niciodată, legănat de foșnetul de izvor al frunzelor îngălbenite ale toamnei lui de jale, care în noaptea aceea începuse pentru totdeauna în trupurile fumegânde și în oglinda bălților înroșite de masacru. N-a fost nevoie să ia niciuna din hotărârile stabilite, deoarece armata se destrămă de la sine, trupele se împrăștiară, iar puținii ofițeri care rezistaseră până în ultimul ceas în cazărmile din oraș și din alte șase de pe cuprinsul țării au fost anihilați de cei din garda prezidențială cu ajutorul unor voluntari civili, miniștrii supraviețuitori au luat în zori calea surghiunului și-au rămas doar doi dintre ei, cei mai credincioși, unul care era și medicul lui personal, iar celălalt fiind cel mai bun caligraf din țară, și n-a fost silit să spună da niciunei puteri străine, pentru că tezaurul guvernului dădu pe dinafară de atâtea verighete și diademe de aur adunate de partizani neașteptați, nici n-a trebuit să cumpere rogojini sau taburete de piele din cele mai ieftine ca să îndrepte urmele dezastrului devastator, căci chiar înainte de a încheia pacificarea țării salonul de audiențe era gata restaurat și mai somptuos ca oricând, și peste tot se vedeau colivii de păsări cu papagali limbuți, canari imperiali cântând pe stinghii pentru Spania, nu pentru Portugalia, femei tăcute și harnice care țineau palatul tot atât de curat și în bună rânduială ca un vas de război, iar prin fereastră răzbătea aceeași muzică de slavă, aceeași larmă veselă de petarde, aceleași clopote de bucurie

nebună care începuseră prin a-i sărbători moartea şi acum îi sărbătoreau nemurirea, în Piaţa Armelor încropindu-se o manifestaţie permanentă ce-şi striga adeziunea pe veci, agitând pancarte uriaşe unde stătea scris Domnul să-l aibă în pază pe preamăritul care a înviat din morţi a treia zi, sărbătoare fără sfârşit pe care el n-a trebuit s-o prelungească prin manevre secrete, aşa cum făcuse odinioară, căci treburile statului se rezolvau de la sine, patria mergea mai departe, el singur stătea la cârmă, şi nimeni, nici cu vorba, nici cu fapta, nu se punea de-a curmezişul voinţei lui, pentru că era atât de singur în acea măreţie, încât nu-i mai rămăseseră nici duşmani, şi simţea atâta recunoştinţă faţă de fârtatul meu de o viaţă, generalul Rodrigo de Aguilar, încât nu-i mai păsă de cheltuielile cu laptele pentru trupă, ci dădu ordin să se alinieze în curte soldaţii simpli care se distinseseră prin cruzime şi simţ al datoriei, şi arătându-i cu degetul după cum i se năzărea îi ridică la gradele cele mai înalte ştiind că restaura astfel forţele armate ce aveau să scuipe mâna care le dădea să mănânce, tu căpitan, tu maior, tu colonel, ba nu, general, şi toţi ceilalţi locotenenţi, la naiba, fârtate, iată-ţi oştirea, şi era atât de mişcat de cei care-i deplânseseră moartea, încât porunci să-i fie aduşi bătrânul cu salutul masonic şi bărbatul îndoliat care-i sărutase inelul şi-i decoră cu medalia păcii, trimise după pescăreasă şi-i dădu ceea ce ea-i spuse că-i lipsea cel mai tare, o casă cu multe încăperi unde să poată trăi cu cei paisprezece copii ai săi, porunci să-i fie aduşi şcolăriţa care-i pusese o floare pe catafalc şi-i îndeplini dorinţa cea mai arzătoare, aceea de a se mărita cu un marinar, dar în pofida acestor acte care-i mai uşuraseră sufletul zbuciumat n-avu o clipă de

liniște până nu-i văzu legați și batjocoriți în curtea cazărmii San Jerónimo pe cei din trupele de asalt care intraseră cu de-a sila în palatul prezidențial, îi recunoscu pe toți, unul după altul, cu memoria neiertătoare a urii și-i împărți în grupuri diferite după gravitatea vinei, tu aici, îi spuse celui care condusese asaltul, dincoace voi, le zise celor care-o trântiseră la pământ pe pescăreasa nemângâiată, voi acolo, celor care scoseseră leșul din sicriu și-l duseseră târându-l pe scări și apoi prin noroi, și toți ceilalți în partea asta, ticăloșilor, cu toate că în realitate nu-l interesa să-i pedepsească, ci să-și dovedească lui însuși că profanarea trupului și asaltul palatului nu fuseseră un act popular spontan, ci o infamie pusă la cale de mercenari, așa că preluă sarcina de a-i interoga pe captivi el în persoană și prin viu grai, spre a-i face să mărturisească de bunăvoie adevărul iluzoriu după care-i tânjea sufletul, însă nu izbuti, îi spânzură de o grindă orizontală ca pe niște papagali legați de mâini și de picioare, cu capul în jos, ceasuri în șir, dar degeaba, porunci să fie aruncat unul dintre ei în șanțul din curte, iar ceilalți l-au văzut sfâșiat în bucăți și devorat de caimani, dar tot degeaba, îl alese pe unul din grupul principal și porunci să fie jupuit de viu în fața tuturor, și văzură cu toții pielea moale și galbenă ca o placentă scoasă de curând, și se simțiră stropiți de sângele cald al trupului rămas doar carne vie care agoniza zvârcolindu-se pe pietrele curții, și atunci mărturisiră ceea ce voia el, că li se plătiseră patru sute de pesos de aur, ca să târască leșul până la groapa cu gunoi din piață, că ei nu voiseră s-o facă nici din patimă, nici pentru bani, fiindcă n-aveau nimic împotriva lui, și cu atât mai puțin când îl văzură mort, dar că în cursul unei

întruniri clandestine unde întâlniseră chiar și doi generali din comandamentul suprem li se băgase frica-n oase cu tot soiul de amenințări și din pricina asta am făcut-o, domnule general, pe cuvânt de onoare, și atunci el răsuflă ușurat, porunci să li se dea de mâncare și să fie lăsați să se odihnească peste noapte, iar a doua zi să fie aruncați la caimani, sărmanii băieți înșelați! oftă el din greu, și se întoarse la palatul prezidențial cu sufletul eliberat de strânsoarea îndoielii, murmurând ați văzut doar, ce naiba, ați văzut doar, oamenii ăștia mă iubesc. Pornit să spulbere până și bruma de neliniște pe care Patricio Aragonés i-o strecurase în suflet, hotărî ca torturile acelea să fie ultimele din timpul regimului său, dădu ordin să fie uciși caimanii, să fie desființate camerele de tortură unde puteai să-i sfărâmi cuiva os după os, chiar și toate oasele, fără să-l omori însă, decretă amnistie generală, o luă înaintea viitorului trecându-i prin cap ideea extraordinară că necazul cu țara asta e că lumea are prea mult timp de gândit și, căutând în ce chip s-o țină ocupată, reintroduse jocurile florale din martie și concursurile anuale pentru alegerea reginelor frumuseții, construi cel mai mare stadion de base-ball din Caraibi și dărui echipei noastre lozinca victorie sau moarte, porunci să se deschidă în fiecare provincie o școală gratuită de învățat cum trebuie măturat, ale cărei echipe cuprinse de fanatism datorită imboldului prezidențial ajunseră să măture și străzile după ce terminaseră cu casele, și apoi șoselele și drumurile județene, astfel încât, neștiindu-se ce trebuia făcut cu grămezile de gunoi, acestea erau cărate dintr-o provincie într-alta, în procesiuni oficiale cu steagurile patriei și pancarte uriașe unde stătea scris Domnul să-l

aibă în pază pe neprihănitul care veghează la curăţenia naţiunii, în vreme ce el îşi târa picioarele indolente de animal dus pe gânduri în căutare de noi ocupaţii pentru ca populaţia civilă să-şi treacă timpul, croindu-şi drum printre leproşii, orbii şi damblagiii care implorau din mâna lui sarea tămăduirii, botezându-i cu numele său în fântâna din curte pe copiii finilor lui, împresurat de linguşitori fără ruşine care-l proclamau unic pe lume fiindcă pe atunci nu se putea bizui pe concursul nimănui care să-i semene şi trebuia să fie propria sosie într-un palat devenit piaţă publică unde soseau zilnic colivii după colivii cu păsări ciudate de când s-a aflat secretul că maică-sa, Bendición Alvarado, se ocupa cu aşa ceva, şi chiar dacă unele erau trimise din dorinţa de a-l linguşi, iar altele în bătaie de joc, la puţină vreme n-a mai existat niciun spaţiu unde să se atârne alte colivii, şi se încerca rezolvarea atâtor treburi de interes obştesc în acelaşi timp, încât între mulţimea de prin curţi şi cea din birouri nu mai puteai deosebi cine erau servitorii şi cine cei serviţi, şi se dărâmară atâţia pereţi ca să se mărească universul, se făcură atâtea ferestre ca să se poată vedea marea, încât simpla trecere dintr-un salon într-altul era ca şi cum te-ai aventura pe puntea unui velier în derivă, într-o toamnă cu vânturi piezişe. Erau alizeele de martie care răzbăteau întotdeauna prin geamurile palatului, dar acum îi spuneau că era vântul păcii, domnule general, era acelaşi zumzet în auz pe care-l simţea de ani de zile, dar până şi doctorul lui îi spusese că era sunetul păcii, domnule general, căci din clipa când îl găsiră mort pentru prima oară tot ce fiinţa pe pământ şi în cer a devenit simbol al păcii, domnule general, iar el credea aşa ceva, era atât de convins că în decembrie urcă din

nou până la casa de pe faleză pentru a-şi mai descreţi fruntea văzând nefericirea frăţească a foştilor dictatori nostalgici care-şi întrerupeau partida de domino pentru a-i povesti că eu, bunăoară, eram dublu şase şi, să zicem conservatorii doctrinari erau dublu trei, numai că eu n-am luat în seamă alianţa clandestină dintre masoni şi popi, cui naiba să-i fi dat aşa ceva prin cap, fără să-i pese că supa se răcea în farfurie, pe când unul din ei îi tot dădea zor explicând, de pildă, zaharniţa asta era palatul prezidenţial, aici, iar unicul tun care-i mai rămăsese duşmanului avea o bătaie de patru sute de metri cu vântul din spate, uite aici, aşa încât, dacă dumneavoastră mă vedeţi în starea asta, e numai şi numai dintr-un ghinion de optzeci şi doi de centimetri care va să zică, şi până şi cei mai călîţi de greutăţile exilului îşi pierdeau nădejdea pândind să se ivească în zare vreun vapor de pe meleagurile lor, îl cunoşteau după culoarea fumului, după şuieratul ruginit al sirenelor, şi coborau în port pe burniţa ce însoţea cele dintâi gene de lumină ale zorilor, pentru a căuta ziarele pe care membrii echipajului le folosiseră ca să-şi împacheteze hrana luată de pe vapor, le găseau în coşurile de gunoi şi le citeau şi pe faţă, şi pe dos, până la ultimul rând, pentru a ghici viitorul patriei lor din ştiri, cine mai murise, cine se căsătorise, cine pe cine invitase şi pe cine nu invitase la o petrecere de ziua de naştere, descifrându-şi destinul după mersul unui nor providenţial ce avea să se scuture deasupra ţării lor, stârnind o furtună apocaliptică ce avea să facă să-şi iasă din matcă râurile, care aveau să rupă digurile lacurilor lor de acumulare care aveau să devasteze câmpurile, abătând mizeria şi ciuma asupra oraşelor, şi vor veni aici pentru a mă implora să-i salvez de la dezastru şi anarhie,

o să vedeți, dar pe când stăteau și așteptau ora cea mare îl chemau deoparte pe cel mai tânăr dintre exilați și-l rugau fii bun și bagă-mi ața asta în ac să-mi cârpesc pantalonii, că nu vreau să-i arunc pentru valoarea lor sentimentală, își spălau rufele pe ascuns, ascuțeau lamele de bărbierit folosite de cei de curând sosiți, se închideau în cameră să mănânce pentru ca ceilalți să nu descopere că trăiau din resturi, neîndurând rușinea de a li se vedea pantalonii mânjiți din pricina incontinenței senile, și într-o joi, când ne-așteptam mai puțin, îi puneam unuia dintre noi decorațiile prinse cu ace de gămălie de ultima cămașă, îi înfășuram trupul în drapelul patriei sale, îi cântam imnul național și era trimis să domnească peste uitare pe fundul apei de la țărmul abrupt, fără alt lest decât inima slăbită și fără a lăsa alt loc gol pe lume decât scaunul de pe terasa lipsită de orizont, unde ne așezam să tragem la sorți lucrurile mortului, dacă lăsau ceva pe urma lor, domnule general, închipuiți-vă, ce viață tristă de civil după atâta glorie! Altă dată, într-un decembrie de demult, când s-a inaugurat vila, el văzuse de pe terasă puzderia de insule ca niște năluciri din Antile pe care cineva i le arăta cu degetul în vitrina mării, văzuse vulcanul înmiresmat din Martinica, uitați acolo, domnule general, văzuse spitalul său de ofticoși, îl văzuse pe negrul uriaș într-o bluză dantelată care vindea coșuri cu gardenii soțiilor de guvernator în pridvorul bisericii, văzuse piața infernală din Paramaribo, acolo, domnule general, crabii care din mare ieșeau prin canalele closetelor și se cățărau pe mesele cofetăriilor, diamantele incrustate în dinții bunicilor negrese care vindeau capete de indieni și rădăcini de ghimber, șezând pe fesele lor zdravene în bătaia ploii, văzuse vacile de aur masiv dormind pe

ţărmul de la Tanaguarena, domnule general, îl văzuse pe orbul vizionar de la Guayra care cerea doi reali ca să alunge moartea cu o scripcă ce avea o singură coardă, văzuse dogoritoarea lună august din Trinidad, automobilele mergând de-a-ndăratelea, hinduşii verzi care-şi făceau nevoile în plină stradă în faţa prăvăliilor lor cu cămăşi de borangic şi mandarini ciopliţi dintr-un singur colţ de elefant, văzuse coşmarul din Haiti, câinii săi albaştri, carul cu boi care strângea morţii de pe stradă în zorii zilei, văzuse cum renăşteau lalelele olandeze în cisternele pentru petrol din Curaçao, casele morilor de vânt cu acoperiş ca să fie ferite de zăpadă, transatlanticul misterios ce străbătea centrul oraşului printre bucătăriile hotelurilor, văzuse îngrăditura de piatră din Cartagena de Indias, golful ei închis cu un lanţ, lumina încremenită în balcoane, caii costelivi de la birje care încă mai căscau visând la orzul de pe vremea viceregilor, mirosul lor a baligă, domnule general, ce minunăţie, spuneţi-mi dacă lumea asta nu-i necuprinsă, şi era, într-adevăr, nu numai necuprinsă, ci şi perfidă, căci, dacă el urca în decembrie până la vila de pe stânci, n-o făcea pentru a sta la taifas cu fugarii aceia pe care-i detesta ca pe propria imagine reflectată în oglinda nenorocirilor, ci pentru a fi acolo în clipa miraculoasă în care lumina de decembrie se revărsa din matcă şi se putea vedea iar tot universul Antilelor de la Barbados până la Veracruz, şi atunci uita de cel care avusese piesa dublu trei şi se suia în belvedere să contemple puzderia de insule somnambule ca nişte caimani adormiţi în eleşteul mării, şi contemplând insulele evocă iar şi retrăi acea vineri istorică de octombrie când ieşi de la el din cameră în zori şi se pomeni că toată lumea din palatul prezidenţial avea pe

cap o tichie roşie, că noile concubine măturau prin saloane şi schimbau apa din colivii purtând tichii roşii, că mulgătorii de la grajduri, santinelele la post, damblagiii pe scări şi leproşii din grădina cu trandafiri se preumblau cu tichii roşii ca într-o duminică de carnaval, aşa că începu să cerceteze ce se întâmplase pe lume pe când el dormea de oamenii din palat şi locuitorii oraşului îşi etalau toţi tichiile acelea roşii, trăgând pretutindeni după ei un şirag de clopoţei şi, în sfârşit, dădu peste cineva care-i spuse adevărul, domnule general, că veniră nişte străini care trăncăneau pe limba cea veche fiindcă nu spuneau mare, ci apă fără sfârşit şi papagalilor le ziceau păsări colorate, luntrea o numeau plută şi în loc de harpon spuneau suliţă, şi care văzându-ne cum le ieşeam în întâmpinare înotând împrejurul navelor lor se căţărară pe catargele arboradei strigând unii la alţii uitaţi-vă ce bine făcuţi sunt, ce trupuri frumoase şi ce feţe fără cusur, ce păr gros parc-ar fi coamă de cal, şi văzând ei că eram vopsiţi ca să nu ne ardă soarele se agitară ca nişte gaiţe plouate strigând uitaţi-vă că sunt daţi cu catran, iar ei au culoarea canarilor, nu-s albi, nici negri, cum nu s-a mai pomenit, iar noi nu pricepeam de ce naiba făceau atâtea glume pe seama noastră, domnule general, că doar eram cum ne făcuseră mamele noastre, şi-n schimb ei erau îmbrăcaţi ca fanţii de ghindă în ciuda căldurii căreia îi ziceau zăduf întocmai ca şi contrabandiştii olandezi, şi cu părul făcut cum îl poartă femeile deşi sunt bărbaţi cu toţii, căci n-am văzut nici măcar una, şi ţipau la noi că nu înţelegem limba creştinească, or, ei erau cei care nu pricepeau ce strigam noi, şi apoi s-au îndreptat înspre noi cu luntrele lor pe care le numesc plute, aşa cum am spus, şi se tot minunau

că harpoanele noastre aveau în vârf un os de hering căruia ei îi ziceau dinte de peşte, şi ne-au schimbat tot ce aveam pe tichiile astea roşii şi pe şiragurile astea de mărgele de sticlă pe care ni le atârnară la gât ca să le facem plăcere, precum şi pe dairelele astea de tablă ce nu fac decât o para, pe farfurioare şi tinichele lucind ca oglinda şi alte mărunţişuri aduse din Flandra, dintre cele mai ieftine, domnule general, şi cum am văzut că erau ascultători şi plăcuţi din fire am început să-i ducem către ţărm fără ca ei să ia aminte, dar necazul a fost că, ţinând-o tot aşa cu schimbaţi-mi asta cu asta şi vă schimb şi eu asta cu ailaltă, s-a încins un troc ceva de groază şi-n scurtă vreme toată lumea îşi schimba ce avea, papagalii, tutunul, bulgării de ciocolată, ouăle de iguană, tot ce-a făcut Domnul să crească, fiindcă luau orice şi dădeau tot ce aveau cu dragă inimă, ba chiar voiau să-l schimbe pe unul din noi pe un pieptar de catifea, ca să ne ducă să ne arate în Europa, închipuiţi-vă, domnule general, ce aiureală, dar el era atât de descumpănit, că nu izbuti să înţeleagă dacă povestea aceea de nebuni era de competenţa guvernului său, aşa încât se întoarse în dormitor, deschise fereastra dinspre mare în speranţa c-ar descoperi o lumină nouă ca să poată pricepe încurcătura pe care i-o povestiseră, şi atunci văzu crucişătorul dintotdeauna pe care puşcaşii marini îl părăsiseră la chei, şi dincolo de crucişător, ancorate în marea întunecată, cele trei caravele.

Când a fost găsit pentru a doua oară ciugulit de vulturi în același birou, îmbrăcat la fel și în aceeași poziție, niciunul din noi nu era destul de bătrân ca să-și amintească ce se întâmplase prima dată, dar știam că nicio dovadă a morții sale nu era zdrobitoare, fiindcă totdeauna mai exista alt adevăr dincolo de adevăr. Nici măcar cei mai neprevăzători nu ne mulțumeam cu aparențele, căci adesea se dăduse drept fapt sigur că suferea de epilepsie și se prăvălea de pe tron în cursul audiențelor, zbătându-se pradă convulsiilor și făcând spume ca fierea la gură, că-și pierduse graiul de atâta vorbit și avea ventriloci ascunși după perdele, prefăcându-se doar că vorbește, că pe tot trupul îi ieșeau solzi de pește drept pedeapsă pentru depravarea sa, că în răcoarea din decembrie hernia îi îngâna cântece marinărești și nu mai putea merge decât cu ajutorul unui cărucior ortopedic în care-și ducea testicului bolnav, că un furgon militar intrase la miezul nopții pe poarta din dos cu un coșciug cu ferecături de aur și garnituri de purpură, și că cineva o văzuse pe Leticia Nazareno plângând cu lacrimi amare în grădina bătută

de ploaie, însă cu cât zvonurile despre moartea lui păreau mai sigure, cu atât mai viu și mai autoritar apărea el în cele mai neașteptate ocazii pentru a da un curs imprevizibil destinului nostru. Ar fi fost ușor să te lași convins de dovezile evidente, inelul cu sigiliul prezidențial sau mărimea supranaturală a picioarelor sale de călător neînduplecat, sau ciudata umflătură a testiculului bolnav, de care vulturii nu îndrăzniră să se atingă, dar mereu exista cineva care-și amintea că văzuse indicii asemănătoare la alți morți mai puțin importanți din trecut. Nici cercetarea meticuloasă a casei n-a adus vreun amănunt grăitor pentru a-i stabili identitatea. În iatacul mamei lui, Bendición Alvarado, de a cărei canonizare prin decret abia de ne mai aduceam aminte, am găsit câteva colivii stricate cu oscioare de pasăre pietrificate de trecerea anilor, am văzut un fotoliu de răchită ros de vaci, cutii cu acuarele și pahare cu pensule din cele folosite de vânzătoarele de păsări din ținuturile sterpe ca să vândă la târg păsări cu penele decolorate dându-le drept mierle galbene, am văzut un ciubăr cu o tufă de melisă care continuase să crească uitată de toți, cu ramurile cățărându-se pe ziduri, străpungând ochii portretelor și ieșind prin ferestre pentru a sfârși încâlcite în hățișul sălbatic din curțile din spate, dar nu am găsit nici cea mai neînsemnată urmă că el ar fi stat vreodată în camera aceea. În dormitorul nupțial al Leticiei Nazareno, pe care ne-o aduceam aminte mai bine nu numai pentru că domnise într-o perioadă mai apropiată, ci și din pricina scandalului stârnit de actele ei publice, am văzut un pat pe potriva nebuniilor unei iubiri nerușinate, al cărui baldachin se prefăcuse în cuibar de găini, am văzut în

cufere gulerele de vulpe albastră mâncate de molii, carcasele de sârmă de la malacovuri, praful de pe fuste, bluzele cu dantelă de Bruxelles, ghetele bărbăteşti pe care le folosea în casă şi papucii de atlaz cu toc înalt şi bridă pe care şi-i punea când primea vizite, pelerinele lungi până la călcâie cu violete de fetru şi panglici de tafta ale toaletelor sale funerare de primă doamnă şi rasa ei de novice din pânză groasă ca o piele de berbec de culoarea scrumului cu care o aduseseră din Jamaica, sechestrată într-o ladă pentru cupe de cristal folosite la banchete, ca s-o aşeze apoi în fotoliul ei de preşedintă ascunsă, dar nici în odaia aceea nu am găsit vreo urmă care să ne îngăduie să aflăm măcar dacă acea sechestrare piraterească fusese pusă la cale din dragoste. În dormitorul prezidenţial, unde el îşi petrecuse cea mai mare parte din ultimii ani, am găsit doar un pat de campanie nefolosit, un closet portabil din acelea pe care anticarii le scoteau din locuinţele părăsite de puşcaşii marini, un cufăr de fier cu cele nouăzeci şi două de decoraţii ale sale şi o uniformă de doc fără galoane, la fel cu aceea cu care era îmbrăcat cadavrul, găurită de şase proiectile de calibru mare care făcuseră prăpăd de foc intrând prin spinare şi ieşind prin piept, ceea ce ne-a determinat să credem că se adeverea povestea bine cunoscută că glonţul trădător tras pe la spate trecea prin el fără a-l vătăma, iar cel tras din faţă ricoşa atingându-i trupul şi se întorcea asupra agresorului, şi că era vulnerabil numai la focurile trase de aproape spre a cruţa suferinţa celui împuşcat de cineva care-l iubea atât de mult, încât era gata să moară pentru el. Amândouă uniformele erau prea mici pentru cadavru, dar asta nu ne-a împiedicat să considerăm totuşi că nu-i exclus să fie

ale lui, căci într-o vreme se mai povestise şi că el continuase să crească până la o sută de ani, şi că atunci când a făcut o sută cincizeci îi ieşise un al treilea rând de dinţi, chiar dacă trupul sfâşiat de vulturi nu era de fapt mai mare decât al unui om mijlociu din zilele noastre, şi avea nişte dinţi sănătoşi, mărunţi şi tociţi, care păreau a fi de lapte, şi pielea de culoarea fierii, presărată cu aluniţe de decrepitudine, fără nicio cicatrice, atârnându-i în pliuri peste tot, de parcă ar fi fost foarte gras odinioară, şi abia i se mai desluşeau găvanele văduvite de ochii posaci, iar în afară de testiculul bolnav, tot ce părea a fi pe măsura proporţiilor sale erau picioarele enorme, pătrate şi plate, cu nişte unghii bolovănoase şi încovoiate ca la ulii. Spre deosebire de haine, descrierile istoricilor săi erau prea încăpătoare, căci manualele şcolare oficiale îl prezentau ca pe un patriarh cu o statură de uriaş, care nu ieşea deloc din casă fiindcă nu încăpea pe uşi, care îndrăgea copiii şi rândunelele, ştia graiul câtorva animale, avea harul de a prevedea fenomenele naturii, putea ghici gândul cuiva doar privindu-l în ochi şi cunoştea secretul unor săruri miraculoase care tămăduiau rănile leproşilor şi-i făceau pe damblagii să meargă. Deşi din manualele acestea dispăruse orice urmă referitoare la obârşia lui, se credea că venise din ţinuturile pustii, datorită setei nemăsurate de putere, felului de a cârmui, comportării lugubre, răutăţii de neînchipuit a acelui suflet care ne vându marea unei puteri străine şi ne condamnă să trăim având înaintea ochilor câmpia aceasta necuprinsă, acoperită de asprul praf lunar, ale cărei amurguri fără temei ne dureau sfâşietor. Se calcula că de-a lungul vieţii lui avusese probabil peste cinci mii de copii, născuţi cu toţii la şapte

luni, de la şirul nesfârşit de amante fără dragoste care se perindaseră prin seraiul lui până când îi venea cheful să se culce cu ele, dar niciunul nu-i poartă numele de botez sau de familie în afară de cel al Leticiei Nazareno, care a fost făcut general de divizie cu drept de putere şi comandă chiar în clipa venirii pe lume, pentru că el socotea că nimeni nu era fiul cuiva, ci doar al mamei şi numai al ei. Această convingere părea că i se potriveşte şi lui, căci se ştia că n-avusese tată, precum despoţii cei mai de seamă din istorie, şi că unica rudă care i se cunoştea şi poate singura pe care a avut-o a fost scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, căreia manualele şcolare îi atribuiau virtutea miraculoasă de a-l fi conceput fără bărbat şi de a i se fi desluşit în vis tâlcul ascuns al destinului său mesianic, şi pe care el o proclamă prin decret mama patriei pentru simplul motiv că mama-i doar una, mama mea, o femeie ciudată de obârşie incertă, al cărei fel simplu de a fi îi scandalizase pe susţinătorii fanatici ai demnităţii prezidenţiale, la începutul regimului său, deoarece nu puteau admite ca mama şefului statului să-şi atârne la gât o punguţă cu camfor ca s-o ferească de toate bolile, nici să încerce să înfigă furculiţa în caviar, nici să umble ca o zăludă în papuci de lac, şi nu puteau accepta ideea ca ea să ţină stupi pe terasa salonului de muzică, să crească curcani şi tot soiul de păsări cu penele parcă vopsite cu acuarele prin birourile publice sau să-şi pună la uscat cearşafurile pe balconul de unde se ţineau discursurile, nici nu puteau trece cu vederea că la o recepţie diplomatică spusese m-am săturat să-l tot rog pe Dumnezeu să-l dea odată jos pe fiu-meu că treaba asta cu locuitul în palatul prezidenţial e ca şi cum aş sta tot timpul cu lumina

aprinsă, dom'le, şi o spusese cu aceeaşi naturaleţe cu care la una din zilele naţionale îşi croise drum printre soldaţii din garda de onoare cu un coş cu sticle goale până la limuzina prezidenţială care tocmai pornea să deschidă defilarea jubiliară în zgomotul asurzitor al ovaţiilor şi al marşurilor militare, sub o ploaie de flori, şi băgă coşul pe fereastra maşinii strigându-i fiului ei că, dacă tot treci pe acolo, fă bine şi dă înapoi sticlele astea la prăvălia din colţ, biata mamă! Lipsa aceasta de simţ al istoriei avea să-şi atingă noaptea de glorie la banchetul de gală cu care am sărbătorit debarcarea puşcaşilor marini sub comanda amiralului Higgingson, când Bendición Alvarado, văzându-şi fiul în uniformă de paradă cu medaliile de aur şi mănuşile de atlaz pe care le folosi mai departe toată viaţa, nu-şi putu înfrâna izbucnirea orgoliului matern şi exclamă cu voce tare în faţa întregului corp diplomatic, dac-aş fi ştiut că feciorul meu avea s-ajungă preşedintele republicii l-aş fi dat la şcoală, dom'le, mare trebuie să fi fost ruşinea fiindcă de atunci o surghiuni la conacul de la marginea oraşului, un adevărat palat cu unsprezece camere câştigat de el într-o noapte cu noroc la zaruri, când căpeteniile din războiul federal îşi împărţiseră la masa de joc splendidul cartier general al conservatorilor fugiţi, numai că Bendición Alvarado dispreţui ornamentele imperiale care mă fac să mă simt de parc-aş fi soţia Suveranului Pontif şi preferă camerele de serviciu alături de cele şase slujnice desculţe care-i fuseseră date, se instală cu maşina-i de cusut şi coliviile cu păsări vopsite într-o odăiţă nenorocită din fund, unde căldura nu răzbea niciodată şi era mai uşor să alungi ţânţarii de la şase, se aşeza să coasă la lumina leneşă din curtea principală, în

parfumul medicinal al tamarinilor, în timp ce găinile rătăceau prin saloane, iar soldații din gardă pândeau servitoarele prin încăperile pustii, se apuca să vopsească mierle galbene cu acuarele jelindu-se în fața slujnicelor de nenorocirea bietului meu fiu pe care pușcașii marini îl țineau ascuns în palatul prezidențial, atât de departe de maică-sa, dom'le, fără o nevastă săritoare care să-l îngrijească dacă-l deștepta în toiul nopții vreo durere, și băgat până-n gât în slujba asta de președinte al republicii pentru o simbrie de mizerie de trei sute de pesos pe lună, sărmanul meu băiat! Știa ea foarte bine ce spunea, pentru că el o vizita aproape zilnic în timp ce orașul se bălăcea în mâlul siestei, îi aducea fructe glasate care ei îi plăceau atâta, și profita de ocazie să-și descarce sufletul împovărat de condiția-i nenorocită de mijlocitor al pușcașilor marini, povestindu-i cum trebuia să ascundă în șervețele portocalele zaharisite și dulceața de smochine fiindcă autoritățile de resort aveau contabili care treceau în registre până și resturile de la prânz, lamentându-se că deunăzi a venit la palatul prezidențial comandantul crucișătorului cu niște astronomi de pe uscat care se apucară să măsoare totul și nici măcar nu binevoiră să mă salute, ci îmi treceau de zor ruleta pe deasupra capului în vreme ce-și făceau calcule în engleză, și-mi tot strigau prin tălmaci ia dă-te la o parte, și el se dădea, du-te din lumină, și el se ducea, stai unde nu deranjezi pe nimeni, la dracu', și el nu știa unde să stea fără să deranjeze, pentru că măsurătorii mișunau peste tot măsurând până și mărimea luminii din balcoane, dar nu ăsta a fost necazul cel mai mare, mamă, ci faptul că i-au alungat în stradă ultimele două concubine care-i mai rămăseseră, căci amiralul îi spusese

că nu erau vrednice de un președinte, și acum era înnebunit de-a binelea de atâta lipsă de femei, încât în unele după-amiezi se prefăcea că pleacă din conacul de la marginea orașului, însă maică-sa îl auzea fugărind slujnicele în penumbra iatacurilor, și era atât de copleșită de durere că ațâța păsările din colivii pentru ca nimeni să nu-și dea seama de lipsurile din pricina cărora tânjea fiul ei, făcându-le să cânte cu forța ca să nu răzbată în vecini larma asaltului, rușinea opintelilor, amenințările înăbușite, fiți cuminte, domnule general, că de nu vă spun mamei, și le strica siesta canarilor obligându-i să cânte gata să-și dea sufletul pentru ca nimeni să nu-i audă gâfâiala neîndurătoare de soț grăbit, zbuciumul de amant ce n-apucă să-și lepede hainele, scâncetul de cățel, lacrimile de obidă în singurătate ce făceau parcă să i se întunece totul, în cotcodăcit de găini înnebunite prin iatacuri de iubirile acelea de nevoie răsunând în aerul ca de sticlă topită în toiul acelui august fără niciun Dumnezeu, la trei după-amiaza, sărmanul meu băiat! Starea aceea de penurie avea să dureze până în ziua în care forțele de ocupație părăsiră țara speriate de o izbucnire a ciumei, cu toate că mai lipseau ani mulți până să se împlinească sorocul stabilit pentru care debarcaseră, demontară în bucăți pe care le-au numerotat și ambalară în lăzi de scânduri locuințele ofițerilor, smulseră toată pajiștea albastră și o luară înfășurând-o de parc-ar fi fost un covor, înveliră cu mușama rezervoarele cu apa potabilă pe care le-o trimiteau de acasă ca să nu bea din aceea cu tot soiul de gângănii din râurile noastre, își dezafectară spitalele albe, dinamitară cazărmile pentru ca nimeni să nu afle cum fuseseră ridicate, părăsiră la chei străvechiul

crucișător al debarcării pe puntea căruia bântuia în nopțile de iunie stafia unui amiral dispărut în furtună, dar mai înainte de a-și lua în trenurile ce zburau ca vântul paradisul acela de bătălii portabile îi conferiră medalia de bună vecinătate, îi dădură onorurile de șef de stat și-i spuseră cu voce tare, ca s-audă toată lumea, te lăsăm baltă cu bordelul tău de negrotei, să vedem cum ai să te descurci fără noi, și plecară, maică-măiculiță, la naiba, duși au fost, și pentru prima oară în tot acest răstimp de umilință cât a fost animal de povară sub ocupație a urcat scările cârmuind el însuși și în gura mare în toiul unui noian de rugăminți să se reînființeze luptele de cocoși, și el poruncea, mda, bine, să se dea iar voie la zmeie să se înalțe și la alte distracții de oameni sărmani, care fuseseră interzise de pușcașii marini, iar el poruncea, mda, bine, convins într-atât că e stăpân pe întreaga-i putere, încât ajunse să așeze invers culorile drapelului și să schimbe boneta frigiană de pe stemă cu dragonul învins al invadatorului fiindcă, la urma urmelor, suntem propriii noștri câini, măiculiță, ciuma să trăiască! Bendición Alvarado avea să-și amintească toată viața de spaima aceea stârnită de putere și de alta de mai de mult și mai amară din pricina mizeriei, dar nicicând nu și le-a evocat cu atâta tristețe ca după farsa cu moartea, când el se bălăcea în balta bunăstării în vreme ce ea se plângea oricui avea chef s-o asculte că nu-i nicio scofală să fii mama președintelui și să n-ai altceva pe lume decât o mașină nenorocită de cusut, îi tot dădea zor zicând așa cum îl vedeți cu trăsura toată numai fireturi, bietul meu băiat n-are nici măcar o groapă în pământ unde să zacă mort după atâta amar de ani în slujba patriei, dom'le, nu-i drept, și nu se

plângea din obișnuință, nici din prefăcătorie, ci pentru că el nu-i mai împărtășea necazurile și nici nu mai dădea fuga ca odinioară să-i încredințeze tainele cele mai minunate ale puterii, schimbându-se atât de mult față de cum fusese pe vremea pușcașilor, încât lui Bendición Alvarado îi făcea impresia că e mai bătrân ca ea, că o lăsase în urma lui, îl auzea bâlbâindu-se, încurcându-se la socoteala zilelor, uneori îi curgeau balele, iar pe ea o copleșea o milă ce nu mai era de mamă, ci de fiică atunci când îl vedea sosind la conacul de la marginea orașului încărcat de pachete și străduindu-se cu disperare să le deschidă pe toate deodată, desfăcea sfoara cu dinții, rupându-și unghiile în noduri mai înainte ca ea să găsească foarfecele în coșulețul de lucru, scotea totul afară scormonind cu mâinile prin hățișul de fleacuri, îmbătat de dorința arzătoare de a le vântura, uite, mamă, ce chestii grozave, o sirenă vie într-un acvariu, un înger de mărime naturală care împins de un arc zbura prin încăpere cu un clopot ce bătea la fiecare oră, un melc uriaș înlăuntrul căruia nu se auzea vuietul valurilor și al vântului de pe mare, ci imnul național, ce chestii trăsnet, mamă, vezi ce bine e să nu fii sărac, zicea, însă ea nu-l încuraja în entuziasmul acela, ci se apuca să-și roadă pensulele cu care vopsea mierle galbene pentru ca băiatul ei să nu-și dea seama că i se sfâșia inima evocând un trecut pe care nimeni nu-l cunoștea mai bine ca ea, amintindu-și cât de scump îl costase să rămână în scaunul pe care stătea, și nu în vremurile de acum, dom'le, nu în vremurile astea ușoare în care puterea era o materie tangibilă și unică, o mărgea de sticlă în palmă, cum spunea el, ci pe când era un pește rătăcitor care înota fără niciun Dumnezeu și fără noimă

într-un palat din vecini, urmărit de cârdul vorace al ultimelor căpetenii din războiul federal care mă ajutaseră să-l dau jos pe generalul poet Lautaro Muñoz, un despot luminat, odihnească-l Domnul în gloria-I sfântă, cu ceasloavele lui scrise în latinește de Suetoniu și cei patruzeci și doi de cai pur sânge, dar care, în schimbul sprijinului lor militar, puseseră stăpânire pe gospodăriile și pe vitele foștilor proscriși și-și împărțiseră țara în provincii autonome cu argumentul fără drept de apel că asta înseamnă federalism, domnule general, pentru asta ne-am vărsat sângele, și ajunseră regi atotputernici pe pământurile lor, cu legi proprii, cu sărbătorile lor naționale, cu bancnotele semnate de ei înșiși, uniformele lor de gală cu săbii împodobite cu pietre prețioase și dolmane cu brandenburguri de aur și tricornuri cu panașe din cozi de păun copiate după vechile gravuri cu viceregii patriei de dinaintea lui, și erau neciopliți și sentimentali, dom'le, intrau în palatul prezidențial pe poarta mare fără permisiunea nimănui, căci patria e a tuturor, dom'le general, de asta ne-am jertfit viața, se instalau în salonul de bal cu seraiurile lor scoase la iveală și animalele domestice luate ca tribut de pace pe care-l cereau de pretutindeni pentru ca niciodată să nu le lipsească mâncarea, aveau o escortă personală de mercenari străini, care, în loc de cizme, își înfășurau picioarele în cârpe și abia știau să vorbească pe limba creștinească, dar erau iscusiți la jocuri de zaruri măsluite, cruzi și dibaci în mânuirea armelor de război, astfel încât palatul prezidențial părea o șatră de țigani, dom'le, răspândind un miros greu de viitură, iar ofițerii din statul-major își luaseră pentru gospodăriile lor mobilierul republicii, jucau la domino privilegiile guvernamentale

nepăsători la rugăminţile fierbinţi ale mamei lui, Bendición Alvarado, care n-avea nicio clipă de răgaz străduindu-se să mături munţii de gunoaie de după petreceri şi să facă ordine cât de cât în naufragiul acela, căci ea era singura care încercase să ţină piept degradării îngrozitoare a faptelor liberalilor, numai ea îşi dăduse silinţa să-i alunge cu lovituri de mătură când văzu palatul spurcat de nelegiuiţii aceia desfrânaţi care-şi disputau jilţurile puterii supreme în certuri iscate la partidele de cărţi, îi văzu săvârşind păcatul sodomiei în spatele pianului, îi văzu făcându-şi nevoile în amforele de alabastru cu toate că ea îi avertiză să nu, domnilor, nu sunt oale de noapte, ci amfore descoperite pe fundul mării la Pantelaria, dar ei o ţineau una şi bună că nu, că erau ţucale de bogătani, dom'le, n-a existat putere omenească în stare să le-o scoată din cap, nici forţă divină să-l împiedice pe generalul Adriano Guzmán să ia parte la recepţia diplomatică, prilejuită de sărbătorirea a zece ani de la venirea mea la putere, chiar dacă nimeni nu şi-ar fi putut închipui ce ne aştepta când îşi făcu apariţia în salonul de bal, în uniforma-i sobră de doc alb aleasă anume pentru ocazia aceea, fără arme, aşa cum îmi făgăduise pe onoarea lui de militar, cu escorta de refugiaţi francezi în civil şi încărcaţi de crini de Cayenne pe care generalul Adriano Guzmán îi împărţi pe rând soţiilor ambasadorilor şi miniştrilor, nu însă înainte de a le cere voie cu o plecăciune bărbaţilor lor, fiindcă aşa-i spuseseră mercenarii că era de bonton la Versailles, iar el procedase întocmai cu neasemuit spirit cavaleresc, rămânând apoi aşezat într-un colţ, cu ochii ţintă la dans şi dând din cap în semn de încuviinţare, foarte bine, spunea, dansează bine filfizonii ăştia de prin Europa,

fiecare cu ale lui, zicea, uitat până într-atât acolo în fotoliu, încât numai eu mi-am dat seama că unul din aghiotanți îi tot umplea cupa de șampanie după fiecare sorbitură, și pe măsură ce trecea orele devenea mai crispat și mai roșu la față decât era de felul lui, își desfăcea câte un nasture de la tunica umedă de sudoare ori de câte ori sforțarea de a-și înăbuși vreun râgâit i se citea în ochi, sughița picotind, mamă, și pe neașteptate se ridică anevoie în picioare într-una din pauzele balului și-și descheie toți ceilalți butoni, apoi pe cei de la pantaloni, dezgolindu-și tulumba veștedă de vultur cu care stropi decolteurile parfumate ale soțiilor de ambasadori și miniștri, împrăștiindu-și urina acră de războinic beat peste fustele vaporoase de muselină, corsajele de brocart auriu, evantaiele de struț, cântând netulburat în toiul panicii stârnite eu sunt amantul disprețuit care-ți udă trandafirii din grădină, oh, minunăție de trandafiri, cânta de zor, fără ca nimeni să se încumete să-l oprească, nici măcar eu, fiindcă mă știam mai puternic decât fiecare dintre ei, dar mai slab decât doi care erau în cârdășie, nedându-mi încă seama că el îi vedea pe toți ceilalți așa cum erau în vreme ce ei nu izbuteau să deslușească vreodată gândurile ascunse ale bătrânului tare precum stânca de granit a cărui seninătate abia dacă se putea asemui cu prudența-i nețărmurită și infinita virtute de a aștepta, îi vedeam doar ochii sinistri, buzele încremenite, mâna de domnișoară sfioasă care nici nu tresări pe mânerul sabiei în acea amiază îngrozitoare când veniră cu vestea că, domnule general, comandantul Narciso López, înnebunit de marijuana și rachiu de anason, s-a năpustit în closet peste unul dintre soldații gărzii prezidențiale și

l-a aţâţat după bunu-i plac cu tertipuri de femeie iscusită, iar apoi l-a silit bagă-mi-o toată, ce dracu', e un ordin, toată, iubitule, până-n străfunduri, plângând de durere, plângând de furie, până s-a trezit în patru labe vărsând de umilinţă cu capul în aburii împuţiţi din hazna, şi atunci l-a luat pe sus pe acel Adonis şi l-a străpuns cu o suliţă înfigându-l ca pe un fluture în goblenul primăvăratic din salonul de audienţe fără ca nimeni să îndrăznească să-l dea jos de acolo vreme de trei zile, sărmanul om, pentru că el nu făcea nimic altceva decât să-i supravegheze pe vechii lui tovarăşi de arme, ca să nu unelteaască împotrivă-i, dar fără să intervină în viaţa lor, încredinţat că ei înşişi aveau să se extermine unii pe alţii mai înainte de a ajunge la el vestea că, domnule general, pe generalul Jesucristo Sánchez au fost siliţi să-l omoare cu lovituri de scaune cei din propria escortă, fiind pradă unui atac de turbare de pe urma unei muşcături de pisică, bietul om, n-apucă să termine partida de domino că îi şi şoptiră la ureche vestea că, domnule general, generalul Lotario Sereno se înecase deoarece calul i-a murit pe neaşteptate trecând un râu, bietul om, nici nu clipi când îi aduseră vestea că, domnule general, generalul Narciso López şi-a vârât în fund un cartuş cu dinamită şi i-au explodat măruntaiele, copleşit de ruşinea de a nu-şi putea înfrâna pederastia, iar el îi tot dădea zor cu bietul om, de parcă n-ar fi avut niciun amestec în morţile acelea îngrozitoare şi ordona pentru toţi prin acelaşi decret onoruri postume, îi proclama martiri căzuţi la datorie şi le făcea funeraliile magnifice îngropându-i la aceeaşi înălţime în panteonul naţional, căci o patrie fără eroi e ca o casă fără uşi, spunea, iar când n-au mai rămas decât şase generali de armată în

toată țara i-a invitat la petrecerea de ziua lui de naștere împreună cu o mulțime de camarazi la palatul prezidențial, pe toți laolaltă, domnule, inclusiv generalul Jacinto Algarabia, cel mai ascuns și cel mai viclean dintre ei, care se făcea că are un copil cu propria mamă și că bea numai alcool denaturat amestecat cu praf de pușcă, fiind doar noi în salonul de bal ca pe vremurile bune, domnule general, toți fără arme ca niște frați de lapte, dar cu oamenii din escortă îngrămădiți în sala de alături, încărcați cu daruri magnifice pentru singurul dintre noi care a știut să ne înțeleagă pe toți, ziceau, vrând să spună că era singurul care știuse să-i țină în frâu, singurul care izbutise să-l găsească în bârlogu-i de departe, din ținuturile pustii, pe legendarul general Saturno Santos, un indian pur sânge, neîncrezător, care umbla veșnic cu picioarele goale așa cum m-a făcut mama, domnule general, căci noi, oamenii dintr-o bucată, nu putem respira dacă nu simțim pământul, și venise înfășurat într-un poncho pictat cu niște animale ciudate în culori vii, venise singur, așa cum obișnuia să călătorească mereu, fără escortă, precedat de o aură sumbră, fără alte arme în afară de cuțitul lung de tăiat trestie pe care n-a vrut să-l scoată de la brâu fiindcă nu-i armă de luptă, ci de muncă, și-mi aduse în dar un vultur dresat să ia parte la războaiele de oameni, și aduse cu el harfa, mamă, instrumentul sacru ale cărui sunete alungau furtuna și grăbeau coacerea recoltelor, la care generalul Saturno Santos cânta cu o măiestrie pornită din suflet, trezind în noi toți nostalgia nopților de groază ale războiului, mamă, ne tulbură mirosul de râie de câine al bătăliei, ne răscoli sufletul cântecul acela de război despre barca de aur ce ne duce la țărm, îl cântară

în cor din toată inima, mamă, de pe pod scăldat în lacrimi m-am întors, așa cântau, în timp ce au mâncat un curcan umplut cu prune și o jumătate de purcel de lapte, și fiecare bea din sticla lui, fiecare din băutura proprie, cu toții în afară de el și de generalul Saturno Santos, care în viața lor n-au pus nicio picătură de alcool în gură, nici n-au fumat, nici n-au mâncat mai mult decât aveau nevoie să poată trăi, cântară în cor în cinstea mea cântecul zorilor pe care-l cânta regele David, cântară plângând toate cântecele cu urări pentru ziua de naștere care se cântau înainte de a veni consulul Hanemann cu chestia aceea nouă, domnule general, fonograful cu pâlnie și cilindru cu *Happy Birthday*, cântau pe jumătate adormiți, pe jumătate beți, fără să le mai pese de bătrânul taciturn care, atunci când bătu de miezul nopții, luă din cui felinarul și se apucă să cerceteze palatul înainte de a se duce la culcare, așa cum îi era obiceiul la cazarmă și trecând la întoarcere prin salonul de bal îi văzu pentru ultima oară pe cei șase generali claie peste grămadă pe jos, îmbrățișați, inerți și liniștiți, sub oblăduirea celor cinci escorte ce se pândeau între ele, căci până și adormiți și așa îmbrățișați tot se temeau unii de alții aproape la fel de tare pe cât fiecare se temea de el, și pe cât el se temea de doi dintre ei care puneau ceva la cale în taină, și atârnă la loc felinarul în cui și-și încuie dormitorul cu cele trei zăvoare, cele trei lacăte și cei trei drugi, se trânti pe duşumea cu fața în jos, cu brațul drept în chip de pernă, chiar în clipa în care temeliile palatului se legănară din pricina detunăturii asurzitoare a tuturor armelor escortelor la unison, mai întâi o dată, la naiba, fără niciun zgomot intermediar, fără un geamăt, și încă o dată, la naiba, și cu asta gata,

s-a terminat tot bâlciul, n-a mai rămas decât o boare de pulbere în liniștea lumii, a mai rămas doar el eliberat pe veci de zbuciumul puterii când văzu în cea dintâi geană de lumină violetă a zorilor ordonanțele bălăcindu-se în balta de sânge din salonul de bal, o văzu pe maică-sa, Bendición Alvarado, înfiorată de groază privind pereții pe care șiroia sângele oricât încercau să-i usuce cu var și cenușă, domnule, covoarele din care picura mai departe sânge oricât le storceau, iar de pe coridoare și de prin birouri păreau că izvorăsc râuri de sânge cu cât se chinuiau mai tare să-l spele, ca să ascundă grozăvia măcelului celor de pe urmă veterani ai războiului nostru, care, după cum spunea comunicatul oficial, fuseseră asasinați de propriile escorte înnebunite, și ale căror trupuri înfășurate în drapelul patriei umplură la refuz panteonul eroilor neamului, făcându-li-se funeralii ca la episcopi, căci nici măcar un singur om din escortă nu scăpase cu viață din capcana sângeroasă, nimeni, domnule general, în afară de generalul Saturno Santos care era blindat cu nenumăratele-i șiraguri de talismane și știa tot soiul de vrăji de-ale indienilor putându-se preface în orice după bunu-i plac, fir-ar să fie, se putea preschimba în tatu sau în eleșteu, domnule general, putea deveni tunet, și el și-a dat seama că așa s-a și întâmplat cu-adevărat, fiindcă cercetașii lui cei mai dibaci îi pierdură urma cam pe la ultimul Crăciun, câinii de vânătoare îl căutau tocmai în sens invers, dar îl văzuse prefăcut în crai de verde în cărțile în care-i dădeau ghicitoarele lui, și era viu, dormind ziua și umblând noaptea prin trecători, pe pământ și pe apă, lăsând după sine o dâră de rugăciuni care încurca simțul de orientare al urmăritorilor și istovea vrerea dușmanilor, însă el nu

renunţă să-l caute în orice clipă, ziua şi noaptea, ani în şir, până când după foarte multă vreme văzu de la fereastra trenului prezidenţial o puzderie de oameni, bărbaţi şi femei cu copiii lor, cu animalele şi cratiţele lor de bucătărie, aşa cum văzuse atâtea în spatele trupelor de război, îi văzu mărşăluind în bătaia ploii ducându-şi bolnavii în hamacele spânzurate de un par, în urma unui bărbat foarte palid într-o tunică de cânepă care susţine că e un sol divin, domnule general, iar el îşi bătu fruntea cu palma şi-şi zise uite-l acolo, fir-ar să fie, şi într-adevăr acolo era generalul Saturno Santos cerşind la mila peregrinilor cu vraja harfei sale fără strune, sărac şi mohorât, cu o pălărie de fetru ponosită şi un poncho zdrenţuit, dar până şi într-o asemenea stare de plâns n-a fost tocmai uşor să-l omoare, aşa cum credea el, căci izbutise să-i decapiteze cu un cuţit lung de tăiat trestie pe trei dintre oamenii lui cei mai de nădejde şi să le ţină piept celor mai cruzi cu atâta curaj şi iscusinţă, încât el porunci să fie oprit trenul în dreptul cimitirului dezolant din pustiu unde predica solul Domnului, şi toată lumea se repezi în lături când soldaţii din garda prezidenţială săriră din vagonul vopsit în culorile drapelului patriei cu armele gata să tragă, şi nu mai rămase nimeni la vedere, în afară de generalul Saturno Santos lângă harfa-i legendară, cu mâna înţepenită pe prăseaua cuţitului, parcă fascinat de apariţia duşmanului său de moarte, care se ivise pe scara vagonului cu uniforma de doc fără galoane, neînarmat, mai bătrân şi mai adumbrit decât dac-ar fi trecut o sută de ani de când nu ne-am văzut, domnule general, mi s-a părut istovit şi singur, cu pielea îngălbenită din pricina ficatului suferind şi ochii stând să lăcrămeze, însă avea strălucirea lividă a celui stăpân nu

numai pe puterea sa, ci şi pe aceea smulsă de la morţii săi, aşa încât m-am pregătit să mor fără să opun rezistenţă, fiindcă i s-a părut zadarnic să-l contrarieze pe bătrânul care venise de atât de departe fără alte motive, nici alte merite decât pofta sălbatică de a porunci, dar el îi arătă palma mâinii sale de meduză şi spuse Domnul să te aibă în paza Sa, viteazule, patria se mândreşte cu tine, căci ştia dintotdeauna că împotriva unui om de neînvins nu există altă armă decât prietenia, şi generalul Saturno Santos sărută pământul pe care el călcase şi-l imploră să binevoiască a-i îngădui să-l slujească după cum veţi porunci, domnule general, atâta vreme cât mâinile acestea vor mai avea vlagă să facă să cânte cuţitul, iar el se învoi, aşa să fie, îl numi garda lui personală cu singura condiţie să nu stai niciodată în spatele meu, îl făcu partener la domino şi împreună jumuliră la patru mâini mulţi despoţi căzuţi de la putere, îl urca desculţ în trăsura prezidenţială şi-l ducea pe la recepţii diplomatice cu răsuflarea lui de tigru care întârâta câinii şi le ameţea pe soţiile ambasadorilor, îl puse să se culce de-a curmezişul pragului dormitorului său, pentru a-şi domoli frica de a dormi când viaţa îi devenise atât de grea, încât tremura la gândul de a se pomeni singur în mulţimea care-i stăpânea visele, ţinându-l la distanţă de zece palme de încrederea lui ani în şir până când uremia l-a văduvit de harul de a face cuţitul să cânte şi atunci l-a rugat să se îndure, ucideţi-mă dumneavoastră, domnule general, ca să nu-i fac altcuiva plăcerea să mă omoare fără niciun drept, însă el îl trimise să moară, cu o pensie bună şi o medalie în chip de recunoştinţă, în bârlogul de hoţi de vite din ţinuturile pustii unde se născuse şi nu-şi putu stăpâni lacrimile când generalul Saturno Santos lăsă

sfiiciunea la o parte pentru a-i spune sufocându-se de plâns vedeți, domnule general, că până și bărbaților celor mai de nădejde ne vine ceasul să ne înmuiem ca niște blegi, naiba s-o ia de treabă! Astfel încât nimeni nu înțelegea mai bine ca Bendición Alvarado bucuria de copil ce-l cuprindea când se răzbuna pe vremurile vitrege de odinioară și nesocotința cu care-și prăpădea banii puterii pentru a avea la bătrânețe ceea ce-i lipsise de copil, dar se înfuria că abuzau de inocența lui spre a-i vinde drăciile acelea americănești, care nici nu erau chiar așa de ieftine și nici nu cereau atâta iscusință ca păsările vopsite de ea din care însă reuși să vândă doar vreo patru, e bine să te bucuri de viață, spunea, dar gândește-te și la viitor, că nu vreau să te văd cerșind cu pălăria întinsă în poarta unei biserici dacă mâine sau mai târziu, deie Domnul să nu fie așa, te dau jos din scaunul pe care stai, dac-ai ști barem să cânți sau dac-ai fi arhiepiscop, sau marinar, dar tu nu ești decât general, așadar, nu ești bun de nimic, doar să dai ordine, îl sfătuia, îngroapă într-un loc sigur banii care-ți prisosesc de la cârmuire, undeva unde numai el să-i poată găsi, dacă se întâmplă cumva să fii nevoit să fugi ca nenorociții ăștia de președinți venetici care-și rumegă uitarea cerșind acolo, în casa de pe stânci, sunetul de rămas-bun al sirenelor vapoarelor, privește-te în oglinda asta, îi spunea, însă el n-o lua în seamă, ci-i risipea amărăciunea cu vorbele magice stai liniștită, mamă, lumea asta mă iubește. Bendición Alvarado avea să trăiască ani mulți plângându-se de sărăcie, certându-se cu servitoarele pentru banii de coșniță și chiar sărind câte un prânz ca să facă economii, fără ca nimeni să îndrăznească să-i spună că era una dintre femeile cele mai bogate de pe

lume, că tot ce strângea el din afacerile guvernului era trecut pe numele ei, că devenise nu numai stăpâna unor pământuri necuprinse și a unor cirezi fără număr, ci și a tramvaielor locale, a poștei, a telegrafului și a rețelei apelor naționale, astfel încât orice vas ce naviga pe afluenții Amazoanelor sau în apele teritoriale trebuia să-i plătească taxa de trecere de care ea n-a știut până la moarte, după cum n-a știut ani în șir că feciorul ei nu era chiar atât de sărman, cum credea ea când îl vedea venind la conacul de la marginea orașului, aprins la față de minunăția jucăriilor bătrâneții, căci pe lângă impozitul personal pe care-l încasa pentru fiecare vită sacrificată de pe tot cuprinsul țării, pe lângă răsplata favorurilor și plocoanele din interes pe care i le trimiteau partizanii săi, născocise și pusese în aplicare de multă vreme un sistem infailibil de câștigat la loterie. Erau anii de după moartea sa neadevărată, anii zgomotului, domnule, care nu s-au numit astfel, după cum credeam mulți dintre noi, din pricina vuietului subteran simțit în toată țara într-o noapte a Sfântului Mucenic Heraclio și despre care nu s-a dat niciodată o explicație sigură, ci datorită zgomotului veșnic al lucrărilor în curs ce se anunțau încă de la punerea temeliei ca fiind cele mai mari de pe lume, și totuși nu se isprăveau niciodată, o epocă liniștită când el convoca adunările guvernului în timp ce-și făcea siesta în conacul de la marginea orașului, se culca în hamac făcându-și vânt cu pălăria sub crengile înmiresmate ale tamarinilor și ascultându-i cu ochii închiși pe doctorii aceia în meșteșugul cuvintelor cu mustățile pomădate, care se așezau să stea de vorbă în jurul hamacului, palizi de atâta zăduf în redingotele lor de postav și cu gulere de celuloid, ascultându-i pe

miniştrii civili pe care-i detesta atât de mult, deşi îi numise din nou de convenienţă, şi pe care îi auzea cum discută probleme de stat în larma stârnită de cocoşii care fugăreau găinile prin ogradă, de ţârâitul neîncetat al greierilor şi de gramofonul neobosit ce cânta în vecini cântecul cu Susana, vino Susana, pe neaşteptate amuţeau cu toţii, linişte, generalul a adormit, dar el striga fără să deschidă ochii, sforăind mai departe, nu dorm, proştilor, continuaţi, şi continuau până când el se desprindea bâjbâind din păienjenişul siestei şi decreta că după atâtea tâmpenii singurul care are dreptate e prietenul meu, ministrul Sănătăţii, ce naiba, gata cu şedinţa, şi se termina, mai stătea de vorbă cu aghiotanţii lui, purtându-i dintr-o parte într-alta în vreme ce mânca plimbându-se cu farfuria într-o mână şi lingura în cealaltă, se despărţea de ei pe scară spunându-le morocănos faceţi cum vreţi că, la urma urmelor, eu sunt cel care porunceşte aici, ce naiba, îi trecu şi ideea năstruşnică să tot întrebe dacă lumea îl iubea sau nu, ce dracu', tăia panglici pe la inaugurări, se arăta în public în carne şi oase asumându-şi riscurile puterii cum n-o făcuse în vremurile cele mai liniştite, la naiba, juca partide interminabile de domino cu prietenul meu de o viaţă, generalul Rodrigo de Aguilar, şi cu prietenul meu, ministrul Sănătăţii, singurii care îi erau destul de apropiaţi ca să-i ceară eliberarea vreunui deţinut sau graţierea vreunui condamnat la moarte, şi singurii care se încumetară să-l roage s-o primească în audienţă specială pe regina frumuseţii săracilor, o făptură incredibilă pentru mlaştina aceea nenorocită căreia îi ziceam mahalaua luptelor de câini, fiindcă toţi câinii de aici se încăierau în plină stradă de ani de zile fără o clipă

de răgaz, o redută a morții unde patrulele din garda națională nici nu se aventurau fiindcă-i lăsau goi pușcă și le desfăceau mașinile în piesele originale cu o singură mișcare a mâinilor, unde bieții măgari rătăciți intrau pe la un capăt al străzii și ieșeau pe la celălalt într-un sac de oase, unde erau mâncați fripți copii de oameni bogați, domnule general, erau vânduți la târg prefăcuți în cârnați, închipuiți-vă, ei bine, acolo se născuse și locuia Manuela Sánchez, piaza mea rea, o floare crescută printre gunoaie a cărei frumusețe de necrezut uimise țara, domnule general, și el se simți atât de intrigat de această destăinuire încât, dacă toate astea-s adevărate precum spuneți, nu numai că o primesc în audiență specială, dar și dansez cu ea primul vals, la naiba, să se scrie în ziare, porunci, grozav le mai plac sărăntocilor chestiile astea! Totuși, în noaptea de după audiență, pe când jucau domino, îi spuse cu amărăciune vădită generalului Rodrigo de Aguilar că regina săracilor nu merita osteneala să danseze cu ea, că era la fel de ordinară ca atâtea alte Manuele Sánchez din cartier, cu rochia-i de nimfă cu volănașe de muselină și coroana poleită cu pietre false și un trandafir în mână, supravegheată de o mamă care o păzea de parc-ar fi fost de aur, așa încât el îi dăduse tot ce-și dorea, nimic altceva decât lumină electrică și apă curentă pentru mahalaua ei cu lupte de câini, dar declară că e ultima dată când ascult astfel de rugăminți, la naiba, n-o să mai vorbesc cu săracii, zise, și fără să termine partida trânti ușa și plecă, auzi cele opt bătăi metalice ale ceasului, se duse să dea nutreț vacilor la grajduri, porunci să fie scoase baligile, cercetă tot palatul în vreme ce mânca din mers cu farfuria în mână carne cu fasole, orez alb și felii de

banane crude, numără santinelele de la poarta principală până la dormitoare, erau toate și fiecare la post, paisprezece, văzu restul gărzii lui personale jucând domino în postul din prima curte, îi văzu pe leproși dormind printre tufele de trandafiri, pe damblagii pe scări, era ceasul nouă, puse la o fereastră farfuria cu mâncarea neterminată și se pomeni înotând parcă în duhoarea de mâl din barăcile concubinelor care dormeau la grămadă, chiar și trei într-un pat, cu copiii lor născuți la șapte luni, se sui călare pe un morman cu miros de mâncare stătută și socoti într-o parte două capete și într-alta șase picioare și trei brațe, fără a se întreba dacă va afla vreodată ale cui erau, nici cine era aceea care-i dăduse până la urmă să sugă fără a se trezi, fără a-l visa, și nici a cui fusese vocea care șoptise adormită din alt pat mai încet, domnule general, că se sperie copiii, se întoarse în palat, cercetă cremoanele de la cele douăzeci și trei de ferestre, dădu foc baligilor de vacă din cinci în cinci metri pornind din vestibul și până în camerele particulare, simți mirosul fumului, își aminti de o copilărie nesigură ce putea fi a lui și care-i veni în minte doar în clipa când începuse fumul, iar apoi o uită pentru totdeauna, se întoarse stingând luminile în sens invers, din dormitoare până în vestibul, și acoperind coliviile cu păsările adormite pe care le număra înainte de a pune peste ele husele de pânză, patruzeci și opt, străbătu încă o dată tot palatul cu o lampă în mână, se văzu pe sine în oglinzi, unul după altul, până la paisprezece generali umblând cu lampa aprinsă, se făcuse ora zece, totul în ordine, reveni în dormitoarele gărzii prezidențiale, stinse și aici lumina, noapte bună, domnilor, controlă birourile de la parter, sălile de

așteptare, closetele, pe după draperii, pe sub mese, nu era nimeni, scoase maldărul de chei pe care le putea deosebi pipăindu-le una câte una, încuie birourile, urcă un etaj cercetând încăperile una după alta și încuind ușile cu cheia, scoase borcanul cu miere de albine din ascunzătoarea lui din spatele unui tablou și-și luă cele două linguriță dinaintea culcării, se gândi la maică-sa care dormea în conacul de la marginea orașului, Bendición Alvarado cufundată în toropeala clipelor când își lua rămas-bun făcându-i cu mâna printre tufele de roiniță și de cimbru, cu mâna ei vlăguită cu care vopsea mierle galbene, noapte bună, mamă, spuse, noapte bună, fiule, îi răspunse adormită Bendición Alvarado în conacul de la marginea orașului, atârnă în dreptul dormitorului lui lampa cu cârlig pe care o lăsa acolo în răstimpul când dormea cu ordinul categoric să nu fie stinsă niciodată fiindcă era lumina pentru situații de urgență, bătu de unsprezece, inspectă palatul ultima oară, pe întuneric, pentru cazul că cineva s-ar fi strecurat crezându-l adormit, iar în urma lui lăsa dâra de pulbere de stele a pintenului de aur sclipind cu strălfulgerări verzi în dungile de lumină rotitoare a farului, zări între două pâlpâiri un lepros somnambul care îi aținu calea, îl împinse în umbră fără să-l atingă, luminându-i drumul cu lampa sa de veghe, îl duse la tufele de trandafiri, prinse să numere din nou santinelele în întuneric, se întoarse în dormitor, văzând când trecea prin fața ferestrelor o mare aidoma oglindită în fiecare, Marea Caraibilor în aprilie, o contemplă de douăzeci și trei de ori fără a se opri și era mereu la fel ca totdeauna în aprilie, ca o mlaștină aurie, auzi bătând miezul nopții, o dată cu ultima lovitură a orologiului din turnul

catedralei simți șuierele slabe ale herniei îngrozitoare, nu mai exista niciun alt zgomot pe lume, el singur era patria, puse cele trei zăvoare, cele trei lacăte și cei trei drugi la ușa dormitorului, urină așezat pe closetul portabil, două picături, patru picături, șapte picături chinuite, se prăvăli cu fața în jos pe podea, adormind pe loc, fără vise, era trei fără un sfert când se deșteptă leoarcă de sudoare, înfiorat de certitudinea că cineva îl privise în timp ce dormea, cineva care avea puterea fermecată de a intra fără să desfacă zăvoarele, cine-i acolo, întrebă el, nu era nimeni, închise ochii, simți iar că era privit, deschise ochii să vadă, înspăimântat, și atunci văzu, la naiba, era Manuela Sánchez care umbla prin cameră fără să fi descuiat ușa fiindcă intra și ieșea după bunu-i plac străpungând pereții, Manuela Sánchez, piaza mea rea, cu rochia-i de muselină și jăraticul trandafirului în mână și mireasma naturală de iarbă-dulce a răsuflării ei, spune-mi că nu-i adevărat delirul acesta, zicea, spune-mi că nu ești tu, spune-mi că aburul acesta de moarte nu-i neclintirea de iarbă-dulce a respirației tale, dar era ea, trandafirul ei, răsuflarea-i caldă care parfuma aerul din dormitor ca boarea mării, Manuela Sánchez, nenorocirea mea care nu-mi stătea scrisă în podul palmei, nici în zațul de cafea, nici măcar în apa ulcelelor în care ghicitoarele îmi citeau semnele morții, nu-mi răpi aerul de respirat, nici somnul, nici cuprinderea întunecată a acestei încăperi unde niciodată n-a intrat și n-avea să intre o femeie, stinge trandafirul acela, gemea, în timp ce se cățăra pe perete căutând comutatorul, și dădea în locul lui peste Manuela Sánchez, nebunia vieții mele, la naiba, de ce trebuie să te găsesc dacă nu te-am pierdut, dacă vrei ia-mi palatul, țara întreagă cu

dragonul de pe stemă, dar lasă-mă să aprind lumina, scorpion al nopților mele. Manuela Sánchez, pedeapsa herniei mele, ticăloaso, strigă, crezând că lumina îi va destrăma vraja, urlând, dați-o afară, lăsați-o fără mine, aruncați-o de pe țărmul abrupt cu o ancoră de gât pentru ca pe nimeni să nu mai chinuie strălucirea trandafirului ei, răcnea înnebunit de groază pe coridoare, călcând prin baligi pe întuneric, întrebându-se descumpănit ce se întâmplă aici, curând o să bată de opt și toți dorm mai departe în casa asta de netrebnici, sculați-vă, ticăloșilor, țipa, se aprinseră luminile, goarnele sunară deșteptarea la ora trei, o repetară cele de la fortăreața din port, cele de la garnizoana din San Jerónimo, de la toate cazărmile de pe cuprinsul țării, și se auzea zgomot de arme speriate, de trandafiri care și-au desfăcut petalele cu două ceasuri înainte de rondul din zori al paznicului, de concubine lunatice care scuturau preșuri la lumina stelelor, dezveleau coliviile păsărilor adormite, schimbau cu flori de aseară florile ofilite din vaze, iar o grămadă de zidari ridicau pereți de protecție și descumpăneau floarea-soarelui lipind sori de poleială pe geamul de la ferestre ca să nu se vadă că era încă noapte pe cer și era duminică douăzeci și cinci la palat și luna aprilie pe mare, și se auzea larma stârnită de indienii de la spălătorie care-i goneau din paturi pe ultimii care mai dormeau ca să le ia cearșafurile, de orbii clarvăzători care prevedeau iubire, iubire unde nu exista defel, de funcționarii stricați care dădeau peste găini ce ouau în sertarele fișetelor ouăle din ziua de luni, deși alături se mai aflau încă cele de ieri, un vacarm de mulțime buimacă și încăierări de câini în toiul adunărilor guvernului convocate de urgență, pe când el își croise

drum năucit de ziua venită pe neașteptate printre lingușitorii nerușinați care-l proclamau eliberatorul zorilor, cârmuitorul timpului și purtător al luminii, până când un ofițer din comandamentul suprem se încumetă să-l oprească în vestibul și luând poziție de drepți îi aduse la cunoștință vestea, domnule general, abia e două și cinci, iar altă voce, trei și cinci dimineața, domnule general, și atunci el l-a pocnit peste față cu dosul palmei sale feroce și urlă din răsputeri, înspăimântat, ca să-l asculte lumea întreagă, e ora opt, la dracu', ora opt, am spus, ordin de la Dumnezeu. Bendición Alvarado îl întrebă când îl văzu intrând în conacul de la marginea orașului de unde vii cu mutra asta de parc-ar fi dat strechea-n tine, ce faci cu mâna pe care ți-ai pus-o pe inimă, îi zise, dar el se prăbuși în fotoliul de răchită fără să-i răspundă, își luă mâna de pe piept, începuse s-o uite când maică-sa îndreptă spre el pensula de vopsit mierle galbene și-l întrebă uimită dacă într-adevăr se credea Inima lui Iisus cu ochii aceia sfârșiți și mâna pe piept, iar el și-a ascuns-o tulburat, rahat, mamă, trânti ușa și plecă, la palat se porni să se plimbe în sus și în jos cu mâinile în buzunare, ca să nu le mai pună fără să-și dea seama unde nu trebuia, contemplând ploaia prin ferestre, văzu cum picura pe stelele de poleială de biscuiți și lunile de metal argintat pe care le lipiseră de geamuri ca să se creadă că e opt seara când era trei după-amiaza, îi văzu pe soldații din gardă rebegiți în curte, văzu marea tristă, ploaia Manuelei Sánchez în orașul său unde ea nu mai era, îngrozitorul salon pustiu, scaunele puse cu picioarele în sus peste mese, singurătatea fără leac a celor dintâi umbre ale altei sâmbete efemere, ale altei nopți fără ea, drace, măcar dacă mi-ar fi totuna, asta mă doare cel mai

mult, oftă din rărunchi, rușinându-se de starea lui, se gândi la locurile de pe trup unde să-și pună mâna rătăcitoare în afară de inimă, și-o duse în cele din urmă la hernia ce i se mai potolise datorită ploii, era la fel, avea aceeași formă, aceeași greutate, îl durea tot așa, dar era și mai cumplit, parcă-și ținea inima vie în palmă, și numai atunci înțelese ceea ce atâți oameni din alte vremuri îi tot spuseseră că inima e un al treilea ou, domnule general, drace, se îndepărtă de la fereastră, se învârti prin salonul de audiențe cu neliniștea fără leac a unui președinte etern cu sufletul străpuns de un os de pește, se pomeni în salonul consiliului de miniștri auzind ca totdeauna fără să înțeleagă, fără să asculte, îndurând un raport ce te adormea despre situația fiscală, deodată se simți ceva plutind în aer, ministrul de Finanțe tăcu, ceilalți se uitau la el prin crăpăturile unei armuri sfărâmate de durere, se văzu pe sine neajutorat și singur la capătul mesei de nuc cu chipul înfiorat pentru că fusese scoasă la lumină starea lui jalnică de președinte pe viață cu mâna pe piept, simți o arsură privind jarul de gheață din ochii scrutători de aurar ai prietenului meu, ministrul Sănătății, care păreau că-l examinează pe dinăuntru în timp ce se juca înfășurând lanțul de la ceasul de aur din buzunarul vestei, atenție, zise cineva, trebuie să fie un atac, dar el își pusese deja mâna de sirenă aspră de furie pe masa de nuc, culoarea-i reveni în obraji, slobozi prin cuvinte o rafală mortală de autoritate, ați vrea voi să fie un atac, ticăloșilor, continuați, iar ei continuară, dar vorbeau fără să se mai asculte, crezând că se petrecea ceva foarte grav cu el dacă era atât de turbat, șușoteau, zvonul se răspândi, îl arătau cu degetul, uitați-vă cât îi e de rău că trebuie să-și

ţină mâna pe inimă, i s-au rupt băierile, murmurau, începu să umble vorba că-l chemase de urgenţă pe ministrul Sănătăţii şi că acesta l-a găsit cu braţul drept pus ca o labă de miel pe masa de nuc şi i-a poruncit să mi-l tai, fârtate, umilit de trista-i condiţie de preşedinte scăldat în lacrimi, însă ministrul îi răspunse nu, domnule general, nu îndeplinesc ordinul ăsta, chiar de mă împuşcaţi, îi zise, nu se cade, domnule general, eu fac mai puţin decât braţul dumneavoastră. Aceasta şi multe alte versiuni despre starea lui circulau tot mai stăruitor, în timp ce el măsura în staule laptele pentru cazărmi văzând cum cerul se lumina de ziuă în marţea de Păresimi a Manuelei Sánchez, poruncea să fie scoşi leproşii de printre trandafiri ca să nu molipsească trandafirul său, căuta ungherele singuratice de prin palat, pentru a cânta fără să-l audă nimeni primul tău vals de regină, ca să nu mă dai uitării, cânta, ca să simţi că mori dacă mă uiţi, cânta mai departe, se cufunda în glodul din camerele concubinelor străduindu-se să-şi ostoiască chinul, şi pentru prima oară în lunga-i viaţă de amant zorit îşi dădea frâu liber instinctelor, zăbovea cu tot felul de jocuri, le smulgea suspine până şi celor mai potolite femei, o dată şi încă o dată, şi le făcea să râdă de uimire în beznă, nu vă e milă, domnule general, la anii dumneavoastră, însă el ştia prea bine că voinţa aceea de a se împotrivi era doar o înşelăciune cu care se amăgea pe sine ca să-şi treacă timpul, că fiecare pas al singurătăţii lui, fiecare icnitură a răsuflării îl apropiau implacabil de zăpuşeala de la ora două a acelei după-amiezi necruţătoare în care s-a dus să implore pentru numele lui Dumnezeu dragostea Manuelei Sánchez la palatul din groapa de gunoaie a regatului tău neîndurător din

mahalaua câinilor ce se încăierau, se duse îmbrăcat în civil, fără escortă, într-o mașină de piață care se strecură dând rateuri din pricina benzinei proaste prin orașul cufundat în toropeala siestei, ocoli vacarmul asiatic din întortocheatele străduțe ale târgului, văzu marea necuprinsă a Manuelei Sánchez, pierzania mea, cu un albatros singuratic în zare, văzu tramvaiele hodorogite care duc spre casa ta și porunci să fie înlocuite cu tramvaie galbene cu geamuri fumurii și un tron de catifea pentru Manuela Sánchez, văzu plaja pustie unde-ți petreceai duminicile la mare și porunci să fie puse cabine ca să-ți schimbi hainele și câte un steag de diferite culori după capriciile vremii, și o plasă de oțel pe plaja rezervată Manuelei Sánchez, văzu vilele cu terase de marmură și pajiști visătoare ale celor paisprezece familii pe care el le făcuse să se îmbogățească prin protecția lui, văzu o vilă mai mare cu jeturi de apă giratorii și vitralii la balcoanele unde vreau să te văd trăind pentru mine, și o expropriară cu forța, hotărând soarta lumii în timp ce visa cu ochii deschiși pe canapeaua din spate a mașinii rablagite, până când briza mării se sfârși și se sfârși și orașul, iar prin ferestrele deschise ale automobilului pătrunse vacarmul drăcesc din mahalaua ta cu câini ce se încaieră, unde el se pomeni fără să-și creadă ochilor, gândindu-se maică-măiculiță, Bendición Alvarado, uită-te unde-am ajuns fără tine, ocrotește-mă, dar nimeni nu recunoscu în tumultul acela ochii pustiiți, buzele vlăguite, mâna istovită așezată pe piept, glasul de străbunic îngânând adormit în dreptul geamurilor trase, îmbrăcat cu cămașă de in albă și pălărie de vătaf, care mergea din loc în loc întrebând unde locuiește Manuela Sánchez, rușinea

vieții mele, regina sărmanilor, doamnă, cea cu trandafirul în mână, întrebându-se înspăimântat unde puteai oare să te afli în vălmășagul acela de spinări zbârlite, de priviri satanice, de colți însângerați, în torentul acela de urlete pe fugă cu coada între picioare, în măcelul de câini ce se sfâșiau cu mușcături fioroase prin gropile cu mocirlă, unde o fi oare mirosul de iarbă-dulce al răsuflării tale, în acest tunet nesfârșit de difuzoare, ticăloaso, chin al vieții mele, printre ce bețivi alungați cu lovituri de picior din iadul cârciumilor, pe unde te-ai rătăcit, pe la ce zaiafet nesfârșit cu băuturi vrăjite ce stârnesc dragostea, cu marijuana și rom alb care te cufundă în letargie sau într-un veșnic delir în paradisul mitic peste care domnesc Adam cel Negru și Juancito Trucupey, drace, care-i casa ta de locuit în vălmășagul acesta de pereți coșcoviți de un galben ca dovleacul cu chenare mov ca o pelerină de episcop, cu ferestre de un verde ca papagalul, cu ziduri albastre, cu stâlpi trandafirii ca trandafirul din mâna ta, ce oră va fi fiind în viața ta dacă netrebnicii ăștia n-au habar că am poruncit să fie acum trei, și nu opt al serii de ieri, cum pare să fie în acest iad, care ești tu dintre femeile de colo moțăind prin odăile pustii, făcându-și vânt cu poalele fustelor, cu picioarele rășchirate în balansoare și respirând anevoie de căldură, în vreme ce el întreba prin ferestrele fără geam ale mașinii unde locuiește Manuela Sánchez, nebunia mea turbată, cea cu rochie ca spuma cu sclipiri de diamante și diadema de aur masiv dăruită de el la cea dintâi aniversare a încoronării ei, știu cine e, domnule, zise cineva din mulțime, una cu țâțe mari și fund tot așa care se crede nemaipomenită, stă acolo, domnule, acolo, într-o casă ca oricare, vopsită strident,

cu urma proaspătă lăsată de cineva care alunecase într-un rahat de câine pe treapta de mozaic de la intrare, o casă de oameni săraci atât de diferită de imaginea Manuelei Sánchez şezând pe jilţul viceregilor, încât era greu de crezut că ar fi ea, dar era chiar ea, maica mea scumpă, Bendición Alvarado, dă-mi puterea ta să pot intra, mamă, fiindcă este ea, şi ocolise de vreo zece ori casa ca să-şi vină în fire, bătuse în uşă cu degetele dând trei lovituri care păreau că cer îndurare, aşteptase la umbra fierbinte a streşinii fără a şti dacă aerul urât mirositor pe care-l respira era astfel din pricina dogorelii soarelui sau a tulburării lui, aşteptă fără să se gândească măcar la situaţia în care se afla până când mama Manuelei Sánchez îl pofti să intre în penumbra răcoroasă cu iz de resturi de peşte din sufrageria încăpătoare şi simplă a casei adormite ce părea mai mare pe dinăuntru decât pe dinafară, iar el constată cât îi era de adâncă dezamăgirea stând pe taburetul de piele pe care se aşezase, pe când mama Manuelei Sánchez o trezea din somnul de după-amiază, văzu pereţii pătaţi de şiroaiele ploilor de demult, o sofa ruptă, alte două taburete de piele, un pian fără corzi într-un ungher, şi nimic altceva, la naiba, să mă chinuiesc atâta pentru prostia asta, oftă, iar mama Manuelei Sánchez se întoarse cu un coş de lucru şi se puse pe croşetat dantele, în vreme ce Manuela Sánchez se îmbrăca, se pieptăna, îşi punea pantofii ei cei mai buni pentru a-l primi cu demnitatea cuvenită pe bătrânul sosit pe neaşteptate care se întreba năuc unde eşti oare Manuela Sánchez, nenorocirea mea, c-am venit să te caut şi nu te găsesc în casa asta de cerşetori, pe unde o fi mirosul de iarbă-dulce în duhoarea asta de resturi de mâncare, unde o fi

trandafirul tău, unde ți-e dragostea, scoate-mă din temnița acestor îndoieli cumplite, suspina, când o văzu ivindu-se în pragul ușii ca o nălucă dintr-un vis înfiripată în oglinda altui vis, cu o rochie de stambă de câțiva bani metrul, cu părul prins în grabă într-un pieptene de podoabă, cu pantofii rupți, dar era femeia cea mai frumoasă și cea mai mândră de pe lume cu trandafirul aprins în mână, o apariție atât de strălucitoare, încât el abia dacă a fost în stare să se încline când ea l-a salutat cu capul ridicat, Domnul să vă aibă în paza Sa, Excelență, și se așeză pe sofa, în dreptul lui, astfel încât să n-o ajungă efluviile mirosului său fetid de năduşeală, și atunci m-am încumetat să-l privesc în față pentru prima oară învârtind cu două degete jarul trandafirului ca să nu las să mi se vadă groaza, i-am scrutat fără milă buzele de liliac, ochii muți ce mă priveau parcă din străfundul unui eleșteu, pielea fără păr, cu pete ca niște bulgări de pământ amestecați cu fiere părând mai netedă și mai vie pe mâna dreaptă unde avea inelul cu sigiliul prezidențial, căzută fără vlagă pe genunchi, tunica de in atât de mototolită, încât s-ar crede că sub ea nu era nimic, uriașii pantofi de mort, gândirea invizibilă, puterea ascunsă, bătrânul cel mai în vârstă de pe lume, cel mai temut, cel mai dușmănit din toată țara și față de care nu exista niciun fel de milă, făcându-și vânt cu pălăria de vătaf și contemplându-mă în tăcere de pe celălalt mal unde se afla el, Doamne Dumnezeule, ce bărbat cumplit de trist! m-am gândit speriată, și întrebă neîndurătoare cu ce vă pot fi de folos, Excelență, iar el răspunse cu un aer solemn am venit să-ți cer o singură favoare, regină, să-mi îngădui această vizită. A vizitat-o fără răgaz luni în șir, în fiecare zi la aceleași ceasuri

moarte de căldură la care își vizita de obicei mama pentru ca serviciile de siguranță să creadă că se afla la conacul de la marginea orașului, căci numai el n-avea habar de ceea ce toată lumea știa, că pușcașii generalului Rodrigo de Aguilar îl ocroteau tupilați pe terase, încurcând circulația, golind cu lovituri de pat de armă străzile pe unde trebuia să vină el și interzicând oricui să mai treacă pentru ca de la ora două până la cinci să pară pustii, cu ordinul să tragă în plin dacă cineva încerca să iasă în balcon, dar chiar și cei mai puțin curioși găseau vreo cale spre a pândi trecerea în fugă a limuzinei prezidențiale vopsite ca o mașină de piață cu bătrânul ce suferea de căldură deghizat în civil cu tunica-i albă de in, îi priveau paloarea de orfan, înfățișarea care arăta că văzuse multe răsărituri de soare, că plânsese pe ascuns, că nu-i mai păsa ce s-ar crede despre mâna pe care și-o ținea pe piept, arhaicul animal taciturn ce lăsa în urmă o dâră de amăgiri, uitați-vă la el cum merge de parcă abia își mai trage sufletul în văzduhul sticlos de arșiță al străzilor interzise, până când zvonurile despre tot soiul de boli ciudate se înmulțiră și se întețiră până într-atât, încât în cele din urmă ieși la iveală adevărul că el nu se afla în casa maică-sii, ci în penumbra tainicei oaze de liniște a Manuelei Sánchez, sub supravegherea strașnică a mamei care împletea fără răgaz, căci pentru ea cumpăra mașinăriile acelea ingenioase ce o mâhneau atât de tare pe Bendición Alvarado, încerca s-o ademenească fie cu misterul acelor magnetice, fie cu ninsorile de ianuarie captive în globurile de cuarț folosite ca prespapier, cu aparatele de astronomie, de farmacie, de pirogravură, cu manometrele, metronoamele și giroscoapele pe care el le cumpăra mai departe de la

oricine i le vindea, în ciuda dorinței mamei sale, în ciuda propriei zgârcenii de nezdruncinat și numai pentru fericirea de a se bucura de ele împreună cu Manuela Sánchez, îi ducea la ureche melcul patriotic care n-avea înlăuntru vuietul mării, ci marșurile militare ce-i proslăveau regimul, încălzea termometrele la flacăra chibritului ca să poți vedea cum urcă și coboară mercurul captiv, ca și gândul meu lăuntric, o contempla pe Manuela Sánchez fără să-i ceară nimic, fără să-i destăinuie intențiile, și o copleșea în tăcere cu darurile acelea nebunești pentru a încerca să-i spună prin ele ceea ce nu era în stare să-i spună, căci nu știa să-și manifeste dorințele cele mai ascunse altfel decât prin simbolurile vizibile ale puterii lui uriașe, cum a făcut-o la ziua de naștere a Manuelei Sánchez când a rugat-o să deschidă fereastra și ea a deschis-o, și-am rămas încremenită de groază văzând ce făcuseră din biata mea mahala cu câini care se încaieră, am văzut casele albe de lemn cu perdele de americă la ferestre și terase cu flori, pajiștea albastră cu jeturi de apă giratorii, păunii, pala de insecticid glacial, o replică oribilă a vechilor reședințe ale ofițerilor din trupele de ocupație care fuseseră copiate pe întuneric și în tăcere, tăiaseră capetele câinilor, îi scoseseră din casele lor pe toți locuitorii, căci n-aveau dreptul să fie vecini cu o regină și-i trimiseseră să putrezească în altă groapă cu gunoaie, și astfel clădiseră nopți în șir, pe furiș, noul cartier al Manuelei Sánchez ca să-l vezi de la fereastră de ziua ta de naștere, iată-l acolo, regină, să trăiești ani mulți fericiți, vreau să văd dacă risipa aceasta de putere izbutea să-ți mai îmbuneze purtarea cuviincioasă, dar de neînfrânt când îmi spuneai nu vă apropiați prea mult, Excelență, că

mama-i chiar aici păzindu-mi cu strășnicie cinstea, iar el se sufoca de dorință, clocotea de furie, dar se înfrâna, dădea pe gât cu înghițituri domoale de bunic băutura răcoritoare din ananas proaspăt pe care ea se milostivea să i-o pregătească spre a-i potoli setea, îndura săgeata gheții la tâmple ca să nu i se descopere metehnele vârstei, ca să nu mă iubești din milă după ce mi-am epuizat toate mijloacele pentru ca ea să-l iubească din dragoste, îl lăsa atât de singur când era cu ea, că nu mai am tragere de inimă nici să rămân, agonizând de dorul de a o atinge măcar cu răsuflarea mai înainte ca îngerul cât un stat de om să zboare prin casă bătând clopotul ceasului meu de moarte și el se bucura de ultima clipă a vizitei pe când punea jucăriile în cutiile lor originale, ca să nu le distrugă aerul sărat al mării, numai un minut, regină, se ridica de acum până mâine, o viață întreagă, ce prostie, abia dacă-i mai rămânea o clipă ca s-o privească pentru ultima oară pe fecioara de necucerit care la trecerea îngerului rămăsese încremenită cu trandafirul mort în poală, pe când el pleca, se strecura printre cele dintâi umbre încercând să ascundă o rușine de domeniu public, comentată în stradă de toată lumea, răspândită de un cântec anonim pe care-l știa țara întreagă în afară de el, până și papagalii cântau prin curți feriți, femei, la o parte, că vine generalul bocind cu mâna pe piept, uitați-vă la el cum merge, nu mai e nimic, toată puterea i s-a dus, doarme stând la cârmă și rana i-e în veci deschisă, îl învățară și papagalii sălbatici după ce l-au tot auzit de la papagalii din colivie, îl învățară canarii și gaițele și-l purtară în stoluri până dincolo de hotarele nemărginitului său regat de jale, și pe tot cerul patriei răsună la asfințit cântecul într-un

singur glas al mulțimii fugare iată că vine generalul cel încercat de dragoste, scoțând la rahat pe gură și prin dos, scoțând la legi, un cântec fără sfârșit căruia toată lumea până și papagalii îi adăugau strofe spre a înșela serviciile securității statului ce se străduiau să-i dea de urmă, patrulele militare echipate de război dărâmau gardurile curților și împușcau papagalii subversivi, cântând pe câte un stâlp, aruncau la câini grămezi de canari vii, declarară stare de asediu încercând să stârpească acel cântec vrăjmaș pentru ca nimeni să nu descopere ceea ce toată suflarea știa că el era cel care se strecura ca un fugar în fapt de seară pe ușa de serviciu a palatului prezidențial, trecea prin bucătării și dispărea odată cu fumul baligilor din camerele particulare, pe mâine la patru, regină, zi de zi la aceeași oră când ajungea la Manuela Sánchez împovărat de atâtea daruri neobișnuite că fusese nevoie să se pună stăpânire pe casele vecine și să se dărâme pereții despărțitori ca să aibă unde să le pună, astfel încât sufrageria de la început se preschimbă într-o magazie uriașă și sumbră unde se îngrămădeau nenumărate ceasuri din toate timpurile, tot felul de gramofoane, de la cele primitive cu cilindru până la cele cu diafragmă de sticlă, o mulțime de mașini de cusut cu manivelă, cu pedală, cu motor, stive întregi de galvanometre, leacuri homeopatice, cutii muzicale, aparate ce creau iluzii optice, vitrine cu colecții de fluturi, ierbare asiatice, laboratoare de fizioterapie și gimnastică medicală, aparate de astronomie, ortopedie și științe naturale, și o întreagă lume de păpuși cu mecanisme ascunse și virtuți omenești, camere desființate în care nu intra nimeni nici măcar pentru a mătura, fiindcă toate lucrurile rămâneau unde fuseseră

puse când le-au adus, nimeni nu voia să știe de ele și Manuela Sánchez cu atât mai puțin, căci nu mai voia să știe nimic din ce-i pe lume din acea sâmbătă neagră când a dat peste mine nenorocirea să fiu aleasă regină, în seara aceea totul s-a sfârșit pentru mine, foștii ei pretendenți muriseră unul după altul răpuși de colapsuri fulminante și boli de necrezut, prietenele ei dispărură fără urmă, o aduseseră fără s-o miște din loc de la ea de acasă într-un cartier de străini, se simțea singură, supravegheată în gândurile ei cele mai intime, prizonieră într-o capcană a destinului căruia nu se încumeta să i se împotrivească și nici n-avea destul curaj să spună da unui pretendent dezgustător care o pândea cu o dragoste de azil, o contempla cu un fel de uimire reverențioasă făcându-și vânt cu pălăria albă, leoarcă de sudoare, atât de departe de sine însuși, încât ea se întrebase dacă o vedea cu adevărat sau dacă era numai o fantasmă pentru el, îl văzuse clătinându-se în plină zi, îl văzuse mestecând sucul de fructe, îl văzuse picotind în fotoliul de răchită cu paharul în mână când zumzetul de aramă al greierilor făcea ca penumbra din sufragerie să pară mai întunecată, îl văzuse sforăind, aveți grijă, Excelență, îi spuse, iar el se trezea speriat îngânând nu, regină, nu dormeam, închisesem doar ochii, zicea, fără să-și dea seama că ea îi luase paharul din mână ca să nu-i cadă în somn, îl distrase cu tot soiul de tertipuri ascunse până în după-amiaza de necrezut, în care el sosi gâtuit de emoție cu știrea că azi îți aduc darul cel mai mare din univers, o minunăție a cerului pe care îl va străbate la noapte la unsprezece zero șase ca s-o vezi tu, regină, numai ca s-o vezi tu, și asta era cometa. A fost unul din momentele noastre amare de dezamăgire pentru că de multă vreme

se răspândise un zvon ca atâtea altele că programul vieții lui nu se supunea legilor timpului omenesc, ci ciclurilor cometei, că lui îi fusese hărăzit s-o vadă o dată, însă nu și a doua oară, în ciuda prezicerilor minunate ale lingușitorilor săi, astfel încât așteptarăm cu sufletul la gură noaptea aceea seculară de noiembrie, pentru care se pregătiră cântece vesele, clopote de bucurie, rachete de sărbătoare ce pentru prima oară într-un veac n-aveau să explodeze spre a-l proslăvi pe el, ci în onoarea celor unsprezece bătăi metalice de la ora unsprezece care aveau să marcheze sfârșitul vieții lui, spre a celebra un eveniment providențial pe care el l-a așteptat pe terasă în casa Manuelei Sánchez, stând între ea și maică-sa, răsuflând adânc ca să-și ascundă zbuciumul inimii, sub un cer străbătut de semne rele, aspirând pentru prima oară mireasma nocturnă a Manuelei Sánchez, intensitatea atmosferei din preajma ei, aerul său liber, desluși în zare tobele imploratoare ce preîntâmpinau dezastrul, auzi bocete pierdute, vuietul de lavă vulcanică al mulțimii ce se prosterna îngrozită dinaintea unei creaturi străine de puterea lui, care precedase și avea să dăinuie dincolo de anii vârstei lui, simți povara timpului, îndură preț de o clipă nefericirea de a fi muritor, și atunci o văzu, iat-o acolo, zise, și într-adevăr era acolo, fiindcă el o cunoștea, o văzuse când trecuse pe cealaltă parte a universului, e aceeași, regină, mai bătrână decât lumea, trista meduză de foc cât necuprinsul cerului, care la fiecare palmă parcursă pe traiectoria sa se întorcea cu un milion de ani la obârșie, auziră foșnetul ciucurilor de staniol, îi văzură fața chinuită, ochii înecați în lacrimi, urmele de otrăvuri înghețate pe pletele-i răsfirate de vânturile văzduhului, împrăștiind peste lume o dâră

de pulbere strălucitoare de resturi siderale și răsărituri întârziate de luna de smoală și cenușa craterelor unor vulcani din oceanele de dinaintea ivirii timpului pe pământ, iat-o acolo, regină, șopti, uită-te bine la ea, că n-o s-o mai vedem până peste un veac, și ea își făcu îngrozită semnul crucii, mai frumoasă ca niciodată în lumina fosforescentă a cometei și cu capul nins de ploaia ușoară de pulbere astrală și fulgi cerești, și atunci s-a întâmplat, maică-măiculiță, Bendición Alvarado, s-a întâmplat că Manuela Sánchez văzuse pe cer abisul veșniciei și, încercând să se prindă cu putere de viață, întinse mâna în gol și singurul sprijin pe care l-a întâlnit a fost mâna nedorită cu inelul prezidențial, mâna-i fierbinte și netedă de pasăre de pradă coaptă în spuza focului domol al puterii. Foarte puțini au fost cei care s-au cutremurat la trecerea biblică a meduzei de lumină ce a speriat cerbii cerului și a fumegat patria cu dâra-i de pulbere sclipitoare de resturi siderale, căci până și cei mai neîncrezători pândeam moartea aceea neobișnuită care avea să nimicească principiile creștinătății și să instaureze temeiurile celui de-al treilea testament, dar am așteptat zadarnic până s-a luminat de ziuă și ne-am întors acasă mai osteniți de așteptare decât de nesomn luând-o pe străzile cu aer de sfârșit de sărbătoare, unde femeile sculate în zori măturau gunoiul ceresc împrăștiat de cometă, și nici măcar atunci nu ne-am resemnat să credem că într-adevăr nu se întâmplase nimic, ci dimpotrivă, socoteam că fusesem victimele unei noi înșelăciuni istorice, fiindcă organele oficiale au proclamat trecerea cometei drept o victorie a regimului împotriva forțelor răului, folosindu-se prilejul pentru a se dezminți presupunerile privitoare la niște boli ciudate

ale bărbatului de la cârma țării prin dovezi de netăgăduit ale vitalității sale, înlocuindu-se lozincile cu altele noi și dându-se publicității un mesaj solemn prin care el își exprima hotărârea nestrămutată și unică de a rămâne la post în slujba patriei când va fi să treacă iar cometa, însă el auzi muzica și rachetele de parcă n-ar fi fost regimul său, auzi indiferent strigătele mulțimii adunate în Piața Armelor cu pancarte uriașe ce-l proslăveau în veci pe mult stimatul conducător care avea să trăiască spre a povesti cele întâmplate, nepăsându-i de greutățile cârmuirii și împuternicindu-i cu autoritatea sa pe niște funcționari mărunți, muncit de amintirea de jar a mâinii Manuelei Sánchez în mâna lui, visând să retrăiască clipa aceea fericită chiar de-ar fi să se încalce legile naturii și să se distrugă tot universul, și dorindu-și-o cu atâta nesaț, că-și imploră astronomii să-i inventeze o cometă cu artificii de pirotehnică, un luceafăr căzător, un dragon de foc, orice născocire astrală îndeajuns de terifiantă, pentru a-i stârni o amețeală eternă unei femei frumoase, dar tot ce au putut găsi prin calculele lor a fost o eclipsă totală de soare în miercurea din săptămâna următoare la patru după-amiaza, domnule general, iar el încuviință, de acord, și se iscă o noapte atât de adevărată în plină zi, încât s-au aprins stelele, s-au ofilit florile, găinile s-au dus la culcare și animalele s-au speriat înfiorate de un instinct prevestitor fără greș, în vreme ce el respira mireasma crepusculară a Manuelei Sánchez preschimbându-se încet într-o boare nocturnă pe măsură ce trandafirul ei se veștejea în mână prin înșelăciunea umbrelor, iat-o, regină, îi spuse, iată-ți eclipsa, dar Manuela Sánchez nu răspunse, nu-i atinse mâna, nici nu respira, părea atât de ireală, că el nu-și putu înfrânge dorința mistuitoare și

întinse mâna în întuneric ca să-i simtă mâna, însă n-o găsi, o căută cu buricele degetelor în locul unde-i aflase mireasma, dar nici aici n-o găsi, o căută mai departe cu amândouă mâinile prin casa uriaşă, agitându-şi braţele cu ochii deschişi în beznă ca un somnambul, întrebându-se îndurerat unde eşti oare, Manuela Sánchez, nefericirea vieţii mele, te caut şi nu te găsesc în noaptea fără noroc a eclipsei tale, unde o fi mâna ta neîndurătoare, unde o fi trandafirul, înota ca un scafandru rătăcit într-un lac cu apă nevăzută la suprafaţa căreia descoperea plutind langustele preistorice ale galvanometrelor, crabii ceasurilor muzicale, homarii maşinăriilor tale cu meniri iluzorii, negăsind însă parfumul de iarbă-dulce al răsuflării tale şi, pe măsură ce umbrele nopţii efemere se risipeau, i se aprindea în suflet lumina adevărului şi, în penumbra aurorei de la şase seara din casa pustie, se simţi mai bătrân, mai trist, mai singur ca oricând în deşertăciunea veşnică a acestei lumi fără tine, regina mea, pierdută pentru totdeauna în enigma eclipsei, în vecii vecilor, pentru că niciodată în anii fără şir ai puterii sale n-o mai reîntâlni pe Manuela Sánchez, pierzania vieţii mele, în labirintul de la ea acasă, se evaporă în noaptea cu eclipsa totală, domnule general, i se spunea că fusese văzută ba la un bal popular în Porto Rico, acolo unde au spintecat-o pe Elena, însă nu era ea, ba la zaiafetul de la priveghiul lui Papá Montero, minciună, chefliu ticălos, dar nici asta nu era ea, ba în vacarmul de la Barlovento deasupra minei, la carnavalul din Aracataca, în hora unduitoare a jocului din Panamá, dar niciuna dintre toate astea nu era ea, domnule general, a luat-o dracu', şi dacă atunci nu s-a lăsat la cheremul morţii n-a fost pentru că i-ar fi lipsit

furia turbată de a muri, ci fiindcă știa că era osândit fără scăpare să nu moară din dragoste, o știa dintr-o seară de la începutul domniei sale, când se duse la o ghicitoare ca să-i citească în apa din ulcica fermecată cheia destinului care nu-i stătea scrisă în palmă, nici în cărți, nici în cafea, în niciun fel de mijloc de a afla, ci numai în oglinda apei prevestitoare unde se văzu pe sine răpus de moarte bună în somn, în biroul de lângă salonul de audiențe, și se văzu trântit cu fața în jos pe pardoseală, așa cum dormise în toate nopțile vieții lui de când se născuse, cu uniforma de doc fără galoane, cu cizmele înalte, pintenul de aur, brațul drept îndoit sub cap în chip de pernă, și la o vârstă imprecisă între 107 și 232 de ani.

Astfel îl găsiră în pragul toamnei lui, când cadavrul era de fapt al lui Patricio Aragonés, şi tot astfel îl regăsirăm după mulţi ani, într-o vreme cu atâtea incertitudini, încât nimeni nu se putea lăsa convins de evidenţa că lui îi aparţinea acel trup senil, ciugulit de vulturi şi plin de paraziţi de pe fundul mării. Mâna umflată ca un cârnat din pricina putrefacţiei nu mai păstra niciun semn c-ar fi stat vreodată pe piept datorită dispreţului unei fecioare incerte de pe timpul marelui zgomot şi nici nu dăduserăm de vreun indiciu din viaţa lui, care să ne poată ajuta să-i stabilim fără greş identitatea. Nu ni se părea ciudat, firește, că asta se întâmpla în anii noştri, căci până şi în epoca lui cea mai de glorie se găsiseră destule motive pentru ca lumea să se îndoiască de existenţa sa, şi nici chiar ucigaşii lui tocmiţi nu-i ştiau întocmai vârsta, fiindcă au fost perioade de confuzie când părea să aibă optzeci de ani la tombola de binefacere, şaizeci în cursul audienţelor civile şi mai puţin de patruzeci la ceremoniile cu ocazia sărbătorilor naţionale. Ambasadorul Palmerston, unul dintre ultimii diplomaţi care-i prezentase scrisorile de acreditare,

povestea în memoriile sale interzise că era cu neputință să crezi într-o vârstă atât de înaintată ca a lui și într-o stare de dezordine și părăsire ca aceea a palatului prezidențial unde a fost nevoit să-și croiască drum printre mormane de hârtii rupte, baligi de vită și resturi de la mâncarea rămasă de la câinii adormiți pe coridoare, și cum prin gherete și birouri n-am aflat de la nimeni nimic, am fost nevoit să mă folosesc de leproșii și damblagiii care invadaseră deja primele camere particulare și ei îmi arătară drumul spre salonul de audiențe unde găinile ciuguleau holdele amăgitoare de grâu din goblenuri, iar o vacă sfâșia pânza cu portretul unui arhiepiscop, încercând s-o mănânce, și mi-am dat seama imediat că el era surd de-a binelea nu numai pentru că una îl întrebam și alta îmi răspundea, ci și fiindcă se plângea că păsările nu mai cântau când, de fapt, abia dacă puteai să respiri din pricina larmei stârnite de ele, de parcă te-ai fi adâncit într-o pădure în zori de zi, iar el întrerupse pe neașteptate ceremonia înmânării scrisorilor de acreditare și rămase cu privirea ațintită și mâna pâlnie la ureche arătând pe fereastră câmpia de pulbere unde fusese marea și spunând cu o voce care ar fi trezit și morții ascultă ropotul turmei de catâri care vine de acolo, ascultă-l, dragul meu Stetson, e marea care se întoarce. Era greu de crezut că bătrânul acela fără scăpare ar fi același bărbat mesianic care la începutul cârmuirii lui își făcea apariția prin târguri la ora cea mai nepotrivită, fără nicio altă escortă decât un indian desculț cu un cuțit lung de tăiat trestie-de-zahăr și un mic cortegiu de deputați și senatori pe care el însuși îi desemna cu degetul după capriciile digestiei, voia să afle cum stau cu recolta, dacă vitele sunt sănătoase și

cum se poartă oamenii, se aşeza într-un balansoar de nuiele la umbra arborilor mango din piaţă, făcându-şi vânt cu pălăria de vătaf pe care o purta pe atunci şi, cu toate că părea toropit de căldură, nu se lăsa până nu lămurea şi cel mai mic amănunt din tot ce vorbea cu bărbaţii şi femeile pe care-i adunase împrejur adresându-li-se cu numele mic şi cu cel de familie, de parcă ar fi avut în cap un registru în care stătea scris totul, locuitorii, cifrele şi problemele întregii naţiuni, astfel că m-a chemat fără să deschidă ochii, vino încoace, Jacinta Morales, îmi spuse, povesteşte-mi cum o duce băiatul tău pe care el însuşi îl ţinuse anul trecut pentru ca ea să-l facă să înghită ulei de ricin, şi tu, Juan Prieto, îmi spuse, ia zi ce-ţi mai face taurul de prăsilă pe care tot el îl îngrijise cu descântece împotriva ciumei, ca să-i iasă viermii din urechi, şi tu, Matilda Peralta, ce-mi dai ca să ţi-l aduc înapoi teafăr pe bărbatu-tău care a fugit de acasă, uite-l acolo, târât de funia din jurul gâtului şi ameninţat de el în persoană că avea să putrezească în butucul de tortură dacă mai încearcă o dată să-şi părăsească nevasta cu cununie, şi cu acelaşi simţ al dreptăţii imediate poruncise unui parlagiu să-i taie mâinile în public unui vistiernic risipitor, şi se apuca să culeagă roşii dintr-o grădină particulară şi le mânca, dându-şi aere de mare cunoscător cu agronomii de faţă, spunând pământului de aici îi lipseşte multă baligă de măgar, să fie adusă pe cheltuiala guvernului, poruncea, şi-şi întrerupse plimbarea în scopuri patriotice şi-mi strigă pe fereastră prăpădindu-se de râs, aha, Lorenza López, cum mai merge maşina de cusut pe care mi-o dăruise chiar el acum douăzeci de ani, iar eu i-am răspuns şi-a dat duhul, domnule general, închipuiţi-vă,

nici lucrurile, nici noi, oamenii, nu suntem făcuți să durăm toată viața, însă el răspunse că dimpotrivă, lumea-i veșnică, și atunci s-a pornit să demonteze mașina cu o șurubelniță și o pară cu ulei fără să-i pese de suita oficială care-l aștepta în mijlocul străzii, la răstimpuri i se citea enervarea, căci sufla ca un taur și se mânji cu ulei de motor până și pe față, dar după aproape trei ceasuri mașina cosea iar, ca nouă, fiindcă pe vremea aceea nu exista necaz cât de neînsemnat din viața de zi cu zi care să nu aibă pentru el tot atâta importanță precum cea mai serioasă afacere de stat și credea din tot sufletul că era cu putință să împarți fericire și să înșeli moartea cu șiretlicuri soldățești. Era greu de admis că bătrânul acela fără scăpare ar fi fost tot ce mai rămăsese dintr-un om a cărui putere fusese atât de mare, încât odată când a întrebat cât e ceasul i-au răspuns cât porunciți dumneavoastră, domnule general, și era adevărat, fiindcă nu numai că schimba orele de peste zi după bunul plac, așa cum îi convenea în treburile lui, ci schimba până și sărbătorile după planurile sale de călătorie ca să cutreiere țara dintr-un târg într-altul, cu umbra indianului desculț și senatorii lugubri și coșurile cu cocoșii falnici pe care-i punea să se bată cu cei mai buni de prin partea locului, strângând el însuși pariurile și făcând să se cutremure de râs temeliile arenei pentru că ne simțeam cu toții obligați să râdem când slobozea ciudatele-i hohote bubuitoare ce răsunau peste fanfară și rachete, iar noi sufeream când amuțea, izbucneam ușurați în strigăte și aclamații când cocoșii lui îi secerau pe ai noștri care fuseseră atât de bine învățați să piardă, că niciunul nu dădu greș, în afară de cocoșul lui Dionisio Iguarán, nenorocirea vieții lui, care-l fulgeră pe cenușiul

puterii într-o luptă atât de dreaptă şi de sigură, încât el însuşi a fost primul care traversă arena ca să-i strângă mâna învingătorului, eşti un bărbat şi jumătate, îi spuse plin de voie bună, mulţumit că cineva i-a făcut în sfârşit favoarea unei înfrângeri inofensive, ce n-aş da să fie al meu cocoşul ăsta, îi zise, şi Dionisio Iguarán îi răspunse cu glas tremurând e al dumneavoastră, domnule general, e o mare cinste pentru mine, şi se întoarse acasă în aplauzele mulţimii extaziate şi în zgomotul asurzitor al fanfarei şi al rachetelor, arătându-le tuturora cei şase cocoşi de rasă pe care el i-i dăruise în schimbul roşcovanului învingător, dar peste noapte se încuie în dormitor, bău de unul singur un butoiaş de rom din trestie şi se spânzură cu frânghia hamacului, bietul om, căci el n-avea habar de lanţul de nenorociri pricinuite oamenilor de apariţiile-i glorioase, nici de morţii nedoriţi pe care-i semăna trecerea lui, nici de condamnarea pe viaţă a partizanilor în dizgraţie pe care-i chemă greşindu-le numele de faţă cu ucigaşi năimiţi plini de zel, care interpretaseră eroarea drept o dovadă deliberată de duşmănie, cutreiera toată ţara cu mersul lui ciudat de tatu, cu sudoarea-i îngrozitoare, cu barba-i nerasă, apărea pe nepusă-masă în vreo bucătărie oarecare, cu aerul acela de bunic neputincios ce-i făcea pe toţi ai casei să tremure de groază, lua apă din ciubăr cu căucul alăturat, mânca chiar din cratiţa de gătit apucând bucăţile cu degetele, din cale-afară de jovial, din cale-afară de simplu, fără să-i treacă prin cap că acea casă rămâne pe veci marcată de stigmatul vizitei lui, şi nu se purta astfel din vreun calcul politic, nici din nevoia de dragoste cum se întâmplase odinioară, ci fiindcă aceasta-i era firea adevărată când puterea nu era încă

mâzga nemărginită din plenitudinea toamnei lui, ci un torent de fierbinţeală pe care-l vedeam ţâşnind în faţa noastră din izvoarele-i de obârşie, astfel că era de ajuns ca el să arate cu degetul pomii ce aveau să dea roade, animalele care aveau să crească şi oamenii care aveau să prospere, şi poruncise luaţi ploaia de acolo unde dăunează recoltei şi duceţi-o peste pământurile secetoase, şi aşa se şi făcuse, domnule, am văzut cu ochii mei, căci legenda lui începuse cu mult înainte de a se crede el însuşi atotputernic, când era încă la cheremul semnelor prevestitoare şi al tălmăcirilor de coşmaruri, şi-şi întrerupea brusc o călătorie abia începută pentru că auzise cucuveaua cântând pe deasupra lui şi schimba ziua unei apariţii în public fiindcă mama sa, Bendición Alvarado, găsise un ou cu două gălbenuşuri, şi desfiinţă suita de senatori şi deputaţi zeloşi care-l însoţeau pretutindeni şi ţineau în locul lui discursurile pe care n-a îndrăznit niciodată să le ţină el însuşi, se lipsise de ei pentru că se văzu pe sine în casa mare şi pustie dintr-un vis urât înconjurat de oameni palizi în redingote cenuşii, care-l împungeau râzând cu nişte cuţite de măcelărie atacându-l cu atâta înverşunare, încât oriunde şi-ar fi întors el privirea se pomenea cu fierul ameninţător gata să-i cresteze faţa şi să-i scoată ochii, încolţit ca o fiară de nişte asasini tăcuţi şi zâmbitori care-şi disputau privilegiul de a lua parte la omor şi de a se desfăta la vederea sângelui său, dar el nu simţea nici furie, nici spaimă, ci doar o uşurare imensă ce devenea tot mai adâncă pe măsură ce i se scurgea viaţa, i se părea că pluteşte, neprihănit, aşa încât zâmbea şi el în timp ce-l omorau, zâmbea din pricina lor şi a lui în necuprinsul casei din vis, cu pereţi de var alb ce se înroşeau de

sângele meu, până când cineva care în vis era viu îi dădu o lovitură în josul pântecelui de unde-mi ieşi tot aerul pe care-l mai aveam în mine, şi atunci îşi acoperi faţa cu poncho-ul îmbibat de sânge ca nimeni din cei care nu-l cunoscuseră viu să nu-l recunoască mort, şi se prăbuşi zguduit de horcăiala unei agonii atât de adevărate, că nu-şi putu înfrânge nevoia arzătoare de a-i povesti totul prietenului meu, ministrul Sănătăţii, iar acesta îl făcu până la urmă să încremenească destăinuindu-i că o astfel de moarte se petrecuse odată întocmai în istoria omenirii, domnule general, şi-i citi relatarea episodului cu pricina dintr-unul din caietele de însemnări mâzgălite de generalul Lautaro Muñoz, şi totul era leit, maică-măiculiţă, până într-atât încât, ascultând, el îşi aduse aminte de ceva ce uitase când s-a trezit, şi anume că în timp ce-l omorau se deschiseră pe neaşteptate şi nu din pricina vântului toate ferestrele palatului, care erau în realitate atâtea câte răni fuseseră în vis, douăzeci şi trei, o coincidenţă terifiantă ce atinse în săptămâna aceea culmea cu asaltul corsarilor asupra Senatului şi Curţii de Justiţie, sub nepăsătoarea privire complice a forţelor armate, distrugând prin foc până în temelii preaslăvita casă a marilor bărbaţi ai neamului, iar flăcările se văzură până noaptea târziu de pe balconul prezidenţial, însă el nu se tulbură deloc aflând vestea, domnule general, că nu mai rămăsese piatră peste piatră, ne făgădui să-i pedepsească exemplar pe autorii atentatului care nu au fost descoperiţi niciodată, ne făgădui să reclădească o replică exactă a casei marilor bărbaţi ai neamului, ale cărei dărâmături arse dăinuiră până în zilele noastre, nu făcu nimic pentru a ascunde îngrozitoarea vrajă din coşmar, ci se folosi de prilejul

acela pentru a desființa aparatul legislativ și judiciar al vechii republici, copleșindu-i cu onoruri și cu daruri pe senatorii, pe deputații și pe magistrații curții, de care nu mai avea nevoie spre a păstra aparențele ca la începuturile guvernării sale, îi surghiuni pe la ambasade magnifice și îndepărtate, rămânând fără niciun fel de suită decât umbra singuratică a indianului cu cuțitul de tăiat trestie, care nu-l părăsea nicio clipă, îi gusta mâncarea și apa, stând la distanța cuvenită, păzea ușa în timp ce el stătea la mine acasă făcând să se împrăștie zvonul că era iubitul meu tainic, când de fapt venea în vizită cam de două ori pe lună ca să-i ghicesc în cărți, în toți acei ani fără număr în care încă se credea muritor, mai avea virtutea de a se îndoi, știa să greșească și se încredea mai mult în cărțile de joc decât în instinctul său sălbatic, sosea mereu la fel de speriat și de bătrân ca prima oară când se așezase în fața mea și, fără să spună un cuvânt, îmi întinsese mâinile acelea cu palmele netede și încordate ca burta broaștei cum nu mai văzusem niciodată și nici n-aveam să mai văd în lunga-mi viață de ghicitoare a sorții altora, le puse pe amândouă odată pe masă, parcă într-o rugăciune fierbinte și tăcută de om deznădăjduit, atât de zbuciumat și fără iluzii, că nu mă impresionară atât palmele-i sterpe, cât melancolia neostoită, tremurul buzelor, sărmana-i inimă de bătrân ros de nesiguranță al cărui destin îi era cu neputință de deslușit nu numai în palmă, ci și în toate felurile de ghicit pe care le cunoșteam pe atunci, căci îndată ce tăia cărțile se iveau ape tulburi, zațul de pe fundul ceștii după ce-și bea cafeaua se întuneca, ștergându-se toate semnele ce ar fi avut a face cu viitorul și fericirea lui, cu reușita acțiunilor lui, în

schimb, cele privitoare la soarta oricui altcuiva ar avea vreo legătură cu el erau limpezi, astfel că am văzut-o pe maică-sa, Bendición Alvarado, pictând păsări cu nume străine la o vârstă atât de înaintată, că de-abia mai putea deslușì culorile prin aerul încărcat de aburi puturoși, biata maică-sa, am văzut orașul nostru devastat de un ciclon atât de cumplit, că nu-și merita numele de femeie, am văzut un bărbat cu o mască verde și o spadă în mână, iar el întrebă îngrozit în ce loc de pe lume se afla și cărțile i-au răspuns că în fiecare marți era mai aproape de el decât în celelalte zile ale săptămânii, și el zise aha, și întrebă ce culoare au ochii lui și cărțile i-au răspuns că avea un ochi de culoarea rachiului de trestie privit în lumină și celălalt era întunecat, și el zise aha, și întrebă ce gânduri avea bărbatul acela, și atunci i-am dezvăluit până la capăt pentru ultima oară adevărul din cărțile de joc, fiindcă i-am spus că masca verde înseamnă perfidie și trădare, și el zise aha, cu un aer victorios, știu cine e, drace, exclamă, și era colonelul Narciso Miraval, unul din aghiotanții lui cei mai apropiați, care după două zile și-a tras un glonț în ureche fără nicio explicație, bietul om, și așa hotărau soarta țării și o luau înaintea istoriei după cum i se ghicea în cărți până când el află de o prezicătoare fără pereche care citea moartea în apa nedezmințită din ulcica de descântat și o porni în taină în căutarea ei, străbătând pe măgar trecători înguste, neavând alt martor decât îngerul păzitor cu cuțitul de tăiat trestie, până la coliba din ținuturile sterpe unde trăia cu o străneapoată care avea trei copii și stătea să mai nască unul, de la un soț care murise de o lună, o găsi damblagie și pe jumătate oarbă, zăcând într-o odaie aproape în beznă, dar când ea îi ceru să-și pună mâinile

peste ulcică apa se lumină cu o strălucire lăuntrică diafană și certă, și atunci se văzu pe sine leit, culcat cu fața în jos la pământ, cu uniforma de doc fără galoane, cizmele înalte și pintenul de aur, și întrebă unde-i locul ăsta, iar femeia îi răspunse cercetând apa adormită că era o încăpere nu mai mare decât asta cu ceva ce se vede aici, se pare o masă de scris, un ventilator electric și o fereastră ce dă spre mare și cu pereții ăștia albi cu tablouri cu cai și un steag cu un dragon, iar el zise din nou aha, căci recunoscuse fără îndoială biroul de lângă salonul de audiențe, și întrebă dacă avea să fie de moarte năprasnică sau de o boală grea și ea îi răspunse că nu, că avea să moară în somn și fără dureri, și el zise aha, și o întrebă tremurând când o să fie asta, și ea îi răspunse să doarmă liniștit că nu avea să se întâmple înainte de a împlini vârsta mea, adică 107 ani, dar nici după 125, și atunci el zise aha și o sugrumă pe bătrâna bolnavă acolo în hamac pentru ca nimeni să nu mai afle împrejurările morții lui, o sugrumă cu cureaua de la pintenul de aur, fără durere, fără un geamăt, ca un călău iscusit, și a fost singura vietate de pe lumea asta, om sau animal, căreia îi făcu cinstea s-o ucidă cu mâna lui, în vreme de pace sau de război, biata femeie! Asemenea amintiri ale faptelor lui infame nu-l făceau să simtă mustrări de cuget, în nopțile toamnei lui, dimpotrivă, îi slujeau drept povești pilduitoare despre ceea ce ar fi trebuit să fie și nu era, mai cu seamă când Manuela Sánchez dispăru în negura eclipsei și el voia să se mai simtă iar în toiul sălbăticiei, ca să-și smulgă turbarea batjocurii ce-i fierbea măruntaiele, se culca în hamac sub clopoței stârniți de vânt ai tamarinilor, gândindu-se la Manuela Sánchez cu o ură ce-i tulbura somnul, în vreme ce forțele

armate de pe uscat, de pe mare şi din aer o căutau fără a găsi vreo urmă până şi la hotarele necunoscute ale deşertului de salpetru, unde naiba te-ai ascuns, se tot întreba, unde naiba ai de gând să te vâri ca braţul meu să nu te atingă şi să ştii cine-i stăpân, pălăria ţinută pe piept îi tremura odată cu bătăile inimii, rămânea ca dus pe altă lume din pricina furiei, fără să asculte de maică-sa care încerca stăruitor să afle de ce nu mai vorbeşti din noaptea cu eclipsa, de ce priveşti doar în tine însuţi, însă el nu răspundea, s-a dus, la naiba, mamă, târându-şi picioarele de orfan şi sângerând stropi de fiere cu orgoliul rănit de amărăciunea neostoită că toate astea mi se întâmplă pentru că am ajuns un om de nimic, pentru că nu mai sunt stăpân pe destinul meu cum eram înainte, pentru că am intrat în casa unei târfe cu încuviinţarea maică-sii, şi nu cum năvălisem în casa răcoroasă şi tăcută a Franciscăi Linero, pe drumul spre Santos Higuerones, pe vremea când era încă el însuşi, şi nu Patricio Aragonés cel care arăta în lume faţa puterii, intrase fără să bată măcar la uşă, după bunu-i plac, în ritmul celor unsprezece bătăi ale pendulei şi eu i-am auzit zornăitul pintenului de aur de pe terasa din curte şi-am înţeles că paşii aceia ca pietrele de moară călcând cu atâta autoritate pe pardoseala de cărămidă nu puteau fi decât ai lui, l-am presimţit în carne şi oase înainte de a-l vedea apărând în cadrul uşii de pe terasa interioară, unde stârcul cânta la ora unsprezece printre muşcatele aurii, cânta şi cinteza ameţită de seva înmiresmată a ciorchinilor de banane agăţate de streşini, iar lumina acelei funeste zile de marţi din luna august juca printre frunzele noi ale bananierilor din curte şi pe trupul cerbului tânăr pe care bărbatul meu, Poncio Daza, îl

vânase în zori și-l lăsase să i se scurgă sângele atârnat de picioare lângă ciorchinii de fructe vărgate de dulceața ca mierea a miezului lor, l-am văzut mai mare și mai întunecat decât într-un vis, cu cizmele murdare de noroi și cu tunica soldățească leoarcă de sudoare, fără arme la cingătoare, dar ocrotit de umbra indianului desculț care rămase neclintit în spatele lui cu mâna pe prășeaua cuțitului de tăiat trestie, i-am văzut ochii de neocolit, mâna de fecioară adormită ce rupse o banană din ciorchinele cel mai apropiat și o mâncă pe dată cu nesaț, și apoi mai mâncă una și încă una, mestecându-le lacom cu gura plină, scoțând niște sunete ca un clipocit de baltă, fără să-și ia privirea de la ademenitoarea Francisca Linero care se uita la el fără a ști ce să facă spre a-și apăra pudoarea de tânără de curând măritată, fiindcă el venise să-și facă cheful și nu exista pe lume nicio putere mai mare ca a lui ca să-l împiedice, abia dac-am simțit răsuflarea îngrozită a bărbatului meu care se așeză lângă mine și amândoi rămaserăm încremeniți ținându-ne de mână cu cele două inimi ca de ilustrată bătând speriate la unison sub privirea tenace a bătrânului de nepătruns care stătea mai departe la câțiva pași de ușă mâncând banană după banană și aruncând peste umăr cojile în curte, fără să clipească măcar o dată din clipa în care începu să se uite la mine, și doar atunci când isprăvi de mâncat tot ciorchinele și rămase ciotul gol lângă cerbul mort făcu un semn către indianul desculț și-i porunci lui Poncio Daza să meargă pentru scurtă vreme cu fârtatul meu cel cu cuțitul, că are de încheiat o afacere cu tine, și cu toate că eu muream de frică mai aveam destulă minte ca să-mi dau seama că singurul meu mijloc de salvare era să-l las să facă tot ce-a vrut cu mine, pe masa

mare pe care mâncam, ba mai mult l-am ajutat să mă găsească prin dantelele fustelor după ce mă lăsase fără suflare cu mirosu-i de amoniac şi-mi sfâşie chiloţii dintr-o lovitură de gheară, căutându-mă cu degetele pe unde nu eram în vreme ce mă gândeam năucă Sfinte Dumnezeule Doamne, ce ruşine, ce nenorocire, pentru că în dimineaţa aceea n-avusesem timp să mă spăl din cauza cerbului vânat, astfel că el îşi făcu în cele din urmă pofta după atâtea luni de asediu, dar o făcu pe grabă şi prost, de parc-ar fi fost mai bătrân decât era sau mult mai tânăr, era atât de descumpănit, că abia de mi-am dat seama când şi-a făcut datoria cum a putut mai bine şi-a început să verse lacrimi de urină caldă de orfan mare şi singur, plângând cu o durere atât de adâncă, încât mi s-a făcut milă nu numai de el, ci de toţi bărbaţii de pe lume şi m-am apucat să-l scarpin pe cap cu buricele degetelor şi să-l consolez, nu merită, domnule general, viaţa-i lungă şi-n vremea asta omul cu cuţitul de tăiat trestie îl dusese pe Poncio Daza în păduricea de bananieri şi-l sfârtecă în bucăţele atât de mici că ne-a fost cu neputinţă să-i întregim trupul împrăştiat de porci, bietul om, dar nu se putea altfel, spuse el, fiindcă i-ar fi fost duşman de moarte pentru totdeauna. Imaginile acestea ale puterii lui îi veneau de foarte departe şi-i sporeau amărăciunea văzând cât de tare i se slăbise forţa, dacă nu-i mai era de folos nici măcar pentru a alunga duhurile necurate stârnite de o eclipsă, iar la masa de domino se înfiora de parcă i se scurgea fierea în sânge în faţa stăpânirii de sine de nezdruncinat a generalului Rodrigo de Aguilar, militar căruia îi încredinţase viaţa după ce uremia i-a înţepenit încheieturile îngerului cu cuţitul de tăiat trestie, şi totuşi

se întreba dacă atâta încredere și atâta autoritate acordate unui singur om n-au fost oare pricina nenorocirii lui, dacă nu cumva tocmai prietenul meu de-o viață fusese cel care-l adusese în starea aceea, căci încercase să-l lipsească de înfățișarea firească de conducător pentru a-l preschimba într-un invalid de palat incapabil să dea un ordin care să nu fi fost îndeplinit încă dinainte, din cauza invenției nefirești de a arăta în public un chip ce nu era al lui, pe când indianul desculț din vremurile bune era de ajuns cu vârf și îndesat pentru a-și deschide drum cu lovituri de cuțit prin mulțimea ce se îmbulzea, strigând dați-vă la o parte, nenorociților, că vine stăpânul, fără a putea deslușì în puzderia de aclamații care erau adevăratii patrioți iubitori de neam și care erau cei fățarnici, căci încă nu descoperiserăm că, de fapt, cei mai perfizi strigau mai tare ca toți trăiască viteazul, drace, trăiască domnul general, iar acum nu-i mai ajungea toată autoritatea armelor ca s-o găsească pe regina de doi bani care se ferise de asediul de nebiruit al poftelor lui senile, drace, aruncă piesele de domino pe pardoseală, obișnuia să întrerupă jocul la jumătate fără un motiv evident, descurajat de revelația într-o străfulgerare că toți își găseau până la urmă locul în lume, toți în afară de el, conștient pentru întâia oară că avea cămașa leoarcă de sudoare la o oră atât de devreme, conștient de duhoarea de stârv ce răzbătea odată cu aburii de pe mare și de șuierul dulce de flaut al herniei răscolite de căldura umedă, e din pricina zăpușelii, își zise fără convingere, încercând să deslușească de la fereastră strania lumină a orașului încremenit, unde singurele ființe vii păreau să fie stolurile de vulturi ce-și luau zborul îngrozite de pe

acoperișul spitalului săracilor și orbul din Piața Armelor care simți prezența bătrânului scuturat de fiori de la fereastra palatului și-i făcu un semn grăbit cu toiagul, strigându-i ceva ce el nu putu înțelege, socotind că e încă un semn ce-i întărea presimțirea apăsătoare că avea să se întâmple curând ceva, și totuși își zise iar că nu, pentru a doua oară la sfârșitul acelei descurajante zile de luni atât de lungi, e din pricina zăpușelii, spuse și adormi pe dată, legănat de răpăiala ploii pe geamurile încețoșate de boarea viselor întrerupte, dar pe neașteptate se trezi speriat, cine-i, strigă, era numai inima lui apăsată de tăcerea stranie a cocoșilor în zori, simți că, în vreme ce el dormea, plutind în pâclă, corabia universului ajunsese într-un port, iar animalele pământului și cerului care aveau virtutea de a presimți moartea mai presus de semnele neroade și de științele omenești cele mai cu temei amuțiră de groază, văzduhul se sfârși, timpul își schimbă cursul, și lui i se păru când se ridică în picioare că inima i se umfla cu fiecare pas și-i pocneau urechile, și o materie fierbinte i se scurse pe nări, e moartea, se gândi el, cu tunica îmbibată de sânge, înainte de a-și da seama că nu, domnule general, era ciclonul, cel mai devastator din câte au fărâmițat într-o salbă de insule risipite vechiul regat compact din Caraibi, o catastrofă atât de tainică, încât numai el o descoperise cu instinctul prevestitor cu mult înainte de a se stârni panica printre câini și găini, și atât de intempestivă, că abia au avut timp să-i găsească un nume de femeie în brambureala aceea a ofițerilor îngroziți care veniră cu vestea că acum am încurcat-o într-adevăr, domnule general, s-a zis cu țara asta, însă el dădu ordin să se întărească ușile și ferestrele cu scânduri groase, legară cu frânghii

santinelele pe coridoare, închiseră găinile și vacile în birourile de la primul etaj, priponiră toate obiectele începând din Piața Armelor și până la ultimul hotar al regatului său cutremurat de groază, țara întreagă rămase ancorată la locul ei cu ordinul categoric ca la cel dintâi semn de panică să se tragă de două ori în aer iar a treia oară să se tragă cu adevărat, și totuși nimic nu rezistă la trecerea înfricoșătorului satâr al vânturilor rotitoare ce reteză dintr-odată porțile mari din oțel blindat de la intrarea principală și luă vacile pe sus, însă el nu și-a dat seama, fascinat cum era de dezlănțuirea aceea, de unde venea oare urletul de ploi orizontale ce împrăștiau peste tot o grindină vulcanică de dărâmături, și de fiare ale pădurilor de pe fundul mării, nici n-a avut destulă judecată să se gândească la proporțiile îngrozitoare ale cataclismului, ci cutreiera în toiul potopului întrebându-se năpădit de gustul fetid al urii, unde ești oare Manuela Sánchez, pedeapsa vieții mele, drace, unde te-ai vârât, de nu te poate ajunge prăpădul acesta al răzbunării mele? Și se pomeni în balta de liniște de după uragan, singur cu aghiotanții cei mai apropiați, navigând într-o barcă veche cu vâsle pe marea de stricăciuni din salonul de audiențe, ieșiră fără greutate pe poarta pentru mașini printre rămășițele de palmieri și felinarele devastate din Piața Armelor, intrară în laguna moartă a catedralei și-l străfulgeră iar gândul pătrunzător că nu fusese niciodată și n-avea să fie în veci atotputernic, iar arsura acelei certitudini amare îl chinuia neîncetat, în timp ce barca dădea de spații cu densități diferite, după cum se schimba culoarea luminii vitraliilor revărsându-se peste frunzele de aur masiv și ciorchinii de smaralde de pe altarul mare, peste lespezile

funerare ale viceregilor îngropaţi de vii şi ale arhiepiscopilor morţi de atâtea dezamăgiri şi peste promontoriul de granit al mausoleului pustiu al Amiralului Mării Oceanice, cu conturul celor trei caravele, înălţat din ordinul lui, din dorinţa de a-şi odihni oasele alături de noi, am ieşit prin canalul prezbiteriului într-o curte interioară prefăcută în acvariu luminos pe al cărui fund de faianţă rătăceau bancurile de scrumbii printre tulpinile de chiparoase şi floarea-soarelui, am brăzdat făgaşurile tenebroase dinspre locaşul sfânt al mănăstirii călugăriţelor basce, am văzut chiliile părăsite, clavicordul în derivă în bazinul din salonul de muzică, iar în adâncurile apelor adormite din refectoriu am văzut întreaga comunitate a fecioarelor înecate la locurile lor, împrejurul mesei lungi cu mâncarea servită, şi când el a ieşit pe balcon a văzut imensa întindere lacustră sub cerul strălucitor unde fusese oraşul şi doar atunci se încredinţă că vestea era adevărată, domnule general, că prăpădul acela cuprinsese tot pământul numai ca să mă scape de chinul stârnit de Manuela Sánchez, drace, barbare mai sunt metodele Domnului faţă de ale noastre, se gândea mulţumit, contemplând mlaştina tulbure unde fusese oraşul şi pe a cărei întindere nesfârşită plutea o întreagă lume de găini înecate, şi din care se zăreau numai turlele catedralei, reflectorul farului, terasele însorite ale conacelor solide din cartierul viceregilor, insulele risipite ale colinelor, vechiul port al traficanţilor de sclavi negri unde-şi aşezaseră corturile naufragiaţii uraganului, cei de pe urmă supravieţuitori neîncrezători care contemplau trecerea tăcută a bărcii vopsite în culorile drapelului patriei printre şiragurile ca nişte alge din

trupuri inerte de găini, şi i-am văzut ochii trişti, buzele veştede, mâna gânditoare făcând semnul crucii în chip de binecuvântare pentru ca ploile să contenească şi să strălucească soarele, şi care reînvie grădinile înecate şi porunci apelor să scadă şi apele scăzură. În toiul clopotelor de bucurie, rachetelor de sărbătoare şi imnurilor glorioase cu care s-a celebrat punerea celei dintâi pietre pentru reconstrucţie, şi în mijlocul strigătelor mulţimii adunate în Piaţa Armelor pentru a-l proslăvi pe binefăcătorul care alungase dragonul uraganului, cineva îl apucă de braţ ca să-l scoată în balcon, căci acum mai mult ca oricând norodul are nevoie de cuvintele lui de îmbărbătare, şi mai înainte de a putea scăpa simţi vuietul aclamaţiilor unanime care îi pătrunse în măruntaie ca un vânt de mare hainã, trăiască bărbatul viteaz, căci încă din prima zi de când se afla la cârmă ştiu ce înseamnă senzaţia de a fi lipsit de ocrotire dacă un întreg oraş se uită la tine în acelaşi timp, cuvintele îi încremeniră, înţelese într-o strălulgerare de luciditate mortală că n-avea curajul şi n-o să-l aibă niciodată să apară cu toată fiinţa lui în faţa abisului mulţimii, astfel că în Piaţa Armelor n-am zărit decât imaginea efemeră dintotdeauna, umbra unui bătrân de neînţeles îmbrăcat în tunică de doc care din balconul prezidenţial împărţi în tăcere semne de binecuvântare şi dispăru imediat, însă viziunea aceea fugară ne era de-ajuns pentru a ne întări convingerea că el se afla acolo, veghindu-ne veghea şi somnul sub tamarinii străvechi din conacul de la marginea oraşului, stătea dus pe gânduri în balansoarul de răchită, în mână cu paharul de limonadă neatins, ascultând zgomotul boabelor de porumb vânturate într-o tigvă de către mama sa,

Bendición Alvarado, zărind-o prin reverberația căldurii de la ora trei cum a apucat o găină sură, a băgat-o sub braț și i-a răsucit gâtul cu un fel de duioșie, în vreme ce-mi spunea cu glas de mamă, privindu-mă în ochi, ai să ajungi ofticos din pricina atâtor gânduri și fiindcă nu te hrănești ca lumea, rămâi să mănânci astă-seară, îl rugă fierbinte, ademenindu-l cu găina sugrumată pe care o ținea cu mâinile amândouă ca să nu-i scape din zvârcolirea agoniei, și el îi spuse bine, mamă, rămân, și rămase până se înnoptă, cu ochii închiși în balansoarul de răchită, fără să doarmă, legănat de mirosul delicat al găinii ce fierbea în oală, preocupat de cursul vieților noastre, fiindcă tot ce ne dădea siguranță pe lume era certitudinea că el stătea acolo, invulnerabil la ciumă și la uragan, invulnerabil la batjocura Manuelei Sánchez, invulnerabil la trecerea timpului, dăruit fericirii mesianice de a se gândi pentru noi, știind că noi știam că n-avea să ia nicio hotărâre în ce ne privește care să nu fie pe măsura noastră, căci el nu supraviețuise la toate datorită curajului său de neînchipuit și nici prudenței infinite, ci pentru că era singurul dintre noi care cunoștea dimensiunea adevărată a destinului nostru, căci am ajuns până acolo, mamă, îi spuse așezându-se să se odihnească la întoarcerea dintr-o călătorie anevoioasă până la cea de pe urmă piatră istorică de la îndepărtata graniță de răsărit pe care fuseseră cioplite numele și anii nașterii și morții ultimului soldat căzut întru apărarea integrității patriei, văzuse orașul lugubru și înghețat al națiunii vecine, văzuse ploaia veșnică, ceața din zori cu miros de funingine, oamenii îmbrăcați de gală în tramvaie electrice, înmormântările celor de vază cu trăsuri fastuoase trase de cai albi purtând coifuri de

pene, copiii dormind înfășurați în ziare în pridvorul catedralei, la naiba, ce lume ciudată, exclamă, par cu toții poeți, însă nu sunt, domnule general, sunt conservatorii care au ajuns la putere, i-au spus, și se întorsese din călătoria aceea exaltat de revelația că nu-i nimic pe lume care să se poată asemui cu mirosul acesta de fructe tropicale stricate, cu larma de târg și cu simțământul adânc de tristețe în fapt de seară al patriei noastre sărmane, ale cărei hotare n-avea să le treacă niciodată, și nu pentru că i-ar fi fost teamă să se miște din scaunul pe care stătea, așa cum spuneau dușmanii lui, ci fiindcă omul e ca un copac de pădure, mamă, ca sălbăticiunile ce nu ies din bârlog decât pentru a mânca, spunea el, amintindu-și cu luciditatea mortală a picotelii din timpul siestei de acea încremenită zi de joi din luna august, cu mulți ani în urmă, când se încumetă să recunoască faptul că-și știa limitele ambiției, i-o mărturisise unui războinic de pe meleaguri străine și dintr-o altă epocă, pe care-l primise singur în penumbra fierbinte a biroului, era un tânăr sfios ametit de trufie și însemnat dintotdeauna de stigmatul singurătății, se oprise neclintit în ușă fără a îndrăzni să-i treacă pragul până când ochii i se obișnuiră cu penumbra parfumată de frunzele de glicină arzând într-un vas cu jăratic și atunci îl putu vedea pe el așezat în fotoliul turnant ținându-și pumnii nemișcați pe masa goală, atât de obișnuit și de șters, că n-avea nimic comun cu imaginea-i publică fără escortă și fără arme, cu cămașa leoarcă de sudoare ca orice muritor și cu foi de salvie lipite la tâmple ca să-i treacă durerea de cap, și numai când m-am convins de adevărul de necrezut că bătrânul acela plin de beteșuguri era chiar idolul copilăriei noastre,

întruchiparea cea mai desăvârșită a viselor noastre de glorie, numai atunci intră în birou și se prezentă spunându-și numele cu glasul limpede și hotărât al celui care așteaptă să fie recunoscut prin faptele sale, iar el îmi strânse mâna cu o mână gingașă și zgârcită, o mână de episcop, ascultând cu atenție uimită visele fabuloase ale străinului care voia arme și solidaritate pentru o cauză care e și a dumneavoastră, Excelență, voia ajutoare pentru intendență și sprijin politic pentru un război fără cruțare ce va nimici pe veci orice regim conservator din Alaska până în Patagonia, și el se simți atât de mișcat de vehemența tânărului, că-l întrebase de ce naiba te bagi în chestia asta, de ce vrei să mori, dar străinul îi răspunse fără urmă de rușine că nu există glorie mai mare decât aceea de a muri pentru patrie, Excelență, și el îi replică zâmbind milostiv, nu fi prost, băiete, patria înseamnă să fii viu, îi spuse, înseamnă asta, îi spuse și-și desfăcu pumnul pe care-l ținea pe masă arătându-i în palmă mărgeaua aceea de sticlă pe care o ai sau nu o ai, dar pe care numai cel care o are o are cu adevărat, băiete, asta-i patria, spuse, pe când îl conducea bătându-l ușurel pe spate fără să-i dea nimic, nici măcar alinarea unei promisiuni, iar aghiotantului care închise ușa îi ordonă să nu-l mai deranjeze nimeni pe cel care tocmai ieșise de acolo, nici măcar să nu-și piardă careva timpul să-l urmărească, spuse, are sângele prea înfierbântat, nu-i bun de nimic. Nu ne-a fost dat să-l mai auzim spunând vorbele astea decât după uragan, când decretă o nouă amnistie pentru deținuții politici și autoriză întoarcerea tuturor exilaților, în afară de literați, bineînțeles, aceștia niciodată, zise, au sângele prea înfierbântat precum cocoșii de rasă când vor să-și ia zborul așa că nu-s buni

de nimic, şi dacă-s buni de ceva, spuse, sunt mai răi ca politicienii, mai răi ca popii, închipuiţi-vă, dar să vină toţi ceilalţi fără deosebire de culoare, pentru ca reconstrucţia patriei să fie opera tuturor, pentru ca nimeni să nu fie lipsit de posibilitatea de a se încredinţa că el era din nou atotputernic, cu sprijinul înverşunat al forţelor armate care ajunseseră să fie întocmai ca acelea de odinioară, de când el împărţi membrilor comandamentului suprem proviziile de hrană, medicamentele şi materialele pentru asistenţă socială primite ca ajutor din străinătate, de când familiile miniştrilor lui îşi petreceau duminicile de plajă în spitalele demontabile şi corturile Crucii Roşii, vindeau Ministerului Sănătăţii cantităţile de plasmă şi tonele de lapte praf pe care Ministerul Sănătăţii le revindea la rândul lui spitalelor pentru săraci, iar ofiţerii din statul-major îşi scoaseră la mezat ambiţiile ca să obţină contractele pentru lucrări publice şi programe de restaurare înfăptuite cu împrumutul pentru cazuri de urgenţă acordat de ambasadorul Warren în schimbul dreptului ca navele ţării sale să pescuiască pe termen nelimitat în apele noastre teritoriale, ce naiba, exclama el, numai cine o are o are într-adevăr, îşi zicea, amintindu-şi de mărgeaua colorată pe care i-o arătase acelui biet visător de care nu s-a mai ştiut niciodată, atât de exaltat de opera de reconstrucţie, încât se ocupa în persoană şi prin viu grai până şi de amănuntele cele mai neînsemnate, ca pe vremurile de la începutul guvernării sale, se bălăcea în bălţile de pe străzi cu o pălărie şi nişte cizme de vânător de raţe, pentru ca să nu se clădească un oraş diferit de cel pe care-l concepuse el, întru slava lui, în visele-i de înecat singuratic, poruncind inginerilor

să-mi luați astea de aici și să mi le puneți acolo unde nu deranjează, și ei le luau, să mai înălțați turnul ăsta cu încă doi metri ca să se poată vedea din el vapoarele din larg, și-l înălțau, să-mi întoarceți cursul acestui râu tocmai în sens invers, îl întorceau, fără nicio împotrivire, fără o umbră de descurajare, și era atât de amețit de reconstrucția aceea febrilă, atât de obosit de zelul de care dădea dovadă și atât de nepăsător la celelalte treburi de stat mai mărunte, încât se pomeni că dă cu nasul de pământ când un aghiotant distrat i-a comentat din greșeală problema cu copiii, și el întrebă ca picat din nori care copii, copiii, domnule general, dar care anume, ce dracu', fiindcă până atunci îi ascunseseră că armata îi ținea în taină pe copiii care scoteau numerele de loterie de teamă ca nu cumva să povestească de ce ieșea totdeauna câștigător biletul prezidențial, iar părinților care veniseră să întrebe ce s-a întâmplat le spuneau că nu era nimic adevărat, ducându-i cu vorba până aveau să găsească un răspuns mai bun, le spuneau că erau minciuni scornite de venetici, calomnii ale opoziției, și pe cei care se răsculaseră în fața unei cazărmi îi împrăștiaseră cu foc de obuze și se ajunse la un măcel public pe care vi l-am ascuns, de asemenea, ca să nu vă supărăm, domnule general, căci adevărul e că acei copii se aflau închiși în bolțile fortăreței din port în condițiile cele mai bune, fiind cu toții veseli și sănătoși, dar necazul e că nu mai știm ce să facem cu ei, domnule general, că să tot fie vreo două mii. Metoda infailibilă de a câștiga la loterie fusese inventată chiar de el fără să vrea, observând numerele incrustate de pe bilele de biliard, fusese o idee atât de simplă și de uimitoare, că nici el nu-și putea crede ochilor când văzu mulțimea fremătândă ce umplea la

refuz Piața Armelor încă de la prânz, făcând socoteli referitoare la miracol înainte de a se săvârși, sub soarele arzător, printre strigăte de recunoștință și pancarte colorate, glorie în veci prea milostivului care împarte fericirea, veniră muzicanți și dansatori pe frânghie, se instalară birturi și grătare, rulete anacronice și licitații anemice de animale, rămășițe din alte lumi și alte vremuri care dădeau târcoale pe meleagurile norocului, încercând să se pricopsească până și cu firimiturile atâtor iluzii, iar la ora trei deschiseră balconul, puseră să urce în el copiii sub șapte ani aleși la întâmplare chiar din mulțime, ca să nu existe vreo bănuială în legătură cu corectitudinea metodei, dădură fiecărui copil câte un săculeț de diferite culori, după ce verificară de față cu martori vrednici de încredere că în fiecare erau zece bile de biliard numerotate de la unu la zero, atenție, doamnelor și domnilor, mulțimea își ținea respirația, fiecare copil legat la ochi o să scoată o bilă, mai întâi copilul cu săculețul albastru, apoi cel cu săculețul roșu și la sfârșit cel cu săculețul galben, unul după altul cei trei copii își băgau mâna în săculeț, simțeau la fundul lui nouă bile toate la fel și o bilă înghețată, și ascultând de porunca pe care le-o dăduserăm în secret scoteau bila înghețată, o arătau mulțimii, îi strigau cântând numărul și în felul acesta scoteau cele trei bile ținute în gheață câteva zile, cu cele trei numere ale biletului pe care el și-l pusese deoparte, dar niciodată nu ne-a trecut prin cap că s-ar putea ca, de fapt, cei trei copii să povestească, domnule general, ne-am gândit așa de târziu la treaba asta, că n-am mai avut încotro și a trebuit să-i ascundem câte trei, apoi câte cinci, apoi câte douăzeci, închipuiți-vă, domnule general, căci trăgând de firul

ghemului încurcat el ajunse până la urmă să descopere că toți ofițerii din comandamentul suprem al forțelor armate de uscat, maritime și aeriene erau implicați în pescuitul miraculos al loteriei naționale, află că primii copii urcaseră în balcon cu încuviințarea părinților, ba chiar fuseseră inițiați de aceștia în știința iluzorie de a recunoaște prin pipăit numerele încrustate pe fildeș, dar că pe următorii îi făcuseră să urce cu forța, pentru că se răspândise zvonul că odată suiți acolo nu mai apucau să coboare, și atunci părinții îi ascundeau, îi îngropau de vii când treceau patrulele pornite să-i ia cu arcanul în miez de noapte, că trupele de urgență nu împresurau Piața Armelor pentru a stăpâni delirul norodului, cum i se spunea lui, ci pentru a ține la distanță mulțimile care năvăleau precum cirezile de vite amenințând cu moartea, și că diplomații care solicitaseră audiență ca să intervină pentru aplanarea conflictului se loviră de piedici absurde, căci la funcționari le confirmau ca sigure legendele despre bolile lui ciudate, spunându-le că nu-i putea primi deoarece făcuse broaște în burtă, că nu mai era în stare să doarmă decât în picioare, ca să nu-l înțepe crestele de iguană care-i ieșeau printre vertebre, și îi ascunseseră mesajele de protest și cererile stăruitoare venite din lumea întreagă, îi ascunseseră și o telegramă de la Suveranul Pontif care exprima îngrijorarea noastră apostolică pentru soarta celor nevinovați, nu mai rămăsese loc în temnițe pentru atâția părinți răsculați, domnule general, nu mai rămăsese niciun copil pentru tragerea de la loteria de luni, drace, în mare bucluc ne-am băgat! Cu toate acestea, el nu și-a dat prea bine seama cât de adâncă era prăpastia până nu i-a văzut pe copii înghesuiți ca niște vite duse la tăiere în curtea

interioară a fortăreței din port, ieșind din bolțile acesteia ca o turmă înnebunită de capre orbite de strălucirea soarelui după atâtea luni de teroare, se rătăciră în lumină, atât de mulți în același timp, că el nu i-a mai văzut ca două mii de făpturi separate, ci ca pe un uriaș animal fără formă ce răspândea un iz impersonal de piele încinsă și făcea un zgomot de apă adâncă și a cărui natură multiplă îl ferea de primejdia de a fi distrus, fiindcă nu era cu putință să nimicești o asemenea cantitate de viață fără să lași o dâră de oroare care avea să dea ocolul pământului, drace, nu era nimic de făcut, și cu această convingere a convocat conducerea supremă, paisprezece comandanți scuturați de fiori și mai de temut ca oricând pentru că nu s-au simțit niciodată atât de înspăimântați, scrută fără nicio grabă ochii fiecăruia, unul după altul, și atunci înțelese că era singur împotriva tuturor, astfel că rămase cu capul sus, glasul i se aspri, și-i îndemnă să fie uniți acum mai mult ca oricând, pentru bunul renume și onoarea forțelor armate, îi iertă de orice vinovăție, ținându-și pe masă pumnii strânși ca să nu i se vadă tremurul nesiguranței, și le ordonă în consecință să rămână fiecare la postul lui, făcându-și datoria cu zelul și autoritatea de totdeauna, fiindcă hotărârea mea supremă și irevocabilă este aceea că aici nu s-a întâmplat nimic, ședința s-a terminat, pe răspunderea mea. Ca simplă măsură de precauție i-a scos pe copii din fortăreața portului și i-a trimis în furgoane nocturne în regiunile cele mai nelocuite din țară, în timp ce el înfrunta furtuna dezlănțuită de declarația oficială și solemnă că nu era adevărat, că nu numai că nu existau copii reținuți de autorități, ci că în închisori nu mai rămăsese niciun deținut de niciun fel,

minciuna cu sechestrarea masivă era o infamie a trădătorilor de neam, ca să tulbure spiritele, porțile patriei sunt deschise pentru a se stabili adevărul, să vină să-l caute, și au venit, a venit o comisie a Societății Națiunilor care a răscolit până și pietrele cele mai ascunse din fundul țării și a interogat cum a vrut și pe cine a vrut atât de amănunțit, încât Bendición Alvarado avea să întrebe cine erau intrușii aceia îmbrăcați ca niște spiritiști care intrară în casa ei căutând două mii de copii pe sub paturi, în coșul de croitorie, în borcanul cu pensule, și care, în cele din urmă, adeveriră public că găsiseră închisorile pustii, patria în liniște și pace, și fiecare lucru la locul lui, și nu descoperiră niciun indiciu care să confirme bănuiala lumii că ar fi fost violate prin intenție sau faptă, prin acțiune sau omisiune, principiile drepturilor omului, dormiți fără grijă, domnule general, au plecat, el le-a făcut din fereastră semne de rămas-bun cu o batistă brodată pe margini, încercând senzația de ușurare că ceva se termina pentru totdeauna, adio, netoților, călătorie sprâncenată, oftă, s-a zis cu povestea asta, dar generalul Rodrigo de Aguilar îi aminti că nu era așa, că povestea nu se sfârșise fiindcă mai rămăseseră copiii, domnule general, și el se bătu cu palma peste frunte, drace, îi uitasem de tot, ce facem cu copiii? Încercând să scape de gândul acesta apăsător până când avea să scornească o soluție drastică, dădu ordin să fie scoși toți copiii din ascunzătoarea din pădure și duși tocmai în partea opusă, în provinciile cu ploi veșnice unde nu băteau vânturi trădătoare care să răspândească glasurile, unde animalele pământului putrezeau în mers, unde înfloreau crini în cuvinte și caracatițele înotau printre copaci, poruncise să fie duși în peșterile Anzilor

cu neguri eterne pentru ca nimeni să nu afle unde erau, să-i treacă din tulburea lună noiembrie năpădită de putrezire în februarie cel cu zile orizontale, pentru ca nimeni să nu știe în ce timp se aflau, le trimise pastile de chinină și pături de lână când i se aduse la cunoștință că erau scuturați de fierbințeală fiindcă stătuseră zile întregi ascunși în lanurile de orez cu noroiul până la gât ca să nu-i descopere aeroplanele Crucii Roșii, pusese să fie vopsită în roșu lumina soarelui și strălucirea stelelor ca să-i vindece de scarlatină, dăduse ordin să fie stropiți din văzduh cu prafuri insecticide ca să nu-i mănânce păduchii-de-frunză din plantațiile de banani, le trimitea ploi de bomboane și ninsori de înghețată cu frișcă din avioanele și parașutele încărcate cu jucării de Crăciun, pentru a-i ține liniștiți până avea să-i dea prin cap o soluție magică, și astfel, încetul cu încetul, reuși să scape de vraja malefică a memoriei și uită de ei, cufundându-se în mlaștina jalnică a nopților lui fără șir, toate la fel, bântuite de insomnii obișnuite, auzi bătăile metalice de la nouă, scoase găinile care dormeau pe sub cornișele palatului și le duse în poiată, iar până să apuce să numere păsările picotind pe stinghii intră o slujnică mulatră să strângă ouăle, și el îi simți boarea însorită a tinereții, foșnetul trupului, și năvăli asupră-i, aveți grijă, domnule general, a îngăimat ea, tremurând toată, o să se spargă ouăle, să se spargă, ce naiba, zise el, și o culcă la pământ dintr-o singură lovitură, fără s-o dezbrace și fără să-și lepede nici el hainele, tulburat de dorința mistuitoare de a scăpa de gloria înșelătoare a acelei zile de marți ninsă de găinațul verde al păsărilor adormite, alunecă, se prăbuși în vârtejul iluzoriu al unei prăpăstii străbătute de lumini livide, efluvii de transpirație, suspine de femeie

neimblânzită și amăgitoare amenințări de uitare, lăsând în cădere dâra stelei efemere a pintenului de aur, cu clinchetul său jinduitor, izul de salpetru al gâfâielii lui de bărbat grăbit, scâncetu-i de cățel, groaza de a exista prin sclipirea și tunetul tăcut al izbucnirii instantanee a acelei scântei a morții, dar pe fundul prăpastiei regăsea miriștea de găinați, somnul fără somn al găinilor, obida mulatrei care se ridică de jos cu poalele mânjite de melasa aurie a gălbenușurilor, plângându-se că s-au spart ouăle, vedeți, domnule general, doar v-am spus eu, iar el bombăni încercând să-și înfrângă furia unei alte iubiri fără iubire, uită-te câte au fost, îi spuse, ți le scad din leafă, și plecă, se făcuse zece, se duse la grajduri și cercetă gingiile vacilor, una câte una, o văzu pe una din femeile lui sfâșiată de durere pe podeaua barăcii și pe moașă scoțându-i din măruntaie o făptură aburindă cu cordonul buricului răsucit în jurul gâtului, era băiat, ce nume să-i dăm, domnule general, care-l vreți voi, răspunse, era ceasul unsprezece, ca în fiecare noapte de când era la cârma țării numără santinelele, controlă broaștele de la uși, acoperi coliviile păsărilor, stinse luminile, era douăsprezece, patria era în liniște și pace, lumea dormea, se îndreptă spre dormitor prin încăperile în întuneric, străbătute de săgețile luminoase ale zorilor fugare ale rotirii farului, atârnă în cui lampa pentru cazuri de urgență, trase cele trei zăvoare, puse cele trei lacăte și cei trei drugi, se așeză pe closetul portabil și în vreme ce-și storcea firicelul de urină își tot mângâia copilașul neîndurător al testiculului cu hernie până când își îndreptă umflătura, adormindu-i în mână, durerea îi conteni, dar reveni într-o clipă cu o străfulgerare de panică atunci când prin fereastră răzbi o pală de vânt

de dincolo de deşerturile cu salpetru şi împrăştie prin dormitor crâmpeie de cântec duios îngânat de mulţimi întrebând de un cavaler care se duse la război şi suspinând vai, ce durere, vai, ce jale, şi s-au urcat într-un turn să vadă dacă se întorcea şi l-au văzut cum venea înapoi, iată-l că-i iar aici, ce bucurie, dar nu, e într-un sicriu cu catifea, vai, ce durere, vai, ce jale, şi era un cor de voci fără număr şi atât de îndepărtate, că el ar fi putut adormi cu iluzia că era chiar cântecul stelelor, dar se ridică în capul oaselor furios, ajunge, la naiba, strigă, sau ei, sau eu, răcni, şi au fost ei, căci încă înainte de revărsatul zorilor porunci să-i urce pe copii pe un şlep încărcat cu ciment, să-i poarte cântând până la hotarele apelor ţării, să-i arunce în aer cu dinamită fără să apuce să sufere, cântând întruna, şi când cei trei ofiţeri care săvârşiseră crima i s-au înfăţişat luând poziţie de drepţi cu vestea, domnule general, că ordinul a fost îndeplinit, îi ridică în grad şi le dădu medalia lealităţii, dar apoi porunci să fie împuşcaţi fără nicio cinste ca pe nişte delincvenţi oarecare fiindcă sunt ordine care pot fi date, dar nu şi îndeplinite, drace, bieţii copilaşi! Experienţe atât de îngrozitoare ca acestea îi adevereau convingerea străveche că duşmanul cel mai de temut este în tine însuţi, în inima încrezătoare, că propriii oameni pe care-i înarma şi îi ridica în grad pentru a-i susţine regimul sfârşesc, mai devreme sau mai târziu, prin a scuipa mâna care le dăduse de mâncare, iar el îi distrugea dintr-o singură lovitură, scotea de aiurea alţii în loc, îi avansa la gradele cele mai înalte arătându-i cu degetul după cum i se năzărea, tu căpitan, tu colonel, tu general, şi toţi ceilalţi locotenenţi, ce dracu', îi vedea împăunându-se cu uniforma până-i plesneau cusăturile,

apoi îi pierdea din vedere, și o întâmplare ca aceea când au fost descoperiți două mii de copii sechestrați îl făcea să-și dea seama că nu era vorba de un singur om care-l trădase, ci de întregul comandament suprem al unor forțe armate care nu-s bune decât să sporească cheltuielile cu laptele și când începe greul fac ceva în farfuria din care tocmai au mâncat, și când mă gândesc că eu i-am născut pe toți, la naiba, mi i-am scos din coaste, am cucerit pentru ei respect și pâine, și totuși n-avea nicio clipă de liniște încercând mereu să se ferească de ambiția lor, pe cei mai primejdioși îi ținea aproape ca să-i supravegheze mai bine, pe cei mai puțin îndrăzneți îi trimitea la garnizoanele de graniță, din cauza lor acceptase ocupația pușcașilor marini, mamă, și nu pentru a combate frigurile galbene cum scrisese ambasadorul Thompson în comunicatul oficial, nici pentru a-i asigura protecția în fața nemulțumirii populare, cum spuneau politicienii din exil, ci pentru a-i învăța pe militarii noștri să fie oameni dintr-o bucată, și așa s-a și întâmplat, mamă, trebuie să recunoaștem, ei i-au învățat să umble încălțați, să se steargă cu hârtie, să folosească prezervative, ei au fost cei care mi-au dezvăluit secretul de a menține servicii paralele spre a spori rivalitățile dintre militari, mi-au inventat biroul securității statului, agenția generală de investigații, departamentul național al ordinii publice, și o mulțime de alte chestii de-astea, pe care nici măcar eu nu le mai țineam minte, organisme asemănătoare pe care el le dădea drept altele pentru a stăpâni cât mai în tihnă în toiul furtunii, făcându-i pe unii să creadă că sunt spionați de ceilalți, amestecând cu nisip de mare praful de pușcă al garnizoanelor și încurcând adevărul intențiilor lor cu

simulacre ce contraziceau acest adevăr, şi totuşi se revoltau, el năvălea în cazărmi spumegând de furie, răcnind daţi-vă la o parte, nemernicilor, că trece stăpânul, înspăimântându-i pe ofiţerii care făceau exerciţii de tragere ochind portretele mele, să fie dezarmaţi, ordonă fără să se oprească, dar cu atâta autoritate turbată în voce, că îşi predară singuri armele, scoateţi-vă hainele astea bărbăteşti, ordonă, şi le scoaseră, la baza din San Jerónimo e răzmeriţă, domnule general, el intră pe poarta mare târându-şi labele uriaşe de bătrân suferind printre cele două şiruri ale gărzilor insurgente care i-au dat onorul cuvenit comandantului suprem, apăru în sala cu căpeteniile rebelilor, fără escortă, fără nicio armă, dar urlând într-o explozie de forţă la pământ, culcaţi cu faţa în jos, că am venit eu, cel atotputernic, la pământ, lepădăturilor, şi nouăsprezece ofiţeri de stat-major se aruncară cu faţa-n jos, îi silirăşi se perinde mușcând țărâna prin satele de pe țărm, ca să vedeţi câte parale face un militar fără uniformă, ticăloşi nenorociţi, auzi peste celelalte strigăte din cazarma răzvrătită propriile ordine irevocabile, să fie împuşcaţi pe la spate capii rebeliunii, expuseră cadavrele spânzurate de picioare în văzul tuturor, şi în plină zi, ca să nu rămână nimeni fără să ştie cum sfârşesc cei care-L hulesc pe Dumnezeu, nemernicilor, dar povestea nu se termină nici după aceste pedepse sângeroase, fiindcă la cea mai mică neatenţie, se pomenea iar cu ameninţarea acelui parazit tentacular despre care credea că-l smulsese din rădăcini, dar care creştea mai departe în străfundurile puterii lui, în umbra privilegiilor obligatorii şi a fărâmelor de autoritate şi încredere din interes pe care era nevoit să le acorde ofiţerilor celor mai curajoşi

chiar împotriva propriei voințe, deoarece îi era cu neputință să rămână la cârmă fără ei, dar nici împreună cu ei, condamnat pe veci să trăiască respirând același aer care-l asfixia, la naiba, nu era drept așa ceva, după cum nu putea să trăiască nici cu spaima neîncetată stârnită de cinstea exagerată a prietenului meu, generalul Rodrigo de Aguilar, care intrase la mine în birou cu o mutră de înmormântare dornic să afle ce s-a întâmplat cu cei două mii de copii, cei cu lozul cel mare, că toată lumea zice că i-am înecat în ocean, și el i-a spus fără să clipească măcar nu mai tot da crezare unor minciuni scornite de trădătorii de țară, prietene, copiii cresc teferi și în pacea Domnului, îi spuse, în fiecare noapte îi aud cântând pe aici primprejur, spuse, arătându-i cu o rotire amplă a mâinii un loc nedefinit din univers, și pe ambasadorul Evans în persoană îl învălui într-o aură de incertitudine când îi răspunse netulburat nu știu despre ce copii îmi vorbiți, când însuși delegatul țării dumneavoastră la Societatea Națiunilor declarase public că din școli nu lipsește niciun copil și sunt cu toții sănătoși, ce naiba, s-a terminat cu povestea asta, și totuși n-a avut încotro și a fost trezit la miezul nopții cu vestea că, domnule general, s-au răsculat două din garnizoanele cele mai mari din țară și pe deasupra cazarma Conde la câteva străzi de palatul prezidențial, e o insurecție dintre cele mai de temut, condusă de generalul Bonivento Barboza care se baricadase cu o mie cinci sute de soldați extrem de bine înarmați și aprovizionați cu muniții cumpărate de contrabandă prin consulii atașați politicienilor din opoziție, așa că nu stăm deloc pe roze, domnule general, de data asta zău că ne-a luat dracu'. Odinioară, subversiunea aceea vulcanică i-ar fi aținat

pasiunea pentru risc, dar el știa mai bine ca oricine cât de greu atârna adevărata povară a vârstei, căci abia dacă mai era în stare să reziste ravagiilor lumii sale tainice, iar în nopțile de iarnă nu reușea să adoarmă decât după ce-și alina în podul palmei durerea testiculului cu hernia ce șuiera ușor, cântându-i cu duioșie un cântec de leagăn ca unui prunc dormi, puișor, dormi, și se chinuia de ceasul morții stând pe closet, dându-și sufletul picătură cu picătură parcă printr-un filtru astupat de cocleala atâtor nopți de când urina în singurătate, și amintirile i se ștergeau, nu mai izbutea să-și dea seama cu exactitate cine era unul sau altul, nici de partea cui se afla, la cheremul unui destin necruțător în palatul acela necunoscut pe care de mult l-ar fi schimbat pentru alt loc, departe de aici, în oricare văgăună de indieni unde să nu știe nimeni că fusese președintele unic al țării atât amar de ani, încât el însuși le pierduse șirul, și totuși când generalul Rodrigo de Aguilar se oferi să mijlocească o înțelegere onorabilă cu rebelii nu s-a pomenit cu moșul scrântit care moțăia în cursul audiențelor, ci cu vechea cerbicie de bizon, căci, fără să stea nicio clipă pe gânduri, răspunse că în ruptul capului nu ținea în niciun fel, deși nu era vorba dacă ținea sau nu ținea, ci de faptul că totul e împotriva noastră, domnule general, până și biserica, dar el a spus că nu, biserica e cu acela care are pâinea și cuțitul, iar generalii din comandamentul suprem întruniți vreme de patruzeci și opt de ore nu izbutiseră să se pună de acord, n-are a face, spuse el, o să vezi cum se hotărăsc toți când o să afle cine-i plătește mai bine, conducătorii opoziției civile și-au scos în sfârșit capul și au ajuns să conspire în plină stradă, cu atât mai bine, spuse el, spânzură-i câte

unul de fiecare felinar din Piața Armelor, ca să știe cine-i cel atotputernic aici, nu-i chip, domnule general, poporul e cu ei, minciună, spuse el, poporul e cu mine, așa că de aici nu mă scot decât mort, declară, lovind în masă cu mâna-i grea de domnișoară, cum făcea numai când lua hotărâri definitive, și dormi până la ora mulsului vacilor, când se pomeni că în salonul de audiențe era un adevărat prăpăd, fiindcă rebelii din cazarma Conde catapultaseră pietre ce nu lăsaseră niciun geam întreg din galeria dinspre răsărit și mingi aprinse prin ferestrele sparte, semănând groază printre cei aflați în palat cât a fost noaptea de lungă, dacă ați fi văzut cum a fost, domnule general, n-am închis ochii dând fuga dintr-o parte într-alta cu pături și găleți cu apă să stingem trombele de foc ce se iscau în colțurile cele mai neașteptate, însă el abia dacă asculta, v-am spus doar să nu-i luați în seamă, zicea, târându-și picioarele de mormânt pe coridoarele pline de cenușă și zdrențe de covoare și goblenuri pârlite, însă n-o să se potolească, îi spuneau, și-i trimiseseră vorbă că bulgării de foc sunt doar un avertisment, că vor urma exploziile, domnule general, dar el traversă grădina fără să-i pese de nimeni, auzi în întunericul cel de pe urmă foșnetul trandafirilor care tocmai își desfăcuseră bobocii, larma cocoșilor răzbind prin vântul dinspre mare, ce facem, domnule general, n-am spus să nu-i luați în seamă, ce naiba, și se duse ca în toate diminețile la ora aceea să supravegheze mulsul, astfel că insurgenții din cazarma Conde au văzut apărând ca în toate diminețile la ora aceea căruța trasă de catâri cu cele șase tone de lapte de la grajdurile prezidențiale, iar sus pe capră era același căruțaș dintotdeauna cu mesajul prin viu grai că domnul general

vă trimite laptele ăsta chiar dacă scuipați mai departe mâna care vă dă de mâncare, și-l strigă cu atâta inocență că generalul Bonivento Barboza ordonă să fie primit laptele cu condiția ca mai întâi să-l guste căruțașul, să fie siguri că nu e otrăvit, și atunci se deschiseră porțile mari de fier și cei o mie cinci sute de rebeli care se iviseră prin balcoanele interioare au văzut căruța intrând până în mijlocul curții pietruite, l-au văzut pe soldatul de serviciu urcându-se pe capră cu un vas și cu polonic ca să-i dea căruțașului să guste laptele, l-au văzut desfăcând primul butoi, l-au văzut plutind în încetineala efemeră a unei deflagrații orbitoare, și apoi n-au mai văzut nimic în vecii vecilor în dogoarea vulcanică a lugubrului edificiu cu tencuială galbenă unde n-a existat niciodată vreo floare, ale cărui dărâmături rămaseră o secundă suspendate în aer din pricina exploziei îngrozitoare a celor șase butoaie cu dinamită. Gata, s-a terminat, oftă el în palatul prezidențial, înfiorat de suflul de cutremur care nărui încă patru case dimprejurul cazărmii și sparse serviciile de cristal primite ca dar de nuntă de prin dulapurile caselor până dincolo de zidurile orașului, gata, s-a terminat, oftă, când furgoanele de gunoi scoaseră din curțile interioare ale fortăreței din port cadavrele a optsprezece ofițeri care fuseseră împușcați câte doi o dată, spate în spate, spre a se economisi muniția, gata, s-a terminat, oftă el când generalul Rodrigo de Aguilar luă poziție de drepți în fața lui aducându-i vestea că, domnule general, iar nu mai era niciun loc în pușcării pentru deținuții politici, gata, s-a terminat, oftă el când începură clopotele de bucurie, rachetele de sărbătoare, marșurile de glorie ce vesteau sosirea altui veac de pace, gata, s-a terminat, s-a zis cu

povestea aia, spuse el, atât de convins, atât de nepăsător, atât de neglijent față de propria siguranță că într-o dimineață pe când străbătea curtea întorcându-se de la mulsul vacilor instinctul său de apărare dădu greș și nu văzu la timp apariția falsului lepros care se ridică dintre tufele de trandafiri ca să-i aţină calea în ploaia molcomă de octombrie, și văzu doar prea târziu strălucirea fulgerătoare a revolverului brunat, degetul tremurător ce prinse să apese pe trăgaci, și atunci strigă cu brațele deschise oferindu-i pieptul îndrăznește, laşule, îndrăznește, descumpănit de spaima că-i sosise ceasul, în pofida prevestirilor celor mai limpezi din apa ulcelelor, trage dacă ești cu adevărat bărbat, strigă, în secunda imperceptibilă de șovăială când se aprinse o stea livid pe cerul oglindit în ochii agresorului, iar buzele i se ofiliră, voința-i slăbi, și atunci el îi repezi doi pumni ca niște lovituri de ciocan în urechi, îl trânti brusc la pământ, ameţindu-l cu o palmă zdravănă în falcă, auzi ca dintr-o altă lume larma santinelei care năvălise la strigătele lui, străbătu izbucnirea albăstrie a tunetului necontenit stârnit de cele cinci explozii ce-l făceau să se zvârcolească într-o baltă de sânge pe falsul lepros care se împuşcase în burtă cu cinci gloanțe ca să nu-l prindă viu cumpliții inchizitori ai gărzii prezidențiale, auzi peste celelalte strigăte ale vacarmului din palat propriile ordine fără drept de apel să rupă în bucăți cadavrul ca să le fie învățătură de minte, îl ciopârțiră mărunt, expunându-i capul conservat în bulgări de sare în Piața Armelor, piciorul drept la granița de răsărit în Santa María del Altar, cel stâng în apusul nemărginit al deșertului de salpetru, un braț în ținuturile sterpe, celălalt în mijlocul selvei, părțile trunchiului au fost fripte

în untură de porc şi expuse în aer liber în bătaia soarelui până n-au mai rămas decât oasele curăţate de carne, risipite de-a lungul şi de-a latul acestui zbuciumat şi apăsător bordel de negrotei, ca să nu mai existe nimeni care să nu ştie cum o sfârşesc cei care ridică mâna asupra părintelui lor, şi apoi încă verde de furie se duse la tufele de trandafiri de unde garda prezidenţială îi izgonea pe leproşi cu vârful baionetelor, ca să vadă dacă mai descoperea pe careva, netrebnicilor, urcă la primul etaj dându-i la o parte pe damblagii cu lovituri de picior, să vedem dacă o să învăţaţi, în sfârşit, cine-i cel care comandă aici, mama voastră de ticăloşi, străbătu coridoarele strigând daţi-vă naibii în lături că trece stăpânul, stârnind panică printre funcţionarii şi linguşitorii fără ruşine care-l proclamau cel fără de moarte şi lăsând de-a lungul palatului dâra bolovănoasă a răsuflării lui dogoritoare, pentru a dispărea în salonul de audienţe, de unde se îndreptă ca un fulger spre camerele particulare, intră în dormitor, trase cele trei zăvoare şi puse cele trei lacăte şi cei trei drugi la uşă, şi-şi scoase cu vârful degetelor pantalonii de pe el, plini de rahat. N-avu o clipă de răgaz adulmecând de jur împrejur, ca să-l descopere pe duşmanul ascuns care îl înarmase pe falsul lepros, căci simţea că era cineva din apropiere, cineva care-i cunoştea ascunzătoarea unde-şi ţinea mierea de albine, care se uita pe gaura cheii şi asculta prin pereţi la orice oră aflându-se pretutindeni, ca portretele mele, o prezenţă schimbătoare care şuiera cu vânturile alizee din ianuarie şi-l urmărea ajungând la el cu mireasma fierbinte a iasomiilor în serile calde, care-l urmări luni în şir în spaima nopţilor fără somn, când îşi târâia înfricoşătoarele-i picioare de strigoi prin

camerele cele mai ferite ale palatului cufundate în beznă, până în noaptea cu partida de domino, când își văzu presimțirea materializată într-o mână gânditoare ce termină jocul cu cinci dublu, și parcă o voce lăuntrică îi dezvăluia că aceea era mâna trădătorului, la naiba, așa-i, își zise uluit, și atunci ridică privirea prin razele de lumină ale lămpii atârnate deasupra mijlocului mesei și dădu de frumoșii ochi de artilerist ai bunului meu prieten, generalul Rodrigo de Aguilar, ce chestie, brațul lui drept, complicele sacru, nu era cu putință, se gândea, cu atât mai mâhnit cu cât deslușea mai limpede urzeala falselor adevăruri cu care-l amăgiseră atât amar de ani spre a-i ascunde adevărul brutal că prietenul meu de-o viață se afla în slujba politicienilor înstăriți pe care el îi scosese de convenință din străfundurile cele mai întunecate ale războiului federal și-i îmbogățise, copleșindu-i cu privilegii fabuloase, se lăsase folosit de ei, îi tolerase să se servească de el pentru a ajunge departe, acolo unde nici nu visase vechea aristocrație împrăștiată de adierea irezistibilă a vântului liberal, și tot mai voiau, drace, voiau locul de ales al Domnului pe care și-l rezervase pentru el, voiau să fie în pielea mea, nenorociții, având drumul luminat de luciditatea glacială și prudența nesfârșită a omului care reușise să inspire cea mai mare încredere și să câștige autoritatea cea mai înaltă sub regimul său, prevalându-se de faptul că era unica persoană de la care el primea hârtii la semnat, îl punea să citească tare ordinele executive și legile ministeriale pe care numai eu le puteam da, îi indica amendamentele, iscălea cu urma degetului mare, punând dedesubt sigiliul cu inelul pe care-l păstra pe atunci într-o casă de bani al cărui cifru era știut numai și

numai de el, în sănătatea ta, prietene, îi spunea de fiecare dată întinzându-i hârtiile semnate, ai aici cu ce să te ştergi, îi spunea râzând, şi în felul acesta generalul Rodrigo de Aguilar reuşise să stabilească alt sistem al puterii înlăuntrul puterii atât de vaste şi atât de rodnice, dar fără să se mulţumească doar cu asta declarase din umbră insurecţia din cazarma Conde, cu complicitatea şi ajutorul neprecupeţit al ambasadorului Norton, confratele cu care se ducea la curvele olandeze, maestrul lui de scrimă, cel care trecuse muniţia de contrabandă în butoaie de peşte din Norvegia, la adăpostul scutirii de vamă pentru diplomaţi, în timp ce mă tămâia la masa de domino zicând că nu există alt guvern mai prieten, nici mai drept şi mai vrednic de a fi dat ca pildă decât al meu, şi tot ei puseseră revolverul în mâna falsului lepros, împreună cu aceşti cincizeci de mii de pesos tăiaţi pe jumătate pe care-i găsirăm îngropaţi în casa agresorului, urmând ca jumătăţile celelalte să-i fie date după săvârşirea crimei de către însuşi prietenul meu de o viaţă, mamă, ce grozăvie, şi totuşi nu se împăcau cu înfrângerea, ci puseseră la cale lovitura perfectă fără să verse niciun strop de sânge, nici măcar din al dumneavoastră, domnule general, căci generalul Rodrigo de Aguilar adunase dovezi demne de toată crezarea cum că eu îmi petreceam nopţile fără să dorm, stând de vorbă cu vazele de flori şi cu portretele în ulei ale marilor bărbaţi ai neamului şi ale arhiepiscopilor din palatul cufundat în beznă, că le puneam termometrul vacilor şi le dădeam să înghită fenacetină, ca să le scadă febra, că poruncisem să se ridice un mausoleu pentru un amiral al mării oceanice, dar care nu exista decât în închipuirea mea bolnavă, când eu însumi am văzut cu

ochii mei milostivi cele trei caravele ancorate dinaintea ferestrei mele, că prăpădisem banii țării cu viciul de nestăpânit de a-mi cumpăra mecanisme ingenioase, ba chiar ajunsesem să pretind ca astronomii să perturbeze sistemul solar, numai ca să-i fac pe plac unei regine a frumuseții care nu existase decât în nălucirile delirului meu, și că într-o izbucnire de demență senilă ordonasem ca două mii de copii să fie urcați pe un șlep încărcat cu ciment care a fost dinamitat în largul mării, mamă, închipuie-ți și dumneata, ce ticăloșie, și pe temeiul acelor dovezi solemne generalul Rodrigo de Aguilar și statul-major al gărzilor prezidențiale hotărâseră în plen să-l interneze în azilul pentru bătrânii iluștri de pe faleză la miezul nopții de întâi martie, în timpul cinei anuale când se prăznuia Sfântul Înger Păzitor, patronul gărzilor de corp, adică peste trei zile, domnule general, imaginează-ți, dar în pofida iminenței și a mărimii conspirației el nu făcu niciun gest ce ar fi putut trezi bănuiala că o descoperise, ci la ora prevăzută îi primi ca în fiecare an pe invitații gărzii lui personale și-i pofti să se așeze la masa banchetului și să servească aperitivele până avea să sosească generalul Rodrigo de Aguilar să țină toastul de onoare, stătu de vorbă cu ei, râse cu fiecare în parte, pe când ofițerii se făceau că se distrează, dar își priveau pe furiș ceasurile, și le duceau la ureche, și le întorceau, era douăsprezece fără cinci și generalul Rodrigo de Aguilar nu mai sosea, era o căldură ca-n sala cazanelor de pe un vapor, și mireasmă de flori, de gladiole și lalele, de trandafiri care-și desfăceau petalele în salonul acela închis, cineva deschise o fereastră, am respirat cu toții, ne-am uitat la ceas, am simțit o adiere gingașă dinspre mare aducând un miros de bunătăți

fragede ca la un ospăț de nuntă, asudau cu toții în afară de el, pătimeam cu toții din pricina zăpușelii din acel moment sub strălucirea neumbrită de nimic a animalului vetust care clipea cu ochii deschiși într-un spațiu propriu rezervat în altă epocă a lumii, noroc, zise, mâna necruțătoare, dar semănând cu un crin ofilit ridică iar cupa cu care închinase toată seara fără să bea, se auziră zgomotele viscerale ale mecanismelor orologiilor în liniștea aceea de abis, era douăsprezece, dar generalul Rodrigo de Aguilar nu mai venea, cineva încercă să se ridice, vă rog, spuse el și-l făcu să încremenească aruncându-i o privire mortală, să nu miște nimeni, să nu respire nimeni, să nu trăiască nimeni fără voia mea, se sfârșiseră cele douăsprezece bătăi, și atunci perdelele au fost date la o parte și intră strălucitul general de divizie Rodrigo de Aguilar pe o tipsie de argint așezat cât era de lung peste o garnitură de conopidă și foi de dafin, dres cu mirodenii, rumenit la cuptor, împodobit cu uniforma de mare gală cu cinci migdale de aur și epoleții cu ciucuri pentru curaj fără margini pe mânecă, până la jumătatea brațului, cu paisprezece livre de medalii pe piept și o rămurică de pătrunjel în gură, tocmai bun să fie servit la banchetul camarazilor de măcelarii oficiali, sub privirea plină de oroare a invitaților prefăcuți în stane de piatră, care asistau cu sufletul la gură la ceremonia aleasă a tăierii în bucăți și împărțirii, și când în fiecare farfurie se afla o porție egală de ministru al Apărării umplut cu alune și ierburi aromate el dădu ordinul de începere, poftă bună, domnilor!

Scăpase de atâtea primejdii iscate de haosul teluric, de atâtea eclipse nefaste și de atâția bulgări de foc de pe cer, încât părea cu neputință ca vreun om din vremurile noastre să se mai încreadă în prevestirile ghicitului în cărți cu privire la soarta lui. Și totuși, în timp ce demersurile pentru a reface și îmbălsăma cadavrul înaintau, până și cei mai puțin naivi dintre noi sperau fără s-o mărturisim în împlinirea prezicerilor de odinioară, cum că în ziua morții lui mâlul mlaștinilor avea să se întoarcă, purtat de afluenți, la izvoarele acestora, că va cădea ploaie de sânge, că găinile vor face ouă pentagonale, iar liniștea și negurile vor învălui din nou universul, fiindcă atunci va sosi ceasul sfârșitului vieții pe pământ. Era cu neputință să nu crezi așa ceva, când puținele ziare care se mai publicau continuau să proslăvească veșnicia și să-i dea o strălucire falsă prin materiale de arhivă, ni-l tot arătau zilnic în cadrul încremenit al primei pagini cu uniforma-i țeapănă cu cei cinci sori triști din timpurile sale de glorie, mai autoritar, mai activ și mai sănătos ca oricând, chiar dacă trecuse o groază de vreme de când îi pierduserăm socoteala anilor,

inaugura iar în veşnicele lui fotografii monumente bine cunoscute sau clădiri de interes obştesc, de care nimeni nu ştia nimic în realitate, prezida acte solemne despre care se spunea că avuseseră loc ieri, când de fapt se desfăşuraseră cu un veac în urmă, deşi ştiam cu toţii că nu era adevărat, că nimeni nu-l mai văzuse în public de la moartea cumplită a Leticiei Nazareno când rămase singur în casa aceea a nimănui, în timp ce treburile de zi cu zi ale guvernului mergeau singure şi doar prin inerţia uriaşei lui puteri de atâţia ani, căci se închise până la moarte în palatul de izbelişte de la ale cărui ferestre de sus contemplam cu inima grea aceeaşi înserare lugubră pe care el o văzuse desigur de atâtea ori stând pe tronul iluziilor sale, vedeam lumina intermitentă a farului ce inunda cu apele-i verzi şi lâncede saloanele în ruină, vedeam lămpile celor sărmani în bolţile fostelor recife de sticlă solară ale ministerelor de altădată, unde năvăliseră hoardele săracilor când barăcile pestriţe de pe colinele din port fuseseră dărâmate de unul din nenumăratele noastre cicloane, vedeam jos oraşul răsfirat şi scoţând aburi, orizontul abrupt profilat de fulgere palide din craterul de cenuşă al mării vândute, prima noapte fără el, vastul său imperiu lacustru cu anemone de paludism, satele sufocate de căldură din deltele afluenţilor cu apele pline de mâl, nesăţioasele garduri de sârmă ghimpată din provinciile aflate în proprietatea sa, unde se înmulţea în neştire o nouă rasă de vaci magnifice, care se năşteau cu semnul ereditar al fierului prezidenţial. Nu numai că ajunseserăm să credem într-adevăr că îi era hărăzit să supravieţuiască celei de a treia comete, dar această convingere ne dăduse o siguranţă şi o linişte pe care speram să le ascundem cu tot felul de glume despre

bătrâneţe, atribuindu-i virtuţile senile ale broaştelor ţestoase şi obiceiurile elefanţilor, povestind prin cârciumi că cineva dăduse de ştire sfatului ţării că el murise şi toţi miniştrii se priviră înspăimântaţi şi se întrebară cu groază cine avea să i-o spună şi lui, ha, ha, ha, când în realitate nu i-ar fi păsat dac-ar fi aflat aşa ceva, nici n-ar fi fost foarte sigur că bancul acela popular era adevărat sau fals, căci pe atunci nimeni nu ştia în afară de el că nu-i mai rămăseseră în tainiţele memoriei decât nişte urme vagi ale trecutului, era singur pe lume, surd de-a binelea, târâindu-şi uriaşele picioare decrepite prin birourile sumbre unde cineva cu redingotă şi guler scrobit îi făcuse un semn enigmatic cu o batistă albă, rămas-bun, îi zise el, şi echivocul deveni lege, funcţionarii din palatul prezidenţial fiind nevoiţi să se ridice în picioare cu o batistă albă în mână când trecea el, iar santinelele de pe coridoare şi leproşii din grădina cu trandafiri îi fluturau o batistă albă în semn de rămas-bun, la revedere, domnule general, la revedere, însă el nu auzea, nu auzea nimic de la doliul crepuscular după Leticia Nazareno, când ajunsese să creadă că păsărilor din colivii li se tocise glasul de atâta cântat şi le dădea să mănânce din mierea lui de albine ca să cânte mai cu sârg, le picura în cioc cu pipeta cantaridină, le fredona cântece de odinioară, sclipitoare lună pe cerul de ianuarie, cânta fără să-şi dea seama că nu păsările îşi pierdeau încetul cu încetul puterea glasului, ci el auzea tot mai puţin, iar într-o noapte zumzetul din timpane i se sfărâmă în mii de crâmpeie, pieri, prefăcându-se într-o desime ca de mortar, prin care abia mai răzbăteau vaietele de despărţire ale vapoarelor iluzorii din negura puterii, vânturile închipuite, larma păsărilor lăuntrice

care, până la urmă, îl consolară ajutându-l să uite de abisul tăcerii păsărilor adevărate. Puținii oameni care aveau pe atunci dreptul de a intra în palat îl vedeau în balansoarul de răchită îndurând zăpușeala de la două după-amiaza, sub bolta de fucsii, după ce-și descheiase haina, își scosese sabia cu centura în culorile drapelului național, își descălțase cizmele, dar își lăsase ciorapii de purpură din cele douăsprezece duzini trimise de Suveranul Pontif de la furnizorii lui particulari, iar fetele de la liceul din apropiere care se cățărau pe zidurile din spate unde garda era mai puțin vigilentă îl surprinseseră adesea cufundat în toropeala aceea fără somn, palid, cu frunze de plante medicinale lipite la tâmple, brăzdat de fâșiile de lumină ale umbrarului, într-un extaz ca de meduză ce plutește cu fața în sus pe fundul unui iaz, ramolit bătrân, îi strigau, el le vedea nedeslușit în pâcla iscată de reverberația căldurii, le zâmbea, le saluta cu mâna fără mănușa de atlaz, însă nu le auzea, simțea duhoarea de mâl a creveților adusă de briza mării, simțea cum găinile îi ciuguleau degetele de la picioare, dar nu auzea șuierul stăruitor al cosașilor, nu le auzea pe fete, nu mai auzea nimic. Singurele lui legături cu realitatea acestei lumi erau pe atunci doar câteva crâmpeie răzlețe din amintirile lui cele mai de seamă, numai acestea îl țineau în viață după ce se eliberase de treburile guvernării și rămăsese plutind în starea de inocență a limbului puterii, numai cu ajutorul lor înfrunta rafala distrugătoare a anilor săi prea numeroși, când rătăcea la căderea nopții prin palatul pustiu, se ascundea prin birourile cufundate în beznă, rupea marginile petițiilor, însemnând acolo cu scrisul lui înflorit resturile care-i prisoseau din ultimele amintiri

ce-l fereau de moarte, într-o noapte scrisese mă cheamă Zacarias şi recitise numele la lumina fugară a farului, l-a mai citit o dată şi apoi de mai multe ori, iar numele repetat în atâtea rânduri ajunse să-i pară îndepărtat şi străin, ce naiba, îşi zise, rupând în bucăţele fâşia de hârtie, eu sunt eu, îşi zise, şi scrise pe altă fâşie că împlinise o sută de ani pe timpul când trecuse din nou cometa, deşi pe atunci nu mai ştia prea bine de câte ori o văzuse pe cer, şi scrise din memorie pe altă fâşie mai lungă, cinste celui rănit şi cinste soldaţilor credincioşi răpuşi de mână străină, căci a fost o vreme în care scria tot ce gândea, tot ce ştia, bunăoară, scrise pe un cartonaş şi-l prinse cu ace de gămălie pe uşa unui closet e interzis a se face porcării în closete, pentru că deschisese uşa aceea din greşeală şi surprinsese un ofiţer de rang superior masturbându-se pe vine deasupra latrinei, scria puţinele lucruri de care-şi mai aducea aminte ca să fie sigur că n-o să le uite niciodată, Leticia Nazareno, scria, soţia mea unică şi legitimă, care-l învăţase să citească şi să scrie în plinătatea bătrâneţii, se străduise să-i evoce imaginea în lume, voia s-o revadă cu umbreluţa-i de soare din tafta în culorile drapelului şi cu gulerul din cozi de vulpi argintii de primă doamnă, dar nu izbutea decât să şi-o amintească goală la două după-amiaza sub lumina ce se cernea ca făina prin pânza ce o apăra de ţânţari, îşi aducea aminte de molcoma odihnă a trupului tău ascultător şi palid în zumzetul ventilatorului electric, iţi simţeam ţâţele vii, mirosul de căţea, foşnetul aspru al mâinilor tale neînduplecate de novice care făcea laptele să se strice şi aurul să se oxideze şi florile să se ofilească, dar care pentru dragoste erau bune, fiindcă numai ea câştigase victoria de neconceput când l-a convins

scoate-ți cizmele că-mi murdărești cearșafurile de olandă, iar el și le scotea, scoate-ți curelele că mă zgârii pe piept cu cataramele, iar el și le scotea, scoate-ți sabia, bandajul de hernie, jambierele, scoate-ți totul, iubitule, că nu te simt, și el își scotea totul pentru tine, cum niciodată n-o făcuse înainte și n-avea s-o mai facă în veci cu altă femeie după Leticia Nazareno, dragostea mea unică și legitimă, suspina el, și-și trecea suspinele pe fâșiile de hârtie rupte din petițiile îngălbenite pe care le răsucea ca pe niște țigări ca să le ascundă prin locurile cele mai neașteptate din casă, unde doar el le putea găsi, pentru a-și aminti cine era el însuși când n-avea să mai fie în stare să-și amintească de nimic, unde nimeni nu le-a găsit niciodată chiar și după ce imaginea Leticiei Nazareno fusese înghițită de golurile memoriei și nu rămăsese decât amintirea nepieritoare a mamei sale, Bendición Alvarado, în serile când își lua rămas-bun la conacul de la marginea orașului, maică-sa muribundă care aduna găinile făcând să zornăie boabele de porumb într-o tigvă pentru ca el să nu-și dea seama că trăgea să moară, și continua să-i aducă suc de fructe la hamacul atârnat printre tamarinzi, pentru ca el să nu poată bănui că abia dacă mai respira de durere, maică-sa care-l zămislise singură, care-l născuse singură, care se chinuise singură până când suferința-i solitară se întețise într-atât, că i-a învins orgoliul și a fost silită să-i ceară fiului uită-te să vezi ce-am pe spinare de simt junghiul ăsta de jăratic ce nu mă lasă să trăiesc, și-și scoase cămașa de noapte, se întoarse, și el privi îndelung, mut și îngrozit, spatele ros de rănile aburinde în a căror duhoare ca de fruct stricat de *guayaba* plesneau bășicile minuscule ale primelor larve de viermi. Grele timpuri au mai fost

acelea, domnule general, nu era secret de stat care să nu fie de domeniul public, nu era ordin care să fie îndeplinit cu siguranță de când la banchetul de gală fusese servit cadavrul împodobit al generalului Rodrigo de Aguilar, dar lui nu-i păsa, nu-i păsa de greutățile puterii în lunile amare în care maică-sa se chinui perpelindu-se la foc mocnit într-un dormitor vecin cu al lui, după ce doctorii cei mai pricepuți în flageluri asiatice socotiră că boala ei nu era ciumă, nici râie, nici sifilis, nici vreo altă plagă venită din Orient, ci se datora unei vrăjitorii de indieni neputând fi vindecată decât de cine o făcuse, iar el înțelese că era vorba de moarte și se încuie înăuntru îngrijind-o cu o dăruire de mamă, rămase acolo să se chinuiască împreună cu ea, pentru ca nimeni să n-o vadă cum fierbea în zeama aceea de larve, porunci să-i fie aduse găinile la palat, să-i fie aduși păunii, păsările vopsite care zburătăceau în voie prin saloane și birouri pentru ca maică-sa să nu ducă dorul treburilor ei gospodărești de care-și văzuse ca la țară în conacul de la marginea orașului, el cu mâna lui punea pe foc în dormitor lemne de bija, pentru ca nimeni să nu simtă duhoarea aceea de moarte răspândită de mama care se stingea, el însuși alina cu unsori germicide trupul înroșit de argintul viu, îngălbenit de acidul picric, înălbăstrit de metilen, el însuși ungea cu balsamuri turcești rănile fumegânde, în pofida părerii ministrului Sănătății care avea oroare de vrăjitorii, ce dracu', mamă, mai bine murim împreună, spunea el, dar Bendición Alvarado își dădea seama că numai ea era pe moarte și încerca să-i dezvăluie fiului secretele de familie pe care nu voia să le ducă în mormânt, îi povestea cum i-au aruncat placenta la porci, Doamne, n-am putut afla niciodată care dintre

atâția vagabonzi de aiurea câți s-au tot perindat fusese tatăl tău, încerca să-i spună pentru istorie că-l procrease stând în picioare și cu pălăria pe cap din pricina furtunii de muște metalice stârnite de cojile melasei fermentate, în spatele unei cârciumi, că-l născuse cu greu în zorii unei zile de august într-un cotlon de mănăstire, că îl cercetase la lumina harfelor melancolice ale mușcatelor și văzuse că avea testicului drept de mărimea unei smochine care se dezumfla cu un șuier ca de burduf când respira, și îl desfășa din cârpele date de novicele care aveau să se călugărească și-l arăta pe la târguri nădăjduind să găsească pe cineva care să știe vreun leac mai bun și mai cu seamă mai ieftin decât mierea de albine, singura recomandată pentru beteșugul acela, dar nu-i spuneau decât vorbe de alinare, că nu se cuvine s-o iei înaintea destinului, îi spuneau, că, la urma urmelor, copilul era bun pentru orice în afară de cântat la instrumente de suflat, îi spuneau, și numai o ghicitoare de circ își dădu seama că nou-născutul n-avea nicio linie în palmă, și asta însemna că îi era hărăzit să ajungă rege, și așa a și fost, însă el nu-i dădea atenție, o ruga stăruitor să se culce fără a mai scormoni trecutul fiindcă îi era mai ușor să creadă că vitregiile acelea ale istoriei patriei erau doar urmarea delirului febrei, culcă-te, mamă, o implora el, o înfășura din cap până-n picioare într-un cearșaf de in din multele pe care le comandase special ca să nu-i irite rănile, o așeza să doarmă pe o parte cu mâna pe inimă, o consola spunându-i nu te mai gândi la lucruri triste, mamă, oricum eu sunt cine sunt, culcă-te liniștită! Fuseseră zadarnice numeroasele și stăruitoarele demersuri oficiale pentru a curma zvonurile cum că matriarha patriei putrezea de vie,

dădeau mereu publicității buletine medicale inventate, dar până și curierii care duceau aceste comunicări recunoșteau că erau certe faptele dezmințite de ei, că duhoarea de putreziciune ce răzbea din dormitorul muribundei era atât de pătrunzătoare, că-i speriase chiar și pe leproși, că tăiau berbeci pentru a o scălda în sângele lor cald, că scoteau cearșafurile năclăite de un lichid roșiatic ce-i curgea din răni și că, oricât le-ar fi spălat, nu izbuteau să le redea strălucirea de la început, că nimeni nu-l mai văzuse la grajdurile de muls vacile, nici în odăile concubinelor, unde era zărit totdeauna în zori, chiar și în timpurile cele mai vitrege, iar arhiepiscopul primat în persoană se oferise să-i dea muribundei Sfânta Împărtășanie, însă el l-a ținut la ușă, nu moare nimeni, părinte, nu da crezare zvonurilor, îi spuse, și mânca, împreună cu maică-sa, din aceeași farfurie și cu aceeași lingură, în pofida aerului ca într-un spital de ciumați care se respira în cameră, îi făcea baie cu săpun înainte de culcare, fiind ca un câine credincios, pe când inima i se frângea de durere auzind-o cum dădea instrucțiuni cu ultimul firicel de glas privitoare la îngrijirea animalelor după ce avea să moară, să nu li se smulgă penele păunilor pentru pălării, da, mamă, spunea el, și o ungea cu creolină pe tot trupul, să nu fie silite păsările să cânte la petreceri, da, mamă, și o înfășura cu cearșaful de dormit, să fie scoase cloștile din cuibar când tună, ca să nu iasă din ouă vreo iguană, da, mamă, și o așeza cu mâna pe inimă, da, mamă, dormi în pace, o săruta pe frunte, dormea puținele ceasuri care-i rămâneau trântit cu fața-n jos lângă pat, atent la delirul fără sfârșit ce devenea tot mai lucid pe măsură ce se apropia de moarte, învățând cu ajutorul furiei strânse în fiecare noapte să

îndure uriaşa furie din acea zi de luni a durerii când l-a trezit liniştea îngrozitoare a lumii în zori, căci scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, încetase să mai respire, şi atunci desfăşă trupul dezgustător şi văzu la lumina mijită odată cu primul cântat al cocoşilor un alt trup identic cu mâna pe inimă zugrăvit din profil pe cearşaf, şi observă că trupul zugrăvit n-avea răni de boală, nici urme de bătrâneţe, ci era tare şi neted parcă pictat în ulei pe ambele feţe ale giulgiului şi răspândea un parfum natural de flori proaspete care purifică atmosfera de spital din dormitor şi, oricât au spălat cearşaful cu sodă şi l-au fiert în leşie, n-au reuşit să facă să dispară de pe el trupul acela, căci era pătruns şi pe faţă, şi pe dosul pânzei, părând a fi chiar din ţesătură de in, devenise in veşnic, însă el n-a avut stare ca să-şi dea seama ce extraordinară era minunea săvârşită, ci plecă din dormitor trântind uşa furios, iar zgomotul răsună ca o împuşcătură în tot palatul, şi atunci prinseră să bată a mort clopotele de la catedrală şi apoi de la toate bisericile din oraş, şi apoi la toate de pe tot cuprinsul ţării, şi bătură fără răgaz timp de o sută de zile, şi cei pe care clopotele i-au trezit din somn au înţeles fără speranţă că el era din nou atotputernic şi că enigma inimii lui copleşite de furia morţii se ridica mai hotărât ca oricând împotriva principiilor raţiunii, demnităţii şi toleranţei, fiindcă scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, murise în zorii acelei zile de luni douăzeci şi trei februarie şi un nou veac de tulburări şi scandal începea în lume. Niciunul dintre noi nu era destul de bătrân ca să fi fost martor la moartea aceea, dar ecoul funeraliilor ajunsese până în vremea noastră, şi aveam dovezi evidente că el n-a mai fost omul dinainte pentru tot restul vieţii, nimeni n-a

avut dreptul să-i tulbure insomniile de orfan multă vreme după cele o sută de zile de doliu național, n-a mai fost văzut în casa durerii a cărei atmosferă fusese împrăștiată peste tot de uriașa rezonanță a clopotelor funebre, nu mai existau alte ore decât cele ale doliului său, se vorbea printre suspine, garda din palat umbla desculță ca în anii de început ai regimului său, și numai găinile au rămas de capul lor în casa interzisă al cărei monarh devenise invizibil, sângerând de furie în balansoarul de răchită, pe când scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, călătorea prin pustietățile bătute de arșiță și de mizerie într-un sicriu plin cu rumeguș și bulgări de gheață, ca să nu putrezească mai tare decât în viață, căci purtaseră trupul în procesiune solemnă prin cele mai îndepărtate colțuri ale regatului său pentru ca nimeni să nu fie lipsit de privilegiul de a-i cinsti memoria, îl purtară în imnurile de slavă ale alămurilor cu crep de doliu până la gările din ținuturile sterpe unde fusese întâmpinat cu aceeași muzică funebră și de aceleași mulțimi tăcute care pe vremurile de glorie de odinioară veniseră să vadă puterea ocultă din penumbra vagonului prezidențial, expuseră trupul la mănăstirea milostivă unde la începutul veacului o vânzătoare de păsări pribeagă născuse anevoie un copil din flori care ajunsese rege, deschiseră porțile cele mari ale locașului sfânt pentru prima oară într-o sută de ani, soldați călare îi luau cu arcanul pe indieni de prin sate, îi mânau ca pe vite și-i băgau lovindu-i cu patul puștii în biserica imensă adumbrită de soarele de gheață al vitraliilor unde nouă episcopi în veșminte de ceremonie oficiau slujba de înmormântare, dormi în pace întru gloria Domnului, cântau diaconii și acoliții, veșnică odihnă, cântau, afară

ploua peste florile de mușcată, călugărițele împărțeau colaci și rachiu de trestie, sub arcadele de piatră ale curților se vindeau costițe de porc, șiraguri de mătănii, sticluțe cu apă sfințită, prin cârciumile de pe stradă era muzică, se auzea zgomot de petarde, prin case lumea dansa, era zi de duminică, acum și în veci, erau ani de sărbătoare pe cărările fugarilor și trecătorile de negură pe unde pașii scumpei lui mame moarte, Bendición Alvarado, o purtaseră în viață urmându-și fiul în vâltoarea nebuniei federale, căci ea avusese grijă de el în război, îl ferise să nu fie călcat de catârii trupelor când el se prăvălea fără simțire la pământ, înfășurat într-un poncho, delirând de fierbințeala frigurilor, ea se străduise să-i insufle frica ancestrală de primejdiile care-i pândesc în orașele de la malul mării tenebroase pe oamenii crescuți în ținuturile sterpe, căci îi era teamă de viceregi, de statui, de crabii care sorbeau lacrimile pruncilor nou-născuți, și tremurase de groază în fața măreției palatului pe care-l zărise prin ploaie în noaptea când îl luaseră cu asalt, fără să-și fi închipuit pe atunci că era casa în care avea să moară, casa singurătății unde se afla el acum, întrebându-se înfierbântat de furie, trântit cu fața în jos pe pardoseală, unde naiba te-ai ascuns, mamă, în ce hățiș de mangrove ți s-o fi încurcat trupul, cine ți-o fi alungând fluturii de pe față, gemea năucit de durere, pe când maică-sa, Bendición Alvarado, naviga sub un umbrar de frunze de bananieri prin miasmele mlaștinilor pentru a fi expusă în școlile publice din județe, în garnizoanele din deșertul de salpetru, în satele indienilor, o arătau în clădirile oficiale împreună cu un portret din tinerețe, era firavă, era frumoasă, își așezase pe frunte o diademă, își pusese fără voie o coleretă de dantelă, se

lăsase pudrată și rujată pentru prima și ultima dată, în mână îi dăduseră o lalea de mătase ca să și-o țină așa, nu, nu așa, doamnă, ci în poală, îi spuse fotograful venețian al monarhilor europeni când făcuse portretul oficial al primei doamne, pe care-l expuneau acum lângă sicriu ca o dovadă supremă împotriva oricărei bănuieli că ar fi altcineva în loc, și erau identice, fiindcă nimic nu fusese lăsat la voia întâmplării, chipul îi era mereu aranjat în taină cu mare strădanie, pe măsură ce i se întindeau fardurile topite de căldură pe pielea crăpată dată cu parafină, îi îndepărtau de pe pleoape mușchiul pe vreme de ploaie, croitoresele pentru armată se îngrijeau de rochia moartei care arăta ca și cum i-ar fi îmbrăcat-o ieri și de prospețimea cununei de flori de portocal și de vălul de mireasă neprihănită pe care nu l-a avut niciodată în viață, pentru ca nimeni din bordelul ăsta de idolatri să nu îndrăznească să mai spună vreodată că ești altfel decât în portret, mamă, pentru ca nimeni să nu uite cine-i cel care poruncește în vecii vecilor până în cătunele cele mai mizere din rovinele selvei, unde după atât amar de ani de uitare văzură cum venea în miez de noapte vetustul vas fluvial cu zbaturi cu toate luminile aprinse și-l întâmpinaseră cu tobe de sărbătoare crezând că s-au întors timpurile de glorie, trăiască bărbatul neînfricat, strigau, binecuvântat fie cel care vine în numele adevărului, strigau, și se aruncau în apă ducând animale vânate, un dovleac mare cât un bou, se cățărau pe balustrada de lemn cioplit ca să se închine supuși puterii nevăzute ale cărei zaruri hotărau soarta patriei, rămânând cu răsuflarea tăiată în fața catafalcului cu bulgări de gheață și sare, multiplicat în luciul încremenit al oglinzilor din

sufrageria prezidențială, expus judecății publice sub ventilatoarele cu palete ale arhaicului vas de croazieră ce cutreieră luni în șir printre insulele efemere din apele ecuatoriale până se rătăci într-un timp de coșmar în care gardeniile prindeau să cugete și iguanele zburau în beznă, ajunseră la capătul lumii, zbaturile se înțepeniră în nisipurile de aur, sfărâmându-se, gheața se topi, sarea se umezi, trupul umflat rămase plutind în derivă într-o baie de rumeguș, și totuși nu putrezi, ci dimpotrivă, domnule general, căci atunci am văzut-o deschizând ochii și am văzut că pupilele îi erau ca și cleștarul și aveau culoarea omagului în ianuarie și virtutea lui de piatră lunară, și până și cei mai necredincioși dintre noi văzurăm cum se aburea capacul de sticlă al sicriului de răsuflarea ei și cum îi izvora din toți porii o sudoare vie și parfumată, și cum ne zâmbea.

Nu vă puteți închipui cum a fost, domnule general, nebunia de pe lume, am văzut catârcele fătând, florile crescând din salpetru, surdomuții amețiți de miracolul propriilor strigăte: minune, minune, minune, au făcut praf sticla sicriului, domnule general, și n-a lipsit mult să rupă în bucățele cadavrul ca să-și împartă relicvele, astfel încât a trebuit să punem un întreg batalion de grenadieri să țină în frâu ardoarea mulțimii frenetice, care năvălea necontenit din puzderia de insule mici din Caraibi, atrasă de vestea că sufletul mamei dumneavoastră, Bendición Alvarado, căpătase de la Dumnezeu harul de a se împotrivi legilor firii, ajunseră să vândă fire din giulgiu, cruciulițe, apă luată din preajma ei, poze cu chipul său de regină, dar era o gloată atât de uriașă și de înnebunită, că părea mai curând o cireadă de tauri sălbatici care în goana lor distrugeau cu copitele tot ce le

stătea în cale, făcând un zgomot ca de cutremur, că până și dumneavoastră îl puteți auzi de aici dacă ascultați cu atenție, domnule general, ascultați-l, și el își duse mâna pâlnie la urechea care-i țiuia mai puțin, ascultă cu atenție și atunci auzi, mama mea, Bendición Alvarado, auzi tunetul fără sfârșit, văzu mlaștina clocotindă a mulțimii întinzându-se până în zare unde era marea, văzu puhoiul de lumânări aprinse care aducea cu sine o nouă zi mai strălucitoare în limpezimea luminoasă de la amiază, căci scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, se întorcea în orașul temerilor ei de demult, așa cum sosise prima oară adusă de urgia războiului, de mirosul de carne crudă a războiului, dar scăpată pentru totdeauna de primejdiile lumii fiindcă el poruncise să fie smulse din manualele de școală paginile despre viceregi, ca să nu mai existe în istorie, interzisese statuile care-ți tulburau somnul, mamă, astfel încât acum se întorcea fără temerile ei înnăscute purtată pe umeri de o mulțime pașnică, revenea fără sicriu, sub cerul liber, prin aerul neîngăduit fluturilor, copleșită de povara aurului ofrandelor pe care i le aduseseră de-a lungul călătoriei nesfârșite de la marginile selvei prin vastul și zbuciumatul lui regat al tristeții, ascunsă sub grămada de cârje mici de aur pe care i le dăruiseră damblagiii înzdrăveniți, de stele de aur ale celor naufragiați, de figurine de aur cu copilași date de femeile sterpe cărora nu le venise să creadă și au fost nevoite să nască în pripă în dosul tufișurilor, ca pe vremea războiului, domnule general, plutind în derivă în mijlocul torentului pustiitor al strămutării biblice a unui neam întreg care nu găsea unde să-și pună vasele de bucătărie, animalele, crâmpeiele unei vieți fără altă speranță de izbăvire decât

aceleași rugăciuni tainice pe care Bendición Alvarado le spunea în timpul luptelor, ca să abată gloanțele trase asupra fiului ei, care se adâncise în vâltoarea războiului cu o cârpă roșie legată la cap strigând în clipele de răgaz când febra îi scădea, trăiască partidul liberal, ce naiba, trăiască federalismul victorios, conservatori de rahat, chiar dacă de fapt venise împins de curiozitatea atavică de a vedea marea, numai că mulțimea aceea nenorocită care invadase orașul purtând trupul mamei lui era cu mult mai turbulentă și mai frenetică decât cele care devastaseră țara în aventura războiului federal, mai vorace decât lăcustele, mai cumplită decât spaima, cea mai îngrozitoare care-mi fusese dat s-o văd cu ochii mei în toate zilele anilor fără șir ai puterii lui, lumea întreagă, domnule general, priviți ce minunăție! Convins de evidență, el ieși în cele din urmă din negura doliului, se ivi palid, sever, cu o banderolă neagră pe braț, hotărât să folosească toate mijloacele autorității lui pentru a obține canonizarea mamei sale, Bendición Alvarado, în temeiul dovezilor copleșitoare ale virtuților ei de sfântă, își trimise la Roma miniștrii învățați, îl invită iar pe nunțiul apostolic la ciocolată cu fursecuri sub umbrarul de glicină prin care răzbăteau razele soarelui, îl primi ca în familie, el fiind culcat în hamac, fără cămașă, făcându-și vânt cu pălăria albă, și nunțiul așezat în fața lui cu ceașca de ciocolată fierbinte, imun la zăpușeală și la praf în aura de levănțică a sutanei de duminică, imun la moleșeala tropicală, imun la găinațul păsărilor mamei lui moarte ce zburătăceau libere printre ochiurile de apă solară ale umbrarului, bând cu înghițituri măsurate ciocolata cu vanilie, mestecând fursecurile cu sfiiciune de mireasă și străduindu-se să

păstreze cât mai mult otrava inevitabilă a ultimei înghiţituri, ţeapăn în balansoarul de răchită pe care el nu-l oferea nimănui, numai dumneavoastră, părinte, ca în serile acelea violete din vremurile de glorie, când alt nunţiu bătrân şi plin de candoare încerca să-l convertească la credinţa întru Hristos cu pildele scolastice ale lui Toma d'Aquino, dar acum sunt eu cel care vă chem pentru a vă face să credeţi, părinte, cum se mai schimbă lumea, fiindcă acum cred, spuse, şi repetă fără să clipească, acum cred, deşi în realitate nu credea nimic despre lumea asta şi nici despre vreo alta, decât că scumpei lui mame i se cuvenea dreptul de a avea parte de gloria altarului, graţie propriilor merite, vocaţiei de a se jertfi şi modestiei sale exemplare, într-atât încât el nu-şi întemeia cererea pe cele vânturate de gura lumii cum că Steaua Polară se mişca în direcţia în care mergea cortegiul funebru, iar instrumentele de coarde se porneau să cânte singure în rafturi la trecerea sicriului, ci şi-o întemeia pe virtutea acestui cearşaf pe care-l desfăcu în mare viteză în strălucirea de august, pentru ca nunţiul să vadă ceea ce a văzut într-adevăr pe ţesătura de in, imaginea mamei lui, Bendición Alvarado, fără urme de bătrâneţe, nici ravagii de boală, culcată pe o parte cu mâna pe inimă, simţi pe degete umezeala sudorii veşnice, aspiră mireasma florilor vii în toiul larmei iscate de păsările tulburate de adierea miracolului, vedeţi ce minunăţie, părinte, spunea el arătând cearşaful pe faţă şi pe dos, până şi păsările îşi dau seama, însă nunţiul era cufundat în contemplarea pânzei cu o atenţie necruţătoare care fusese în stare să descopere fire de cenuşă vulcanică în materia prelucrată de marii maeştri ai creştinătăţii, desluşise crăpăturile unui crater şi chiar

și îndoielile unei credințe prin intensitatea unei culori, cunoscuse extazul de a simți că pământul e rotund stând întins cu fața în sus sub cupola unei capele solitare dintr-un oraș ireal unde timpul nu se scurgea, ci plutea, până când, după o contemplare adâncă, avu curajul să-și ia ochii de la cearșaf și spuse pe un ton blând, dar hotărât că trupul imprimat pe pânza de in nu era un mijloc al Divinei Providențe pentru a ne da încă o mărturie a mărinimiei sale fără margini, nu, nici vorbă de așa ceva, Excelență, ci e lucrarea unui pictor priceput la toate, și la cele bune, și la cele rele, care abuzase de noblețea dumneavoastră, pentru că aceea nu era pictură în ulei, ci vopsea de uz casnic dintre cele mai ordinare, din aceea pentru ferestre, Excelență, și peste parfumul rășinilor naturale pe care le dizolvase în vopsea mai răzbătea încă mirosul corcit al terebentinei, se mai vedeau urme de var, și o umezeală persistentă care nu era sudoarea celui de pe urmă fior al morții cum îl făcuseră să creadă, ci umiditatea artificială a inului impregnat cu ulei tot de in și ascuns în locuri întunecoase, credeți-mă că îmi pare rău, încheie nunțiul cu neprefăcută amărăciune, dar nu izbuti să mai spună nimic în fața bătrânului ca stânca de granit care-l cerceta fără să clipească din hamac, după ce-l ascultase din mâlul lugubrelor sale tăceri asiatice fără să deschidă măcar gura ca să-l contrazică, în ciuda faptului că nimeni nu cunoștea mai bine ca el adevărul despre miracolul secret al cearșafului în care eu însumi te-am înfășurat cu mâinile mele, mamă, eu m-am înspăimântat de cea dintâi liniște a morții tale, când mi s-a părut că lumea s-ar fi trezit în zori în străfundurile mării, eu am văzut miracolul, ce naiba, dar în pofida acestei

certitudini nu întrerupse verdictul nunțiului, abia clipi de două ori fără să închidă ochii, precum iguanele, zâmbi șters, bine, părinte, așa să fie cum spuneți, dar vă avertizez că purtați întreaga responsabilitate a spuselor dumneavoastră, v-o repet ca să nu uitați câte zile veți avea în lunga dumneavoastră viață că purtați întreaga responsabilitate a celor spuse, părinte, eu nu-mi asum nimic. Și lumea lâncezi toată săptămâna aceea cu prevestiri negre, în care el nu se scula din hamac nici pentru a mânca, îi alungau cu evantaiul păsările îmblânzite ce se așezau pe el, dând să sperie până și petele de lumină dintre florile de glicină ce păreau a fi păsări, nu primi pe nimeni, nu dădu nicio poruncă, dar forțele de ordine rămaseră nepăsătoare când hoardele de fanatici năimiți asaltară palatul Nunțiaturii Apostolice, jefuiră muzeul cu relicve istorice, îl luară prin surprindere pe nunțiu în timp ce-și făcea siesta în aer liber în oaza de liniște a grădinii interioare, îl scoaseră gol în stradă și-și făcură nevoile peste el, domnule general, închipuiți-vă, însă el nici nu se mișcă din hamac, nici măcar nu clipi când îi aduseră vestea, domnule general, că pe nunțiu îl plimbau călare pe un măgar pe străzile din târg, sub o ploaie de zoaie pe care i le aruncau de pe balcoane, strigându-i mână strâmbă, Miss Vatican, lăsați copiii să vină la mine, și numai atunci când l-au azvârlit aproape mort în groapa cu gunoaie din piață el se ridică din hamac alungând păsările cu mâinile, apăru în salonul de audiențe dând la o parte pânzele cernite, cu banderola de doliu pe brat, ochii umflați de nesomn, și porunci ca nunțiul să fie pus pe o plută cu merinde pentru trei zile și lăsat în voia sorții în calea vapoarelor spre Europa, ca să afle lumea

întreagă cum sfârșesc veneticii care-și ridică mâna împotriva maiestății patriei, și până și papa să învețe minte în vecii vecilor că o fi el papă la Roma cu inelul pe deget stând în jilțul lui de aur, dar aici eu sunt cine sunt, lua-v-ar naiba de lași nenorociți! A fost un mijloc eficace, fiindcă nu s-a sfârșit anul și s-a început procesul de canonizare a mamei lui, Bendición Alvarado, al cărei trup întreg și nevătămat a fost expus să fie venerat de mulțime în naosul cel mare al catedralei, cântară imnuri de slavă în altare, se abrogă starea de război pe care el o declarase împotriva Sfântului Scaun, trăiască pacea, striga lumea adunată în Piața Armelor, slavă întru Cel de Sus, striga, pe când el îl primea în audiență solemnă pe trimisul Sfintei Congregații a Ritului și promotor și susținător al credinței, monseniorul Demetrio Aldous, cunoscut sub numele de eritreanul, căruia i se încredințase misia de a scruta viața lui Bendición Alvarado până nu ar mai rămânea nici cea mai mică urmă de îndoială asupra sanctității ei, până unde doriți dumneavoastră, părinte, îi spuse el, reținându-i mâna în ale sale, căci simțea de cum l-a văzut că putea avea încredere în abisinianul acela măsliniu care iubea viața mai presus de orice, mânca ouă de iguană, domnule general, se dădea în vânt după luptele de cocoși și după firea mulatrelor, îi plăcea să joace cumbia, întocmai ca noi, domnule general, aceeași treabă, așa că din ordinul lui ușile cele mai bine păzite se deschiseră fără rezerve astfel încât cercetarea avocatului diavolului să nu se împiedice în niciun fel, căci nu era nimic de ascuns, după cum nimic nu era invizibil în necuprinsul său regat al amărăciunii care să nu fie o dovadă de netăgăduit că scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, era predestinată

gloriei altarelor, ţara e la dispoziţia dumneavoastră, părinte, poftiţi, şi bineînţeles a poftit, trupele înarmate au impus ordinea în palatul Nunţiaturii Apostolice, în faţa căruia se iveau în zori şirurile nesfârşite de leproşi tămăduiţi care veneau să-şi arate pielea de curând crescută peste răni, foştii infirmi de la San Vito veniră să le demonstreze celor care nu credeau că puteau băga ață-n ac, veniră să-şi etaleze averea cei care se îmbogăţiseră la ruletă pentru că Bendición Alvarado le dezvăluia numerele în somn, cei care primiseră veşti de la rude dispărute, cei care îşi găsiră înecaţii, cei care nu avuseseră nimic şi acum aveau de toate, veniră cu toţii, se perindară fără răgaz prin biroul ca o capelă mortuară împodobit cu archebuzele de omorât canibali şi ţestoasele preistorice ale lui Sir Walter Raleigh unde neobositul eritrean îi asculta pe toţi fără să întrebe, fără să intervină, asudând din plin, nepăsător la duhoarea aceea omenească stătută ce stăruia tot mai mult în biroul cu aerul de nerespirat datorită fumului trabucurilor lui din cele mai ordinare, îşi însemna amănunţit declaraţiile martorilor şi-i punea să iscălească, aici, cu numele întreg sau cu o cruce, sau ca dumneavoastră, domnule general, punând degetul, oricum, dar iscăleau, intra următorul, la fel ca acela dinainte, eu eram ofticos, părinte, spunea, eritreanul scria, şi acum auziţi cum cânt, eu eram neputincios, părinte, şi acum uitaţi-vă cum umblu cât e ziua de lungă, eu eram impotent, părinte, însemna cu cerneală de neşters pentru ca scrisul lui riguros să nu poată fi schimbat în vecii vecilor, eu aveam un animal viu în burtă, părinte, aveam un animal viu, scria întocmai, intoxicat de cafeaua amară, otrăvit de tutunul alterat al trabucelor pe care şi le aprindea unul de la

altul, desfăcut la cămaşă până la brâu ca un vâslaş, domnule general, ce popă grozav, da, un bărbat adevărat, ce-i al lui e al lui, spetindu-se cu munca, fără să mănânce nimic ca să nu piardă timpul până nu se întuneca de tot, dar chiar şi atunci nu se odihnea, ci făcea iute o baie şi apărea prin cârciumile din port cu sutana de pânză cârpită cu petice pătrate, intra acolo mort de foame, se aşeza la masa lungă de scânduri împărţind ghiveciul pescăresc cu hamalii, desfăcea peştele cu degetele, toca până şi oasele cu dinţii aceia diavoleşti ce luminau în întuneric, bea sosul ducând farfuria la gură ca un sălbatic, domnule general, dacă l-aţi vedea, amestecat cu gloata aceea nenorocită de pe corăbiile murdare, care porneau în larg încărcate cu maimuţe şi banane verzi, cu târfe tinere pentru hotelurile de sticlă din Curaçao, pentru Guantánamo, părinte, pentru Santiago de los Caballeros care nici măcar n-are mare pe unde să se ajungă, părinte, pentru insulele cele mai frumoase şi mai triste de pe lume la care visam până mijea cea dintâi geană de lumină a zorilor, părinte, aminteşte-ţi cât de ciudat ne simţeam când plecau goeletele, aminteşte-ţi de papagalul care ghicea viitorul din casa Matildei Arenales, de racii care ieşeau din farfuriile cu supă, de puzderia de rechini, de bubuitul tobelor în depărtare, ce viaţă, părinte, ce viaţă a naibii de grozavă, băieţi, fiindcă vorbeşte ca noi, domnule general, de parcă s-ar fi născut în cartierul cu câinii care se încaieră, bătea mingea pe ţărmul mării, învăţă să cânte la armonică mai bine ca sătenii din Valledupar, zău că o făcea mai bine ca ei, învăţă limba înfloritä a marinarilor de apă dulce, îşi râdea de ei pe latineşte, se îmbăta cot la cot cu ei prin barăcile de pederaşti din

piață, se bătu cu un tip care-L ponegrise pe Domnul, se luară la trântă, domnule general, ce ne facem cu ei, și el porunci să nu-i despartă nimeni, se strânseră roată împrejurul lor, a învins, a învins popa, domnule general, știam eu, spuse el satisfăcut, e un bărbat și jumătate, și-i mai puțin ușuratic decât credea toată lumea, căci în nopțile acelea zbuciumate descoperi tot atâtea adevăruri ca în zilele istovitoare din palatul Nunțiaturii Apostolice, cu mult mai multe decât aflase în întunecatul conac de la marginea orașului, pe care-l cercetase fără să ceară voie într-o seară, când, pe o ploaie cu găleata, crezu că poate înșela vigilența neadormită a serviciilor securității prezidențiale, scociorî până în cel de pe urmă colț umezit de picăturile ce se prelingeau din tavan, prins în hățișul de liane și camelii otrăvitoare din dormitoarele splendide pe care Bendición Alvarado le abandona fericirii slujnicelor, fiindcă era bună la suflet, părinte, era umilă, le punea să doarmă în cearșafuri de olandă pe când ea se culca pe o rogojină rărită într-un pat de campanie, le lăsa să se îmbrace cu hainele ei de sărbătoare de primă doamnă, se parfumau cu sărurile ei de baie, se jucau despuiate cu ordonanțele în spuma colorată din căzile de baie metalice cu picioare de leu, trăiau ca reginele, în vreme ce ea își petrecea viața vopsind păsări, gătindu-și terci de legume pe sobița cu lemne și cultivând ierburi tămăduitoare pentru urgențele vecinilor care o trezeau în miez de noapte spunându-i mă doare îngrozitor burta, doamnă, și ea le dădea să mestece semințe de călțunași, copilului i s-a strâmbat un ochi, și ea îi dădea un leac de tămâiță împotriva viermilor, o să mor, doamnă, dar nu mureau, pentru că ea îi vindeca pe toți cu mâna ei, era o sfântă în viață,

părinte, umbla învăluită într-un nimb de puritate prin casa aceea de pierzanie unde începuse să plouă necruțător de când o duseră cu forța la palatul prezidențial, ploua peste florile de lotus ale pianului, peste masa de alabastru din sufrageria somptuoasă pe care Bendición Alvarado n-a folosit-o niciodată pentru că i se părea că s-ar fi așezat să mănânce în altar, închipuiți-vă, părinte, ce presimțire de sfântă, dar în ciuda mărturiilor înflăcărate ale vecinilor avocatul diavolului găsi printre resturile de acolo mai curând dovezi de sfiiciune decât de umilință, și printre Neptunii de abanos și bucățile de demoni băștinași și îngeri răzbunători ce pluteau printre mangrove în fostele saloane de bal dădu de semne ce arătau că fusese mai mult sărmană cu duhul decât plină de abnegație, și în schimb nu găsi nici cea mai mică urmă a acelui Dumnezeu dificil, Unul și Întreit, care-l trimisese de pe arzătoarele câmpii ale Abisiniei să caute adevărul care nu fusese aici niciodată, căci nu găsi nimic, domnule general, dar absolut nimic, ce chestie! Totuși, monseniorul Demetrio Aldous nu se mulțumi cu cercetarea orașului, ci se cățără pe spinarea unui catâr cutreierând împărăția glacială a ținuturilor sterpe, în căutarea unor indicii ale sanctității lui Bendición Alvarado în care imaginea să nu-i fie încă pervertită de strălucirea puterii, se ivea din ceață înfășurat într-un poncho ca tâlharii de drumul mare și cu niște cizme uriașe ca o apariție diavolească ce stârnea la început frica, apoi uimirea și, în cele din urmă, curiozitatea celor din partea locului care nu văzură niciodată o făptură omenească de culoarea aceea, însă vicleanul eritrean îi îndemna să-l atingă spre a se încredința că nu era dat cu

catran, le arăta dinții strălucind în întuneric, se îmbăta cu ei mâncând brânză cu mâna și bând rachiu de porumb din aceeași tigvă pentru a le câștiga încrederea prin cârciumi lugubre din cătune pierdute, unde în zorii altui veac cunoscuseră o vânzătoare de păsări sărmană, cocoșată de povara uriașă a coliviilor cu pui vopsiți ca privighetorile, tucani aurii, rațe deghizate în păuni ca să-i păcălească pe proști în duminicile posomorâte când se ținea târg în ținuturile sterpe, se așeza acolo, părinte, la căldura cuptorului, sperând să-și facă cineva milă și pomană să se culce cu ea în dosul cârciumii, pe sacii cu coji de trestie-de-zahăr, ca să aibă ce mânca, părinte, numai ca să aibă ce mânca, fiindcă nimeni nu era atât de prost să-i cumpere pocitaniile acelea de doi bani care-și pierdeau culoarea la prima ploaie și se stricau de atâta mers, numai ea era așa de naivă, părinte, era sfânta binecuvântare a păsărilor sau a ținuturilor pustii, cum vrei s-o iei, căci nimeni nu știa cu siguranță cum o chema pe atunci, nici când a început să-și zică Bendición Alvarado, care se pare că nu era numele ei adevărat pentru că nu-i de pe meleagurile astea, ci dinspre mare, ce chestie, până și asta o aflase alunecosul acuzator al Satanei care le descoperea și le deslușea pe toate, în pofida ucigașilor cu simbrie din serviciul securității prezidențiale, care-i încurcau ițele adevărului și-i puneau piedici nevăzute, ce părere aveți, domnule general, va trebui să-l aruncăm într-o prăpastie, să-i dăm brânci catârului, însă el le interzise poruncindu-le să-l supravegheze, dar asigurându-i integritatea fizică, repet, asigurându-i integritatea fizică, dându-i absolută libertate și toate înlesnirile ca să-și ducă la bun sfârșit misiunea din ordinul nestrămutat al acestei autorități

supreme, să fie ascultat şi îndeplinit întocmai, iscălit, eu însumi, şi insist, eu însumi, conştient că prin hotărârea aceea îşi asuma riscul îngrozitor de a cunoaşte adevărata imagine a mamei sale, Bendición Alvarado, de pe vremurile interzise când era încă tânără, neajutorată, umbla îmbrăcată în zdrenţe, desculţă, şi avea ce mânca numai culcându-se cu careva, dar era frumoasă, părinte, şi atât de neştiutoare, că punea la papagalii cei mai ieftini cozi minunate de cocoşi ca să-i dea drept papagali de soi, cârpea găinile năpârlite cu pene de curcan ca să le vândă drept păsări ale paradisului, nimeni nu credea, de bună seamă, nimeni nu cădea de fraier în capcanele vânzătoarei singuratice care îngâna în ceaţa târgurilor de duminică să vedem cine dă un ban şi-l lua pe degeaba, căci toată lumea de prin partea locului îşi amintea de naivitatea şi de sărăcia ei, şi totuşi părea cu neputinţă să i se dezvăluie identitatea pentru că în arhivele mănăstirii unde fusese botezată nu s-a găsit foaia cu certificatul ei de naştere, şi în schimb s-au găsit trei diferite ale fiului, şi în fiecare el era altul, de trei ori zămislit în trei împrejurări deosebite, de trei ori născut anevoie, graţie făuritorilor istoriei neamului care încurcaseră firele realităţii, pentru ca nimeni să nu poată pătrunde taina originii sale, mister ascuns pe care numai eritreanul reuşi să-l dezlege dând la o parte numeroasele minciuni îngrămădite una peste alta, căci bănuise el care-i adevărul, domnule general, şi când era gata să ajungă la el răsună bubuitul asurzitor repetat de ecou prin bolţile cenuşii şi văile adânci ale munţilor şi se auzi nesfârşitul răget de groază al catârului aruncat în prăpastie ce cădea într-un hău fără fund de pe culmea zăpezilor veşnice, străbătând climele succesive şi instantanee din

planşele de ştiinţe naturale ale abisului şi izvorul firav al marilor cursuri de apă navigabile şi cornişele abrupte pe unde se căţărau în spinarea unui indian, cu ierbarele lor secrete, doctorii învăţaţi ai vreunei expediţii botanice, şi platourile cu magnolii sălbatice unde păşteau oile cu lână fină, ce ne dăruiau hrană din belşug şi adăpost, şi exemplu bun de urmat, şi conacele plantaţiilor de cafea, cu ghirlandele lor de hârtie prin balcoanele solitare, şi cu veşnicii lor bolnavi, şi zgomotul neîncetat al râurilor învolburate trasând graniţele naturale dincolo de care începea căldura şi la asfinţit se simţea miros de mort adus de câte o pală de vânt fetidă, de mort de demult răpus mişeleşte, ucis în singurătate pe plantaţiile arborilor de cacao cu frunze mari veşnic verzi şi flori purpurii, şi fructe în capsule ale căror seminţe se foloseau ca ingredient principal pentru ciocolată, şi soarele neclintit, şi pulberea arzătoare, şi plantele cucurbitacee, şi vacile slabe şi amărâte din departamentul atlantic în singura şcoală de caritate pe o rază de două sute de leghe, şi cel de pe urmă răget al catârului încă viu care se sparse cu o explozie de fruct zemos de guanábana printre bananierii pitici şi găinuşele speriate de pe fundul prăpastiei, drace, l-au omorât, domnule general, îl vânaseră cu o puşcă de ucis tigrii în trecătoarea Sufletului Singuratic, cu toate că era sub protecţia mea, ticăloşilor, şi cu toate telegramele mele categorice, la naiba, dar o să vedeţi voi acum cine sunt eu, ameninţa, făcând spume la gură nu atât de furie că nu-i dăduseră ascultare, cât din convingerea că îi ascundeau ceva grav dacă îndrăzniseră să se împotrivească fulgerelor puterii lui, supraveghea până şi răsuflarea celor care-i aduceau veşti, ştiind prea bine că numai cine cunoaşte adevărul

ar avea curajul să-l mintă, iscodea gândurile secrete ale comandamentului suprem ca să afle cine era trădătorul, tu, pe care te-am făcut om când erai un nimeni, tu, pe care te-am pus să dormi în pat aurit după ce te adunasem de pe drumuri, tu, căruia ți-am salvat viața, tu, pe care te-am cumpărat cu mai mulți bani ca pe oricine altcineva, voi toți, mama voastră de nenorociți, că numai unul dintre voi s-a putut încumeta să necinstească o telegramă semnată cu numele meu și pecetluită cu sigiliul puterii, astfel încât își asumă conducerea personală a operațiunii de salvare cu ordinul nestrămutat ca în maximum patruzeci și opt de ore să-l găsiți viu și să mi-l aduceți și dacă-l găsiți mort mi-l aduceți viu, și dacă nu-l găsiți mi-l aduceți, un ordin atât de limpede și înfricoșător că, înainte de a se împlini termenul prevăzut, veniră să-i raporteze, domnule general, că fusese găsit în hățișurile din prăpastie cu rănile vindecate de florile aurii de gălbenele, mai viu ca noi, domnule general, teafăr și nevătămat grație harului mamei dumneavoastră, Bendición Alvarado, care a dat încă o mărturie a milosteniei și a puterii sale tocmai față de cel care încercase să-i întineze memoria, îl duseră pe cărări știute numai de indieni într-un hamac spânzurat de un par cu o escortă de grenadieri și în față cu un polițist călare sunând dintr-o talangă ca la liturghie pentru ca toată lumea să afle că e voia celui de la cârma statului, îl puseră în dormitorul pentru oaspeții de onoare din palatul prezidențial, sub directa răspundere a ministrului Sănătății, până când putu sfârși extraordinarul memoriu scris de mâna lui și parafat cu inițialele sale pe marginea din dreapta pe toate cele trei sute cincizeci de file câte avea fiecare din cele șapte volume pe care le iscălesc cu

numele şi titlul meu, întărindu-le cu sigiliul astăzi a paisprezecea zi din luna aprilie a acestui an de graţie al Domnului Nostru, eu, Demetrio Aldous, asesor al Sacrei Congregaţii a Ritului, canonic anchetator şi propovăduitor al credinţei, din însărcinarea Luminatului Tribunal, spre strălucirea dreptăţii oamenilor pe pământ şi întru marea glorie a lui Dumnezeu din ceruri, afirm şi mărturisesc că acesta este unicul adevăr, adevărul întreg şi numai adevărul, Excelenţă, iată-l aici! Într-adevăr, se afla acolo, captiv în cele şapte biblii pecetluite, atât de inevitabil şi de brutal, că numai un om imun la nada gloriei şi străin de interesele puterii sale îndrăzni să-l dezvăluie fără ascunzişuri în faţa bătrânului impasibil care-l ascultă fără să clipească, făcându-şi vânt cu pălăria în balansoarul de răchită, suspinând abia simţit după fiecare revelaţie mortală, făcând doar câte un aha, ori de câte ori vedea cum se aprinde lumina adevărului, aha, repeta, alungând cu pălăria muştele de aprilie atrase de resturile prânzului şi înghiţind adevăruri întregi, amare, adevăruri arzătoare care-i pâlpâiau în tenebrele sufletului, căci totul fusese o farsă, Excelenţă, o înscenare de bâlci pe care el însuşi a pus-o la cale fără să vrea când hotărâse ca trupul mamei lui să fie expus spre a fi venerat în public pe un catafalc de gheaţă cu mult înainte să se gândească cineva la virtuţile sanctităţii tale şi numai pentru a închide gura ponegritorilor care susţineau că putreziseşi de vie, o înşelăciune de circ în plasa căreia căzuse el însuşi fără s-o ştie, de când veniseră cu vestea, domnule general, că mama dumneavoastră, Bendición Alvarado, săvârşea minuni şi el poruncise să-i poarte trupul în procesiune solemnă până în colţurile cele mai neştiute din întinsa lui ţară fără statui, pentru ca

să nu fie om care să nu afle de răsplata pentru virtuțile tale după atâția ani de chinuri în zadar, după atâtea păsări vopsite fără niciun câștig, mamă, după atâta dragoste fără plăcere, deși nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap că ordinul acela avea să se prefacă în minciuna cu falșii suferinzi de hidropizie care erau plătiți ca să se golească de apă în fața lumii și dăduseră două sute de pesos unuia care făcea pe mortul și acesta ieși din mormânt și apăru umblând în genunchi prin mulțimea speriată cu giulgiul ferfeniță și cu gura plină de pământ, plătiseră optzeci de pesos unei țigănci care se prefăcu în plină stradă că naște un făt cu două capete drept pedeapsă fiindcă spusese că minunile acelea erau o afacere a guvernului, și așa și erau, nu exista nicio singură mărturie care să nu fie plătită cu bani, la mijloc fiind o mârșavă înțelegere tainică ce nu fusese totuși urzită de adulatorii lui din dorința nevinovată de a-i face pe plac, cum crezu monseniorul Demetrio Aldous la primele cercetări, nu Excelență, era o afacere murdară a prozeliților dumneavoastră, cea mai scandaloasă și cea mai nelegiuită din câte proliferaseră în umbra puterii dumneavoastră, căci aceia care inventau miracolele și cumpărau mărturiile mincinoase erau aceiași susținători ai regimului dumneavoastră care fabricau și vindecau relicvele din rochia de mireasă moartă a mamei dumneavoastră, Bendición Alvarado, aha, și tot ei tipăreau pozele și băteau medaliile cu portretul ei de regină, aha, se îmbogățiseră cu buclele din părul ei, aha, cu sticluțele cu apă din coasta ei, aha, cu batistele pe care pictau cu vopsea de uși fragedul trup de fecioară adormită pe o parte cu mâna pe inimă și care erau vândute la metru în dosul prăvăliilor din bazarele

hinduşilor, o scorneală nemaipomenită întemeiată pe presupunerea că trupul continua să arate ca viu privirilor avide ale mulţimii nesfârşite ce se perinda prin naosul cel mare al catedralei, când, de fapt, adevărul era cu totul altul, Excelenţă, pentru că trupul mamei dumneavoastră nu se păstrase intact graţie virtuţilor ei, nici dresurilor cu parafină şi înşelăciunii cu farduri hotărâte de el din pură mândrie filială, ci fusese conservat prin cele mai îngrozitoare mijloace de taxidermie, întocmai ca animalele împăiate din muzeele de ştiinţe naturale, după cum constatase el însuşi, mamă, căci cu mâinile mele am desfăcut sicriul de sticlă ale cărui însemne funerare se făceau praf numai suflând peste ele, ţi-am dat jos cununa de flori de portocal de pe capul mucegăit al cărui păr aspru ca o coamă de cal fusese smuls din rădăcină fir cu fir, ca să fie vândut ca relicve, te-am scos dintre zdrenţele rochiei de mireasă şi resturile uscate şi măcinate chinuitor de sarea morţii şi abia dacă erai mai grea decât un dovleac pus la soare, şi aveai un miros stătut ca de pe fundul unui cufăr, şi se simţea în tine o nelinişte febrilă ce părea foşnetul sufletului tău, dar era forfecarea moliilor care te rodeau pe dinăuntru, membrele tale se făcură bucăţele când am vrut să te iau în braţe, fiindcă te goliseră de măruntaie, de tot ce-ţi alcătuise trupul tău de mamă fericită adormind cu mâna pe inimă şi te umpluseră cu cârlţi, astfel că nu mai rămăsese din toată făptura ta decât un înveliş ca de foi de plăcintă învechite ce se fărâmă doar ridicându-l în aerul fosforescent al licuricilor din oasele tale şi abia se auzi zgomotul ca săritura de purici a ochilor de sticlă pe lespezile bisericii crepusculare, totul era nimicnicie, o dâră de resturi dintr-o mamă prefăcută în pulbere pe

care poliţiştii le-au strâns de pe jos cu o lopată ca să le pună iar în sicriu în faţa neclintirii monolitice a satrapului enigmatic cu ochi de iguană ce nu lăsau să i se desluşească nici cea mai mică tresărire de emoţie, nici măcar atunci când rămase singur în berlina fără fanioanele prezidenţiale cu singurul om de pe lume care îndrăznise să-i pună în faţă oglinda adevărului, uitându-se amândoi prin ceaţa perdeluţelor la hoardele de nevoiaşi care se odihneau în după-amiaza fierbinte în răcoarea de sub portaluri unde odinioară se vindeau broşuri cu crime înfiorătoare şi iubiri fără noroc, flori carnivore şi fructe incredibile care slăbeau voinţa şi unde acum se auzea numai larma asurzitoare a talciocului cu relicve false din veşmintele şi din trupul mamei sale, Bendición Alvarado, în vreme ce el era copleşit de senzaţia clară că monseniorul Demetrio Aldous îi ghicise gândul când îşi luă privirea de la gloata aceea de invalizi şi mormăi că, la urma urmelor, tot rămânea ceva bun din temeinicia cercetării sale, şi anume certitudinea că bieţii oameni vă iubesc, Excelenţă, ca pe lumina ochilor, căci monseniorul Demetrio Aldous deslușise perfidia chiar şi dinăuntrul palatului prezidenţial, văzuse lăcomia răzbătând dincolo de adulaţia şi servilismul viclean al celor care se pricopseau ocrotiţi de putere, şi cunoscuse în schimb o nouă formă de iubire a turmelor de nevoiaşi care nu aşteptau nimic de la el, căci nu mai aşteptau nimic de la nimeni, şi nutreau pentru el o evlavie pământească ce se putea atinge cu mâna şi o credinţă nemărginită pe care am dori-o noi pentru Dumnezeu, Excelenţă, însă el nici măcar nu clipi auzind revelaţia aceea uluitoare ce în alte timpuri i-ar fi răscolit măruntaiele, nici măcar nu scoase un suspin, ci se gândi

în sinea lui cu o neliniște ascunsă numai asta mai lipsea, părinte, asta mai lipsea să nu mă iubească nimeni acum când dumneata ai să te bucuri de gloria nefericirii mele sub cupolele de aur ale lumii tale amăgitoare, pe când el rămânea cu povara nemeritată a adevărului fără o mamă grijulie, care să-l ajute s-o poarte, mai singur ca un sihastru în patria asta pe care nu eu am ales-o de bunăvoie, ci mi-au dat-o gata făcută, precum ai văzut-o și cum a fost dintotdeauna cu sentimentul acesta de irealitate, cu mirosul acesta de rahat, cu oamenii aceștia fără istorie care nu cred în nimic decât în viață, asta-i patria pe care mi-au impus-o fără să mă întrebe, părinte, cu patruzeci de grade de căldură și nouăzeci și opt de umiditate la umbra capitonată a limuzinei prezidențiale, înghițind praf, chinuit de perfidia herniei care scotea un șuierat ușor ca o cafetieră din salonul de audiențe, fără nimeni cu cine să pierd o partidă de domino, fără nimeni în care să mă încred cu adevărat, părinte, pune-te în pielea mea, dar nu-i spuse nimic, abia suspină, abia clipi instantaneu și-l imploră pe monseniorul Demetrio Aldous ca discuția sinceră din seara aceea să rămână între noi, dumneata nu mi-ai spus nimic, părinte, eu nu știu care-i adevărul, făgăduiește-mi, și monseniorul Demetrio Aldous îi făgădui că, bineînțeles, Excelența voastră nu cunoaște adevărul, pe cuvânt de onoare! Procesul sanctificării lui Bendición Alvarado a fost oprit din cauza insuficienței dovezilor, edictul de la Roma fiind adus la cunoștință de la amvonul bisericilor cu autorizație oficială, împreună cu hotărârea guvernului de a reprima orice protest sau tentativă de răzmeriță, dar forțele de ordine nu intervenire când hoardele de pelerini indignați înălțară ruguri în Piața Armelor cu

porţile cele mari ale catedralei şi sparseră cu pietre vitraliile cu îngeri şi gladiatori de la Nunţiatura Apostolică, le făcură praf pe toate, domnule general, dar el nu se mişcă din hamac, asediară mănăstirea călugăriţelor basce, lăsându-le să moară de foame, jefuiră bisericile, casele misiunilor religioase, distruseră tot ce avea vreo legătură cu popii, domnule general, însă el rămase nemişcat în hamac, la umbra răcoroasă a glicinelor, până când comandanţii statului său major în plen se declarară incapabili să liniştească spiritele şi să restabilească ordinea fără vărsare de sânge după cum se stabilise, şi abia atunci se ridică în picioare, apăru în cabinetul său după atâtea luni de delăsare şi-şi asumă în persoană şi prin viu grai responsabilitatea solemnă de a interpreta voinţa poporului printr-un decret pe care-l concepu după propria inspiraţie şi-l dădu pe riscul lui, fără a preveni forţele armate şi fără a se consulta cu miniştrii, în al cărui prim articol proclamă sanctitatea civilă a lui Bendición Alvarado prin hotărârea supremă a poporului liber şi suveran, o numi patroana neamului, tămăduitoarea bolnavilor şi maestră a păsărilor, iar ziua ei de naştere a fost declarată sărbătoarea naţională, şi în articolul al doilea şi cu începere de la promulgarea prezentului decret se declară stare de război între această naţiune şi puterile Sfântului Scaun, cu toate consecinţele prevăzute pentru astfel de cazuri de dreptul internaţional şi tratatele în vigoare, şi în articolul al treilea se ordonă expulzarea imediată publică şi nestrămutată a arhiepiscopului primat, urmând apoi cea a episcopilor, a trimişilor apostolici, a preoţilor şi a călugăriţelor şi a tuturor celorlalte persoane, din ţară sau străine, care ar avea vreo legătură cu cele sfinte în orice

condiții și sub orice denumire pe tot cuprinsul țării și la cincizeci de leghe marine în apele teritoriale, și în articolul al patrulea și ultimul se ordonă exproprierea averilor mănăstirești, cu bisericile, schiturile, seminariile preoțești, terenurile agricole, uneltele aferente și animalele, plantațiile de trestie-de-zahăr, fabricile și atelierele, precum și orice le-ar mai aparține în fapt, chiar dacă ar fi înregistrat pe numele unor terțe persoane, toate aceste bunuri intrând în patrimoniul postum al Sfintei Bendición a Păsărilor, pentru strălucirea cultului ei și pomenirea veșnică a memoriei sale, cu începere de la data prezentului decret dictat prin viu grai și semnat cu sigiliul autorității maxime și de necontestat al puterii supreme, spre a fi cunoscut și îndeplinit întocmai. În toiul focurilor vesele de artificii, al clopotelor de glorie și al cântecelor de bucurie cu care se sărbători evenimentul canonizării civile, el se ocupă în persoană de îndeplinirea decretului fără manevre greșite pentru a fi sigur că nu va mai fi victima altor înșelăciuni, luând iar frâiele realității în mâinile sale hotărâte cu mănuși de atlaz, ca pe timpurile cele mai glorioase când lumea îi ținea calea pe scări ca să-l roage să reînființeze cursele de cai și el poruncea așa să fie, să dea iar drumul la alergările în saci și el poruncea așa să fie, și-și făcea apariția prin gospodăriile cele mai nenorocite ca să explice oamenilor cum trebuiau puse cloștile pe ouă și cum se jugănesc viteii, și nu se mulțumise să verifice personal listele ce inventariau bunurile bisericii de-a fir-a-păr, ci conduse direct formalitățile de expropriere ca să nu existe nicio nepotrivire între voința sa și faptele împlinite, confruntând adevărul din documente cu adevărurile înșelătoare din viața de zi cu zi, supraveghind

expulzarea principalelor comunități religioase cărora li se atribuia intenția de a scoate ascunse în saci cu fund dublu și despărțituri false comorile secrete ale ultimului vicerege care rămăseseră îngropate prin cimitirele săracilor, în ciuda înverșunării cu care căpeteniile federale le căutaseră în anii nesfârșiți de război, ordonând nu numai ca niciunul dintre oamenii bisericii să nu ia cu sine alt bagaj în afară de un rând de haine, ci și hotărând fără drept de apel să fie îmbarcați în pielea goală, cum i-a făcut mama, popii neciopliți de la sate cărora le era totuna dacă umblau îmbrăcați sau goi din moment ce li se schimba destinul, misionarii chinuiți de malarie, episcopii spâni și demni, iar după ei femeile, sfioasele surori de caritate, misionarele vajnice deprinse să îmblânzească natura și să facă să crească legume în deșert, și călugărițele basce zvelte care cântau la clavicord, și cele salesiene cu mâini fine și trup neprihănit, căci chiar și așa goale cum veniseră pe lume era cu putință să le deslușești obârșia, diversitatea condiției și deosebirea de funcții pe măsură ce se perindau printre baloturi de cacao și saci cu pește sărat în șopronul uriaș al vămii, tumult rotitor de oi speriate cu brațele încrucișate pe piept încercând să-și ascundă rușinea unele celorlalte în fața bătrânului ca o stană de piatră, sub ventilatoarele cu palete, care se uita la ele fără să respire, fără să-și ia ochii de la spațiul îngrădit pe unde trebuia neapărat să treacă puhoiul de femei goale, privindu-le impasibil, fără să clipească, până când nu mai rămase niciuna pe teritoriul național, acestea au fost ultimele, domnule general, și totuși el își amintea doar de una pe care o separase dintr-o singură privire din cârdul de călugărițe speriate, o deosebi de celelalte cu

toate că nu era deosebită, era micuță și îndesată, robustă, cu fese opulente, țâțe mari și oarbe, mâini aspre, sexul adâncit, părul scurtat cu foarfecele de tăiat lăstari, dinții cu strungăreață și ascuțiți ca niște cuțite, nas cârn, picioare plate, o novice de rând, ca toate celelalte, dar el simți că era singura femeie în turma aceea de femei goale, singura care, trecând prin fața lui fără să-l privească, lăsă o dâră ascunsă de animal de pădure care îmi luă aerul de respirat și abia dacă avu timp să-și mai arunce privirea șovăielnică spre a o vedea încă o dată pentru totdeauna când ofițerul de la serviciul de identificare îi găsi numele în ordinea alfabetică de pe listă și strigă Nazareno Leticia, iar ea răspunse cu voce bărbătească prezent. Și așa avea să-i fie tot restul vieții, prezentă, până când ultimele nostalgii i s-au prelins prin crăpăturile memoriei, rămânând numai imaginea ei pe bucata de hârtie pe care scrisese Leticia Nazareno, dragostea mea, iată ce-am ajuns fără tine, o ascunse în nișa unde ținea mierea de albine, recitind-o când știa că nu-l vede nimeni, apoi o făcea iar sul după ce retrăia pentru o clipă efemeră după-amiaza de demult cu ploaie strălucitoare când l-au luat prin surprindere cu vestea, domnule general, că te repatriaseră îndeplinind un ordin pe care el nu-l dăduse, căci nu făcuse altceva decât să șoptească Leticia Nazareno în vreme ce privea ultimul cargou cenușiu ce se pierdea în zare, Leticia Nazareno, repetă cu glas tare ca să nu-i uite numele, și asta fusese de ajuns pentru ca serviciile securității prezidențiale s-o sechestreze în mănăstirea din Jamaica de unde o scoaseră cu căluș în gură și în cămașă de forță într-un cufăr de pin cu chingi metalice, sigilat cu ceară roșie și cu litere scrise cu catran fragil *do not drop this side up* și cu

licența de export în regulă și cuvenita scutire consulară de taxe pentru două mii opt sute de cupe de șampanie din cristal fin pentru crama prezidențială, o îmbarcaseră de întoarcere în cala unui cargou cu cărbune și o așezaseră goală și narcotizată în patul cu coloane din dormitorul pentru invitații de onoare, așa cum el avea să și-o amintească la ora trei după-amiază în lumina făinoasă a plasei împotriva țânțarilor, părea cufundată în aceeași liniște de somn natural ca atâtea alte femei inerte care îi fuseseră aduse fără să le fi cerut și pe care el le posedase în încăperea aceea fără a le trezi din letargia provocată de luminal și chinuit de un îngrozitor simțământ de descumpănire și înfrângere, numai că pe Leticia Nazareno n-a atins-o, a contemplat-o adormită cu un soi de uimire copilăroasă, surprins de cât de mult i se schimbase nuditatea de când o văzuse în șopronul din port, îi încrețiseră părul, o răseseră peste tot până și în părțile cele mai intime și-i lăcuiseră cu roșu unghiile de la mâini și de la picioare, îi dăduseră cu ruj pe buze, cu carmin pe obraji și cu parfum de mosc pe pleoape, așa încât răspândea o mireasmă dulce care făcu să dispară mirosul tău ascuns de animal de pădure, ce naiba, o sluțiseră vrând s-o facă frumoasă, schimbând-o într-atât, că el nu izbutea s-o vadă goală sub fardurile grosolane, pe când o contempla cufundată în extazul dat de luminal, o văzu plutind, deșteptându-se, uitându-se la el, mamă, era ea, Leticia Nazareno, femeia care mă descumpănea, încremenită de groază în fața bătrânului ca stana de piatră care o privea neîndurător prin vălul subțire împotriva țânțarilor, înfricoșată de scopul imprevizibil al tăcerii lui, fiindcă nu-și putea imagina că, în ciuda anilor fără

număr și a puterii nețărmurite, el era mai speriat decât ea, mai singur, neștiind ce să facă, la fel de buimăcit și de neajutorat ca prima dată când devenise bărbat cu o femeie care umbla cu soldați, pe care o surprinsese la miezul nopții scăldându-se goală într-un râu, și-și dădu seama de puterea și de mărimea ei după cum necheza ca o iapă la fiecare scufundare, îi auzea râsul tainic și solitar în beznă, simțea desfătarea trupului ei în beznă, dar stătea încremenit de frică pentru că era încă virgin, cu toate că era locotenent de artilerie în cel de-al treilea război civil, până când teama de a pierde ocazia atârnă mai mult în cumpănă decât frica de a porni la asalt, și atunci intră în apă cu tot ce avea pe el, cizmele, ranița, cartușiera, cuțitul, pușca, tulburat de povara echipamentului de război care-l stingherea și de atâtea tresăriri de groază, încât femeia crezu la început că era cineva care intrase cu calul în apă, dar își dădu imediat seama că nu era decât un biet bărbat înspăimântat și se îndură să-l primească în alinătura ei, îl luă de mână în întunericul zăpăcelii lui fiindcă el nu reușea să găsească drumul în întunericul alinăturii, spunându-i cu glas de mamă în întuneric prinde-te zdravăn de umerii mei să nu te ia curentul, nu te lăsa pe vine, ci îngenunchează cu nădejde pe fundul apei și respiră încet să-ți vii în fire, iar el făcea tot ce-i zicea ea cu o supunere copilărească gândindu-se maică-măiculiță, Bendición Alvarado, cum naiba reușesc oare femeile să facă toate astea ca și cum le-ar inventa pe loc, cum reușesc să fie așa de curajoase, se gândea, în timp ce ea îl despuia de zestrea inutilă a altor războaie mai puțin înfricoșătoare și dezolante decât războiul acela solitar cu apa până la gât, murise de spaimă ocrotit de acel trup

mirosind a săpun de pin când ea apucă să-i desfacă cele două catarame de la curele şi i-am descheiat nasturii de la prohab şi m-am cutremurat de groază fiindcă n-am găsit ce căutam, ci un testicul uriaş plutind ca o broască în întuneric, îi dădu drumul speriată, se feri într-o parte, du-te la maică-ta să te schimbe cu altul, îi zise, tu nu eşti bun de nimic, căci îl copleşise aceeaşi frică ancestrală care îl făcea să stea încremenit în faţa goliciunii Leticiei Nazareno, în al cărei râu cu vâltori imprevizibile nu trebuia să intre, nici cu tot ce avea pe el, atât timp cât ea n-avea să se îndure să-l ajute, o acoperi el însuşi cu un cearşaf, îi punea gramofonul până când se strică tot repetând cântecul cu sărmana Delgadina cea chinuită de dragostea tatălui ei, porunci să i se pună flori artificiale în vase ca să nu se ofilească precum cele naturale la atingerea mâinilor ei înzestrate cu putere malefică, făcu tot ce i se năzări ca s-o facă fericită, ţinând-o însă mai departe în captivitatea strictă şi cu pedeapsa de a sta goală pentru ca ea să înţeleagă că avea să fie bine îngrijită şi iubită, dar că n-avea nicio posibilitate să scape de soarta aceea, şi ea pricepu atât de bine, încât prima oară când frica o lăsase să respire îi ceruse fără să-l roage deschideţi-mi fereastra, generale, să intre puţin aer proaspăt, şi el o deschise, închideţi-o la loc că-mi bate luna în ochi, şi el o închise, îi îndeplinea poruncile ca şi când ar fi fost izvorâte din dragoste, cu atât mai ascultător şi sigur de sine cu cât se ştia mai aproape de după-amiaza cu ploaie strălucitoare în care se strecură sub pânza ce o apăra de ţânţari şi se întinse îmbrăcat lângă ea fără s-o trezească, desfătându-se de unul singur nopţi întregi de efluviile secrete ale trupului ei, adulmecându-i mirosul de căţea sălbatică tot mai pătrunzător cu trecerea lunilor.

mușchiul de pe pântecele ei prinse să crească, se deșteptă speriată strigând pleacă de-aici, generale, și el se ridică anevoie însă când ea adormea se culca iar alături, și astfel se bucură de făptura ei fără s-o atingă în tot acel prim an de captivitate până când ea se obișnui să se trezească lângă el fără să priceapă care era cursul apelor tainice ale acelui bătrân enigmatic care renunțase la plăcerile puterii și la bucuriile lumii spre a se consacra contemplării și slujirii ei, cu atât mai descumpănită cu cât el se simțea mai aproape de după-amiaza cu ploaie strălucitoare când s-a întins peste ea în timp ce dormea așa cum odinioară intrase în apă cu tot ce avea pe el, uniforma fără galoane, curelele pentru sabie, legătura de chei, jambierele, cizmele de călărie cu pintenul de aur, într-un asalt de coșmar care o făcu să se trezească îngrozită, străduindu-se să dea jos de pe ea calul acela împodobit cu accesorii de luptă, dar el era atât de neclintit, că ea hotărî să câștige timp cu cea de pe urmă încercare, scoate-ți curelele, generale, că-mi rănești pieptul cu cataramele, și el și le scoase, scoate-ți pintenul, generale, că-mi nenorocește gleznele cu steaua de aur, scoate-ți legătura de chei de la brâu că mă lovește peste șold, și până la urmă el făcea tot ce-i cerea ea, deși a avut nevoie de trei luni ca să-l determine să-și scoată curelele pentru sabie că nu mă lasă să respir, și de încă o lună să-și dea jos jambierele că mă zgârie de mă seacă la suflet, era o luptă lentă și anevoioasă în care ea îl tot amâna fără să-l exaspereze, iar el sfârșea cedând ca să-i facă pe plac, așa încât niciunul din ei n-a știut vreodată cum s-a întâmplat cataclismul final la puțină vreme după ce se împlinise al doilea an de sechestrare, când mâinile lui calde și delicate orbecăind la întâmplare dădură de pietrele ascunse ale

novicei adormite care se deşteptă înfiorată de o sudoare rece şi un tremur de moarte şi nu încercă nici cu blândeţe, nici cu vicleşug să dea jos animalul dezlănţuit de peste ea, ci reuşi să-l tulbure cu rugămintea scoate-ţi cizmele că-mi murdăreşti cearşafurile de olandă şi el şi le scoase cum putu, scoate-ţi jambierele, şi pantalonii, şi bandajul pentru hernie, scoate-ţi tot de pe tine, dragul meu, că nu te simt, până când el însuşi n-a mai ştiut când a rămas cum îl văzuse doar maică-sa în razele de lumină ce se strecurau prin harfele melancolice ale muşcatelor, eliberat de frică, slobod, prefăcut în bizon de luptă care la prima izbitură distruse tot ce întâlni în cale şi se prăbuşi pe brânci într-un abis de tăcere unde nu se mai auzea decât scrâşnetul ca lemnul corăbiilor bătute de vânt al dinţilor încleştaţi ai Leticiei Nazareno, prezent, se prinsese de părul meu cu toate degetele ca să nu moară singură în vârtejul fără sfârşit în care eu însumi mă stingeam, împins în acelaşi timp şi cu aceeaşi înverşunare de toate dorinţele trupeşti, şi totuşi uită de ea, rămase singur în beznă căutându-se pe sine în apa sărată a lacrimilor, generale, în firul molcom al balelor de bou, generale, în uimirea neţărmurită, maică-măiculiţă, Bendición Alvarado, cum de a fost cu putinţă să fi trăit atât amar de ani fără să cunosc chinul acesta, plângea, ameţit de dorinţele aprige pe care le simţea în rărunchi, de salvele de foc de artificii din pântece, de sfâşierea de moarte a acelui tentacul gingaş care-i smulse năvalnic măruntaiele şi-l prefăcu în animal înjunghiat ale cărui zbateri stropeau cearşafurile ca neaua cu o materie fierbinte şi acră ce-i întină în amintire aerul de cleştar al după-amiezii cu ploaie strălucitoare de sub vălul ce împresura patul, căci era rahat, generale, propriul rahat.

Era aproape noapte când terminarăm de scos scheletele putrezite ale vacilor şi făcurăm puţină ordine în harababura aceea de pomină, dar nu reuşiserăm încă să facem astfel încât cadavrul să semene cu imaginea lui din legendă. Îl răzuiserăm cu cuţitele de curăţat solzii de peşte ca să-i dăm jos stratul de depuneri de pe fundul mării, îl spălaserăm cu creolină şi grunji de sare ca să-i îndepărtăm urmele de putrefacţie, îl pudraserăm cu amidon ca să-i ascundem cârpeala cu cârlţi şi adânciturile umplute cu parafină cu care am fost siliţi să-i dregem faţa ciugulită de păsările de pradă, îi redaserăm culoarea vieţii cu farduri şi ruj de buze, dar nici măcar ochii de sticlă adânciţi în orbitele goale n-au izbutit să-i imprime expresia autoritară de care avea nevoie ca să-l expunem privirilor mulţimii. În vremea aceasta, în salonul consiliului de guvernământ invocam unirea tuturora împotriva despotismului de veacuri pentru ca prada puterii lui să se dividă în părţi egale, căci se întorseseră cu toţii ataţaţi de zvonul tainic, dar de nestăvilit al morţii lui, se întorseseră liberalii şi conservatorii împăcaţi între ei la focul mocnit al atâtor

ani de ambiții amânate, generalii din comandamentul suprem care pierduseră strălucirea autorității, ultimii trei miniștri civili, arhiepiscopul primat, toți cei pe care el nu i-ar fi vrut înapoi stăteau acum în jurul mesei lungi de nuc, încercând să se pună de acord asupra formei în care trebuia să fie făcută publică vestea acelei morți colosale pentru a împiedica explozia prematură a mulțimii în stradă, mai întâi un prim comunicat în zorii zilei în legătură cu o ușoară indispoziție care impusese suspendarea tuturor activităților publice și audiențelor civile și militare ale Excelenței sale, apoi un buletin medical prin care se anunța că ilustrul bolnav fusese nevoit să rămână în apartamentul său particular din cauza unei stări proaste obișnuite pentru vârsta sa, și în cele din urmă, fără niciun comunicat, dangătele prelungi ale clopotelor catedralei în luminosul revărsat de zori al zilei călduroase de marți din luna august vestind o moarte oficială despre care nimeni n-avea să știe vreodată cu deplină siguranță dacă era într-adevăr a lui. Ne-am pomenit dezarmați în fața acestei evidențe, siliți să ne descurcăm cu un cadavru pestilențial pe care nu eram în stare să-l înlocuim în lumea aceasta fiindcă el refuzase cu încăpățânare senilă să ia vreo hotărâre privitoare la soarta țării după ce avea să nu mai fie, împotrivindu-se cu îndârjire neclintită de om bătrân la toate propunerile care i se făcuseră din clipa în care guvernul se mută în edificiile cu pereți de sticlă însoriți ale ministerelor, iar el rămase să stea singur în palatul pustiu al puterii lui absolute, îl găseam mergând în somn, înotând printre stricăciunile făcute de vaci fără nimeni căruia să-i dea ordine în afară de orbii, leproșii și damblagiii care nu mureau de boală, ci de bătrânețe

printre tufele de trandafiri, și totuși era atât de lucid și de îndărătnic, încât nu obținuserăm de la el decât răspunsuri în doi peri și amânări ori de câte ori îi vorbeam despre nevoia stringentă de a lua o hotărâre cu privire la moștenire, căci spunea că a te gândi la lumea de după ce n-aveai să mai fii însemna să cobești căutându-ți moartea, ce dracu', doar la urma urmelor, când o fi să mor eu o să vină sigur înapoi politicienii ca să-și împartă între ei totul ca pe vremea conservatorilor, o să vedeți, spunea, o să se împartă iar totul între popi, venetici și bogătani, și n-o să rămână nimic pentru sărmani, bineînțeles, fiindcă ăștia o să fie veșnic atât de nenorociți, încât în ziua în care rahatul ar avea vreun preț ei se vor naște fără fund, o să vedeți, zicea, pomenind spusele cuiva din timpurile lui de glorie, și-și bătu joc până și de sine când ne zise, prăpădindu-se de râs, că pentru trei zile cât o să zacă mort n-avea rost să-l trambaleze până la Ierusalim ca să-l îngroape în Sfântul Mormânt, punând capăt oricărei neînțelegeri cu argumentul final că n-avea nicio importanță dacă pe atunci ceva despre el nu era adevărat, ce naiba, cu vremea o să se adevereacă și a avut dreptate, fiindcă în zilele noastre nimeni nu punea la îndoială legitimitatea istoriei lui și nimeni n-ar fi putut s-o dovedească sau s-o dezmintă, din moment ce nu eram în stare să-i stabilim identitatea trupului, nu exista altă patrie decât cea făcută de el după chipul și asemănarea lui, cu spațiul schimbat și cu timpul îndreptat de planurile voinței sale nestrămutate, reclădite de el de la începuturile cele mai incerte ale memoriei, pe când rătăcea fără noimă prin casa aceea infamă, unde n-a dormit niciodată vreo ființă fericită, pe când arunca boabe de porumb găinilor care

tot ciuguleau în preajma hamacului și exaspera servitorimea cu poruncile lui ce se băteau cap în cap, aduceți-mi o limonadă cu gheață pisată pe care o lăsa neatinsă lângă el, luați scaunul ăsta de aici și puneți-l mai încolo, și îl puneau acolo și apoi iar unde fusese la început, ca să-și satisfacă în felul acesta josnic tresăririle imensului viciu de a porunci, amăgindu-și plictisul zilnic al puterii, cercetând cu răbdare clipele efemere ale copilăriei sale îndepărtate pe când picotea de somn sub uriașul *seiba* din curte și se trezea brusc când izbutea să prindă vreo amintire aidoma unei piese în acel puzzle nesfârșit al patriei dinainte de el, al patriei mari, himerice, nemărginite, împărăție a manglierilor cu luntre plutind lin și prăpăstii din vremuri străvechi când oamenii erau atât de viteji, încât vânau caimani cu mâna lor, înfigându-le în gură un țăruș, uite așa, ne explica el cu arătătorul spre cerul gurii, ne povestea că odată, de Vinerea Mare, simțise șuierul vântului și mirosul stătut adus de el și văzu norii uriași de lăcuste ce întunecară cerul amiezii forfecând tot ce întâlneau în cale și lăsară lumea pustie și lumina sfâșiată ca în ajunul facerii ei, fiindcă el trăise prăpădul acela, văzuse un șir de cocoși fără cap spânzurați de picioare, ca să li se scurgă tot sângele picătură cu picătură, de streașina unei case de provincie, mare și dărăpănată, unde tocmai murise o femeie, mersese ținut de mână de mama lui, desculț, în urma cadavrului în zdrențe pe care-l duceau la groapă fără sicriu pe o targă roasă de valul de lăcuste, căci așa era patria pe atunci, n-aveau nici coșciuge pentru morți, ce mai, văzuse el odată cum un om încercase să se spânzure cu funia altui spânzurat de un copac aflat în piața din mijlocul satului și funia putrezită se rupse prea

devreme și bietul om rămase agonizând în piață spre groaza cucoanelor care ieșeau de la biserică, dar n-a murit, l-au făcut să-și vină în simțire cu lovituri de bâtă fără să-și dea nimeni osteneala să afle cine era, pentru că pe timpul acela nimeni nu știa cine ești dacă nu te cunoștea de la biserică, l-au vârât cu picioarele într-un butuc și l-au lăsat în bătaia soarelui împreună cu alți tovarăși de tortură, căci așa erau vremurile acelea ale conservatorilor când Dumnezeu poruncea mai mult decât guvernul, vremurile grele pentru patrie înainte de a da el ordin să se taie toți copacii din piețele satelor ca să se pună capăt înfiorătorului spectacol al spânzuraților de duminică, interzisese pedeapsa cu butucul, îngropăciunile fără coșciug, orice ar fi putut trezi în mintea oamenilor mârșavele legi anterioare regimului său, construise drumul de fier prin ținuturile sterpe, ca să se termine o dată cu nenorocirea aceea cu catârii îngroziți pe stâncile de la marginea prăpăstiilor cărând în spinare piane cu coadă pentru balurile mascate de la conacele plantațiilor de cafea, căci el văzuse și prăpădul cu cele treizeci de piane cu coadă căzute într-un abis despre care se vorbise și scrisese atâta până și în străinătate, cu toate că numai el ar fi putut aduce o mărturie adevărată, se dusese la fereastră din întâmplare chiar în clipa în care alunecă ultimul catâr și-i trase și pe ceilalți în prăpastie, astfel încât nimeni în afara lui nu auzise răgetul de groază al animalelor prăbușindu-se și acordul nesfârșit al pianelor ce căzură odată cu ele răsunând în gol, în adâncul unei patrii care pe atunci era cum erau toate înainte de venirea lui la putere, vastă și nesigură, până într-atât încât nu se putea ști dacă era noapte sau era zi în acel crepuscul etern cu

ceață ridicându-se în aburi calzi din cheile profunde unde se sfărâmaseră pianele importate din Austria, văzuse asta și încă multe altele din lumea aceea de demult, deși nici el însuși n-ar fi fost în stare să susțină, fără nicio umbră de îndoială, dacă erau cu adevărat amintiri trăite de el sau îi fuseseră povestite în nopțile de coșmar ale războiului când zăcea scuturat de friguri, sau dacă nu cumva le văzuse desenate prin cărțile de călătorie, căci în fața planșelor din ele petrecea extaziat multe ceasuri libere când apele puterii erau liniștite, însă nimic din toate astea nu conta, ce naiba, cu timpul vor fi adevărate, o să vedeți, spunea, conștient că mâzga aceea de amintiri nesigure care-i veneau în minte doar când începea să se ridice fumul baligilor, uitându-le apoi pentru totdeauna, nu era adevărata lui copilărie, pe care și-o trăise de fapt în oaza fericită dăruită de unica și legitima mea soție, Leticia Nazareno, care-l așeza în fiecare după-amiază de la două la patru pe un scăunel ca la școală sub bolta de glicine ca să-l învețe să citească și să scrie, ea își pusese în joc toată stăruința de novice în acțiunea aceasta eroică, iar el i-o împărtășea cu îngrozitoarea-i răbdare de om bătrân, cu nestrămutata voință a puterii sale nemărginite, din toată inima, așa încât buchisea cântat și plin de însuflețire socul în sac și sacul pe cap, scufie de fir, cânta fără să se audă și fără să-l audă nimeni în larma stârnită de păsările mamei lui moarte, țăranul pune untură în oală, tata pune tutun în pipă, Cecilia vinde ceară, secară, ceapă, cireșe și cicoare, Cecilia vinde de toate, râdea, repetând în zumzetul cosașilor lecția de citire pe care Leticia Nazareno o cânta în ritmul metronomului ei de novice, până când toată firea se umplea de creaturile plămădite de vocea ta și în

întinsa lui împărăție de jale nu mai era alt adevăr decât cele pilduitoare din abecedar, nu mai era nimic altceva decât luna peste lume, capra calcă piatra, urma scapă turma, fata are fustă frumoasă, lecțiile de citire pe care el le tot repeta pretutindeni cum erau și portretele lui și la orice oră, până și în prezența ministrului de Finanțe al Olandei care se zăpăci uitând de scopul vizitei oficiale când bătrânul încruntat își ridică mâna cu mănușa de atlaz în bezna de nepătruns a puterii sale și întrerupse audiența ca să-l poftească să cânte împreună mămica mea mă iubește, Ismael a stat șase zile pe uscat, frunza frasinului freamătă, bătând cu arătătorul ritmul metronomului și repetând pe de rost lecția de marți cu o dicție fără cusur, dar atât de nelalocul său, încât întrevederea luă sfârșit așa cum dorise el, lăsându-se pe altă dată plata datoriilor olandeze, când o să fie o ocazie mai bună, când o să avem timp, hotărî, spre uluirea leproșilor, orbilor și damblagiilor care se treziră în zori printre tufele ninse de trandafiri văzându-l pe bătrânul sumbru care făcea pe tăcute semnul binecuvântării, cântând de trei ori ca la Sfânta Liturghie eu sunt rege după lege, îngâna, bețivul bea băutura, îngâna, farul e un turn foarte înalt cu o lumină ce-i călăuzește pe navigatori noaptea, îngâna, conștient că în umbra fericirii lui senile nu exista alt timp decât cel al preaiubitei lui Leticia Nazareno în căldura zbenguielilor sufocante din timpul siestei, nu mai aveam nicio altă dorință decât să stau gol cu tine pe rogojina udă de sudoare sub liliacul captiv al ventilatorului electric, nu mai era altă lumină decât cea a bucilor tale, Leticia, nimic altceva decât țâțele tale totemice, picioarele-ți plate, rămurica de virnanț tămăduitor, și lunile apăsătoare de ianuarie din

îndepărtata insulă Antigua unde ai venit pe lume în zorii unei zile de singurătate brăzdate de un vânt arzător dinspre mlaștinile putrede, se închiseseră în camera pentru invitații de onoare cu ordinul lui expres ca nimeni să nu se apropie la cinci metri de ușă căci o să fiu foarte ocupat învățând să citesc și să scriu, astfel că nimeni nu-l întrerupse nici măcar cu vestea, domnule general, că vărsatul negru făcea prăpăd prin sate, în timp ce ritmul inimii mele o lua înaintea metronomului întețit de puterea nevăzută a mirosului tău de animal de pădure, cântând piticul joacă într-un picior, măgarul merge la moară, Otilia spală ciubărul, vițel se scrie cu v de la vacă, pe când Leticia Nazareno îi dădea la o parte testiculul cu hernie ca să-i curețe resturile de rahat de la ultima lor împreunare, îl cufunda tot în apa curată a căzii metalice cu picioare de leu și-l dădea cu săpun englezesc, îl freca bine cu buretele și-l clătea cu apa cu infuzie de ierburi aromate cântând pe două voci cu j se scrie jug, județ și jăratic, îl ungea între picioare cu unt de cacao ca să-i aline rosătura de la bandajul pentru hernie, îi pudra cu acid boric steaua ofilită a fundului și-i dădea câteva palme ușoare întocmai ca o mamă drăgăstoasă pentru că te-ai purtat urât cu ministrul din Olanda, na-na, îi ceru drept pocăință să îngăduie întoarcerea în țară a comunităților de misionari pentru săraci ca să se ocupe iar de orfelinate, spitale și alte instituții de caritate, însă el o învălui cu aura lugubră a dușmăniei sale de nepotolit, nici în ruptul capului, oftă, nu exista putere pe lumea asta și nici pe cealaltă care să-l facă să-și schimbe o hotărâre luată de el însuși și prin viu grai, ea îl rugă în toiul nădufului de dragoste de la ora două fă-mi o favoare, iubitule, una singură, lasă să vină înapoi

comunitățile de misionari din toate provinciile, care își văd de treaba lor departe de orice soi de ambiție politică, dar el îi răspunse precipitat, printre gâfâielile-i de bărbat grăbit, nici vorbă, dragostea mea, mai bine mort decât umilit de droaia asta de lași care pun șaua pe indieni în loc de catâri și împart șiraguri de mărgele din sticlă colorată în schimbul inelelor și cerceilor de aur, nici gând, protestă, nesimțitor la rugămințile fierbinți ale Leticiei Nazareno, femeia nenorocirii mele, care-și strânsese zdravăn picioarele cerându-i să deschidă școlile confesionale desființate de guvern, să ridice restricțiile puse pe bunurile de mână moartă, fabricile de zahăr, bisericile transformate în cazinouri, dar el se întoarse cu fața la perete dispus mai degrabă să renunțe la chinul neostoit al iubirii tale molcome și amețitoare decât să se dea bătut în fața acestor tâlhari ai Domnului care veacuri în șir au supt sângele patriei, nici în ruptul capului, hotărî el, și totuși s-au întors, domnule general, au venit înapoi în țară prin orice mijloc toate comunitățile de misionari pentru săraci potrivit ordinului său confidențial de a debarca fără zgomot în golfuri tainice, le plătiră indemnizații exorbitante, bunurile expropriate au fost înapoiate cu vârf și îndesat și s-au abolit legile recente care prevedeau căsătoria civilă, divorțul, învățământul laic, tot ce hotărâse prin viu grai în turbarea ce-l cuprinsese la batjocura aceea de proces al canonizării mamei sale, Bendición Alvarado, Domnul s-o odihnească în împărăția Lui, ce dracu', însă Leticia Nazareno nu se mulțumi cu atât, ci îi ceru și mai mult, îl rugă pune-ți urechea pe pântecele meu, să auzi cum cântă copilașul care creștea în ea, căci se trezise la miezul nopții speriată de glasul acela adânc care descria

paradisul acvatic al măruntaielor tale brăzdate de un asfinţit violet şi vânturi de catran, glasul acela lăuntric ce-i vorbea de polipii rărunchilor tăi, de oţelul moale al maţelor tale, ambra caldă a urinei tale dormind la izvoarele ei, şi el şi-a pus urechea care-i ţiuia mai puţin pe pântecele ei şi a auzit bolboroseala tainică a copilului zămislit de păcatul lor mortal, un copil din pântecele noastre nerușinate care trebuie să se cheme Emanuel, fiindcă acesta e numele cu care Domnul e cunoscut de ceilalţi dumnezei, şi o să aibă în frunte o stea albă mărturie a obârşiei sale alese şi o să moştenească spiritul de jertfă al mamei şi măreţia tatălui, şi acelaşi destin de conducător nevăzut, însă avea să fie ruşinea lumii şi stigmatul patriei din pricina naturii lui nelegitime, atâta vreme cât el nu se hotăra să consfinţească în faţa altarului ceea ce înjosise în aşternut atât amar de ani de concubinaj blestemat, şi atunci şi-a făcut drum prin vălurile de nuntă ca spuma ale apărătorii vechi de ţânţari, cu răsuflarea aceea ca de cazan de vapor ce-i ieşea din străfundul cumplitei furii înăbuşite, strigând nici în ruptul capului, mai bine mort decât însurat, şi-şi târâia uriaşele picioare de mire ascuns prin saloanele unei case devenite străine, a cărei splendoare de odinioară fusese reînviată după prelungul răstimp de întuneric al doliului oficial, vălurile negre ca în Săptămâna Patimilor fuseseră smulse de pe cornişe, lumina mării scălda dormitoarele, balcoanele erau pline de flori, se auzeau marşuri de fanfară, şi toate astea se făcuseră spre a împlini un ordin pe care el nu-l dăduse, dar care a fost al dumneavoastră fără nicio umbră de îndoială, domnule general, căci avea aceeaşi fermitate liniştită a vocii şi acelaşi mod nestrămutat de a-şi

manifesta autoritatea, și el încuviință, așa să fie, și se redeschiseră bisericile ferecate, iar mănăstirile și cimitirele au fost restituite vechilor congregații prin alt ordin al său care nici acesta nu fusese dat, însă el îl aprobase, așa să fie, și se restabiliră vechile sărbători religioase și zilele de post, și prin balcoanele deschise intrau imnurile de bucurie ale mulțimii care înainte cântase spre a-l proslăvi pe el, iar acum, îngenuncheată sub soarele arzător, o făcea în cinstea veștii minunate că-L aduseseră pe Dumnezeu pe un vapor, domnule general, zău că da, Îl aduseseră din ordinul tău, Leticia, printr-o lege de alcov ca atâtea altele date de ea în secret, fără a se consulta cu nimeni și pe care el le aproba în public ca să nu pară în ochii lumii că-și pierduse virtutea autorității, pentru că tu erai puterea ascunsă a acelor procesiuni nesfârșite pe care le privea uluit de la fereastra dormitorului său, până se pierdeau în zare, acolo unde nu ajunseră hoardele fanatice ale mamei sale, Bendición Alvarado, a cărei memorie fusese desființată din timpul omenesc, îi risipiseră în vânt zdrențele rochiei de mireasă și scrobeala oaselor, și puseseră din nou lespedea cu fața în jos deasupra criptei, cu literele înăuntru ca să nu rămână nici urmă din numele său de vânzătoare de păsări în veșnică odihnă și de maestră în vopsitul mierlelor galbene până la sfârșitul veacurilor, și toate astea din ordinul tău, fiindcă tu ai fost aceea care porunciseși astfel pentru ca nicio amintire de femeie să nu-ți întunece memoria, Leticia Nazareno, piaza mea rea, ticăloaso! Ea îl schimbase la o vârstă când nimeni nu se mai schimbă, poate doar ca să moară, izbutise să-i înfrângă prin tertipuri de așternut rezistența copilărească, nici în ruptul capului, mai bine mort decât

însurat, îl obligase să-şi lege un bandaj nou pentru hernie, ascultă cum mai sună ca o talangă de oaie rătăcită în întuneric, îl silise să-şi pună cizmele de lac cu care dansase primul vals cu regina, iar la călcâiul stâng pintenul de aur dăruit de amiralul mării oceanice, ca să-l poarte ca semn al autorităţii supreme până la moarte, uniforma ta cu galoane şi fireturi şi epoleţi ca de statuie pe care el nu şi-o mai îmbrăcase de pe vremea când i se puteau vedea încă ochii trişti, bărbia gânditoare, mâna taciturnă cu mănuşa de atlaz după perdeluţele limuzinei prezidenţiale, îl obliga să-şi pună sabia ta de război, medaliile cu cordonul ordinului cavalerilor Sfântului Mormânt pe care ţi le-a trimis Suveranul Pontif pentru că ai restituit bisericii bunurile expropriate, îl obligă să se dea cu parfum bărbătesc, m-ai împodobit ca pe un altar de sărbătoare şi m-ai dus în zori pe picioarele mele în sumbrul salon de audienţe mirosind a lumânări de mort cu ghirlande de flori de portocal la ferestre şi simbolurile patriei atârnate pe pereţi, fără martori, şi m-ai făcut să intru în jugul novicei care-şi pusese sub rochia cu volane de muselină un jupon de pânză ce o strângea ca un ghips spre a-şi ascunde ruşinea celor şapte luni de desfrâu tainic, năduşeam amândoi în toropeala mării invizibile presimţite mereu şi care împresura tristul salon de bal unde nu avusese voie să intre nimeni din ordinul lui, ferestrele fuseseră zidite, orice urmă de viaţă din palat fusese ştearsă pentru ca lumea să nu afle nici cel mai mic zvon despre marea nuntă pe furiş, abia dacă puteai respira de căldură şi de apăsarea băiatului prematur care înota printre lichenii întunericului din dunele măruntaielor tale, căci el hotărâse să fie băiat, şi era într-adevăr, cânta în străfundul fiinţei tale cu acelaşi glas

de izvor nevăzut cu care arhiepiscopul primat îmbrăcat în veşminte pontificale Îl proslăvea pe Dumnezeu acolo sus, ca să nu-l audă nici santinelele care moţăiau, cu aceeaşi groază de scafandru rătăcit cu care arhiepiscopul primat îşi încredinţa sufletul Domnului pentru a-l întreba pe bătrânul impenetrabil ceea ce nimeni până atunci şi nici după aceea nu s-ar fi încumetat în vecii vecilor să-l întrebe, dacă o vrei de soţie pe Leticia Mercedes María Nazareno, şi el abia clipi, o vreau, abia dacă-i zornăiră medaliile de război de pe piept sub apăsarea ascunsă a inimii, însă vocea lui era atât de autoritară, încât făptura fără seamăn din măruntaiele tale se zvârcoli întorcându-se de tot în echinocţiul său de ape dense şi-şi îndreptă răsăritul găsind drumul către lumină, şi atunci Leticia Nazareno se răsuci, aplecându-se şi plângând, Doamne Dumnezeule, ai milă de roaba Ta umilă care mult s-a mai desfătat nesocotind sfintele tale legi şi acum primeşte supusă pedeapsa aceasta îngrozitoare, muşcând totodată mitena de dantelă pentru ca zgomotul oaselor dezarticulate ale mijlocului ei să nu-i trădeze necinstea apăsată strâns de juponul de pânză tare, se puse pe vine, se sfârtecă în balta aburindă a apelor ei rupte şi-şi scoase din vârtejul falduri de muselină fătul de şapte luni care avea aceeaşi mărime şi acelaşi aer neajutorat de animal speriat ca un viţel fătat mort, l-a ridicat cu amândouă mâinile încercând să-l cerceteze la lumina tulbure a lumânărilor de pe altarul improvizat, şi a văzut că era băiat, aşa cum aţi hotărât, domnule general, un băiat plăpând şi sfios care avea să poarte fără cinste numele de Emanuel, cum era prevăzut, şi-l numiră general de divizie cu autoritate efectivă din momentul în care el îl

așează pe piatra de sacrificiu și-i tăie cu sabia buricul, recunoscându-l drept unicul meu copil legitim, părinte, botează-mi-l! Hotărârea aceea fără precedent avea să fie preludiul unei noi epoci, cea dintâi vestire a unor vremuri grele în care armata împrejmuia străzile înainte de a se face ziuă, ordona să se închidă ferestrele balcoanelor și-i alunga pe oamenii din piață lovindu-i cu patul puștilor pentru ca nimeni să nu vadă trecerea în goana mare a strălucitoarei limuzine cu caroseria din oțel blindat și mânere de aur cu scutul prezidențial, iar cine se încumeta să iscodească de pe terasele interzise nu-l mai vedea înăuntrul ei ca odinioară pe generalul milenar sprijinindu-și bărbia în mâna gânditoare cu mănușa de atlaz prin perdelușele brodate în culorile drapelului național, ci pe fosta novice durdulie cu pălăria de pai cu flori artificiale și gulerul de vulpe albastră pe care și-l punea la gât în ciuda căldurii, o vedeam coborând în dreptul pieței în zilele de miercuri în zori escortată de o patrulă de soldați înarmați ducându-l de mână pe micuțul general de divizie care n-avea mai mult de trei ani și pe care nu puteai să nu-l crezi, din pricina grației și gingășiei lui, o fetiță deghizată în militar cu uniforma de gală cu fireturi de aur ce părea că-i crește pe trup, căci Leticia Nazareno i-o pusese încă dinainte de a-i ieși dinții de lapte, când îl ducea în leagănul cu roți să prezideze întrunirile oficiale în locul tatălui său, îl lua în brațe când trecea în revistă trupele, îl ridica deasupra capului ca să primească ovațiile mulțimii pe stadionul de fotbal, îi dădea să sugă în automobilul descoperit în timpul defilărilor de ziua națională fără să-i pese de glumele pe furiș stârnite de spectacolul public oferit de un general cu cinci sori agățat în extaz ca un vițel orfan

de țâța mamei, asista la recepțiile diplomatice de când a fost în stare să se țină pe picioare, și atunci purta nu numai uniforma, ci și medaliile de război pe care le alegea pe gustul lui din cutia cu decorații împrumutate de tatăl lui să se joace, și era un copil serios, deosebit, știa să se poarte în public de când avea șase ani, ținând în mână cupa cu suc de fructe în loc de șampanie, în timp ce vorbea despre probleme de oameni în toată firea cu o naturalețe și o grație firească pe care nu le moștenise de la nimeni, chiar dacă nu o singură dată s-a întâmplat ca asupra salonului de bal să se abată un nor negru, timpul să se oprească, iar delfinul palid învestit cu cele mai înalte demnități să cadă pradă somnului, liniște, șopteau, micuțul general doarme, aghiotanții lui îl scoteau pe brațe, discuțiile se întrerupeau brusc, încremeneau gesturile asistenței alcătuite din mercenari de lux și doamne rușinoase care abia îndrăzneau să murmure ascunzându-și în spatele evantaielor de pene râsul stârnit de situația neplăcută, ce îngrozitor, de-ar afla generalul, fiindcă el lăsase să se răspândească zvonul scornit chiar de el că era străin de orice se întâmpla în lume și nu era la înălțimea măreției lui, precum năzdrăvăniile publice ale unicului copil pe care-l recunoscuse ca fiind al lui dintre toți ceilalți fără număr pe care-i zămislise, sau atribuțiile exagerate ale unicei mele soții legitime, Leticia Nazareno, care venea la piață în fiecare miercuri în zori ducându-l de mână pe micul general ca o păpușă în mijlocul escortei gălăgioase de slujnice de la cazarmă și ordonanțe înarmate, transfigurate de acea stranie strălucire vizibilă a conștiinței care precede iminentul răsărit al soarelui în Caraibi, se scufundau până la brâu în apa fetidă a golfului pentru a intra puși pe jaf în

corăbiile cu pânze peticite ancorate în vechiul port al vânzătorilor de sclavi, încărcate de flori din Martinica, de ghimbir din Paramaribo, smulgând în trecerea lor războinică peștele pescuit, disputându-și-l cu porcii pe care-i loveau cu patul puștii în jurul vechii bascule pentru sclavi folosită și acum, unde în altă zi de miercuri dintr-o altă epocă a patriei dinainte de el fusese cumpărată la licitație publică o senegaleză captivă care costase mai mult decât greutatea ei în aur din pricina frumuseții ei de coșmar, devastară totul, domnule general, mai rău ca lăcustele, mai rău ca uraganul, dar el rămânea impasibil la scandalul tot mai mare stârnit de Leticia Nazareno care dădea iama cum nici chiar el nu s-ar fi încumetat prin galeria pestriță a pieței de păsări și legume urmată de larma câinilor vagabonzi care o lătrau speriați de ochii de sticlă uimiți ai vulpilor albastre, se foia cu siguranța nerușinată a autorității printre coloanele zvelte de fier forjat sub uriașa boltă luminată pe care se vedeau ramuri și frunze mari de sticlă galbenă, mere de sticlă trandafirie, fabuloase cornuri ale abundenței cu flori de sticlă albastră, unde alegea fructele cele mai frumoase și legumele cele mai proaspete ce se veștejeau totuși la atingerea ei, fără să fie conștientă de puterea malefică a mâinilor sale, care făcea ca pâinea caldă încă să prindă mucegai și-i înnegrise verigheta de aur, și atunci se dezlănțuia înjurând precupețele și învinovățindu-le că ascunseseră marfa cea mai bună și lăsaseră pentru palat numai porcăria asta de mango, hoaților ce sunteți, numai dovleacul ăsta care sună pe dinăuntru ca un maracas, ticăloaselor, numai mizeria asta de coaste pline de viermi care nu sunt de vită, ci de măgar mort de ciumă, se vede de la o poștă, nenorocitelor, țipa cât

o ținea gura, în timp ce slujnicele cu coșuri și ordonanțele cu copăi de adăpat animalele luau cu japca tot ce întâlneau în cale, iar strigătele ei de pirat erau mai stridente decât urletul câinilor înnebuniți de izul de vizuină ninsă al cozilor de vulpi albastre care-i erau aduse vii la porunca sa din insula prințului Eduard, mai ascuțite decât replicile usturătoare ale papagalilor nerușinați pe care stăpânele lor îi învățau în secret tot ce ele nu-și puteau îngădui să spună după bunul lor plac, Leticia hoața, călugărița-curvă, îi strigau cocoțându-se pe rămurelele de fier forjat ale frunzișului de sticlă în culori prăfuite de pe bolta din hala pieței, unde se știau la adăpost de prăpădul acela al sarabandei corsarilor ce se repeta în fiecare miercuri în zori, cât a ținut copilăria zgomotoasă a micuțului general de conveniență, a cărui voce devenea tot mai dulce și ale cărui gesturi păreau tot mai gingașe cu cât se străduia să lase impresia de bărbat în toată firea cu sabia lui de rigă pe care încă o târâia după el în mers, rămânând imperturbabil în toiul acelei prădăciuni, senin, mândru, cu aerul demn și inflexibil pe care maică-sa i-l insuflase pentru a fi vrednic de obârșia aleasă, dar care era înjosită chiar de ea la piață prin acele apucături de cățea întârâtată și prin înjurăturile ca la ușa cortului sub privirile impasibile ale bătrânelor negrese cu turbane de pânză în culori strălucitoare care îndurau ocările și contemplau jaful făcându-și vânt cu evantaiul fără a clipi, cu o liniște abisală de idoli așezați pe jos, fără a respira, mestecând foi de tutun și cocoloașe din frunze de coca, leacuri ieftine care le făceau să poată supraviețui unei asemenea josnicii până când asaltul necruțător ca năvala lăcustelor se sfârșea și Leticia Nazareno își croia drum cu soldățelul ei de jucărie

printre spinări zbârlite de câini frenetici și striga din poartă puneți totul în contul guvernului, ca totdeauna, iar ele oftau, Doamne Dumnezeule, de-ar ști generalul, de-ar fi cineva în stare să-i povestească, amăgindu-se cu iluzia că el n-a știut până în ceasul morții ceea ce știa toată lumea fiind vorba de un adevărat scandal și anume că unica mea soție legitimă, Leticia Nazareno, făcuse prăpăd printre groaznicele lebede de sticlă și oglinzi cu rame de scoici și scrumiere de coral din bazarele hindușilor, golind prăvăliile sirienilor de cupoanele de tafta cernită și luând cu pumnii șiragurile de peștișori aurii și amulete ocrotitoare ale vânzătorilor ambulanți de podoabe de pe strada mare, care-i strigau în față ești mai vulpe decât letițiile albastre pe care le purta atârnate la gât, punând mâna pe tot ce-i ieșea în cale pentru a-și satisface gustul pueril și viciul de a cere fără să aibă nevoie, doar atât îi mai rămăsese de pe vremea când era novice, numai că acum nu trebuia să cerșească întru numele Domnului pe la porțile grădinilor cu parfum de iasomie din cartierul viceregilor, ci poruncea să se încarce în furgoane militare tot ce-și alegea după bunul ei plac fără alt efort din parte-i decât acela de a da ordinul urgent de a se trece totul în contul guvernului. Era ca și cum ar fi spus treceți în contul Domnului, pentru că nimeni nu știa pe atunci dacă el mai trăia în mod cert, devenise invizibil, vedeam zidurile fortificate pe colina din Piața Armelor, palatul prezidențial cu balconul discursurilor lui legendare, ferestrele cu perdele de dantelă și ghivece de flori atârnate la cornișe, care noaptea părea un vas cu aburi navigând pe cer, nu numai când era privit din orice colț al orașului, ci și de la șapte leghe din largul mării, după ce îl zugrăviseră în alb

şi-l luminaseră cu globuri de sticlă în cinstea vizitei cunoscutului poet Rubén Darío, deşi niciunul dintre semnele acelea nu dovedea cu toată siguranţa că el s-ar afla înăuntru, dimpotrivă, ne gândeam pe bună dreptate că aparenţele acelea de viaţă erau artificii militare prin care se încerca să se dezmintă versiunea tot mai răspândită că el căzuse pradă unei crize de misticism senil, că renunţase la fastul şi la vanitatea puterii, impunându-şi singur penitenţa de a trăi anii care-i mai rămăseseră într-o cumplită stare de prostraţie, supunându-şi spiritul la privaţiuni şi trupul la tot felul de chinuri, fără a mânca altceva decât pâine de secară şi bând numai apă de izvor, dormind pe lespezile goale ale unei chilii din mănăstirea călugăriţelor basce spre a-şi răscumpăra păcatul de a fi posedat cu forţa şi a fi lăsat grea o femeie care nu se cuvenea să fie atinsă şi care numai fiindcă Dumnezeu e îndurător nu se călugărise încă, şi totuşi nimic nu se schimbase în vastul său regat al amărăciunii pentru că Leticia Nazareno ţinea cheia puterii lui şi îi era de-ajuns să spună că el poruncise să se treacă totul în contul guvernului, o formulă veche prin care la început părea că e foarte uşor să se eschiveze, dar care cu trecerea timpului deveni tot mai de temut, până când un grup de creditori mai curajoşi se încumetă să se înfăţişeze după mulţi ani cu un geamantan de facturi neachitate la garda palatului prezidenţial şi ne pomenirăm uluiţi că nimeni nu ne-a spus nici da, nici nu, ci ne-au trimis cu un soldat de serviciu într-o săliţă discretă de aşteptare unde ne-a primit un ofiţer de marină foarte amabil, foarte tânăr, cu voce calmă şi numai zâmbete, care ne-a oferit o ceaşcă de cafea proaspătă şi aromată din recolta prezidenţială, ne-a

arătat birourile albe şi luminoase cu plasă de sârmă la ferestre şi ventilatoarele cu palete în tavan, şi totul era atât de diafan şi de omenesc, încât te întrebai descumpănit unde era oare puterea în aerul acela mirosind a medicamente parfumate, unde era josnicia şi neînduplecarea puterii în conştiinţa acelor funcţionari în cămăşi de mătase care cârmuiau fără grabă şi în tăcere, ne-a arătat grădiniţa interioară cu tufele de trandafiri ce fuseseră curăţate cu foarfeca de Leticia Nazareno pentru a purifica boarea zorilor de amintirea apăsătoare a leproşilor şi a orbilor, şi a damblagiilor care fuseseră trimişi să moară în uitare prin azilele de binefacere, ne-a arătat vechiul şopron al concubinelor, maşinile de cusut ruginite, paturile de cazarmă unde sclavele seraiului dormiseră până şi câte trei în celule de pedeapsă ce aveau să fie dărâmate pentru a se construi în loc capela particulară, ne-a arătat de la fereastra lui interioară galeria cea mai ascunsă a palatului, bolta de glicine aurite de soarele de la ora patru deasupra chioşcului din şipci verzi, unde tocmai terminase de mâncat împreună cu Leticia Nazareno şi copilul, singurele fiinţe care aveau voie să se aşeze la masă cu el, ne-a arătat legendarul seiba la umbra căruia agăţau hamacul din pânză de sac în culorile drapelului naţional unde el îşi făcea siesta în după-amiezile mai călduroase, ne-a arătat grajdurile unde mulgeau vacile, putinile pentru brânză, fagurii, iar când ne-am întors pe cărarea pe care venea el în zori ca să fie de faţă la muls, se opri străfulgerat de lumina unei revelaţii şi ne arătă cu degetul urma unei cizme în noroi, uitaţi-vă, spuse, e pasul lui, şi am rămas încremeniţi privind conturul unei tălpi mari şi grosolane în care se desluşeau semeţia şi siguranţa liniştită şi izul de rapăn

vechi al unui tigru deprins cu singurătatea, și în această urmă am văzut puterea, i-am simțit prezența misterioasă cu mai multă forță revelatoare decât atunci când unul dintre noi a fost ales să-l vadă pe el în carne și oase deoarece capii armatei începeau să se ridice împotriva veneticei care izbutise să adune în mâinile ei mai multă putere decât comandamentul suprem, decât guvernul, și chiar decât el, căci Leticia Nazareno ajunsese atât de departe cu fumurile-i de regină, că însuși statul-major prezidențial își asumă riscul de a da liberă trecere unuia dintre noi, unul singur, ca să încerce să-i spună, să aibă cât de cât o idee despre cum stăteau lucrurile în țară fără știința dumneavoastră, domnule general, și așa mi-a fost dat să-l văd, era singur în cabinetul călduros cu pereții albi plini de gravuri cu cai englezești, stătea înclinat pe spate în fotoliul cu arcuri, sub ventilatorul cu palete, în uniforma șifonată de doc alb cu butoni de alamă și fără niciun fel de galoane, își ținea mâna dreaptă cu mănușa de atlaz sprijinită de biroul de lemn pe care nu se aflau decât trei perechi identice de ochelari foarte mici, cu rame de aur, iar în spatele lui era o vitrină cu cărți prăfuite părând mai degrabă registre de contabilitate legate în piele de om, și la dreapta o fereastră mare deschisă, și aceasta cu plasă de sârmă, de unde se vedea orașul întreg și tot cerul pe care nu se zăreau nici nori și nici păsări până dincolo de mare, și m-a încercat o ușurare adâncă pentru că el părea mai puțin conștient de propria putere decât oricare dintre adepții săi și era mai familiar ca în poze și totodată mai vrednic de milă, căci toată făptura lui era îmbătrânită și vlăguită, și părea devorată de o boală nesățioasă, până într-atât că n-a avut putere nici să-mi spună să stau jos, ci îmi indică

doar printr-un semn sfârşit cu mănuşa de atlaz, îmi ascultă cuvintele fără să mă privească, răsuflând anevoie cu un şuierat ascuţit, un şuierat ascuns ce răspândea în încăpere un miros de creozot, adâncit cu desăvârşire în cercetarea socotelilor pe care eu i le lămuream cu ajutorul unor exemple ca la şcoală, deoarece el nu reuşea să înţeleagă noţiunile abstracte, astfel că am început prin a-i demonstra că Leticia Nazareno ne datora bani pe un sul de tafta atât de gros, încât măsura de două ori mai mult decât distanţa pe mare ce ne despărţea de Santa María del Altar, adică 190 de leghe, iar el zise aha parcă pentru sine, şi am terminat arătându-i că totalul datoriei cu reducerea specială pentru Excelenţa sa era de şase ori premiul cel mare de la loterie vreme de zece ani, şi el spuse iar aha şi abia atunci mă privi în faţă fără ochelari şi am putut vedea că ochii lui erau sfioşi şi înţelegători, şi numai atunci mi-a zis cu o voce stranie ca de armoniu că socotelile noastre erau exacte şi îndreptăţite, fiecare trebuia să primească ce-i al lui, zise, aşa că treceţi totul în contul guvernului. Aşa era el cu adevărat pe vremea când Leticia Nazareno îl făcuse ca nou, fără apucăturile sălbatice moştenite de la maică-sa, Bendición Alvarado, îl dezvăţă să mănânce plimbându-se cu farfuria într-o mână şi lingura într-alta şi se aşezau toţi trei la o măsuţă de plajă sub bolta de glicine, el în faţa copilului şi ea între amândoi, învăţându-i regulile de bună purtare şi de igienă în timpul mesei, le arăta cum să stea cu şira spinării lipită de spătarul scaunului, cu furculiţa în mâna stângă şi cuţitul în dreapta, mestecând fiecare îmbucătură de cincisprezece ori pe o parte şi de cincisprezece ori pe cealaltă, cu gura închisă şi capul drept, fără a ţine seama de protestele lor că parc-ar fi fost

la cazarmă cu atâtea reguli, îl învăţă să citească după prânz ziarul oficial în care apărea el însuşi ca patron şi director onorific, i-l punea în mână când îl vedea trântit în hamac la umbra uriaşului seiba din grădina familiei, spunându-i că era de neconceput ca un adevărat şef de stat să nu fie la curent cu tot ce se petrece în lume, îi aranja ochelarii de aur pe nas şi-l lăsa să se bălăcească în lectura ştirilor despre el însuşi în vreme ce ea îl antrena pe copil la jocul deprins la călugăriţe cu mingea de cauciuc, iar el se regăsea pe sine în poze atât de vechi, încât multe din ele nici nu erau ale lui, ci ale unei sosii de odinioară care murise în locul lui şi al cărui nume nu şi-l mai amintea, se vedea prezidând consiliile de miniştri din zilele de marţi la care nu mai asista de pe timpul cometei, lua cunoştinţă de cuvintele istorice pe care i le atribuiau miniştrii lui de cultură, citea picotind în zăpuşeala iscată de norii mari rătăcitori în după-amiezile de august, adâncindu-se puţin câte puţin în vâltoarea năduşită a siestei şi mormăind ce rahat de ziar, la dracu', nu pricep cum îl suportă lumea, mormăia, dar ceva tot îi rămânea pesemne din lectura aceea anevoioasă, fiindcă se deştepta din somnul scurt şi uşor cu câte o idee nouă inspirată de ştiri, le trimitea ordine miniştrilor prin Leticia Nazareno, aceştia îi răspundeau tot prin ea străduindu-se să-i ghicească gândurile prin gândurile ei, pentru că tu erai ceea ce dorisem să fii, cea care-mi tâlmăceşte intenţiile cele mai tainice, tu erai vocea mea, judecata şi forţa mea, era urechea lui cea mai fidelă şi la pândă în vuietul de lavă neîncetată al lumii inaccesibile care-l asedia, deşi în realitate cele de pe urmă oracole ce-i conduceau soarta erau anunţurile anonime scrise pe pereţii closetelor personalului de serviciu, din care

deslușea adevărurile ascunse pe care nimeni nu s-ar fi încumetat să i le dezvăluie, nici măcar tu, Leticia, le citea în zori întorcându-se de la mulsul vacilor, înainte de a fi șterse de ordonanțe și poruncise să se văruiască zilnic zidurile acelea pentru ca nimeni să nu reziste ispitei de a-și descărca ura ascunsă, și astfel cunoscu acolo toată amărăciunea de a fi comandant suprem și intențiile înfrânate ale celor care prosperau în umbra lui, ponegrindu-l pe la spate, se simțea atotputernic când reușea să descifreze o enigmă a sufletului omenesc în imaginea revelatoare a inscripțiilor acelor canalii, începu să cânte din nou după atâția ani privind prin ceața pânzei care apăra de țânțari somnul matinal de balenă pe uscat al unicei și legitimei sale soții, Leticia Nazareno, scoală-te, cânta, inima bate de ora șase, marea-i la locul ei, viața merge mai departe, Leticia, viața imprevizibilă a singurei sale femei din atât de multe, care obținuse de la el totul în afară de favoarea măruntă de a se trezi dimineața alături de ea în pat, căci el pleca după ce făceau dragoste pentru ultima oară, atârna felinarul pentru cazuri de urgență în pragul dormitorului său de burlac bătrân, punea cele trei zăvoare, cele trei lacăte, cei trei drugi, se trântea cu fața în jos pe podea, singur și îmbrăcat, cum făcuse în toate nopțile dinainte de tine, cum făcu fără tine până în cea de pe urmă noapte cu visele-i de înecat singuratic, se întorcea după muls în camera ta mirosind a sălbăticiune în noapte pentru a-ți da mai departe tot ce doreai, întrecând cu mult moștenirea nemăsurată a mamei lui, Bendición Alvarado, mai mult decât visase o ființă omenească de pe lumea asta, nu numai pentru ea, ci și pentru neamurile ei nesfârșite care soseau de prin

insulele pierdute ale Antilelor fără altă avere decât pielea de pe ele, fără vreun titlu în afara numelui de Nazareno, o familie aspră, cu bărbaţi cutezători şi cu femei cuprinse de fierbinţeala lăcomiei care luaseră cu asalt monopolul sării, al tutunului, al apei potabile, vechile privilegii cu care el îi favorizase pe comandanţii diferitelor arme spre a-i ţine departe de alt soi de ambiţii şi pe care Leticia Nazareno le smulsese încetul cu încetul prin ordine ale lui pe care, de fapt, el nu le dădea, însă le încuviinţa, aşa să fie, abolise astfel barbarul sistem de executare prin sfârtecarea trupului tras de cai şi încercase să-l înlocuiască prin scaunul electric dăruit de comandantul debarcării pentru ca şi noi să ne bucurăm de metoda cea mai civilizată de a omorî, vizitase laboratorul groazei din fortăreaţa portului unde erau aleşi deţinuţii politici cei mai vlăguiţi, pentru a se antrena cu ei mânuind tronul morţii ale cărui descărcări absorbeau întreaga energie electrică a oraşului, ştiam cu precizie ora acestui experiment mortal fiindcă rămâneam o clipă în beznă cu respiraţia tăiată de groază, păstram un minut de reculegere în bordelurile din port şi închinam un pahar pentru sufletul condamnatului, nu doar o dată, ci de mai multe ori, căci majoritatea victimelor rămâneau prinse în curelele scaunului ce le brăzdau trupul ca un salam legat cu sfoară scoţând fum şi mirosind a carne arsă, dar încă gâfâind de durere, până când cineva se îndura de ele şi le omora împuşcându-le după mai multe încercări nereuşite, totul ca să-ţi facă ţie pe plac, Leticia, pentru tine golise puşcăriile şi autorizase din nou repatrierea duşmanilor lui şi dăduse un decret euforic ca nimeni să nu fie pedepsit pentru delict de opinie, nici urmărit

pentru convingerile sale intime, încredințat din tot sufletul în plenitudinea toamnei lui că până și cei mai înverșunați adversari aveau dreptul să-i împărtășească liniștea de care el se bucura în nopțile molcome de ianuarie alături de singura femeie demnă de privilegiul de a-l vedea fără cămașă și în izmene lungi, și cu uriașa umflătură a herniei aurită de razele lunii pe terasa palatului, contemplau împreună sălciile misterioase dăruite de Crăciun de regii Babiloniei pentru a fi plantate în grădina bătută de ploi, desfătându-se de soarele palid prin perdeaua de apă ce nu înceta să cadă și de Steaua Polară aninată în înaltul frunzelor, scrutând universul pe undele radioului interferate de bruiajul batjocoritor al planetelor fugare, pe când ascultau împreună episodul zilnic din romanele difuzate de postul din Santiago de Cuba care le lăsau în suflet un simțământ tulbure, neștiind dacă mâine vom mai fi în viață să aflăm cum se sfârșește povestea asta nenorocită, el apuca să se joace cu copilul înainte de a-l trimite la culcare și-l învăța tot ce se putea ști despre mânuirea și păstrarea armelor de război, știința omenească pe care el o cunoștea mai bine ca oricine, însă unicul lui sfat a fost să nu dea niciodată un ordin dacă nu ești sigur că o să fie îndeplinit, punându-l să-l repete atât cât i s-a părut că e nevoie pentru a nu uita în veci că singura greșeală care nu o poate face nici măcar o dată în toată viața un om învestit cu putere și autoritate este aceea de a da un ordin fără a fi încredințat că o să fie îndeplinit, un sfat mai degrabă de bunic pățit decât de părinte înțelept și pe care copilul n-avea să-l uite niciodată chiar de-ar fi trăit cât el, fiindcă i l-a băgat în cap pe când îl învăța să tragă pentru prima oară la vârsta de șase ani cu un tun

cu recul, ale cărui bubuituri de urgie au dezlănțuit, socoteam noi, îngrozitoarea furtună uscată cu fulgere și tunete vulcanice, și turbatul vânt polar de la Comodoro Rivadavia care a răscolit străfundurile mării și a luat pe sus circul cu animale care-și ridicase cortul în piața vechiului port al vânzătorilor de sclavi, încât am scos cu năvoadele elefanți, clovni înecați, girafe urcate pe trapeze de furia prăpădului, ce printr-o adevărată minune n-a scufundat nava cu banane cu care a ajuns după câteva ceasuri tânărul poet Félix Rubén García Sarmiento care avea să devină faimos sub numele de Rubén Darío, din fericire, marea se liniști pe la patru, văzduhul curățat se umplu de furnici zburătoare și el apăru la fereastra dormitorului și văzu la adăpostul colinelor din port mica navă albă aplecată la tribord și cu catargele rupte, dar plutind în afară de orice primejdie în blândețea după-amiezii purificate de pucioasa furtunii, îl văzu pe căpitan pe puntea de comandă conducând manevra dificilă în cinstea pasagerului ilustru cu haină de postav cenușiu și vestă la două rânduri, de care el nu auzi decât în duminica următoare când Leticia Nazareno îl rugă să-i facă favoarea de neconceput de a o însoți la serata lirică la Teatrul Național și el încuviință fără să clipească, de acord! Așteptarăm trei ore în picioare în atmosfera umedă din stal, sufocându-ne în hainele de gală pe care ni le impuseseră urgent în ultimul moment, când, în sfârșit, începu imnul național și ne-am întors aplaudând spre loja cu stema patriei unde își făcu apariția novicea durdulie cu pălăria de pene unduitoare și cozile de vulpi nocturne peste rochia de tafta, se așeză fără a saluta lângă copilul în uniformă de paradă, care răspunse

aplauzelor cu mănuşa de atlaz ca un crin ţinută în mână, aşa cum îi spusese maică-sa că făceau prinţii de odinioară, şi n-am mai văzut pe nimeni altcineva în loja prezidenţială, dar în cele două ceasuri cât ţinu recitalul ne chinui certitudinea că el se afla acolo, îi simţeam prezenţa invizibilă care ne veghea destinul spre a nu fi schimbat de haosul poeziei, el orânduia dragostea, hotăra intensitatea şi sorocul morţii într-un ungher al lojii în penumbră, de unde vedea fără să fie văzut minotaurul greoi al cărui glas de tunet marin îl desprinse luându-l pe sus de la locul lui şi din prezent, şi-l făcu să plutească fără voie în sunetul de aur al trompetelor limpezi de pe arcurile de triumf ale zeilor Marte şi ale zeiţelor Minerva, într-o glorie ce nu era a dumneavoastră, domnule general, îi văzu pe atleţii eroici purtând stindarde, ogarii negri de vânătoare, puternicii cai de război cu copite de fier, suliţe şi lănci de paladini cu panaşe stufoase care duceau cu ei drapelul străin pe care-l capturaseră spre cinstea unor arme ce nu erau ale dumneavoastră, văzu trupa de tineri viteji care înfruntaseră soarele verii purpurii, zăpezile şi viscolul iernii îngheţate noaptea şi chiciura, şi ura, şi moartea întru slava eternă a unei patrii nemuritoare mai mari şi mai glorioase decât toate cele visate de el în nesfârşitele-i deliruri de pe vremea frigurilor de soldat desculţ, se simţi sărac şi neînsemnat în bubuitul cutremurător al aplauzelor pe care le încuviinţa din umbră gândindu-se maică-măiculiţă, Bendición Alvarado, aşa paradă zic şi eu, nu porcăriile pe care mi le organizează oamenii mei, simţindu-se mărunt şi singur, chinuit de toropeală şi de ţânţari, şi sufocat de coloanele vopsite cu auriu şi catifeaua veştedă din loja de onoare, drace, cum e cu

putință ca indianul ăsta să poată scrie ceva atât de frumos cu aceeași mână cu care se șterge la fund, își zicea, atât de tulburat de revelația frumuseții scrise, că își târa uriașele-i picioare de elefant captiv în cadența marșurilor triumfale ale tobelor, atipea în ritmul imnurilor sonore de slavă intonate de corul înflăcărat pe care Leticia Nazareno îl făcea să prindă viață pentru el la umbra arcurilor de triumf ale arborelui seiba din grădină, scria versurile pe pereții closetelor, încerca să recite pe de rost întregul poem în olimpul cald al balegilor din grajdurile unde erau mulse vacile când pământul s-a cutremurat la explozia încărcăturii de dinamită ce se produse înainte de timp în portbagajul automobilului prezidențial aflat în garaj, a fost îngrozitor, domnule general, o deflagrație atât de puternică, încât multe luni mai târziu am găsit încă prin tot orașul bucăți răsucite din mașina blindată pe care Leticia Nazareno și copilul urmau s-o ia peste un ceas ca să se ducă la piață ca în fiecare miercuri, căci atentatul era împotriva ei, domnule general, fără nicio îndoială, și atunci el se bătu cu palma peste frunte, drace, cum se poate să nu-l fi prevăzut, ce s-a ales cu clarviziunea lui legendară, dacă nu și-a dat seama de atâtea luni de zile că mâzgăliturile din closete nu erau îndreptate împotriva lui, ca totdeauna, sau împotriva vreunuia din miniștrii săi civili, ci se datorau fie obrăzniciei celor din neamul Nazareno care ajunseseră să ciupească până și din bunurile rezervate autorității supreme, fie ambițiilor slujitorilor bisericii care obțineau de la puterea trecătoare favoruri nemăsurate și veșnice, iar el luase aminte că diatribele nevinovate împotriva mamei lui, Bendición Alvarado, deveniseră înjurături de papagal, răbufniri ale unor

resentimente ascunse, care dospeau nepedepsite în căldura closetelor și sfârșeau prin a ieși în stradă, cum se întâmplase de atâtea ori cu alte scandaluri mai neînsemnate stârnite chiar de el, cu toate că nu s-a gândit niciodată și nici nu i-ar fi putut trece prin cap că ar fi fost atât de sălbatici, încât să pună două chintale de dinamită chiar în incinta palatului prezidențial, ticăloșii de ei, cum se poate ca el să fi fost atât de cufundat în extazul trâmbițelor triumfale, încât mirosul lui fin de tigru călit să nu fi recunoscut la timp vechiul iz dulceag al primejdiei, ce naiba, convocă de urgență comandamentul suprem: paisprezece militari tremurând cu toții, care după atâția ani de serviciu banal și de ordine transmise indirect îl vedeam iar la câțiva pași de noi pe bătrânul incert a cărui existență reală era cea mai simplă dintre enigmele sale, ne primi stând pe jilțul ca un tron din salonul de audiențe cu uniforma de simplu soldat mirosind a urină de sconcs și cu niște ochelari foarte fini cu rama de aur pe care nu-i mai văzuserăm nici măcar în fotografiile lui cele mai recente, și era mai bătrân și mai desprins de toate decât ne-am fi putut închipui, în afară de mâinile molatice fără mănușile de atlaz ce nu păreau a fi mâinile lui adevărate de militar, ci ale cuiva mult mai tânăr și mai milostiv, tot restul era dur și sumbru și, cu cât îl recunoșteam mai mult, era mai limpede că abia dacă-i rămăsese un ultim suflu de viață, dar era sufluł unei autorități nestrămutate și devastatoare pe care el însuși se străduia să și-o țină în frâu, așa cum faci cu un cal nărăvaș ca argintul-viu, fără să vorbească, fără să-și miște măcar capul, în timp ce-i prezentau onorurile de general și comandant suprem și sfârșeam prin a ne așeza în fața lui în fotoliile puse în

cerc, și numai atunci își scoase ochelarii și începu să ne cerceteze iscoditor cu ochii aceia meticuloși ce cunoșteau ascunzișurile de nevăstuică ale intențiilor noastre nemărturisite, ne sfredeli fără milă cu privirea, unul după altul, pe îndelete, pentru a stabili cu precizie cât de tare se schimbase fiecare dintre noi din seara pierdută în ceața memoriei în care ne conferise gradele cele mai înalte arătându-ne cu degetul după bunul lui plac și, pe măsură ce ne scruta, simțea cum i se întărește convingerea că printre cei paisprezece dușmani ascunși se aflau autorii atentatului, dar în același timp se simți atât de singur și de neajutorat în fața lor, încât abia dacă clipi, abia își ridică încet capul ca să-i îndemne la unitate acum mai mult ca oricând întru binele patriei și spre cinstea forțelor armate, recomandându-le energie și prudență, și le încredință misiunea de onoare de a-i descoperi fără greș pe autorii atentatului spre a-i da pe mâna aspră a justiției militare, asta e tot, domnilor, încheie, știind că făptașul era unul din ei sau toți împreună, rănit de moarte de convingerea de nestrămutat că viața Leticiei Nazareno nu mai depindea de voia Domnului, ci de înțelepciunea cu care el reușea s-o ferească de o amenințare ce avea să se împlinească neîndoios, mai curând sau mai târziu, fir-ar să fie! O obligă să-și anuleze toate activitățile publice, le sili pe rudele ei cele mai lacome să se lepede de orice privilegiu i-ar putea face să înfrunte forțele armate, pe cei mai înțelegători îi numi consuli cu puteri depline, iar pe cei mai înverșunați i-am găsit plutind printre resturi de fructe în șanțurile din piață, și după atâția ani de zile apăru pe neanunțate ocupându-și fotoliul gol din salonul consiliului de miniștri, hotărât să pună capăt amestecului

clerului în treburile statului pentru a te feri de dușmanii tăi, Leticia, și-și începu investigațiile amănunțite la comandamentul suprem după cele dintâi decizii drastice, convingându-se că șapte dintre ei îi erau credincioși fără nicio rezervă, și în plus căpetenia lor care era prietenul său cel mai vechi, dar n-avea încă nicio putere împotriva celorlalți șase, enigme care-i făceau nopțile nesfârșite dându-i senzația implacabilă că Leticia Nazareno era sortită morții, o ucideau chiar în brațele lui în ciuda rigorii cu care poruncise să i se guste mâncarea de când descoperiseră un os de pește într-o felie de pâine, verificau mereu puritatea aerului pe care-l respira fiindcă el se temea să nu i se pună otravă în pompa de flit, o vedea palidă când se așezau la masă, o simțea cum nu mai avea glas în toiul ceasurilor de dragoste, îl chinuia gândul că-i strecurau microbi de vărsat negru în apa de băut, vitriol în colir, tot soiul de tertipuri ingenioase aducătoare de moarte care-i otrăveau zilele clipă de clipă și-l trezeau la miezul nopții cu coșmarul viu că Leticiei Nazareno i se scursese tot sângele în somn din pricina unei vrăji de indieni, buimăcit de atâtea primejdii închipuite și amenințări adevărate, încât îi interzicea să iasă pe stradă fără escorta feroce a gărzii prezidențiale, instruită să omoare pe loc, dar ea pleca, domnule general, lua și copilul, iar el se străduia să-și înfrângă presimțirile rele privindu-i cum se urcă în noul automobil blindat, și le făcea semne de despărțire de pe balconul interior cu rugăciunea maică-măiculiță, Bendición Alvarado, ocrotește-i, fă ca gloanțele să ricoșeze de corsetul ei, îmblânzește puterea laudanumului, mamă, îndreaptă gândurile strâmbe, fără o clipă de răgaz până nu auzea iar sirenele escortei în

Piața Armelor și-i vedea pe Leticia Nazareno și pe copil traversând curtea sub primele raze de lumină ale farului, ea se întorcea agitată, fericită în mijlocul soldaților din gardă încărcați cu curcani vii, orhidee din Envigado, șiraguri de beculețe colorate pentru nopțile Crăciunului care se anunța deja pe străzi prin firme cu steluțe luminoase puse din ordinul lui spre a-și mai ascunde neliniștea, o întâmpina în capul scării ca să te simt încă vie cu boarea de naftalină a cozilor de vulpi albastre, cu sudoarea acră a meșelor tale de invalidă, te ajutam să duci darurile în dormitor cu siguranța stranie că mă bucuram de ultimele fărâme ale unei fericiri sortite pieririi pe care aș fi vrut să n-o cunosc, cu atât mai intristat, cu cât era mai convins că fiecare leac pe care-l scornea ca să-și aline zbuciumul acela de neîndurat, fiecare pas făcut de el spre a o ocroti îl apropiau necruțător de acea îngrozitoare zi de miercuri a nenorocirii mele, când a luat hotărârea bruscă, la dracu', ce-o fi să fie cât mai repede, și a fost parcă un ordin fulgerător pe care nici n-a apucat să-l dea când doi din aghiotanții lui năvăliră în cabinet cu vestea cumplită că Leticia Nazareno și copilul fuseseră sfâșiați și devorați de câinii sălbatici din piața publică, i-au mâncat de vii, domnule general, dar nu erau câinii vagabonzi dintotdeauna, ci niște animale de pradă cu ochi galbeni uimiți și piele netedă ca de rechin pe care cineva îi asmuțise împotriva vulpilor albastre, șaizeci de câini la fel care fără să știe nimeni săriră dintre tarabele de legume aruncându-se peste Leticia Nazareno și peste copil atât de repede, că n-am apucat să tragem de teamă să nu-i împușcăm pe cei doi, care păreau că se sufocă împreună cu câinii într-o vâltoare de iad, vedeam numai

semnele instantanee făcute de mâini efemere întinzându-se spre noi pe când restul trupului dispărea în bucăți, vedeam niște expresii fugare și imposibil de reținut care erau când de groază, când de milă, când parcă de bucurie, până dispărură cu desăvârșire în vârtejul încăierării și nu mai rămase decât pălăria cu violete de fetru a Leticiei Nazareno sub privirile pline de oroare calmă ale precupețelor ca niște totemuri stropite de sângele cald care se rugau Doamne Dumnezeule, așa ceva n-ar fi fost cu putință dacă n-ar fi vrut generalul sau măcar fără știrea lui, spre eterna dezonoare a gărzii prezidențiale, care, fără să tragă un glonț, n-a fost în stare decât să strângă oasele împrăștiate printre legumele stropite cu sânge, nimic altceva, domnule general, tot ce-am găsit au fost medaliile astea ale copilului, sabia fără ciucure, pantofii de cordovan ai Leticiei Nazareno de care nimeni n-avea habar cum de au apărut plutind în golf la mai bine de o leghe de piață, colierul de mărgele de sticlă colorată, portofelul de zale împletite pe care vi le înmânăm dumneavoastră, domnule general, împreună cu cheile astea trei, verigheta de aur înnegrit și cincizeci de centime în monede de câte zece pe care le puseră pe birou ca el să le numere, și nimic altceva, domnule general, asta-i tot ce-a mai rămas din ei. Lui nu i-ar fi păsat dacă ar mai fi rămas ceva sau nici atât, de-ar fi știut pe atunci că n-aveau să fie nici mulți, nici prea grei anii de care avea nevoie ca să șteargă până și ultima umbră a amintirii acelei inevitabile zile de miercuri, plânse de furie, se trezi strigând ca turbat, chinuit de urletele câinilor care-și petrecură noaptea legați cu lanțuri în curte până când hotăra el ce să facem cu ei, domnule general, întrebându-se buimac dacă a omori

câinii n-ar însemna de fapt a-i mai omorî o dată în măruntaiele lor pe Leticia Nazareno şi pe copil, porunci să fie dărâmată cupola din fier forjat a halei unde se vindeau zarzavaturi şi să se facă în locul ei o grădină cu magnolii şi cu prepeliţe, şi o cruce de marmură cu o lumină mai înaltă şi mai puternică decât a farului, pentru a eterniza în memoria generaţiilor viitoare până la sfârşitul veacurilor amintirea unei femei legendare pe care el însuşi o uitase cu mult înainte ca monumentul să fie aruncat în aer de o explozie nocturnă nerevendicată de nimeni, iar cele trei magnolii să fie mâncate de porci şi astfel grădina memorială se prefăcu într-o groapă de gunoi plină de mâzgă urât mirositoare, pe care el nici n-a văzut-o, nu numai pentru că-i ordonase şoferului prezidenţial să nu mai treacă prin locul unde fusese piaţa de zarzavaturi, chiar de-ai fi nevoit să faci ocolul lumii, ci pentru că n-a mai ieşit vreodată în oraş, de când mutase birourile în edificiile însorite de sticlă ale ministerelor, iar el rămase doar cu un personal de serviciu redus la minimum să locuiască în casa pustie unde tot din ordinul lui nu mai exista pe atunci nici cea mai mică urmă a dorinţelor tale presante de regină, Leticia, cutreiera palatul gol care nu mai folosea la nimic decât pentru eventuale consultări cu ofiţerii înalţi sau decizia finală a vreunei adunări anevoioase a consiliului de miniştri sau vizitele primejdioase ale ambasadorului Wilson care îi ţinea de obicei tovărăşie până se însera de tot, sub frunzişul arborelui seiba, şi-i aducea bomboane din Baltimore şi reviste cu poze cu femei goale ca să-l convingă să-i cedeze apele teritoriale în chip de acont cu totul justificat al uriaşei datorii externe, şi el îl lăsa să vorbească, se prefăcea că ascultă mai puţin sau mai mult

decât putea auzi în realitate, după cum avea el chef, se apăra de sporovăiala lui fiind atent la corul de fete de la școala din apropiere care cânta păsărică pestriță de pe rămurica verde de lămâi, îl petrecea până în capătul scărilor când se întuneca, străduindu-se să-i explice că putea lua tot ce poftea în afară de marea din dreptul ferestrelor mele, închipuiți-vă, ce m-aș face eu singur în casa asta uriașă dacă n-aș putea-o vedea acum ca totdeauna la ceasul acesta ca o mlaștină în flăcări, ce m-aș face fără vântul din decembrie care se năpustește lătrând prin geamurile sparte, cum aș putea să trăiesc fără clipirile verzi ale farului, eu, care mi-am părăsit podișurile înalte învăluite în ceață și am intrat agonizând de friguri în vâltoarea războiului federal, și să nu credeți c-am făcut-o din patriotism cum scrie la carte, nici din spirit de aventură, și cu atât mai puțin fiindcă mi-ar păsa naibii de principiile federaliste, Domnul să le țină în împărăția Lui, nu, dragul meu Wilson, am făcut toate astea ca să văd marea, așa că gândește-te la altă chestie în schimb, spunea, și apoi își lua rămas-bun de la el bătându-l ușurel pe umăr, se întorcea aprinzând lămpile din saloanele pustii și din fostele birouri unde, într-una din seri, dădu peste o vacă rătăcită, o sperie ca s-o îndrepte către scări și animalul se împiedică de zdrențele covoarelor și căzu rupându-și grumazul pe scări, spre fericirea leproșilor care se repeziră s-o sfâșie în bucăți, căci după moartea Leticiei Nazareno leproșii se întorseseră, stând iar împreună cu orbii și cu damblagiii, și așteptând din mâinile lui sarea tămăduirii printre tufele de măcești din curte, el îi auzea cântând în nopțile înstelate, cânta cu ei cântecul cu Susana, vino Susana, de pe timpurile lui de glorie, la cinci după-masa se uita

prin lucarnele grânarului să vadă cum ieşeau fetele de la şcoală şi se extazia de şorţurile albastre, de şosetele scurte, de cosiţele lor, mamă, ce mai fugeam speriate de ochii de ofticos ai strigoiului care ne tot chema printre gratiile de fier cu degetele rupte ale mănuşii zdrenţuite, fetiţo, fetiţo, ne chema, vino să te mângâi, le vedea luând-o la goană îngrozite şi se gândea, maică-măiculiţă, Bendición Alvarado, ce tinere sunt fetele din ziua de azi, bătându-şi joc de el însuşi, dar se împăca iar cu sine când medicul lui personal şi ministru al Sănătăţii îi examina retina cu o lupă ori de câte ori îl poftea la masă, îi lua pulsul, voia să-l oblige să ia cu lingura untură de peşte ca să-mi peticească găurile memoriei, ce tâmpenie, să iau eu leacuri cu lingura, eu care n-am avut vreo boală în viaţa mea în afară de frigurile de pe vremea războiului, du-te dracului, doctore, şi rămase singur să mănânce la masă, întorcând spatele lumii aşa cum îi spusese eruditul ambasador Maryland că mâncau regii din Maroc, folosind furculiţa şi cuţitul, şi, cu capul drept, după normele severe ale unei învăţătoare uitate, cutreiera prin toată casa căutând borcanele cu miere ascunse de el în locuri de care la puţină vreme nu-şi mai aducea aminte şi găsea din greşeală ţigările răsucite din hârtia ruptă de pe marginile unor agende unde odinioară îşi nota totul ca să nu uite atunci când n-avea să-şi mai poată aminti, citi pe una că mâine e marţi, pe alta că pe batista-ţi albă era o iniţială, o iniţială roşie a unui nume ce nu era al tău, stăpâne, citi intrigat iubită Leticia Nazareno, uite ce-am ajuns fără tine, citea peste tot Leticia Nazareno, fără să poată pricepe că cineva ar fi putut fi atât de nefericit, încât să lase în urmă dâra aceea de suspine scrise, şi totuşi era scrisul meu, singura

caligrafie cu mâna stângă ce se găsea pe atunci pe pereții closetelor unde scria, ca să se consoleze singur, trăiască generalul, trăiască, ce naiba, vindecat cu desăvârșire de furia de a fi fost cel mai slab dintre militarii armatelor de apă, aer și uscat din pricina unei călugărițe fugare din care nu mai rămăsese decât numele scris cu creionul pe fâșii de hârtie, așa cum hotărâse el atunci când n-a vrut nici măcar să se atingă de lucrurile pe care aghiotanții i le puseseră pe birou și a poruncit, fără să le privească, luați de aici pantofii, cheile, tot ce i-ar putea aduce aminte de morții lui, duceți toate câte au fost ale lor în dormitorul unde-și petrecuse atâtea sieste nebunești și bătură în cuie ușile și ferestrele, iar la urmă dădu ordinul să nu intre nimeni în camera asta nici dacă poruncesc eu, la naiba, a supraviețuit fiorilor din noaptea cu urletele de groază ale câinilor legați în curte luni în șir fiindcă tot mai credea că orice rău le-ar face ar putea fi o durere pentru morții lui, se refugie în hamac, tremurând de furia de a ști cine erau asasinii sângelui lui și de a fi silit să îndure umilința de a-i vedea în propria casă, căci pe atunci n-avea nicio putere asupra lor, se împotrivise oricăror onoruri postume, interzisese vizitele de condoleanțe, doliul, așteptând să-i vină ceasul și legănându-se turbat în hamac la umbra ocrotitoare a uriașului seiba unde ultimul dintre prietenii mei îi exprimase comandantului suprem mândria pentru liniștea și disciplina cu care poporul a făcut față tragediei, iar el zâmbi batjocoritor, nu fi prost, fârtate, ce-i tot dai zor cu liniștea și disciplina, adevărul e că lumii puțin i-a păsat de nenorocirea asta, cerceta ziarul pe toate părțile căutând altceva în afară de știrile născocite de propriile servicii de presă, își puse radioul lângă el ca să asculte

aceeași veste de la Veracruz până la Riobamba că forțele de ordine se află pe o pistă sigură urmărindu-i pe făptașii atentatului, și el mormăia cum să nu, idioților, doar fuseseră identificați fără greș, cum să nu, îi încolțiseră ținându-i sub foc de mortiere într-o casă de toleranță de la marginea orașului, gata, oftă, bieții oameni, dar rămase mai departe în hamac, fără a lăsa să se vadă nicio sclipire de răutate, rugându-se maică-măiculiță, Bendición Alvarado, dă-mi vlagă să mă răzbun, nu mă lăsa din mâinile tale, mamă, învață-mă, atât de sigur de puterea rugii sale fierbinți, încât l-am găsit refăcut învingându-și durerea atunci când comandanții statului-major care răspundeam de ordinea publică și de siguranța statului venirăm să-i aducem la cunoștință vestea că trei dintre făptașii crimei fuseseră uciși într-o încăierare cu forțele de ordine și ceilalți doi sunt la dispoziția dumneavoastră, domnule general, în beciurile de la San Jerónimo, iar el spuse aha, stând în hamac cu carafa cu suc de fructe din care ne servi câte un pahar la fiecare cu mână sigură de țintaș neîntrecut, mai chibzuit și mai atent ca oricând, până într-atât că-mi ghici dorința nebună de a aprinde o țigară și-mi dădu permisiunea, ceea ce nu mai făcuse până atunci cu niciun militar în timpul serviciului, sub copacul ăsta toți suntem egali, spuse, și ascultă fără mânie relatarea amănunțită a crimei din piață, cum fuseseră aduși din Scoția în cuști separate optzeci și doi de câini de vânătoare abia născuți, dintre care douăzeci și doi muriseră în timpul cât au fost dresați și șaizeci fuseseră învățați să omoare de către un profesor scoțian care le sădi o ură feroce nu numai față de vulpile albastre, ci și față de Leticia Nazareno și de copil, folosindu-se de

obiectele acestea de îmbrăcăminte pe care le sustraseră unul câte unul de la spălătoria palatului, corsetul acesta al Leticiei Nazareno, batista aceasta, ciorapii, uniforma completă a copilului, și i le arătarăm ca să le recunoască, dar nu zise decât aha, fără să se uite la ele, i-am explicat cum de fuseseră învățați cei șaizeci de câini până și să nu latre când nu trebuie, îi deprinseră cu gustul de carne de om, și-i ținuseră închiși fără niciun contact cu lumea cât au durat anii grei de dresaj într-o fostă fermă de indieni la șapte leghe de capitală, unde aveau niște păpuși cât un stat de om cu hainele Leticiei Nazareno și ale copilului pe care câinii îi știau și din portretele astea originale, și din tăieturile astea de ziar cu poza lor, și i le-am arătat lipite într-un album pentru ca dumneavoastră, domnule general, să apreciați mai exact perfecțiunea la care ajunseseră bastarzii ăștia, fiecare cu treaba lui, dar el n-a spus decât aha, fără să-i privească, și i-am explicat, în cele din urmă, că acuzații nu acționau pe socoteala lor, bineînțeles, ci erau agenți ai unei organizații subversive cu sediul în străinătate, al cărei simbol era pana asta de gâscă având un cuțit de-a curmezișul, aha, și că toți fugiseră de justiția militară pentru alte delicte împotriva securității statului, aceștia trei care au fost omorâți, v-am arătat pozele lor în album cu numărul din fișa de la poliție atârnat de gât, și aceștia doi care sunt la închisoare așteptând hotărârea dumneavoastră ultimă și fără drept de apel, domnule general, frații Mauricio și Gumaro Ponce de León, de 28 și de 23 de ani, primul dezertor din armată, fără profesie, nici domiciliu cunoscut, iar al doilea, maestru de ceramică la școala de arte și meserii, și față de care câinii dăduseră asemenea dovezi de familiaritate și de bucurie, că numai asta ar fi fost

de-ajuns ca mărturie a vinovăției lor, domnule general, și el nu zise decât aha, dar i-a citat prin ordinul de zi cu toate onorurile pe cei trei ofițeri care duseseră la bun sfârșit cercetarea crimei și le-a acordat medalia meritului militar pentru servicii aduse patriei într-o ceremonie solemnă în care a constituit și consiliul de război care i-a judecat sumar pe frații Mauricio și Gumaro Ponce de León, condamnându-i la moarte prin împușcare în următoarele patruzeci și opt de ore, numai dacă nu ar beneficia de clemența dumneavoastră, domnule general, după cum ordonați. Rămase îngândurat și singur în hamac, nepăsător la rugămințile insistente de grațiere ale lumii întregi, ascultă la radio dezbaterea infructuoasă de la Societatea Națiunilor, insultele țărilor vecine și câteva adeziuni de departe, ascultă cu aceeași atenție argumentele sfioase ale miniștrilor care erau adepți ai clemenței și rațiunile bătătoare la ochi ale susținătorilor execuției, refuză să-l primească pe nunțiul apostolic cu un mesaj personal din partea papei, în care își exprima îngrijorarea pastorală pentru soarta celor două oi rătăcite, ascultă comunicatele date de forțele de ordine din întreaga țară tulburată de tăcerea lui, auzi împușcături îndepărtate, simți cum se cutremură pământul din pricina exploziei neidentificate a unui vas de război ancorat în golf, unsprezece morți, domnule general, optzeci și doi de răniți și nava distrusă, bine, spuse el, contemplând de la fereastra dormitorului rugul nocturn din rada portului, pe când cei condamnați la moarte își trăiau noaptea dinaintea execuției la baza de la San Jerónimo, iar el și i-a amintit în ceasul acela așa cum îi văzuse în poze, cu sprâncenele stufoase moștenite de la aceeași mamă, și i-a închipuit înfiorați de frică,

singuri, cu tăbliţele cu numerele succesive atârnate de gât sub lumina veşnic aprinsă din celula de agonie, a simţit că şi ei se gândeau la el, că aveau nevoie de el, că era căutat, dar nu făcu nici cel mai mic gest care să lase să se ghicească încotro i se îndrepta voinţa atunci când termină cu repetarea gesturilor de rutină ale unei alte zile din viaţa sa şi se despărţi de ofiţerul de serviciu care trebuia să stea de pază la uşa dormitorului pentru a fi gata să-i ducă mesajul cu hotărârea la orice oră ar lua-o înainte de cântatul celor dintâi cocoşi, îi spuse în trecere, fără a-l privi, noapte bună, căpitane, atârnă felinarul în cui, puse cele trei zăvoare, cele trei lacăte şi cei trei drugi la uşă, se cufundă trântit cu faţa în jos într-un somn chinuit prin ai cărui pereţi subţiri continuă să audă lătratul înnebunit al câinilor din curte, sirenele ambulanţelor, petardele, rafalele muzicii de la vreo petrecere nepotrivită pentru noaptea aceea zbuciumată a oraşului înfiorat de asprimea sentinţei, se trezi când ceasul din turnul catedralei bătu de miezul nopţii, se mai trezi o dată la două, şi iarăşi înainte de trei când se pomeni cu zgomotul ploii în plasa de sârmă de la ferestre, şi atunci se ridică de pe jos cu mişcarea aceea uriaşă şi anevoioasă ca a unui bou, mai întâi picioarele dinapoi, pe urmă cele din faţă şi la sfârşit capul buimac cu un fir de bale prelingându-i-se de pe buze şi porunci în primul rând ofiţerului de gardă să fie duşi de acolo câinii aceia, undeva, ca să nu-i mai pot auzi, să fie ţinuţi pe cheltuiala guvernului până ce vor muri de bătrâneţe, în al doilea rând, porunci să fie puşi în libertate necondiţionată soldaţii care îi escortaseră pe Leticia Nazareno şi pe copil, şi în ultimul rând ordonă ca fraţii Mauricio şi Gumaro Ponce de León să fie executaţi

îndată ce se aduce la cunoștință decizia mea supremă și fără drept de apel, dar să nu fie puși la zid și împușcați cum era stabilit, ci să fie supuși caznei căzute în uitare a sfârtecării trupului tras de cai, iar membrele lor să fie expuse spre a se stârni indignarea și groaza mulțimii în locurile cele mai vizibile ale nețărmuritului său regat al durerii, bieții băieți, în vreme ce el își târa labele-i uriașe de elefant rănit de moarte, implorând cu furie, maică-măiculiță, Bendición Alvarado, ocrotește-mă, nu-mi da drumul din mâna ta, mamă, fă să-l găsesc pe omul care să mă ajute să răzbun sângele acesta nevinovat, un om providențial pe care el și-l imaginase în delirul furiei și pe care-l căuta cu o ardoare de neînfrânt în adâncul tuturor ochilor pe care-i vedea în cale, încerca să-l recunoască pitit în nuanțele cele mai subtile ale vocilor, în bătăile inimii, în colțurile cele mai neștiute ale memoriei, și-și pierduse nădejdea că-l va găsi vreodată, când, pe neașteptate, se pomeni fascinat de cel mai uimitor și mai semeț dintre oamenii pe care i-am văzut în viață, mamă, îmbrăcat asemenea conservatorilor de odinioară cu o haină ca Henry Pool și o gardenie la butonieră, cu pantaloni Pecover și o vestă de brocart cu ape argintii pe care o purtase cu eleganța lui naturală în saloanele cele mai pretențioase din Europa, ducând de zgardă un doberman taciturn de mărimea unui viței cu ochi parcă omenești, José Ignacio Sáenz de la Barra, la dispoziția Excelenței voastre, se prezentă, ultimul vlăstar care a mai rămas din aristocrația noastră distrusă de vântul pustiitor stârnit de căpeteniile federale, rasă de pe fața pământului patriei cu visurile-i sterpe de grandoare și vastele-i palate melancolice și accentu-i franțuzesc, un falnic exemplar

de sfârşit de viţă fără altă avere decât cei 32 de ani ai săi, şapte limbi şi patru medalii de la vânătoarea de porumbei de la Deauville, vânjos, zvelt, închis la culoare, cu părul de metis cu cărare la mijloc şi o şuviţă albă vopsită, buzele subţiri arătând o voinţă de fier, privirea hotărâtă a omului providenţial care se prefăcea că joacă crichet cu bastonul din lemn de cireş, ca să i se facă o fotografie în culori pe fundalul primăverilor idilice din goblenurile salonului de bal, şi în clipa în care l-a văzut răsuflă uşurat şi-şi spuse acesta este, şi într-adevăr acesta era. Intră în serviciul lui cu simpla condiţie ca dumneavoastră să-mi asiguraţi un venit de opt sute cincizeci de milioane, fără să trebuiască să dau socoteală nimănui şi fără să am vreo altă autoritate deasupra mea decât Excelenţa voastră, iar eu vă aduc în curs de doi ani capetele asasinilor adevăraţi ai Leticiei Nazareno şi ai copilului, şi el acceptă, bine, s-a făcut, convingându-se de loialitatea şi de eficienţa lui după nenumărate încercări grele la care îl supusese pentru a-i cerceta tainiţele sufletului şi a-i afla limitele voinţei şi slăbiciunile firii înainte de a se hotărî să-i dea pe mână cheile puterii sale, ultima încercare fiind partidele necruţătoare de domino unde José Ignacio Sáenz de la Barra îndrăzni să-şi ia libertatea de a câştiga fără a cere voie, şi câştigă, căci era bărbatul cel mai curajos pe care l-am văzut cu ochii mei, mamă, avea o răbdare fără cusur, le ştia pe toate, cunoştea şaptezeci şi două de feluri de a face cafea, se pricepea să distingă sexul creveţilor, ştia să citească notele muzicale şi scrisul pentru orbi, şi stătea privindu-mă în ochi, fără să vorbească, iar eu n-aveam habar ce să fac în faţa acelui chip de piatră, a mâinilor molatice sprijinite pe măciulia bastonului din lemn de

cireș, cu un opal în degetul inelar, cu dulăul acela culcat la picioarele lui, vigilent și feroce sub învelișul de catifea vie al pielii lui adormite, cu aroma aceea de săruri de baie emanând din trupul imun la dragoste și la moarte al bărbatului celui mai frumos și mai sigur pe sine din câți mi-a fost dat să văd, care a avut îndrăzneala să-mi spună că eu nu sunt militar decât de conveniență, fiindcă militarii sunt exact opusul dumneavoastră, domnule general, sunt oameni cu ambiții care se pot realiza imediat și ușor, îi interesează mai mult să conducă decât puterea în sine, și nu sunt în slujba unui ideal, ci a cuiva, și de aceea e atât de lesne să te folosești de ei, spuse, mai ales de unii împotriva altora, iar eu n-am făcut altceva decât să zâmbesc, convins că nu mi-aș fi putut ascunde gândurile în fața acelui bărbat fără seamăn, căruia îi acordă mai multă putere decât oricui altcuiva sub regimul său după prietenul meu, Rodrigo de Aguilar, odihnească-se în pace, făcându-l stăpân absolut al unui imperiu secret înăuntrul propriului imperiu particular, un serviciu invizibil de represiune și exterminare care nu numai că era lipsit de orice identitate oficială, dar era greu să crezi până și faptul că exista în realitate, căci nimeni nu răspundea de actele lui, n-avea nici nume și niciun loc pe lumea asta, și totuși era un adevăr înfricoșător care se impusese prin teroare asupra celorlalte organe de represiune ale statului cu mult înainte ca originea și natura lui de neînțeles să fi fost stabilite cu toată siguranța de către comandamentul suprem, nici chiar dumneavoastră n-ați prevăzut amploarea acelei mașinării care producea groază, domnule general, nici eu însumi n-am putut bănui că, în clipa în care a încuviințat înțelegerea, am rămas la

cheremul farmecului irezistibil și al dorinței tentaculare a acelui barbar îmbrăcat ca un prinț care mi-a trimis la palat un sac din fire de agavă ce părea plin cu nuci de cocos poruncind să fie pus bine într-un dulap cu hârtii de arhivă făcut în perete să nu stea în drum, a uitat de el, iar după trei zile nu se mai putea trăi din pricina duhorii de mortăciune ce răzbea prin pereți și începeșa cu un abur fetid cristalul oglinzilor, o căutam în bucătărie și o descopeream la grajduri, era alungată arându-se mirodenii prin birouri și năvălea în întâmpinare în salonul de audiențe, îmbibă cu efluviile-i de putreziciune ungherele cele mai tainice unde nu pătrunseseră nici chiar ascuns de alte miasme izul părelnic de rapăn din văzduhul nopților ciumei, și în schimb se afla acolo unde nici nu ne trecuse prin cap s-o căutăm, în sacul ce părea plin cu nuci de cocos pe care José Ignacio Sáenz de la Barra îl trimisese drept primă plată a înțelegerii, șase capete retezate însoțite de respectivele certificate de deces, capul patricianului orb din epoca de piatră, don Nepomuceno Estrada, de 94 de ani, ultimul veteran al marelui război și fondator al partidului radical, mort conform certificatului alăturat la 14 mai în urma unui colaps de senilitate, capul doctorului Nepomuceno Estrada de la Fuente, fiul acestuia, în vârstă de 57 de ani, medic homeopat, mort conform certificatului alăturat în aceeași zi cu tatăl său în urma unei tromboze coronariene, capul lui Eliécer Castor, de 21 de ani, student la Litere, mort conform certificatului alăturat în urma mai multor răni de armă albă într-o încăierare de cârciumă, capul lui Lidice Santiago, de 32 de ani, activistă clandestină, moartă conform certificatului alăturat în urma unui avort provocat, capul lui Roque

Pinzón, alias Jacinto Invizibilul, de 38 de ani, fabricant de baloane colorate, mort la aceeași dată în urma unei intoxicații etilice, capul lui Natalicio Ruiz, secretar al mișcării ilegale 17 octombrie, de 30 de ani, mort conform certificatului alăturat în urma unui glonț de pistol pe care și l-a tras în cerul gurii din pricina unei deziluzii în dragoste, șase în total, împreună cu chitanța de primire pe care el o iscăli cu stomacul întors pe dos de duhoarea aceea și de groază zicându-și maică-măiculiță, Bendición Alvarado, omul ăsta-i o fiară, cine și-ar fi închipuit așa ceva văzându-i gesturile fandosite și floarea de la butonieră, îi porunci nu-mi mai trimite pastramă, Nacho, mi-ajunge cuvântul pe care ți l-ai dat, însă Sáenz de la Barra îi răspunse că era vorba de o treabă de bărbați, domnule general, dacă pe dumneavoastră nu vă ține curelele să vedeți adevărul în față, vă dau banii înapoi și s-auzim de bine, ce s-o mai lungim, înainte pentru mult mai puțin decât vorbele astea el ar fi dat ordin s-o împuște până și pe maică-sa, dar acum și-a mușcat limba, n-o lua așa, Nacho, spuse, fă-ți datoria, astfel încât capetele continuară să sosească în sacii aceia lugubri din fire de agavă care păreau plini cu nuci de cocos, iar el poruncea cu stomacul întors pe dos duceți-le de aici, în timp ce se făcea că citește amănuntele din certificatele de deces, ca să semneze de primire, de acord, semnase pentru nouă sute optsprezece capete ale adversarilor lui cei mai înverșunați până în noaptea când a visat că se vedea pe sine prefăcut într-un animal cu un singur deget care lăsa o dâră de amprente digitale pe o câmpie de ciment proaspăt, se trezi cu broboane de sudoare amară ca fierea, și încercă să scape de apăsarea din zori socotind capetele tăiate în memoria-i ca

o groapă de bălegar ce răspândea aburi pătrunzători din grajdurile pentru muls, atât de absorbit de gândurile lui de bătrân, încât confunda țiuitul urechilor cu zumzetul insectelor în iarba putredă, zicându-și maică-măiculiță, Bendición Alvarado, cum se poate să fie atâtea capete și totuși încă nu soseau cele ale adevăraților vinovați, dar Sáenz de la Barra îi atrăsese atenția că fiecare șase capete însemnau șaizeci de alți dușmani și fiecare șaizeci alți șase sute și apoi șase mii și după aceea șase milioane, întreaga țară, drace, nu mai terminăm niciodată, și Sáenz de la Barra îi replică impasibil dormiți liniștit, domnule general, o să terminăm când se vor termina ei, ce îngrozitor! N-a șovăit niciodată nici măcar o clipă, n-a lăsat nicio portiță pentru altă alternativă, se baza pe forța tainică a dobermanului veșnic la pândă, unicul martor al acelor discuții cu toate că el a încercat să-l împiedice încă de prima oară când l-a văzut pe José Ignacio Sáenz de la Barra ținând de zgardă animalul acela nervos care nu asculta decât de dresajul imperceptibil al bărbatului celui mai viteaz, dar și celui mai puțin complezent din câți văzusem la viața mea, lasă câinele afară, i-a poruncit, dar Sáenz de la Barra i-a răspuns nici gând, domnule general, nu-i pe lume loc unde să pot intra eu și să nu intre și Lord Köchel, așa că intră, rămase cu ochii închiși la picioarele stăpânului, în timp ce ei făceau socotelile de rutină ale capetelor tăiate, dar se ridica tresărind când vorbele erau rostite pe un ton ridicat, ochii lui feminini nu-mi dădeau pace, răsuflarea-i omenească mă făcea să mă înfior, l-am văzut ridicându-se pe neașteptate, adulmecând cu botul său umed și scoțând un fel de bolborosit ca o oală care dă în foc atunci când el lovi furios cu pumnul în masă fiindcă

descoperi în sacul cu capete pe cel al unuia din foștii lui aghiotanți, care pe deasupra i-a fost și partener de domino ani în șir, la naiba, să terminăm cu treaba asta, dar Sáenz de la Barra îl convingea totdeauna, nu atât ca argumente, cât mai ales prin molatica sa neînduplecare de dresor de câini fioroși, își reproșa în sinea lui supunerea față de unicul muritor care îndrăznise să-l trateze ca pe un vasal, se revolta împotriva dominației lui, hotărându-se să scuture jugul acestei servituți care, încetul cu încetul, a pus stăpânire pe spațiul propriei autorități, gata, s-a zis cu treaba asta, ce dracu', spunea, căci la urma urmelor Bendición Alvarado nu m-a adus pe lume ca să primesc ordine, ci ca să poruncesc, numai că hotărârile sale nocturne dădeau greș în clipa în care Sáenz de la Barra intra în cabinet, iar el rămânea orbit de strălucirea purtării lui delicate, a gardeniei naturale, a glasului limpede, a esențelor aromatice, a butonilor de smarald de la manșetele scrobite, a bastonului elegant, a frumuseții grave a bărbatului celui mai atrăgător și mai insuportabil din câți mi-a fost dat să văd, nu te supăra, Nacho, îi spunea iar, fă-ți datoria, și primea mai departe sacii cu capete, semna chitanțele fără să se uite la ele, se cufunda fără să se poată agăța de nimic în nisipurile mișcătoare ale puterii lui, întrebându-se la fiecare răsărit în fața mării ce se întâmplă pe lume că o să bată de unsprezece și nu-i țipenie de om în casa asta ca un cimitir, cine-i acolo, întreba, era doar el, unde sunt că nu mai recunosc nimic, spunea, unde sunt cârdurile de ordonanțe desculțe care descărcau de pe măgari coșurile cu legume și cu găini prin toate culoarele, unde sunt bălțile de apă murdară ale concubinelor mele limbute, care schimbau florile ofilite peste noapte cu altele

proaspete și spălau coliviile, și scuturau covoarele prin balcoane cântând în ritmul măturilor de nuiele cântecul cu Susana, vino Susana, vreau să mă desfăt cu dragostea ta, unde-mi sunt copiii murdari născuți toți la șapte luni care-și făceau nevoile pe după uși și desenau cămile urinându-se pe pereții salonului de audiențe, ce s-a ales de larma funcționarilor care dădeau peste găini ouând în sertarele birourilor, de forfota aceea de târfe și de soldați prin closete, de alaiul de câini vagabonzi care-i urmăreau pe diplomați, cine mi-a gonit iar damblagiii de pe scări, leproșii dintre tufele de trandafiri, lingușitorii nerușinați care apăreau pretutindeni, abia dacă mai apuca să-i zărească pe ultimii săi camarazi din comandamentul suprem dincolo de cordonul compact al noilor responsabili cu securitatea lui personală, abia dacă-l lăsau să intervină în ședințele de consiliu ale noilor miniștri, numiți la cererea cuiva care nu era el, șase doctori în Litere îmbrăcați în redingote funebre și gulere albe care-i anticipau gândurile și hotărau treburile guvernului, fără să se consulte cu mine când, la urma urmelor, guvernul sunt eu, dar Sáenz de la Barra îi explica imposibil că nu, domnule general, nu sunteți guvernul, dumneavoastră sunteți puterea, se plictisea la jocul de domino până și când îi înfrunta pe cei mai dibaci, căci nu reușea să piardă nicio partidă oricât de multe capcane născocea împotriva lui însuși, trebuia să se supună avizului celor care gustau din mâncarea lui cu o oră înainte de a se așeza el la masă, nu-și mai găsea mierea de albine în locurile unde o ascunsese, drace, asta nu-i puterea pe care o voiam eu, se revolta, iar Sáenz de la Barra îi răspundea că nu există alta, domnule general, era singura putere posibilă în letargia de moarte a ceea

ce fusese odinioară paradisul lui de târg de duminică și unde acum nu mai avea altceva de făcut decât să aștepte să bată de patru, ca să asculte la radio episodul zilnic din romanul de dragoste neîmplinită de la postul local, îl asculta în hamac, cu paharul de suc de fructe neatins în mână, rămânea plutind în neantul așteptării cu ochii umeziți de lacrimi, mistuit de dorința de a ști dacă fata aceea atât de tânără avea să moară, și Sáenz de la Barra afla că da, domnule general, fata moare, păi să nu moară, la naiba, a poruncit el, să trăiască până la sfârșit, să se mărite, să facă și copii și să apuce să îmbătrânească așa ca toată lumea, iar Sáenz de la Barra punea să se modifice scenariul ca să-i facă lui pe plac, dându-i iluzia că el era cel care poruncea, astfel că n-a mai murit nimeni din ordinul lui, se căsătoreau logodnici care nu se iubiseră niciodată, reînviau personaje moarte în episoade anterioare, iar ticăloșii erau sacrificați înainte de vreme ca să i se facă cheful domnului general, toată lumea era fericită la porunca lui pentru ca viața să nu-i pară atât de zadarnică atunci când cerceta palatul la cele opt bătăi ale ceasului și se pomenea că cineva înaintea lui schimbase fânul la vaci, că luminile de la cazarma gărzii prezidențiale se stinseseră, personalul dormea prin bucătării, totul era în ordine, podelele fuseseră măturate, mesele de tăiat carnea spălate cu creolină, fără nicio picătură de sânge, mirosind a spital, și că cineva trăsese cremoanele ferestrelor și pusese lacăte la birouri cu toate că numai el avea legătura cu chei, că luminile se stingeau una după alta mai înainte ca el să atingă întrerupătoarele de la primul vestiar până în dormitorul lui, mergea pe întuneric târându-și picioarele greoaie de monarh captiv prin dreptul

oglinzilor întunecate, cu apărătoare de catifea la unicu-i pinten pentru ca nimeni să nu-i zărească dâra de aur pe care o lăsa în trecere, văzând prin ferestre aceeași mare, Marea Caraibilor în ianuarie, o contemplă fără a se opri de douăzeci și trei de ori și era și acum ca totdeauna în ianuarie, precum o baltă înflorită, intră în dormitorul lui Bendición Alvarado ca să vadă dacă mai erau la locul lor busuiocul lăsat moștenire, coliviile cu păsări moarte, patul de suferință în care mama patriei îndurerate suportase bătrânețea putrezind de vie, noapte bună, murmură el ca de obicei, deși nimeni nu-i răspundea de atâta amar de vreme noapte bună fiule, Domnul să te aibă în pază, se îndrepta spre dormitorul lui cu lampa pentru ieșit în fugă în caz de urgență, când simți fiorul de jar al pupilelor uimite ale Lordului Köchel în întuneric, simți un parfum de bărbat, puterea autorității lui, strălfulgerarea-i disprețuitoare, cine-i acolo, întrebă, deși știa cine era, José Ignacio Sáenz de la Barra în ținută de seară care venea să-i aducă aminte că era o noapte istorică, 12 august, domnule general, data memorabilă în care sărbătorim primul centenar de când ați ajuns la putere, astfel încât veniseră oaspeți din întreaga lume fascinați de vestea unui eveniment la care nu puteai asista decât o singură dată într-o viață oricât de lungă, patria era în sărbătoare, țara toată în afară de el, căci, în pofida stăruinței lui José Ignacio Sáenz de la Barra de a-și petrece noaptea aceea de pomină în mijlocul ovațiilor și al bucuriei nezăgăzuite a poporului său, el se ferecă mai devreme ca oricând cu cele trei zăvoare în chilia somnului, puse cele trei lacăte și cei trei drugi, se trânti cu fața în jos pe cărămizile goale cu uniforma-i ordinară de doc fără galoane, cu jambierele

trase, cu pintenul de aur și cu brațul drept îndoit sub cap în chip de pernă, așa cum aveam să-l găsim ciugulit de vulturi și plin de vietăți și flori de pe fundul mării, și prin ceața filtrului somnului atât de ușor, că era mai curând stare de veghe desluși petardele îndepărtate ale sărbătorii fără el, cântecele de bucurie, clopotele triumfale, puhoiul de mâl al mulțimii care venise să preamărească o glorie ce nu era a lui, în vreme ce el îngâna mai mult pierdut decât trist maica mea scumpă, Bendición Alvarado, au trecut deja o sută de ani, drace, o sută de ani, cum mai zboară timpul!

Se afla deci acolo, ca și când într-adevăr ar fi fost el, deși se putea să nu fie, întins pe masa de banchete din salonul de bal, cu splendoarea-i feminină de papă mort, între florile sub care nu se recunoscuse pe sine la ceremonia expunerii trupului cu prilejul primei sale morți, mai de temut mort decât viu, cu mănușa de atlaz umplută cu vată pe pieptul blindat cu false medalii de la victorii închipuite în războaie de bâlci născocite de adulatorii lui fără rușine, cu uniforma-i strălucitoare de paradă și cizmele înalte de lac cu singurul pinten de aur pe care-l găsiserăm în palat și cu cei zece sori lugubri de general al universului, grad ce-i fusese conferit în ultimul moment pentru a-i da o ierarhie superioară celei a morții, atât de aproape și de evident cu noua-i identitate postumă, încât pentru prima oară se putea crede fără umbră de îndoială în existența lui reală, chiar dacă de fapt nimeni nu-i semăna mai puțin, nimeni nu era mai diferit ca el decât cadavrul acela de vitrină, care în miez de noapte se cocea mai departe la focul scăzut al spațiului închis din camera mortuară, în vreme ce alături, în salonul consiliului de miniștri, dezbăteam

cuvânt cu cuvânt textul celui de pe urmă comunicat cu știrea pe care nimeni nu se încumeta s-o creadă, când ne trezi zgomotul de camioane pline cu soldați și armament de război, patrulele tăcute ocupând edificiile publice încă din zori, se întinseră pe jos în poziție de tragere sub arcadele de pe strada cu prăvălii, se ascunseră prin coridoare și, când mi-am deschis balconul în faptul zilei, să caut un loc să-mi pun buchetul de garoafe stropite de rouă pe care tocmai le culesesem din grădină, i-am văzut instalându-și mitralierele pe trepied pe terasele din cartierul viceregilor, iar sub balcon am văzut o patrulă de soldați comandată de un locotenent care mergea din poartă în poartă poruncind să se închidă puținele prăvălii de pe stradă care începeau să deschidă, azi e sărbătoare națională, striga, ordin de sus, le-am aruncat o garoafă de la balcon și am întrebat ce se întâmplă cu atâția soldați și cu atâta zgomot de arme de jur împrejur, iar ofițerul prinse garoafa în aer și-mi răspunse păi să vezi, drăguțo, nici noi n-avem habar, o fi înviat mortul, zise, prăpădindu-se de râs, fiindcă nimeni nu îndrăznea să creadă că s-a întâmplat ceva atât de extraordinar, ci dimpotrivă, ne gândeam că după atâția ani de nepăsare el luase iarăși în mână frâiele cârmuirii și era mai viu ca niciodată, târându-și iar uriașele-i picioare de monarh iluzoriu prin casa puterii ale cărei lumini se aprinseră din nou, credeam că el alungase vacile care păștеau iarba crescută prin crăpăturile dalelor din Piața Armelor, unde orbul așezat la umbra palmierilor muribunzi confundase tropotul copitelor cu cel al cizmelor militare și se pornise să recite versurile despre fericitul cavaler care se întorcea de departe după ce învinsese moartea, le declama în gura mare cu mâna îndreptată spre vacile

care-şi întindeau gâtul să apuce ghirlandele de balsamină de pe chioşcul fanfarei, obişnuite să tot urce şi să coboare scări ca să mănânce, şi rămaseră să trăiască printre ruinele muzelor încoronate cu camelii sălbatice şi printre maimuţele atârnate de lirele dărâmăturilor Teatrului Naţional, năvăleau moarte de sete stârnind zgomot de ghivece sparte cu chiparoase în penumbra răcoroasă a pridvoarelor din cartierul viceregilor, şi-şi cufundau boturile înfierbântate în bazinele din curţile interioare fără ca nimeni să se încumete să le alunge pentru că recunoşteam marca din naştere făcută cu fierul roşu prezidenţial pe care vacile o aveau pe picioare şi boii pe grumaz, erau de neatins, până şi soldaţii se dădeau la o parte din calea lor pe la cotiturile străzii cu prăvălii ce-şi pierduse vechea larmă de bazar infernal, rămăsese doar un cimitir de bărci sparte şi catarge frânte zăcând prin bălţile cu miasme arzătoare unde fusese piaţa centrală pe vremea când marea mai era încă a noastră şi goeletele ancorau printre tarabele de legume, rămăseseră localurile pustii ale bazarurilor hinduşilor de pe timpurile de glorie, căci hinduşii plecaseră, nici n-au spus un mulţumesc, domnule general, iar el strigă la naiba, pradă ultimelor accese de mânie senilă, ducă-se să cureţe rahatul englezilor, strigă, şi plecară cu toţii, în locul lor apărând vânzătorii ambulanţi de mărunţişuri cu amulete de indieni şi leacuri împotriva muşcăturilor de năpârcă, localuri ordinare de dans cu discuri frenetice, care aveau în spate paturi de închiriat pe care soldaţii le distruseseră cu lovituri cu patul puştilor, pe când clopotele catedralei vesteau doliul, totul se terminase înainte de el, ne pierise până şi ultima suflare aşteptând fără speranţă ca într-o zi să se adeverească

zvonul repetat și veșnic dezmințit că, în sfârșit, își dăduse duhul din pricina vreuneia din nenumăratele-i boli de rege, și totuși nu credeam că moartea lui era sigură, și nu fiindcă n-am fi putut s-o credem cu adevărat, ci pentru că nu voiam să fie sigură, ajunseserăm să nu înțelegem cum am fi putut trăi fără el, ce s-ar alege de viețile noastre după ce el nu mai era, eu nu puteam să-mi imaginez lumea fără bărbatul care mă făcuse fericită la doisprezece ani, cum niciunul n-a mai reușit de atunci, din după-amiezile acelea de demult când ieșeam de la școală la cinci și el pândea prin lucarnele de la grajd fetele în uniformă albastră cu guler marinar și părul împletit într-o singură coadă pe spate, gândindu-se maică-măiculiță, Bendición Alvarado, frumoase mi se mai par fetele la vârsta mea, ne chema, îi vedeam ochii tremurători, mâna cu mănușa ruptă la degete care încerca să ne ademenească arătându-ne clopoțelul de marțipan dăruit de ambasadorul Forbes, toate fugeau speriate, toate în afară de mine, am rămas singură pe strada școlii și când m-am încredințat că nu mă vedea nimeni am încercat să ajung la clopoțel și atunci el m-a înhățat de încheieturile mâinilor cu o ușoară smucitură de tigru și m-a ridicat în aer fără să-mi facă niciun rău și m-a tras înăuntru prin lucarnă cu atâta grijă, că nu mi s-a șifonat nicio cută a uniformei și m-a culcat în fânul mirosind a urină dospită străduindu-se să-mi spună ceva ce nu-i ieșea de pe buzele-i sterpe fiindcă era mai speriat decât mine, tremura, i se vedeau prin tunică bătăile inimii, era palid, cu ochii plini de lacrimi cum n-avea să-i mai aibă din pricina mea niciun alt bărbat în toată viața mea de exil, mă mângâia tăcut, răsuflând alene, mă cerceta cu o duioșie de bărbat pe care n-am mai

întâlnit-o niciodată, îmi înfiora pieptul fraged, își băga mâna pe sub marginea chiloților, își mirosea degetele, mă făcea să le miros și eu, uite, îmi spunea, e mirosul tău, n-a mai avut nevoie de bomboanele ambasadorului Baldrich pentru ca eu să mă strecor prin lucarna grajdului spre a-mi trăi ceasurile fericite ale pubertății cu bărbatul acela cu inima sănătoasă și tristă care mă aștepta stând în fân cu o pungă cu de-ale gurii, îmi ștergea cu pâine cea dintâi sevă de adolescentă, îmi vâra înăuntru alimentele înainte de a le mânca, mi le dădea și mie să le mănânc, îmi băga bucăți de sparanghel pentru a le mânca apoi murate în saramura umorilor mele intime, ce minunată ești, îmi spunea, miroși a port, visa să-mi mănânce rinichii fierți în propria zeamă cu iz de amoniac, cu sarea subsuorilor tale, visa, cu urina ta caldă, mă tăia în bucățele din cap până-n picioare, mă presăra cu grunji de sare, boia și frunze de dafin și mă lăsa să mă coc la foc scăzut în vioriul incandescent de asfințit efemer al iubirii noastre fără viitor, mă mânca din cap până-n picioare cu un nesaț și o generozitate de bătrân pe care nu le-am mai regăsit niciodată la atâția bărbați grăbiți și mici la suflet care se străduiră să mă iubească fără a izbuti în tot restul vieții mele fără el, îmi vorbea de sine însuși în digestia domoală a iubirii în timp ce dădeam la o parte boturile vacilor care încercau să ne lingă, îmi zicea că nici măcar el nu știa cine era, că era sătul până-n gât de atâta domnule general, mi-o spunea fără amărăciune, fără niciun motiv, vorbind parcă singur, plutind în zumzetul neîncetat al unei liniști lăuntrice pe care o puteai sparge numai cu țipete, nimeni nu era mai prevenitor și mai dibaci ca el, nimeni nu era mai bărbat, ajunsese singura mea rațiune în viață la

paisprezece ani când doi militari de rangul cel mai înalt se înființară în casa părinților mei cu un geamantan ticsit cu galbeni adevărați și mă băgară la miezul nopții într-un vapor străin împreună cu toată familia și cu ordinul de a nu ne întoarce pe pământul patriei ani în șir, până când în lume căzu ca o bombă vestea că el murise fără să fi aflat că eu mi-am petrecut restul vieții tânjind de dorul lui, mă culcam cu necunoscuți de pe stradă ca să văd dacă găsesc vreunul mai bun decât el, și m-am întors îmbătrânită și plină de amărăciune cu liota asta de copii făcuți cu tot soiul de bărbați cu iluzia că erau ai lui, și în schimb el o uitase chiar de a doua zi când n-o mai văzu intrând prin lucarna grajdului, înlocuind-o cu alta în fiecare după-amiază fiindcă încă de pe atunci nu prea mai distingea în cârdul acela de școlărițe în uniforme la fel care scoteau limba la el și-i strigau ramolit bătrân când încerca să le ademenească arătându-le bomboanele de la ambasadorul Rumpelmayer, le chema fără deosebire pe toate, fără să se întrebe niciodată dacă cea de azi era cea de ieri, le primea pe toate la fel, se gândea la toate ca și cum ar fi una singură, în timp ce asculta pe jumătate adormit în hamac aceleași veșnice argumente ale ambasadorului Streimberg care-i dăruise un cornet acustic identic cu cel al câinelui de pe discurile cu vocea stăpânului său, având un dispozitiv electric amplificator pentru ca el să poată auzi încă o dată pretenția insistentă de a ne lua în stăpânire apele teritoriale în chip de acont al datoriei noastre externe, iar el repeta ca totdeauna lasă prostiile, dragul meu Stevenson, orice numai marea nu, deconecta aparatul ca să nu mai audă vocea bubuitoare de ființă metalică ce părea că întoarce discul

ca să-i mai explice o dată ceea ce-mi explicaseră de-a fir-a-păr propriii experți fără tertipurile de dicționar că am ajuns la sapă de lemn, domnule general, ne-am terminat până și ultimele rezerve, secătuiți de nevoia seculară de a accepta împrumuturi pentru a plăti ratele datoriei externe de pe vremea războaielor de independență, și apoi alte împrumuturi pentru a plăti dobânzile ratelor neachitate, totdeauna în schimbul a ceva anume, domnule general, mai întâi monopolul chininei și al tutunului pentru englezi, apoi monopolul cauciucului și al recoltei de cacao pentru olandezi, apoi concesiunea căilor ferate din ținuturile pustii și a navigației fluviale pentru nemți, și totul pentru americani prin acordurile secrete de care el n-a avut cunoștință decât după prăbușirea răsunătoare și moartea publică a lui José Ignacio Sáenz de la Barra, arde-l-ar Domnul la focul mistuitor al căldurii din străfundurile iadului, nu ne-a mai rămas nimic, domnule general, dar el îi auzise pe toți miniștrii lui de Finanțe spunând același lucru încă de pe timpurile vitrege când declarase moratoriu la angajamentele luate față de bancherii din Hamburg, escadra germană blocase portul, un crucișător englez trase cu tunurile o salvă de avertisment ce făcu o gaură în turnul catedralei, însă el striga la naiba cu regele Londrei, mai bine morți decât vânduți, urlă, moarte kaizerului, fiind salvat în ultima clipă prin bunele oficii ale partenerului său de domino, ambasadorul Charles W. Traxler, al cărui guvern s-a pus garant pentru toate angajamentele europene în schimbul dreptului de exploatare pe viață a subsolului nostru, și de atunci o ducem tot așa într-o veșnică datorie, până și izmenele de pe noi, domnule general, însă el îl petrecea până în

capătul scărilor pe eternul ambasador de la ora cinci şi-şi lua rămas-bun bătându-l uşurel pe umăr, lasă prostiile, dragul meu Baxter, mai bine mort decât fără mare, copleşit de tristeţea de cimitir a palatului unde puteai umbla fără să te poticneşti, de parcă ai fi fost sub apă de pe vremea blestemată a acelui José Ignacio Sáenz de la Barra, greşeala vieţii mele, care tăiase toate capetele stirpei omeneşti în afara acelora care se cuveneau, ale autorilor atentatului împotriva Leticiei Nazareno şi a copilului, păsările din colivii nu mai cântau oricâte picături de cantaridină le turna el deschizându-le pliscul, fetele de la şcoala învecinată nu mai îngânau în recreaţie cântecul cu păsărica pestriţă de pe rămurica verde de lămâi, viaţa i se scurgea în aşteptarea nerăbdătoare a ceasurilor când sunt cu tine în grajd, fetiţo, cu ţâţişoarele tale ca merele şi scoica ta vrăjită, mânca singur sub bolta de glicine, plutea în reverberaţia căldurii de la două picotind şi tresărind din somnul de după-amiază ca să nu piardă şirul serialului de la televizor în care totul se petrecea la porunca lui pe dos decât în viaţă, căci binefăcătorul patriei care ştia orice n-a aflat niciodată că de pe vremea lui José Ignacio Sáenz de la Barra îi instalaserăm mai întâi un post de radio individual pentru romanele dramatizate, iar apoi un canal particular de televiziune ca să vadă doar el filmele retuşate după gustul lui unde nu mureau decât cei răi, dragostea învingea moartea, viaţa era o desfătare, îl fericeam cu tertipul acesta aşa cum se întâmplase în multele-i după-amiezi ale bătrâneţii cu copilele în uniformă care i-ar fi făcut pe plac până la moarte dacă el n-ar fi avut proasta inspiraţie s-o întrebe pe una dintre ele ce te învaţă la voi la şcoală, iar eu i-am răspuns

spunându-i adevărul că nu mă învață nimic, domnule, fiindcă eu sunt o curvă din port, și el a pus-o să repete pentru că nu-mi înțelesese bine cuvintele de pe buze și eu i-am mai spus o dată pe șleau că nu sunt elevă, domnule, ci curvă din port, serviciul sanitar o frecase cu buretele îmbibat în creolină, îi spuseseră să-și pună uniforma asta cu guler marinar și ciorapii ăștia de fetiță de familie bună și să treacă pe strada asta în fiecare după-masă la cinci, nu numai eu, ci toate curvele de vârsta mea recrutate și dezinfectate de poliția sanitară, toate cu aceeași uniformă și aceiași pantofi bărbătești și cozile astea din păr de cal ce se scot și se pun, ia uitați-vă și dumneavoastră, cu o agrafă, ne-au spus să nu ne speriem că e un biet bunic ramolit care nici măcar n-o să se culce cu voi, doar vă cercetează ca la doctor cu degetul și vă suge sfârcurile și vă bagă chestii de mâncat în găoace, în sfârșit, tot ceea ce-mi faceți dumneavoastră când vin aici, că n-avem altceva de făcut decât să închidem ochii de încântare și să zicem dragule, ah, dragule, că asta-i ce vă place, așa ne-au spus, ba chiar ne-au spus să repetăm totul de la început înainte de a ne da banii, dar eu cred că prea-i de tot cu atâtea banane tari în găoace și atâtea fire de praz în fund pentru patru pesos amărâți care ne mai rămân după ce ne scad impozitul de sănătate și comisionul sergentului, ce naiba, nu-i drept să prăpădești atâta mâncare prin părțile de jos când n-ai ce băga sus în gură, zise, învăluită în aura lugubră a bătrânului impenetrabil care-i ascultă destăinuirea fără să clipească, gândindu-se maică-măiculiță, Bendición Alvarado, de ce mă pedepsești așa, dar nu făcu niciun gest care să-i trădeze dezamăgirea, ci se înverșună să pună la cale tot soiul de

cercetări secrete până descoperi că, într-adevăr, școala de fete din vecinătatea palatului fusese închisă de ani de zile, domnule general, ministrul Educației în persoană de comun acord cu arhiepiscopul primat și asociația de părinți pusese la dispoziție fondurile pentru a se construi noua clădire cu trei nivele cu fața spre mare unde odraslele familiilor de vază fuseseră ferite de pânda craiului tomnatic al cărui trup de pește eșuat cu burta în sus pe masa banchetelor începea să se profileze pe nuanțele livide de mov ale orizontului de cratere lunare ale primelor noastre zori de zi fără el, era la adăpost de orice printre florile ninse de crin, în sfârșit eliberat de puterea-i absolută la capătul atâtor ani de captivitate reciprocă, încât era cu neputință să descifrezi cine era victima cui în cimitirul acela de președinți vii care fusese zugrăvit pe dinăuntru și pe dinafară în alb de mormânt fără a mă consulta, ci poruncindu-i ca și cum nu l-ar recunoaște nu trece pe-aici că ne murdărești varul, dom'le, și el nu trecea, rămâi la etajul de sus, dom'le, că-ți poate cădea vreo schelă în cap, și el rămânea sus, amețit de zgomotul tâmplarilor și de furia zidarilor care-i tot strigau dă-te la o parte, boșorogule, c-ai să te scapi în găleata cu mortar, și el se dădea la o parte, mai ascultător decât un răcan în toate acele luni grele cât a durat restaurația imprudentă care deschise ferestre noi vântului mării, mai singur ca niciodată sub paza feroce a unei escorte ce nu părea să fie de protecție, ci de supraveghere, îi mâncau jumătate din mâncare ca să nu fie otrăvit, îi schimbau ascunzătorile unde-și ținea mierea de albine, îi fixau pintenul de aur ca la cocoșii de luptă ca să nu-i sune în mers, la naiba, o groază de tertipuri de văcari care l-ar fi făcut să moară de râs

pe prietenul meu, Saturno Santos, trăia la cheremul a unsprezece bătăuși cu haină și cravată care-și petreceau zilele împletind frânghii japoneze, mișcând un aparat cu beculețe verzi și roșii care se aprind și se sting când apare cineva cu o armă pe o rază de cincizeci de metri, și ieșeau în oraș ca niște fugari în șapte automobile la fel care se depășeau între ele pe drum, astfel încât nici eu însumi nu mai știam în care mă aflam, la naiba, o risipă zadarnică fiindcă el trase la o parte perdeluțele ca să vadă străzile după atâția ani de izolare și-și dădu seama că nimeni nu se tulbură la trecerea în tăcere a limuzinelor funebre din caravana prezidențială, văzu recifele de sticlă solară ale ministerelor mai înalte decât turnurile catedralei și acoperind promontoriile împestrițate de barăcile negrilor de pe colinele portului, văzu o patrulă de soldați care ștergeau niște cuvinte scrise proaspăt cu bidineaua pe un zid și întrebă ce scria acolo, iar ei i-au răspuns că glorie veșnică părintelui patriei noi, deși el știa că îl mințeau, bineînțeles, că de-ar fi fost așa nu le-ar fi șters, ce naiba, văzu un bulevard mai larg decât șase la un loc, străjuit de cocotieri și de răzoare de flori ducând până la țărmul mării unde odinioară fuseseră mlaștinile, văzu o suburbie în care toate vilele erau la fel având portice romane și hoteluri cu grădini amazonice unde se aflase groapa de gunoi a pieței publice, văzu automobilele ca niște broaște țestoase pe serpentinele labirinturilor autostrăzilor urbane, văzu mulțimea îndobitocită de canicula de la prânz pe trotuarul unde bătea soarele, în timp ce pe celălalt nu era nimeni decât încasatorii improvizați ai impozitului pentru dreptul de a merge pe la umbră, dar de data asta nimeni nu se tulbură ghicind puterea ascunsă în coșciugul cu aer

condiționat al limuzinei prezidențiale, nimeni nu recunoscu ochii dezamăgiți, buzele crispate, mâna nevolnică făcând aiurea semne de rămas-bun în larma vânzătorilor de ziare și amulete, printre cărucioarele cu înghețată, fanioanele cu bilete de loterie cu trei numere, vacarmul zilnic al străzii străine de tragedia intimă a militarului solitar care suspina copleșit de nostalgie gândindu-se maică-măiculiță, Bendición Alvarado, ce s-a întâmplat cu orașul meu, unde-i oare străduța nenorocită cu femeile fără bărbați care ieșeau despuiate pe înserat să cumpere scrumbie albastră și roșioară trandafirie, și să se înjure de mamă cu zarzavagioaicele în timp ce-și uscau rufele pe balcoane, unde-s hindușii care-și făceau nevoile chiar în ușa prăvăliilor, ce s-a ales de nevestele lor palide care înduioșau moartea cu cântecele lor de jale, unde o fi oare fata care se prefăcuse în scorpion pentru că nu și-a ascultat părinții, unde-s cârciumile mercenarilor, pâraiele lor de urină dospită, priveliștea zilnică a pelicanilor de cum dădeai colțul străzii, și deodată, ah, portul, unde-i oare că doar aici era, ce s-a ales de goeletele contrabandiștilor, de tabla veche de la debarcarea pușcașilor marini, de mirosul meu de rahat, mamă, ce se întâmpla pe lume că nimeni nu-i recunoștea mâna fugară de amant uitat ce flutura zadarnic în chip de rămas-bun de la fereastra cu geamurile lăsate a trenului inaugural, care străbătea șuierând lanurile cu ierburi aromatice unde fuseseră cândva mlaștinile culturilor de orez bântuite de păsări țipătoare și de malarie, trecu în goană speriind cirezile de vaci însemnate cu fierul prezidențial ce pășteau pe câmpiile neverosimil de albastre, iar el în interiorul capitonat cu catifea bisericească al vagonului de litanie

al destinului meu irevocabil se tot întreba pe unde mi-o fi trenulețul vechi cu patru roți, drace, unde-mi sunt hățișurile cu anaconde și balsamine otrăvitoare, larma maimuțelor, păsările paradisului, țara întreagă cu stindardul ei cu dragon, mamă, unde-s oare că doar erau aici haltele cu indiene taciturne cu pălării englezești care vindeau zaharicale în formă de animale prin ferestre, cartofi albi ca neaua, mamă, găini fripte în unt galben sub arcurile unde stătea scris cu litere înflorate slavă în veci binefăcătorului de care nimeni nu mai știe unde se află, dar, ori de câte ori se revolta zicând că viața aceea de fugar era mai rea ca moartea, i se răspundea ba nu, domnule general, este pacea prin disciplină, îi spuneau, și el sfârșea prin a fi de acord, bine, fascinat iar de farmecul personal al lui José Ignacio Sáenz de la Barra, omul smintelii mele, cel pe care-l degradase și îl scuipase de atâtea ori în furia insomniilor sale, și totuși cădea iar în mrejele seducției lui de cum îl vedea intrând în biroul năpădit de lumina soarelui, ținând în lesă câinele acela cu privire de om de care nu se despărțea niciodată nici măcar când se ducea la closet, și care pe deasupra mai avea și nume de persoană, Lord Köchel, și-i accepta din nou ideile cu o supunere care-l făcea să se revolte împotriva lui însuși, nu-ți face griji, Nacho, încuviința el, du-ți sarcina la bun sfârșit, astfel că José Ignacio Sáenz de la Barra se întorcea încă o dată cu puterea-i intactă la fabrica de tortură pe care o instalase la mai puțin de cinci sute de metri de palatul prezidențial, în nevinovata clădire de piatră în stil colonial, unde fusese ospiciul olandezilor, o casă la fel de mare ca a dumneavoastră, domnule general, ascunsă într-o pădure de migdali și înconjurată de o pajiște cu violete sălbatice,

al cărui etaj era destinat serviciilor de identificare și înregistrare a stării civile, iar tot restul era ocupat de instrumentele de tortură cele mai ingenioase și mai barbare pe care le putea imagina mintea omenească, până într-atât încât el n-a vrut să le vadă, ci i-a atras doar atenția lui Sáenz de la Barra dumneata fă-ți mai departe datoria așa cum se cuvine potrivit intereselor patriei, cu singura condiție că eu nu știu nimic, n-am văzut nimic și n-am fost niciodată acolo, și Sáenz de la Barra își dădu cuvântul de onoare, la dispoziția dumneavoastră, domnule general, și-și făcuse datoria, îndeplinindu-i și ordinul de a nu mai tortura copiii sub cinci ani cu sârme electrice înfipte în testicule pentru a-i forța pe părinți să mărturisească, fiindcă se temea că infamia aceea i-ar putea stârni iar insomniile din atâta amar de nopți toate la fel de pe vremea loteriei, deși îi era cu neputință să uite de atelierul acela al ororii aflat atât de aproape de dormitorul lui, căci în nopțile liniștite cu lună îl deșteptau zgomotele de trenuri fugare ale zorilor furtunoase ale lui Bruckner, care făceau prăpăd potopind totul și iscând un vălmășag dezolant de zdrențe din veșminte de mirese moarte, atârnate printre ramurile migdalilor dimprejurul vechiului lăcaș al nebunilor olandezi pentru ca să nu se audă din stradă urletele de groază și de durere ale muribunzilor, și toate acestea fără să ceară un ban, domnule general, fiindcă José Ignacio Sáenz de la Barra dispunea de salariul lui ca să-și cumpere hainele acelea ca de prinț, cămășile de mătase naturală cu monogramă pe piept, pantofii de antilopă, cutiile cu gardenii de prins la revere, loțiunile franțuzești cu blazoanele de familie tipărite pe eticheta originală, dar nu i se cunoștea nicio femeie și nici nu umbla vorba

c-ar fi fost pe-derast, c-ar avea un singur prieten ori o casă proprie unde să locuiască, nimic din toate astea, domnule general, o viață de sfânt, trudind ca un rob în fabrica de tortură până-l dobora oboseala pe divanul din birou unde dormea la întâmplare, însă niciodată noaptea și nu mai mult de trei ore în șir, fără gardă la ușă, fără o armă la îndemână, sub ocrotirea gâfâitoare a Lordului Köchel care nu-și mai încăpea în piele de înfrigurarea stârnită de faptul că nu mânca nimic altceva decât măruntaiele calde ale celor decapitați, așa cum se spunea, scoțând bolboroseala aceea de oală în clocot spre a-l trezi de îndată ce privirea-i omenească simțea prin pereți că cineva se apropia de birou, oricine ar fi fost să fie, domnule general, căci bărbatul acesta nu se încrede nici în oglindă, lua hotărâri fără să se consulte cu nimeni după ce asculta rapoartele agenților lui, și nimic nu se întâmpla în țară, iar cei surghiuniți în orice loc de pe planetă n-apucau nici să scoată un oftat fără ca José Ignacio Sáenz de la Barra să nu afle imediat prin firele invizibilei pânze de păianjen a turnătoriei și a mituirii cu care înconjurase globul pământesc, pentru că pe așa ceva își cheltuia banii, domnule general, nefiind adevărat ce se tot spunea cum că torționarii ar avea leafă de miniștri, dimpotrivă, se ofereau să dovedească pe gratis că erau în stare să-și căsăpească propria mamă și să arunce bucățile la porci fără să li se înmoaie glasul, iar în loc de scrisori de recomandare și certificate de bună purtare aduceau mărturii despre antecedentele lor atroce pentru a obține slujba sub ordinele torționarilor francezi care sunt raționaliști, domnule general, și, prin urmare, metodici în cruzime și refractari la milă, ei erau cei care făceau posibil progresul prin disciplină, ei

erau cei care o luau cu mult înaintea conspirațiilor, încă de când acestea nici nu prindeau să încolțească în minte, clienții distrați care se răcoreau sub ventilatoarele cu palete de prin cofetăriile unde se servea înghețată, cei care citeau ziarul prin cârciumile chinezilor, care dormeau în sălile de cinema, care cedau în autobuz locul unei doamne însărcinate, care învățaseră meseriile de electrician și instalator după ce-și petrecuseră jumătate din viață ca hoți care atacau noaptea și bandiți de drumul mare, logodnicii improvizați ai slujnicelor, curvele de pe transatlantice și de prin barurile internaționale, inițiatorii excursiilor turistice în paradisurile din Caraibi prin agențiile de voiaj din Miami, secretarul particular al ministrului belgian al Afacerilor Externe, supraveghetoarea pe viață a tenebrosului coridor de la etajul patru al Hotelului Internațional de la Moscova, și atâția alții necunoscuți de nimeni vârâți până și în cel mai uitat colț de lume, dar dumneavoastră puteți dormi liniștit, domnule general, fiindcă patrioții adevărați spun că dumneavoastră nu știți nimic, că toate astea se întâmplă fără consimțământul dumneavoastră, că, dacă domnul general ar fi știut, ar fi făcut ca Sáenz de la Barra s-ajungă oale și ulcele în cimitirul renegaților din fortăreața portului, căci, ori de câte ori aflau de un nou act de barbarie, suspinau spunându-și în sinea lor de-ar ști generalul, de-am putea să-l încunoștințăm, de-ar exista vreo cale să-l vedem, și el a poruncit celui care-i povestise toate astea să nu uite în veci că într-adevăr eu nu știu nimic, nici n-am văzut nimic, nici n-am vorbit cu nimeni de treburile astea, și astfel își recăpăta liniștea, însă continuau să sosească atâția saci cu capete retezate, încât nu i se părea de

conceput ca José Ignacio Saénz de la Barra să se mânjească de sânge până peste cap fără niciun folos pentru că lumea o fi lașă, dar nici chiar așa, și nu-i părea firesc să treacă ani și ani, iar comandanții celor trei arme să nu protesteze din pricina condiției lor subalterne, să nu ceară mărirea lefurilor, nimic, astfel că începuse să cerceteze pe ascuns spre a încerca să stabilească motivele resemnării militare, dorind să afle de ce acceptau supremația unui civil, și-i întrebase pe cei mai lacomi dacă nu socoteau c-a venit vremea să-i mai taie din nas veneticului setos de sânge care pătа onoarea forțelor armate, însă ei i-au răspuns nu, bineînțeles, domnule general, nu merită, și de atunci nu mai știu care cine este, nici cine ține cu cine sau e împotriva cui în harababura asta a progresului prin disciplină care începe să-mi miroase mie a ceva putred la mijloc, ca și povestea aceea de care nici nu mai vreau să-mi amintesc cu bieții copii cu loteria, dar José Ignacio Sáenz de la Barra îi domolea avântul cu blânda-i siguranță de dresor de câini sălbatici, dormiți fără grijă, domnule general, îi spunea, lumea-i a dumneavoastră, făcându-l să creadă că totul era atât de simplu și de limpede, și lăsându-l iar în bezna acelei case de izbelițe pe care el o străbătea de la un cap la altul întrebându-se în gura mare cine naiba sunt eu de mă simt ca și când m-aș vedea în oglinzi tocmai cu susu-n jos, unde naiba mă aflu că acum se face unsprezece dimineața și nu-i nici măcar o găină rătăcită în pustiul ăsta, amintiți-vă cum era înainte, striga, amintiți-vă de vălmășagul leproșilor și al damblagiilor care se încăierau pentru mâncare cu câinii, amintiți-vă de alunecușul pe baligile de vite de pe scări și de liota de patrioți care-mi ațineau calea cu pacostea

aceea cu aruncați-mi sarea tămăduirii, domnule general, botezați-mi băiatul, poate așa i-o trece diareea, fiindcă spuneau că atingerea mâinii mele avea virtuți mai eficace decât banana verde, puneți-mi mâna aici poate mi se potolesc bătăile inimii că nu mai am niciun chef de viață cu cutremurul ăsta veșnic în mine, ațintiți-vă privirea spre mine, domnule general, ca să întoarceți din drum uraganele, uitați-vă la cer, ca să curmați eclipsele, coborâți-vă ochii pe pământ, ca să alungați ciuma, fiindcă spuneau că eu eram binefăcătorul respectat până și de natură, că eram în stare să îndrept ordinea universului și că-i scosesem fumurile din cap Providenței Divine, iar eu le dădeam ce-mi cereau și le cumpăram tot ce-mi vindeau nu pentru că eram prea slab cum îi spunea maică-sa, Bendición Alvarado, ci pentru că ar fi trebuit să am inima de piatră ca să-i refuz un serviciu celui care-l ridica în slăvi, și în schimb acum nu mai era nimeni care să-i ceară ceva, nimeni care să-i spună bună ziua, domnule general, cum ați dormit, n-avea nici măcar mângâierea de a auzi exploziile acelea în timpul nopții care-l deșteptau cu o grindină de sticlă de geamuri, scoțând ferestrele din balamale și semănând panică printre soldați, dar care-i erau cel puțin de folos ca să se simtă viu, nu ca acum cu liniștea asta ce-mi răsună în cap și mă trezește cu vuietul ei, nu mai sunt altceva decât o paiață zugrăvită pe peretele acestei case de groază, unde îi era cu neputință să dea un ordin care să nu fie împlinit încă dinainte, și-și găsea dorințele cele mai tainice gata satisfăcute în ziarul oficial pe care continua să-l citească în hamac făcându-și siesta, de la prima până la ultima pagină, chiar și anunțurile de publicitate, nu exista vreun imbold al inimii sau vreo

tresărire a voinței lui care să nu apară tipărite cu litere mari alături de fotografia cu podul pe care el n-a poruncit să fie construit pentru că uitase, cu temelia școlii de învățat cum se mătură, cu vaca ce dădea lapte și cu arborele de pâine, și portretul său de pe vremurile de glorie, pe când tăia panglici inaugurale, și totuși nu-și afla liniștea, își târa uriașele picioare de elefant senil în căutarea a ceva ce nu pierduse niciodată în casa aceea a singurătății, descoperea că cineva i-o luase înainte acoperind coliviile cu pânze cernite, cineva contemplase marea de la ferestre și numărase vacile înaintea lui, nu lipsea nimic și totul era în ordine, se întorcea în dormitor cu lampa în mână când, deodată, își recunoscu propria voce amplificată în ghereta gărzii prezidențiale și, ducându-se la fereastra întredeschisă, văzu un grup de ofițeri picotind în încăperea plină de fum în fața strălucirii triste a ecranului unui televizor, și pe ecran era el, mai slab și țeapăn, dar eram eu, mamă, așezat în biroul unde avea să moară cu steaua patriei în fundal și cele trei perechi de ochelari cu ramă de aur pe masă, repetând pe dinafară o analiză a bilanțului națiunii cu vorbe de învățat pe care nu s-ar fi încumetat în veci să le rostească, drace, era o viziune mai neliniștitoare decât aceea a propriului trup mort înconjurat de flori, pentru că acum se vedea viu și se auzea vorbind cu glasul lui, eram eu însumi, mamă, eu, care n-am putut îndura niciodată rușinea de a mă arăta la balcon, nici n-am reușit să-mi înving sfiiciunea de a vorbi în public, și totuși era acolo, atât de veridic și de muritor, încât rămase năuc la fereastră gândindu-se, maică-măiculiță, Bendición Alvarado, cum o fi cu putință asemenea minune, însă José Ignacio Sáenz de la Barra se arătă

impasibil în fața uneia din puținele-i explozii de furie pe care și-a îngăduit-o în anii fără șir ai regimului său, nu merită să vă supărați, domnule general, îi spuse cu stăruința-i cea mai blândă, am fost nevoiți să recurgem la mijlocul acesta ilegal pentru a salva de la naufragiu nava progresului prin disciplină, a fost o inspirație divină, domnule general, grație căreia am izbutit să spulberăm neîncrederea poporului într-un conducător în carne și oase care, în ultima miercuri a fiecărei luni, prezenta un raport liniștitor cu privire la activitatea guvernului transmis la radio și la televiziunea națională, îmi asum răspunderea, domnule general, căci eu am așezat aici vaza asta cu șase microfoane în formă de floarea-soarelui care vă înregistrau gândurile rostite cu voce tare, eu eram cel care punea întrebările la care el răspundea în cursul audiențelor din fiecare vineri, fără a bănui că spusele-i nevinovate erau crâmpeie din discursul ținut în fața națiunii, întrucât nu folosise niciodată vreo imagine care să nu fi fost a lui și nici vreun cuvânt pe care el să nu-l fi spus, după cum vă veți putea încredința dumneavoastră înșivă ascultând aceste discuri, și Sáenz de la Barra le-a pus pe birou împreună cu aceste benzi înregistrate și această scrisoare pe care o semnez cu mâna mea în prezența dumneavoastră, domnule general, ca să dispuneți de soarta mea cum găsiți de cuviință, iar el îl privi descumpănit fiindcă își dădu dintr-odată seama că Sáenz de la Barra era pentru prima oară fără câine, neînarmat, palid, și atunci oftă, bine, Nacho, fă-ți datoria, zise, cu un aer sfârșit, rezemat de spătarul fotoliului cu arcuri și cu privirea țintă la ochii denunțători ai portretelor marilor bărbați ai neamului, mai bătrân ca oricând, mai lugubru și mai trist, dar cu

aceeași expresie ascunzând intenții imprevizibile pe care Sáenz de la Barra avea să le cunoască peste două săptămâni, când intră iar în birou fără să fi cerut audiență în prealabil, aproape târând câinele de zgardă, cu vestea urgentă despre insurecția armată pe care numai intervenția dumneavoastră o putea împiedica, domnule general, și el descoperi în sfârșit fisura imperceptibilă pe care o căutase atâția ani în zidul de obsidiană al fascinației, maică-măiculiță, Bendición Alvarado a răzbunării mele, își zise, lașul ăsta nenorocit se scapă pe el de frică, dar nu făcu niciun gest care să lase să i se întrevadă gândurile, ci îl învălui pe Sáenz de la Barra într-o aură maternă, nu-ți face griji, Nacho, oftă el, mai avem o grămadă de timp să descoperim fără ca nimeni să ne deranjeze unde dracu' e adevărul în mlaștina aceea de adevăruri contradictorii ce păreau mai nesigure decât dacă ar fi fost minciuni, în vreme ce Sáenz de la Barra își scoase ceasul cu lanț văzând că era aproape șapte seara, domnule general, comandanții celor trei arme terminau de mâncat fiecare la el acasă, cu nevasta și copiii, pentru ca nici măcar aceștia să nu le deslușească intențiile, vor pleca îmbrăcați în civil și fără escortă pe ușa din dos, unde-i așteaptă un taxi comandat la telefon spre a înșela vigilența oamenilor noștri pe care nu-i vor vedea, bineînțeles, deși ei vor fi acolo, domnule general, sunt chiar șoferii, însă el zise aha, zâmbi, nu-ți mai face atâtea griji, Nacho, mai bine explică-mi cum de-am trăit până acum atât de liniștiți dacă, după socoteala capetelor tăiate, reiese că am avut mai mulți dușmani decât soldați, dar Sáenz de la Barra era atent numai la ticăitul abia simțit al ceasului său cu lanț, mai sunt abia trei ore, domnule general,

comandantul forțelor terestre se îndrepta în momentul acela spre cazarma Conde, comandantul forțelor navale spre fortăreața din port, comandantul forțelor aeriene spre baza de la San Jerónimo, mai era posibil să fie arestați pentru că fiecare era urmărit la mică distanță de o camionetă încărcată cu legume, dar el nici măcar n-a clipit, simțea că neliniștea crescândă a lui Sáenz de la Barra îl elibera de chinul unei sclavii care fusese mai necruțătoare decât dorința lui de putere, stai liniștit, Nacho, mai bine explică-mi de ce nu ți-ai cumpărat o vilă mare cât un vapor, de ce te spetești muncind dacă nu-ți pasă de bani, de ce trăiești ca un sihastru când până și femeile cele mai simandicoase se dau în vânt să-ți intre în dormitor, pari mai catolic decât papa, Nacho, dar Sáenz de la Barra se sufoca năpădit de o sudoare înghețată pe care nu reușea s-o ascundă cu demnitatea-i neștirbită în biroul devenit un cuptor de crematoriu, se făcuse unsprezece, acum e prea târziu, zise, un ordin cifrat începea să circule la această oră prin firele de telegraf spre toate garnizoanele din țară, comandanții rebeli își puneau decorațiile de paradă pentru fotografia oficială a noii junte guvernamentale, în timp ce aghiotanții transmiteau ultimele ordine ale unui război fără dușmani ale cărui singure bătălii se reduceau la controlul centralelor de comunicații și al serviciilor publice, însă el nici n-a clipit măcar în fața presimțirii gâfâitoare a Lordului Köchel care se ridicase dintr-un salt cu un fir de bale prelingându-i-se ca o lacrimă nesfârșită, nu te teme, Nacho, mai bine explică-mi de ce ți-e așa de frică de moarte, și José Ignacio Sáenz de la Barra își smulse brusc gulerul de celuloid înmuiat de nădușeală și de pe chipul lui de bariton se șterse orice

expresie, e firesc, răspunse, frica de moarte e zgura fericirii, de asta n-o simțiți dumneavoastră, domnule general, și se ridică în picioare numărând din obișnuință bătăile clopotelor de la catedrală, e douăsprezece, spuse, nu v-a mai rămas nimeni pe lume, domnule general, eu eram ultimul, însă el nu se mișcă în fotoliu până când n-a auzit tunetul subteran al tancurilor de război în Piața Armelor, și atunci zâmbi, nu te amăgi, Nacho, mi-a mai rămas poporul, zise, bietul popor cel de totdeauna care înainte de a se crăpa de ziuă a ieșit în stradă instigat de bătrânul imprevizibil care s-a adresat prin radio și televiziunea națională tuturor adevăraților patrioți fără discriminări de niciun fel și animat de cea mai vie emoție istorică pentru a anunța că, însuflețiți de idealurile nestrămutate ale regimului, sub conducerea mea personală și slujind ca totdeauna voința poporului suveran, comandanții celor trei arme au lichidat la miezul acestei nopți glorioase aparatul de teroare al unui civil setos de sânge care fusese pedepsit de justiția oarbă a mulțimii, și iată-l pe José Ignacio Sáenz de la Barra făcut chiseliță, spânzurat cu capul în jos de un felinar din Piața Armelor, cu propriile organe genitale în gură, întocmai cum ați prevăzut, domnule general, când ne-ați ordonat să blocăm străzile ambasadelor, pentru a-l împiedica să ceară azil politic, poporul l-a vânat cu pietre, domnule general, dar mai întâi am fost nevoiți să ciuruim cu gloanțe bestia de câine care devorase măruntaiele a patru civili și ne răni de moarte șapte soldați când poporul luase cu asalt dependințele unde locuia și aruncase pe ferestre peste două sute de veste de brocart având încă eticheta fabricii, cam trei mii de perechi de pantofi italienești nou-nouți, trei mii,

domnule general, că pe asta se prăpădeau banii guvernului, și nu știu câte cutii cu gardenii pentru revere și toate discurile lui Bruckner cu respectivele partituri de dirijat adnotate de mâna lui, iar apoi îi scoaseră pe deținuți din beciuri și dădură foc camerelor de tortură din fostul ospiciu al olandezilor în strigăte de trăiască generalul, trăiască bărbatul viteaz care și-a dat, în sfârșit, seama care-i adevărul, căci toți spun că dumneavoastră nu știați nimic, domnule general, că vă ascundeau totul abuzând de bunătatea dumneavoastră, și încă la ora asta îi mai vânează ca pe șobolani pe torționarii securității statului pe care i-am lăsat fără protecția soldaților conform ordinelor dumneavoastră pentru ca oamenii să-și descarce atâta furie acumulată și atâta groază, iar el a încuviințat, bine, mișcat de clopotele de veselie și de cântecele de libertate și de strigătele de recunoștință ale mulțimii concentrate în Piața Armelor cu pancarte uriașe pe care stătea scris Domnul să-l aibă în paza lui pe binefăcătorul care ne-a izbăvit de bezna terorii, și în acea replică efemeră a vremurilor de glorie el porunci să se strângă în curtea palatului ofițerii de carieră care-l ajutaseră să-și sfărâme propriile lanțuri de ocnaș al puterii și, arătându-ne cu degetul după cum îi trecea prin cap, completă cu noi ultimul comandament suprem al regimului său decrepit în locul făptașilor care îi omorâseră pe Leticia Nazareno și pe copil și care fuseseră capturați în pijamale pe când încercau să găsească azil pe la ambasade, însă el abia de i-a recunoscut, le uitase numele, își căută stăruitor în inimă povara de ură pe care se străduise s-o mențină vie până la moarte și nu dădu decât de cenușa unui orgoliu rănit, pe care nu mai avea vreun rost să și-l stârnească, să se

cărăbănească, porunci, îi băgară în primul vapor ce ridică ancora îndreptându-se spre meleaguri îndepărtate, unde nimeni n-avea să-şi mai amintească de ei, bieţii nenorociţi, iar el prezidă cel dintâi consiliu de miniştri al noului guvern, cu senzaţia clară că exemplarele acelea alese dintr-o nouă generaţie a unui nou veac erau aceiaşi miniştri civili de totdeauna, cu redingotele lor prăfuite şi slabi de înger, atât doar că aceştia erau mai avizi de onoruri decât de putere, mai sperioşi, mai servili şi mai incapabili decât toţi cei de până atunci în faţa unei datorii externe mai mari decât tot ce s-ar putea vinde în vlăguitul său regat al tristeţii, căci nu mai e nimic de făcut, domnule general, ultimul tren din ţinuturile sterpe se prăbuşise în prăpastia cu orhidee, leoparzii dormeau în fotolii de catifea, chilele navelor cu zbaturi eşuaseră în mlaştinile orezăriilor, veştile putrezeau în sacii poştali, perechile de lamantini se amăgeau cu iluzia că zămisleau sirene printre crinii tenebroşi ai oglinzilor mari din cabina prezidenţială, şi numai el n-avea habar de toate astea, bineînţeles, crezuse în progresul prin disciplină fiindcă pe atunci nu mai avea niciun alt contact cu viaţa reală în afară de cititul ziarului guvernamental pe care-l tipăreau numai pentru dumneavoastră, domnule general, o ediţie completă într-un singur exemplar cu ştirile care vă sunt pe plac, cu ilustraţiile pe care doreaţi să le vedeţi, cu anunţurile publicitare ce v-au făcut să visaţi la o lume diferită de cea pe care v-o împrumutaseră pe timpul siestei, până când eu însumi m-am putut convinge cu ochii mei increduli că, dincolo de edificiile de sticlă solară ale ministerelor, rămaseră neatinse barăcile pestriţe ale negrilor de pe colinele din port, construiseră bulevarde străjuite de palmieri până la

țărmul mării pentru ca eu să nu văd că în spatele vilelor romane cu portice toate la fel continuau să existe cartierele mizere devastate de unul din multele noastre uragane, semănaseră plante aromatice pe ambele părți ale căii ferate pentru ca el să vadă din vagonul prezidențial că lumea părea mai frumoasă grație vopselelor cu care scumpa lui mamă, Bendición Alvarado, picta mierle galbene, și nu-l înșelau ca să-i facă pe plac așa cum procedase pe vremurile lui de glorie generalul Rodrigo de Aguilar, nici ca să-l ferească de supărări inutile așa cum făcea Leticia Nazareno, mai curând din milă decât din dragoste, ci pentru a-l ține legat de propria putere în marasmul senil al hamacului de sub *seiba* din curte, unde spre sfârșitul anilor lui nu mai avea să fie adevărat nici măcar cântecul școlărițelor cu păsărica pestriță de pe rămurica verde de lămâi, ce tâmpenie, și totuși batjocura nu-l afecta, ci se străduia să se împace cu realitatea, recuperând prin decret monopolul chininei și al altor medicamente esențiale pentru fericirea statului, însă realitatea îl surprinse iar atrăgându-i atenția că lumea se schimba și viața își urma cursul chiar și pe ascuns față de puterea lui, căci nu mai e chinină, domnule general, nu mai e cacao, nu mai e indigo, domnule general, nu mai e nimic, în afară de averea lui personală nemărginită, dar neproductivă și amenințată de paragină, și totuși nu se tulbură la aflarea unor știri atât de nefaste, ci trimise un mesaj provocator bătrânului ambasador Roxbury să vadă dacă nu găseau vreo soluție salvatoare la masa de domino, dar ambasadorul îi răspunse cu aceleași cuvinte ca ale lui lăsați-vă de prostii, Excelență, țara asta nu face nici cât o ceapă degerată, cu excepția mării, bineînțeles, care era

diafană și bogată și-ar fi fost de-ajuns să faci focul dedesubtul ei ca să gătești în propriul crater nemărginita ciorbă de creveți a universului, așa că gândiți-vă, Excelență, v-o acceptăm ca acont la dobânzile datoriei veșnic amânate pe care n-o vor achita nicio sută de generații de bărbați de vază la fel de zeloși ca excelența voastră, însă el nici nu-l luă în serios când i-a vorbit astfel prima oară, l-a petrecut până în capătul scărilor zicându-și maică-măiculiță, Bendición Alvarado, ce străini sălbatici, cum se poate oare să se gândească la mare numai ca s-o mănânce, se despărți de el cu obișnuita bătaie pe umăr și rămase iar singur cu sine însuși, orbecăind prin zdrențele de neguri iluzorii din deșertul puterii, fiindcă mulțimea părăsise Piața Armelor de îndată ce se terminară mâncarea și băutura pe care soldații le împărțeau ca stimulent în pauzele dintre aclamații luând pancartele care se tot repetau și lozincile de închiriat pentru alte asemenea sărbători viitoare, lăsând din nou saloanele pustii și triste în ciuda ordinului dat de el de a nu se închide porțile mari la nicio oră, ca să poată intra cine vrea, ca odinioară, când acesta era un palat plin de lume, și nu o casă bântuită de stafii, și totuși singurii care au rămas au fost leproșii, domnule general, și orbii și damblagiii care stătuseră ani în șir în fața palatului așa cum îi văzuse Demetrio Aldous bronzându-se la soare lângă porțile Ierusalimului, distruși, dar de nebiruit, încredințați că mai curând sau mai târziu vor intra iar ca să primească din mâinile lui sarea tămăduirii, fiindcă el avea să supraviețuiască tuturor loviturilor potrivnice, pasiunilor celor mai necruțătoare și celor mai primejdioase capcane ale uitării, căci el era etern și așa a și fost, el i-a reîntâlnit

când se întorcea de la mulsul vacilor încălzind resturile de conserve de la bucătărie pe vatra de cărămizi improvizată în curte, i-a văzut întinşi cu braţele pe piept pe rogojinile putrede din pricina sudorii ulceraţiilor la umbra înmiresmată a trandafirilor, a poruncit să li se facă o plită comună, le-a cumpărat rogojini noi şi a dat ordin să li se ridice în fundul curţii un refugiu din frunze de palmier, ca să nu mai fie nevoiţi să se adăpostească în casă, dar nu treceau patru zile fără să dea de o pereche de leproşi dormind pe covoarele persane din salonul de bal sau se pomenea cu un orb rătăcit ori un damblagiu căzut pe scări, poruncea să se închidă toate uşile ca să nu lase urme de plăgi vii pe pereţi şi să nu strice aerul din palat cu duhoarea de acid fenic cu care îi dezinfectau serviciile de igienă, cu toate că abia reuşeau să-i alunge dintr-o parte că şi apăreau într-alta, tenaci, de neînvins, agăţându-se de vechea lor speranţă cumplită când nimeni nu mai aştepta nimic de la bătrânul acela neputincios, care ascundea hârtii cu amintiri prin crăpăturile pereţilor şi se orienta bâjbâind ca un lunatic prin vântul potrivnic ce bătea peste mlaştina ceţoasă a memoriei sale, îşi petrecea ore lungi de nesomn în hamac, întrebându-se cum dracu' să fac să scap de noul ambasador Fischer care mi-a propus să recunosc izbucnirea unei epidemii de friguri galbene pentru a justifica debarcarea infanteriei marine conform tratatului de asistenţă reciprocă pe tot timpul cât va fi nevoie spre a insufla un nou elan patriei muribunde, dar el răspunse fără să pregete nici în ruptul capului, fascinat de evidenţa că retrăia începuturile regimului său când se folosise de un mijloc asemănător pentru a dispune de puterile excepţionale ale legii marţiale în faţa unei grave

ameninţări de revoltă civilă, declarase prin decret stare de ciumă, dispuse înălţarea steagului galben în lancia farului, închise portul, suprimă duminicile, interzise jelirea morţilor în public şi cântecele ce aminteau de ei şi forţele armate au fost însărcinate să vegheze asupra îndeplinirii decretului şi să hotărască în privinţa bolnavilor după bunul lor plac, astfel încât patrule cu brasarde sanitare executau în văzul lumii oameni de cea mai diferită condiţie, marcau cu un cerc roşu porţile celor bănuiţi de nesupunere faţă de regim, însemnau cu fierul roşu ca la vaci fruntea infractorilor de rând, a vagabonzilor şi a pederaştilor, pe când o misiune sanitară solicitată de urgenţă guvernului său de către ambasadorul Mitchell era menită să-i protejeze de molimă pe cei care locuiau în palat, luau de pe jos probe de rahat de la copiii născuţi la şapte luni pentru a-l analiza la microscop, puneau pastile dezinfectante în hârdaie, le dădeau cobailor din laboratoarele lor de cercetare să mănânce gângănii, iar el le spusese prin interpret, prăpădindu-se de râs, nu fiţi proşti, mister-ilor, aici nu-i altă ciumă decât voi, dar ei insistau că este, că aveau ordine de sus ca să existe, preparaseră o miere cu virtuţi preventive, densă şi verde, cu care îi ungeau din cap până-n picioare pe toţi cei care veneau în vizită fără deosebire de rang, de la cei mai simpli până la cei mai de vază, îi obligau să păstreze distanţa în cursul audienţelor, ei în picioare în prag, iar el aşezat în fundul salonului unde glasul lor răzbătea, dar nu şi respiraţia, parlamentând prin strigăte cu nudurile de viţă aleasă care gesticulau cu o singură mână, Excelenţă, cu cealaltă acoperindu-şi porumbelul sfrijit uns cu verde, şi toate acestea pentru a-l feri de contagiune pe cel care

concepuse în istovirea stării de veghe până și amănuntele cele mai banale cu privire la falsa calamitate, scornind minciuni cosmice și răspândind pronosticuri de apocalips potrivit principiului său că lumea se teme cu atât mai mult, cu cât înțelege mai puțin, și nici nu clipi când unul dintre aghiotanți, livid de groază, luă poziție de drepți în fața lui dându-i vestea, domnule general, că ciuma face ravagii cumplite în rândul populației civile, astfel că prin sticla fumurie a limuzinei prezidențiale văzuse timpul oprit din ordinul său pe străzile pustii, văzu vântul buimac fluturând steagurile galbene, văzu ușile închise până și la casele fără cerc roșu, văzu vulturii ghiftuiți prin balcoane și văzu morții, morții, morții, atât de mulți pretutindeni, că era cu neputință să-i numeri prin șanțuri, îngrămădiți sub soarele de pe terase, culcați printre zarzavaturile din piață, morți în carne și oase, domnule general, cine mai știe câți, fiindcă erau mult mai mulți decât și-ar fi dorit el să vadă în rândurile dușmanilor lui, aruncați la groapa de gunoi ca niște câini morți, și peste putreziciunea trupurilor și duhoarea familiară a străzilor recunoscu mirosul de rapăn al ciumei, dar nu se tulbură, nu cedă la nicio rugăminte până nu se simți din nou stăpân absolut pe întreaga-i putere, și numai atunci când se părea că nu există niciun mijloc, omenesc sau divin, spre a pune capăt prăpădului văzurăm pe străzi o trăsură fără fanioane înăuntrul căreia nimeni nu desluși la început suflul de gheață al maiestății puterii, dar pe fundalul de catifea cernită văzurăm ochii letali, buzele tremurânde, mănușa nupțială aruncând pumni de sare pe la porți, văzurăm trenul vopsit în culorile drapelului cățărându-se cu ghearele printre gardenii și leoparzi înspăimântați până

la țărmurile de negură din provinciile muntoase cele mai abrupte, văzurăm privirea tulbure prin perdelușele vagonului solitar, chipul mâhnit, mâna de domnișoară bosumflată ce lăsa în urmă o dâră de sare împrăștiată pe meleagurile lugubre ale copilăriei sale, văzurăm vasul cu zbaturi și pianole fantomatice cu mazurci care naviga anevoie printre stânci și bancuri de nisip și ravagiile catastrofelor din junglă pricinuite de plimbările primăvăratice ale dragonului, văzurăm ochii de asfințit oglindindu-se în geamul cabinei prezidențiale, văzurăm buzele palide, mâna fără trup care arunca pumni de sare prin satele toropite de căldură, și cei care mâncau sarea aceea și lingeau pământul unde căzuse se înzdrăveneau pe loc și deveneau imuni pentru multă vreme la presimțirile rele și la iluziile amăgitoare, astfel că el n-avea să fie surprins în amurgul toamnei lui, când i-au propus un nou plan de debarcare întemeiat pe aceeași minciună abilă cu epidemia de friguri galbene, ci s-a opus argumentelor aduse de miniștrii incompetenți care strigau să se întoarcă pușcașii marini, domnule general, să vină înapoi cu mașinile lor de dezinfectat ciumații și să ne ceară în schimb tot ce vor, să vină înapoi cu spitalele lor albe, pajiștile albastre, jeturile de apă giratorii care completează anii bisecți cu veacuri de sănătate, dar el bătu cu pumnul în masă și spuse nu, pe răspunderea lui supremă, până când necioplitul ambasador MacQueen îi replică nu mai avem ce discuta, Excelență, regimul nu se întemeia pe speranțe, nici pe conformism, și nici măcar pe teroare, ci pe simpla inerție a unei dezamăgiri vechi și fără leac, ieșiți în stradă și priviți adevărul în față, Excelență, suntem pe ultima sută de metri, ori vin pușcașii marini, ori luăm marea,

nu există altă alternativă, Excelență, nu exista altă alternativă, mamă, așa încât luară Marea Caraibilor în aprilie, o luară inginerii navali și ambasadorul Ewing în bucăți numerotate ca s-o ducă departe de uragane în zorii însângerați din Arizona, o luară cu tot ce avea în ea, domnule general, cu oglindirea orașelor noastre, cu înecații noștri sfioși, cu dragonii noștri demenți, în ciuda faptului că el pusese în joc resursele cele mai îndrăznețe ale vicleniei sale milenare, încercând să stârnească o mișcare națională de protest împotriva acestei jefuiri, însă nimeni nu dădu ascultare, domnule general, nu ieși în stradă nici cu vorba, nici cu de-a sila, căci credeam că e o nouă manevră de-a lui ca atâtea altele, pentru a-și potoli cu prisosință pasiunea năvalnică de a dăinui, numai de s-ar întâmpla ceva, chiar dac-ar fi să ne ia marea, la naiba, chiar dacă ne iau țara întreagă cu dragon cu tot, ne gândeam, insensibili la arta de seducție a militarilor care apăreau în casele noastre deghizați în civil și ne implorau în numele patriei să ieșim în stradă strigând afară cu yankeii spre a împiedica săvârșirea jafului, ne îndemnau să prădăm și să dăm foc prăvăliilor și vilelor străinilor, ne ofereau bani sunători să ne răsculăm în semn de protest sub protecția armatei solidare cu poporul în fața agresiunii, însă nimeni nu se răsculă, domnule general, pentru că nimeni nu uita că ne mai spuseseră odată toate astea, sub cuvânt de onoare militară, și totuși oamenii au fost masacrați cu gloanțe pretextându-se că se strecuraseră provocatori care deschiseră focul asupra trupelor, astfel încât de data asta nu ne mai putem bizui nici pe norod, domnule general, și am fost nevoit să port eu singur povara acestei pedepse, a trebuit să semnez singur zicându-mi, maică-măiculiță,

Bendición Alvarado, nimeni nu ştie mai bine ca tine că-i mai sănătos să rămânem fără mare decât să permit debarcarea puşcaşilor, adu-ţi aminte că ei erau cei care gândeau ordinele pe care mă obligau să le semnez, ei îi făceau pe artişti să ajungă pederaşti, ei aduseră Biblia şi sifilisul, ei le băgau oamenilor în cap că viaţa e uşoară, mamă, că totul se obţine cu bani, că negrii sunt contagioşi, încercară să ne convingă soldaţii că patria înseamnă căpătuială şi că simţul onoarei era o prostie născocită de guvern pentru ca armata să lupte pe gratis, şi numai spre a evita repetarea unor asemenea nenorociri le-am acordat dreptul de a se bucura de mările teritoriale, după cum vor găsi de cuviinţă, potrivit intereselor umanităţii şi păcii între popoare, înţelegând că respectiva cedare se referea nu numai la apele fizice vizibile de la fereastra dormitorului său până în zare, ci şi tot ce înseamnă mare în sensul cel mai larg, adică fauna şi flora specifice acestor ape, regimul vânturilor, capriciile militarilor săi, totul, însă niciodată nu mi-am putut închipui că erau în stare să facă ceea ce au făcut, luând cu dragele alea uriaşe de absorbţie ecluzele numerotate ale bătrânei noastre mări asemenea unui joc de şah, în al cărei crater năruit văzurăm apărând străfulgerările instantanee ale resturilor scufundate din străvechiul oraş Santa María del Darién, ras de pe faţa pământului de urgia invaziei furnicilor uriaşe, văzurăm nava-comandant a amiralului celui mai de seamă al mării oceanice, aşa cum o văzusem eu de la fereastra mea, mamă, era exact la fel, prinsă în hăţişul de scoici pe care colţii dragelor îl smulseră brusc înainte ca el să fi avut timp să ordone un ultim omagiu demn de importanţa istorică a acelui naufragiu, luaseră tot ceea

ce fusese raţiunea războaielor mele şi motivul puterii lui, nelăsând decât câmpia pustie cu pulbere lunară pe care el o privea cu inima strânsă, ori de câte ori trecea prin dreptul geamurilor strigând maică-măiculiţă, Bendición Alvarado, luminează-mă cu înţelepciunea ta, căci în nopţile din ultima vreme se trezea înspăimântat, morţii patriei se ridicau din morminte spre a-i cere socoteală în legătură cu marea, îi auzea cum zgrepţănau pereţii, îl îngrozeau vocile neîngropate, privirile postume ce-i pândeau prin gaura cheii urmele paşilor săi imenşi de reptilă muribundă în mlaştina fumegândă a celor de pe urmă smârcuri salvatoare din casa împresurată de negură, cutreiera fără răgaz la răscruce de elizee târzii şi de rafale de mistral artificial, stârnite de maşina de vânt pe care i-o dăruise ambasadorul Eberhart ca să mai uite de afacerea proastă cu marea, vedea pe creasta falezei lumina solitară a casei de odihnă a dictatorilor în exil care dorm ca nişte boi în timp ce eu mă chinuiesc, nenorociţilor, îşi amintea de ultimul sforăit al mamei sale, Bendición Alvarado, în conacul de la marginea oraşului, de somnul ei liniştit de vânzătoare de păsări în camera luminată de veghea busuiocului de pădure, cine ar mai fi ca ea, suspina, mamă fericită dormind, ea care nu s-a speriat niciodată de ciumă, nu s-a lăsat intimidată de dragoste şi nici îngrozită de moarte, iar el, în schimb, era atât de copleşit, că până şi rafalele farului rămas fără mare ce pâlpâiau în ferestre îi păreau murdărite de morţi, fugi înspăimântat de fantasticul licurici sideral a cărui orbită de coşmar giratoriu răspândea efluviile primejdioase de pulbere lucitoare din măduva morţilor, stingeţi lumina aceea, strigă, o stinseră, porunci să călăfătuiască palatul pe dinăuntru şi pe dinafară, ca să

nu se strecoare prin crăpăturile uşilor şi ferestrelor nici măcar ascunsă, amestecându-se cu alte miresme vreo adiere oricât de uşoară a vântului nocturn al morţii, rămase în beznă, bâjbâind, respirând anevoie în zăpuşeala fără aer, simţind cum trece prin oglinzi întunecate, nestând în loc de spaimă, până când auzi tropot de copite în craterul mării şi era luna ce se înălţa cu zăpezile-i decrepite, înfricoşătoare, luaţi-o de acolo, strigă, stingeţi lumina stelelor, ce naiba, poruncă de la Domnul, însă nimeni nu se arătă la strigătele lui, nimeni nu-l auzi, doar damblagiii care se treziră speriaţi prin fostele birouri, orbii pe scări, leproşii umeziţi de roua din zori care se ridicară la trecerea lui printre tufele cu primii trandafiri, pentru a-l implora să le dea din mâna lui sarea tămăduirii, şi atunci se întâmplă minunea, necredincioşilor din lumea întreagă, idolatri nenorociţi, el ne atinse creştetul în trecere, unul după altul, ne atinse pe fiecare în locul unde aveam vreun beteşug, cu o mână netedă şi atotştiutoare, mâna adevărului, şi în clipa în care ne atingea ne recăpătam sănătatea trupului şi liniştea sufletului, ne reveneau puterile şi pofta de viaţă, şi-i văzurăm pe orbi uimiţi de strălucirea trandafirilor, îi văzurăm pe damblagii împiedicându-se pe trepte şi văzurăm propria piele de nou-născut pe care o arăt acum, colindând bâlciurile din lumea întreagă ca să nu fie nimeni fără să cunoască vestea miracolului, şi simţirăm parfumul acesta de crini timpurii din cicatricele rănilor mele pe care-l răspândesc pe faţa pământului spre batjocura necredincioşilor şi învăţarea de minte a desfrânaţilor, strigau toate astea prin oraşe şi sate, pe la petreceri şi procesiuni, străduindu-se să inspire norodului groaza de miracol, dar nimeni nu credea c-ar fi adevărat,

socoteam că şi de data asta era vorba de unul din mulţii oameni de la palat, pe care-i trimiteau prin ţară cu o bandă de şarlatani ca să încerce să ne convingă de ultimul lucru de care aveam nevoie să credem, că el redase leproşilor pielea, orbilor lumina ochilor, damblagiilor putinţa de a se mişca, credeam că era cel de pe urmă tertip al regimului spre a atrage atenţia asupra unui preşedinte nesigur, a cărui gardă personală se redusese la o patrulă de recruţi şi asta împotriva opiniei unanime a consiliului de miniştri care stăruise, nu, domnule general, era neapărată nevoie de o protecţie mai serioasă, cel puţin o unitate de trăgători, domnule general, însă el se opuse cu îndărătnicie, nimeni n-are motiv şi nici chef să mă omoare, singurii care aţi avea sunteţi voi, miniştrii mei nepricepuţi, comandanţii mei leneşi, atât doar că nu îndrăzniţi, nici nu veţi îndrăzni s-o faceţi în vecii vecilor fiindcă ştiţi că apoi va trebui să vă ucideţi între voi, astfel că rămase numai garda de recruţi pentru casa aceea de izbelişte, unde vacile hoinăreau după bunul lor plac din vestibulul de la intrare până în salonul de audienţe, mâncaseră pajiştile cu flori de pe goblenuri, domnule general, mâncaseră arhivele, însă el n-auzea, văzuse prima vacă ce a urcat scările într-o seară de octombrie când era cu neputinţă să stai afară de furia potopului, încercase s-o alunge cu mâinile, vacă, văcuţă, amintindu-şi pe nepusă-masă că vacă se scrie cu v de la vacă, o mai văzuse apoi mâncând abajurul de la lămpi, într-o perioadă a vieţii când începea să priceapă că n-avea rost să se deranjeze ducându-se până la scări ca să alunge o vacă, se pomenise în salonul de bal cu alte două exasperate de găinile care li se urcau pe spinare ciugulindu-le căpuşele,

astfel încât în nopțile acestea din urmă, în care vedeam lumini ca de vapoare și auzeam tropot de copite de animale mari dincolo de pereții fortificați, pricina era el, care mergea cu felinarul aprins, disputându-și cu vacile un loc unde să doarmă, în timp ce în exterior viața publică se desfășura mai departe fără el, zilnic vedeam în ziarele guvernamentale fotografiile trucate de la audiențe civile și militare în care apărea mereu cu altă uniformă potrivit caracterului fiecărei împrejurări, ascultam la radio discursurile repetate an după an de atâta amar de vreme la toate zilele importante ale patriei, era prezent în viețile noastre de cum ieșeam din casă, când intram în biserică, ori când mâncam și dormeam, deși era de notorietate faptul că abia de-și mai putea târî cizmele rustice de drumeț împătimit prin casa decrepită al cărei personal se redusese pe atunci la trei sau patru ordonanțe care-i dădeau să mănânce, se îngrijeau ca ascunzătorile unde-și ținea mierea de albine să fie mereu pline și alungau vacile ce făcuseră un adevărat prăpăd în statul-major al mareșalilor de porțelan din biroul interzis unde el avea să moară, după cum glăsuiau prezicerile ghicitoarelor și de care uitase chiar el, rămâneau în așteptarea ordinelor lui întâmplătoare până când atârna felinarul în cui și se auzea zgomotul celor trei zăvoare, celor trei lacăte și celor trei drugi de la dormitorul cu aer înăbușitor din pricina lipsei mării, și atunci se retrăgeau în camerele lor de la parter, convinse că el se lăsase în voia viselor de înecat singuratic până în zori, dar se deștepta tresărind pe neașteptate, nu mai era chip să închidă ochii, își târa picioarele uriașe de strigoi prin casa imensă cufundată în beznă, în care abia se auzea rumegatul leneș al vacilor și

respirația ușoară a găinilor adormite pe cuierele viceregilor, asculta vântul lunar în întuneric, simțea pașii timpului în întuneric, o vedea pe maică-sa, Bendición Alvarado, măturând în întuneric cu aceeași mătură de nuiele verzi cu care spulberase ca pe niște frunze uscate viețile bărbaților iluștri curmate de Cornelius Nepos în textul original, retorica străveche a lui Livius Andronicus și Caecilius Statius aruncați la coșul de gunoi în noaptea sângeroasă când el intră pentru prima oară în casa puterii rămasă fără stăpân, în timp ce afară încercau să reziste ultimele baricade sinucigașe ale strălucitului latinist, generalul Lautaro Muñoz, odihnească-l Domnul în împărăția Lui, străbătuseră curtea la lumina orașului în flăcări sărind peste trupurile moarte ale gărzii personale a președintelui învățat, el tremurând de fierbințeala frigurilor galbene, iar maică-sa, Bendición Alvarado, fără altă armă decât mătura de nuiele verzi, urcară scările împiedicându-se în beznă de leșurile cailor din splendida herghelie prezidențială, care încă mai sângerau din vestibulul de la intrare până în salonul de audiențe, se respira anevoie în casa închisă din pricina mirosului de pulbere acră al sângelui cailor, văzurăm urme de tălpi desculțe care pășiseră prin sângele cailor pe coridoare, văzurăm palme mânjite cu sângele cailor pe pereți, și în balta de sânge din salonul de audiențe văzurăm trupul din care se scursese tot sângele, al unei frumoase florentine în rochie de gală cu o sabie de război înfiptă în inimă, era soția președintelui, iar lângă ea cadavrul unei fetițe care semăna cu o păpușă balerină cu un glonț de pistol în frunte, era fata lor de abia nouă ani, și văzură cadavrul de cezar garibaldian al președintelui Lautaro Muñoz, nu numai cel mai înțelept

și cel mai capabil dintre cei paisprezece generali federaliști care se perindaseră la putere prin atentate succesive vreme de unsprezece ani de rivalități sângeroase, ci și singurul care se încumetă să-l refuze pe consulul englez vorbindu-i pe limba lui, zăcea acolo ca un pește pe uscat, desculț, îndurând pedeapsa îndrăznelii sale cu craniul sfărâmat de glonțul de pistol pe care și l-a tras în cerul gurii după ce-și împușcase soția și fata, și pe toți cei patruzeci și doi de cai andaluzi ai săi ca să nu rămână pe mâna expediției de represiune a escadrei britanice, și atunci comandantul Kitchener mi-a spus arătându-mi leșul îl vezi, generale, așa sfârșesc cei care ridică mâna împotriva părintelui lor, să nu uiți când ai să fii tu la cârmă, îi zise, dar el era deja la cârmă, după atât amar de nopți de nesomn și de așteptare, după atâta furie înăbușită, atâtea umilințe îndurate, iată-l în sfârșit acolo, mamă, proclamat comandant suprem al celor trei armate și președinte al republicii pentru atâta timp cât va fi nevoie spre restabilirea ordinii și a echilibrului economic al națiunii, așa hotărâseră în unanimitate ultimele căpetenii ale federației cu acordul senatorului și al camerei deputaților reunite în plen și cu sprijinul escadrei britanice datorită nesfârșitelor și anevoioaselor nopți pe care le-am petrecut jucând domino cu consulul Macdonall, și totuși nici eu, nici altcineva n-am crezut toate astea la început, firește, cine era să le creadă în vâltoarea acelei nopți de groază dacă însăși Bendición Alvarado nu izbutea să se convingă de cele întâmplate nici pe patul de moarte, când își aducea aminte de fiul ei care nu știa de unde să înceapă să conducă în harababura aceea, nu găseau nicio iarbă tămăduitoare s-o fiarbă împotriva fierbinței în casa aceea imensă și fără mobile,

în care nu mai rămăsese nimic de valoare, doar portretele în ulei roase de cari ale viceregilor și arhiepiscopilor de pe vremea măreției apuse a Spaniei, tot restul fusese luat încetul cu încetul de către președinții anteriori pentru reședințele lor particulare, nu lăsară nici urmă din gravurile cu episoade eroice atârnate pe pereți, dormitoarele erau pline de resturi ca la cazarmă, prin toate ungherele zăceau vestigii uitate ale masacrelor istorice și consemne scrise cu degetul înmuiat în sânge de președinți iluzorii de o singură noapte, însă nu se găsea nici măcar o rogojină pe care să te întinzi să asuzi de fierbințeală, astfel că mama sa, Bendición Alvarado, smulsese o perdea spre a-l înveli și-l lăsă culcat într-un colț lângă scara mare pe când ea mătură cu mătura de nuiele verzi dormitoarele prezidențiale de curând jefuite de englezi, mătură tot etajul apărându-se cu lovituri de mătură de banda de pirați care încercau s-o violeze în spatele ușilor, și, cu puțin înaintea zorilor, se așeză să se odihnească lângă fiul ei doborât de friguri, învelit în perdeaua de pluș, cu râuri de sudoare curgând de pe el, pe ultima treaptă a scării mari din palatul devastat, în vreme ce ea se străduia să-i scadă febra cu tot felul de socoteli simple, spunându-i nu te speria de harababura asta, băiatul meu, trebuie să cumpărăm doar niște taburete de piele dintre cele mai ieftine și pictăm pe ele flori și animale colorate, o să le pictez chiar eu, spunea, o să luăm și niște hamace pentru musafiri, mai ales hamace, fiindcă într-o casă ca asta trebuie să pice o mulțime de lume la orice oră și pe neanunțate, spunea, mai cumpărăm și o masă ca de biserică să mâncăm pe ea, și tacâmuri de aluminiu și farfurii de tablă ca să reziste la viața aspră de cazarmă, un urcior cum se

cuvine pentru apa de băut și o plită cu cărbuni și gata, la urma urmelor, sunt banii guvernului, spunea ca să-l consoleze, însă el n-o asculta, copleșit de cele dintâi gene de lumină violetă ale zorilor ce făceau să se deslușească pe de-a întregul fața ascunsă a adevărului, conștient că nu era decât un bătrân nenorocit, scuturat de fiorii febrei acolo pe scări, gândindu-se neînduplecat maică-măiculiță, Bendición Alvarado, așadar, asta-i toată povestea, la naiba, deci puterea era casa aceea de naufragiați, mirosul acela omenesc de cal ars, iar zorii aceia triști dintr-un alt doisprezece august la fel cu atâtea însemnau data venirii lui la putere, mamă, în ce chestie ne-am băgat, îndurând vechea-i neliniște, spaima atavică în fața noului veac al întunericului ce se înălța peste lume fără încuviințarea lui, cocoșii prinseră a cânta pe mare, cântau și englezii pe limba lor adunând morții din curte pe când maică-sa, Bendición Alvarado, își isprăvi socotelile-i optimiste cu un plus de ușurare zicând nu mă sperie pe mine lucrurile pe care trebuie să le cumpărăm și nici treburile de făcut, nici gând, băiatul meu, ce mă frământă e cantitatea de cearșafuri pe care va trebui să le spălăm în casa asta, și atunci el a fost cel care, cu toată dezamăgirea, încercă s-o consoleze spunându-i dormi liniștită, mamă, în țara asta nu există președinte care să dureze, îi zise, o să vezi cum mă vor da jos înainte de cincisprezece zile, îi zise, și nu numai că atunci a crezut-o, ci a continuat s-o creadă în fiecare clipă a tuturor orelor îndelungatei sale vieți de despot sedentar, cu atât mai mult cu cât viața îl încredința că în nesfârșitii ani ai puterii nu există două zile la fel, că avea să fie totdeauna o intenție ascunsă în spusele unui prim-ministru când acesta provoca explozia orbitoare a adevărului în

raportul de rutină din fiecare miercuri, iar el abia de zâmbea, nu-mi spune adevărul, licenciado, că riști să-l cred, nimicind doar cu aceste câteva cuvinte toată strategia laborioasă a consiliului de guvernământ pentru a-l face să semneze fără să pună întrebări, căci niciodată nu mi-a părut mai lucid ca atunci când deveneau tot mai stăruitoare zvonurile că se scăpa în pantaloni fără să-și dea seama în cursul vizitelor oficiale, și-mi părea mai sever pe măsură ce se adâncea în alinătura decrepitudinii cu papucii aceia de bolnav și ochelarii cu un singur braț legat cu ață de cusut, iar firea îi era și mai aprigă, instinctul și mai sigur, dând la o parte tot ce-i părea nepotrivit și semnând ce se cuvenea fără a citi măcar, ce dracu', doar la urma urmelor nimeni n-ascultă de mine, zâmbea, că dădusem ordin să pună un drug în vestibul pentru ca vacile să nu se mai urce pe scări și iat-o din nou acolo, vacă, văcuță, băgase capul pe fereastra biroului și mânca florile de hârtie de pe altarul patriei, însă el se mulțumea să zâmbească, vezi bine ce spun, licenciado, țara asta se duce de râpă fiindcă nimeni nu m-a ascultat niciodată, spunea, și-o spunea cu o limpezime a minții ce nu mai părea posibilă la vârsta lui, chiar dacă ambasadorul Kippling povestea în memoriile sale interzise că pe vremea aceea îl găsise într-o stare jalnică de inconștiență senilă care nu-i îngăduia să se descurce singur nici măcar în împrejurările cele mai simple, povestea că-l găsise ud leoarcă de o sudoare acră ce-i izvora încontinuu din piele și căpătase o dimensiune uimitoare de înecat, plutind molcom în derivă, și-și desfăcuse cămașa să-mi arate trupul încordat și lucios de înecat pe uscat, în ale cărui adâncituri se înmulțeau paraziți de pe stâncile din străfundul mării, avea

o remoră prinsă pe spinare ca o corabie, polipi și crustacee microscopice la subsuori, însă era încredințat că vietățile acelea de rocă erau doar primele simptome ale revenirii spontane a mării pe care mi-ați luat-o voi, dragă Johnson, fiindcă mările sunt ca pisicile, spuse el, se întorc totdeauna, convins că puzderia de scoici de pe burtă era prevestirea tainică a zorilor fericiți când avea să deschidă fereastra dormitorului ca să vadă iar cele trei caravele ale amiralului mării oceanice pe care se săturase să-l tot caute prin lumea întreagă pentru a vedea dacă era adevărat ce i se spusese cum că avea podul palmelor neted, fără nico linie, asemenea lui și atâtor alți mari oameni din istorie, poruncise să-i fie adus, chiar și cu forța, după ce alți navigatori îi povestiră că-l văzură desenând hărțile insulelor fără șir din mările vecine, schimbând cu nume de regi și de sfinți vechile lor nume de războinici, în timp ce căuta cercetând știința băștinașilor singurul lucru care-l interesa cu adevărat, și anume să descopere un leac miraculos împotriva cheliei lui incipiente, ne pierduserăm speranța de a-l regăsi când el îl recunoscu din limuzina prezidențială ascuns sub rasa cenușie cu funia Sfântului Francisc la brâu, huruind dintr-o morișcă de penitent în mijlocul mulțimii de duminică adunate în piață, ajuns într-o asemenea stare de mizerie morală, că nu puteam crede c-ar fi fost același cu cel pe care-l văzuserăm intrând în salonul de audiențe cu uniforma roșie ca focul și pinteni de aur, cu mersul acela solemn de vâslaș pe uscat, dar când încercară să-l urce în limuzină din ordinul lui nu-l mai găsirăm, domnule general, parcă-l înghițise pământul, se spunea că se făcuse musulman, că murise de pelagră în Senegal și fusese îngropat în trei locuri diferite din trei

oraşe din lume, deşi în realitate nu se afla în niciunul, osândit să rătăcească din mormânt în mormânt în vecii vecilor pentru nenorocirile aduse de cele înfăptuite de el, căci omul acela purta ghinion, domnule general, era o adevărată cobe, însă el n-a crezut niciodată aşa ceva, aştepta mai departe să se întoarcă în ultimii săi ani de bătrâneţe, când ministrul Sănătăţii îi smulgea cu penseta căpuşele de bou de pe trup, iar el o ţinea una şi bună că nu sunt căpuşe, doctore, e marea care revine, spunea, atât de înverşunat în credinţa lui, încât ministrul Sănătăţii se gândise de multe ori că nu era chiar aşa de surd, cum se prefăcea în public, nici aşa de dus cu sorcova, cum părea în cursul audienţelor stingheritoare, cu toate că un examen amănunţit arătase că arterele îi erau ca sticla, că avea sedimente de nisip de ţărm în rinichi şi inima i se zbârcise din lipsă de dragoste, astfel încât bătrânul medic se apără cu scutul unei încrederi prieteneşti de o viaţă pentru a-i spune c-a venit timpul să predaţi ştafeta, domnule general, hotărâţi măcar pe ce mâini ne lăsaţi, îi spuse, scăpaţi-ne de haos, însă el îl întrebă uluit cine ţi-a spus c-am de gând să mor, dragă doctore, să moară alţii, ce dracu', şi termină pus pe glume, acum două seri m-am văzut la televizor şi m-am găsit mai bine ca oricând, ca un taur gata de luptă, zise, prăpădindu-se de râs, fiindcă se văzuse ca prin ceaţă, picotind de somn şi cu un prosop ud în jurul capului în faţa ecranului fără sunet după obiceiul ultimelor sale seri de singurătate, şi într-adevăr era mai îndrăzneţ ca un taur gata de luptă la farmecele ambasadoarei Franţei sau poate a Turciei, sau a Suediei, ce dracu', erau atâtea la fel, că nu le mai deosebea şi trecuse atâta vreme, că nu-şi mai aducea aminte nici de el însuşi printre ele cu

uniforma de gală și o cupă de șampanie neatinsă în mână la sărbătoarea de aniversare de pe 12 august sau la comemorarea victoriei de pe 14 ianuarie, sau la cea a renașterii de pe 13 martie, nici nu mai știu, căci în brambureala de date istorice ale regimului ajunsese să nu mai știe care când era, nici ce anume se sărbătorea și nu-i mai erau de niciun folos hârtiuțele răsucite pe care le ascunsese cu atâta zel și grijă prin crăpăturile pereților fiindcă, până la urmă, uitase ce anume trebuia să-și amintească, dădea peste ele din întâmplare în locurile unde-și dosise mierea de albine și citise odată pe una că pe 7 aprilie e ziua de naștere a doctorului Marcos de Léon, trebuie să-i trimit în dar un tigru, citise cuvintele scrise de mâna lui, fără a avea însă habar de cine era vorba, simțind că nu există pedeapsă mai umilitoare și mai nemeritată pentru un om decât să se vadă trădat de propriul trup, începuse s-o bănuiască cu mult înaintea vremurilor imemoriale ale lui José Ignacio Sáenz de la Barra când își dădu seama că abia dacă mai știa cine erau cei de la audiențele în grup, un om ca mine care fusese în stare să-i strige pe numele de botez și de familie pe toți locuitorii unui sat din cele mai îndepărtate din necuprinsul său regat al amărăciunii, și totuși ajunsese acum exact în partea cealaltă, zărise din trăsură în mulțime un tânăr cunoscut și se speriase atât de tare, că nu-și amintea unde îl mai văzuse, încât am dat ordin să fie arestat de escortă până aveam să-mi amintesc, un biet nenorocit de la țară care a stat 22 de ani în temniță repetând adevărul stabilit din prima zi în ancheta judiciară că se numea Braulio Linares Moscote, că era fiul natural, dar recunoscut al lui Marcos Linares, marinar de apă dulce, și al Delfinei Moscote, crescătoare

de câini pentru vânătoarea de tigri, amândoi cu domiciliul cunoscut în Rosal del Virrey, că venise pentru prima oară în capitală fiindcă maică-sa îl trimisese să vândă doi cățelandri la jocurile florale din martie, că sosise călare pe un măgar închiriat fără alte haine decât ce-și pusese pe el în zorii acelei zile de joi când fusese arestat, că stătea la o tarabă din piață bând o cafea amară și întrebând femeile care vindeau gogoși dacă nu cunoșteau pe cineva care ar vrea să cumpere doi căței corciți buni de vânat tigri, că ele îi răspunseră că nu, când începuse răpăitul tobelor, trâmbițele, rachetele, lumea striga vine bărbatul, iată-l, și el întrebă cine era și-i răspunseră cine putea fi decât stăpânul care poruncește, că atunci vârî cățelușii într-o lădiță rugându-le pe femeile care vindeau gogoși să aibă grijă de ei până mă întorc, că se urcase pe pervazul unei ferestre ca să se uite peste capetele mulțimii și văzu escorta pe cai cu valtrapuri aurite și coifuri cu pene, văzu trăsura cu dragonul patriei, o mână care saluta cu o mănușă de atlaz, chipul livid, buzele taciturne fără urmă de zâmbet ale bărbatului care poruncea, ochii triști care-l găsiră dintr-odată ca pe un ac în carul cu fân, degetul ce-l arătă, acela, cel cățărat la fereastră, să fie arestat până îmi amintesc unde l-am mai văzut, ordonă, așa că mă luară la bătaie, mă făcură zob lovindu-mă cu latul sabiei, mă arseră pe grătar ca să mărturisesc unde mă văzuse înainte conducătorul, dar nu reușiseră să-i smulgă alt adevăr decât singurul strigat în carcera îngrozitoare din fortăreața portului, și-l repetă cu atâta convingere și cu atâta curaj, că el sfârși prin a recunoaște că se înșelase, dar nu mai era nimic de făcut, zise, pentru că îl maltrataseră atât de cumplit, încât dacă înainte nu

fusese un dușman acum era, bietul de el, așa că putrezi de viu în temniță în vreme ce eu rătăceam prin casa asta a umbrelor zicându-mi maică-măiculiță, Bendición Alvarado din timpurile mele bune, ajută-mă, vezi ce-am ajuns fără ocrotirea ta, strigând de unul singur că n-avea niciun rost să fi trăit atâtea zile glorioase dacă nu era în stare să și le amintească pentru a se bucura de ele, a se hrăni cu ele și a supraviețui prin ele în mlaștina bătrâneții, fiindcă până și durerile cele mai vii și clipele cele mai fericite din vremurile lui strălucite i se prelinseră fără scăpare prin golurile memoriei, în pofida încercărilor lui copilărești de a împiedica aceasta cu dopuri din hârtiuțe răsucite, era pedepsit să nu știe niciodată cine era această Francisca Linero de 96 de ani, deși poruncise să fie înmormântată cu onoruri de regină, după cum arăta un bilet scris de mâna lui, condamnat să guverneze orbește cu unsprezece perechi de ochelari nefolositori ascunși în sertarul biroului pentru a se preface că vorbea de fapt cu fantome ale căror voci aproape că nu reușea să le deslușească și ghicindu-le identitatea prin semne din instinct, cufundat într-o stare de neputință a cărei gravitate primejdioasă i se dezvălui fără putință de tăgadă în cursul unei audiențe cu ministrul său de război când a avut ghinionul să strănute și ministrul de Război i-a spus sănătate, domnule general, și apoi mai strănutase o dată și ministrul de Război spuse iar sănătate, domnule general, dar după nouă strănuturi unul după altul nu i-am mai spus sănătate, domnule general, căci m-am îngrozit de amenințarea acelei fețe schimonosite de stupoare, am văzut ochii înecați în lacrimi care mă stropiră necruțător din mlaștina agoniei, am văzut limba de spânzurat

a animalului decrepit care-mi murea în braţe fără un martor care să-mi certifice inocenţa, fără nimeni în jur, şi atunci nu mi-a trecut prin minte altceva decât să fug din birou înainte de a fi prea târziu, însă el mă împiedică strigându-mi într-o dezlănţuire de autoritate între două strănuturi nu fi laş, brigadier Rosendo Sacristán, stai liniştit, ce dracu', doar nu sunt atât de tâmpit să mor în faţa ta, urlă, şi aşa a şi fost, pentru că strănută mai departe până în pragul morţii, plutind într-un spaţiu al inconştienţei brăzdat de licurici în plină zi, însă crezând cu înverşunare că maică-sa, Bendición Alvarado, n-avea să-i facă ruşinea de a-l lăsa să moară dintr-un acces de strănutat în prezenţa unui subaltern, nici pomeneală, mai curând mort decât umilit, mai bine să trăieşti cu vacile decât cu nişte oameni în stare să te lase să mori fără demnitate, ce dracu', dar n-a mai ajuns să vorbească despre Dumnezeu cu nunţiul apostolic pentru ca acesta să nu-şi dea seama că el îşi bea ciocolata cu lingura, nici n-a mai jucat domino de teamă că cineva s-ar încumeta să piardă din milă, nu voia să mai vadă pe nimeni, mamă, pentru ca nimeni să nu descopere că, deşi îşi supraveghea purtarea cu mare atenţie şi în ciuda străduinţei de a nu-şi târşâi picioarele plate pe care de fapt şi le târşâise dintotdeauna şi în ciuda sfiiciunii de la anii lui, se simţea pe marginea acelei prăpastii de suferinţă a ultimilor dictatori căzuţi în dizgraţie pe care el îi ţinea mai curând ca prizonieri decât ca protejaţi în vila de pe faleză ca să nu molipsească lumea de ciuma nemerniciei, simţise acest chin de unul singur în dimineaţa nenorocită când adormise în bazinul din curtea lui particulară făcându-şi baia cu ierburi medicinale, te visam, mamă, visam că tu făceai cicadele

acelea să zumzăie până plesneau deasupra capului meu printre ramurile înflorite ale migdalului din viaţa reală, visam că tu vopseai cu pensulele tale sunetele pestriţe ale graurilor, când se trezi speriat de ghiorăitul neaşteptat al maţelor sale pe fundul bazinului, mamă, se trezi roşu la faţă de furie în apa stricată a ruşinii lui, unde pluteau frunzele aromatice de busuioc de pădure şi de nalbă, florile de curând căzute din portocal, pluteau broaştele ţestoase înveselite de noutatea acestei dâre de rahat auriu şi moale al domnului general în apa înmiresmată, ce porcărie, dar el supravieţuise acestei nenorociri ca şi multor altora pricinuite de vârstă şi-şi redusese la minimum personalul de serviciu pentru a le face faţă fără martori, nimeni nu trebuia să-l vadă rătăcind aiurea prin casa rămasă de izbelişte zile şi nopţi întregi legat la cap cu cârpe înmuiate în alcool camforat, îngreţoşat de miros, gemând cu disperare cu faţa la perete, înnebunit de durerea insuportabilă de care n-a vorbit niciodată cu nimeni, nici măcar cu doctorul său personal, fiindcă ştia că nu era altceva decât una din multele dureri inutile ale decrepitudinii, o simţea cum vine ca un tunet de piatră cu mult înainte de a se ivi pe cer norii mari stârniţi de furtună şi poruncea să nu mă deranjeze nimeni îndată ce începea să simtă menghina strângându-i tâmplele, să nu intre nimeni în casa asta orice s-ar întâmpla, ordona, el auzind cum îi pârâie oasele capului când menghina îl strângea şi mai tare, nici Dumnezeu dacă vine, poruncea, nici de-o fi să mor, la naiba, orbit de durerea aceea necruţătoare care nu-l slăbea nicio clipă ca să poată gândi, până când se dezlănţuia ploaia binecuvântată punând capăt veacurilor de disperare, şi atunci ne chema, îl găseam ca nou-născut la măsuţa gata pentru

cină în faţa ecranului mut al televizorului, îi serveam tocană cu carne, fasole cu slănină, orez cu nucă de cocos, banane prăjite, o cină de neconceput la vârsta lui, pe care el o lăsa să se răcească fără să guste mai nimic, uitându-se la veşnicul film de umplutură, conştient că guvernul voia să-i ascundă ceva dacă dădeau iar acelaşi program pe circuit închis fără să bage măcar de seamă că inversaseră rolele filmului, ce tâmpenie, spunea, încercând să uite ceea ce voiseră să-i ascundă, dacă ar fi fost ceva grav s-ar fi aflat oricum, zicea, sforăind cu cina servită în faţă, până când orologiul catedralei bătea de opt şi el se ridica, lua farfuria cu mâncarea neatinsă şi arunca tot ce era la closet, ca în fiecare noapte la ceasul acela de o groază de timp pentru a-şi ascunde umilinţa că stomacul îi refuza orice, pentru a-şi întreţine cu legendele de pe vremurile de glorie furia pe care o simţea împotriva lui însuşi ori de câte ori făcea vreun gest detestabil din pricina neputinţei bătrâneţii, pentru a uita că abia de-şi mai ducea zilele, că era el şi nimeni altul cel care scria pe pereţii latrinelor trăiască generalul, trăiască bărbatul, că băuse pe ascuns o licoare făcută de vraci pentru a putea face faţă de câte ori avea chef într-o singură noapte până şi de trei ori cu femei diferite şi plătise naivitatea aceea senilă cu lacrimi de mânie mai curând decât de durere, ţinându-se zdravăn de barele closetului şi plângând, maica mea iubită, Bendición Alvarado, pedepseşte-mă, curăţă-mă cu apele tale de foc, ispăşindu-şi cu semeţie cazna pentru naivitatea aceea fiindcă ştia prea bine că, de fapt, ceea ce-i lipsea atunci ca totdeauna la pat nu era putinţa, ci dragostea, avea nevoie de femei mai puţin serbede decât cele trimise de prietenul meu, ministru cancelar, ca să

nu-mi pierd bunul obicei de când închiseră şcoala din vecinătate, femei clasa întâi numai pentru dumneavoastră, domnule general, aduse cu avionul şi cu scutirea oficială de taxe vamale din vitrinele din Amsterdam, de pe la concursurile de filme de la Budapesta, de prin mările Italiei, domnule general, uitaţi-vă ce minunăţie, cele mai frumoase din toată lumea pe care el le găsea aşezate cu o decenţă de profesoare de canto în penumbra biroului, se dezbrăcau ca nişte artiste, se culcau pe divanul de pluş cu urmele de la bridele costumului de baie imprimate ca un negativ de fotografie pe pielea caldă ca melasa aurie, miroseau a pastă de dinţi mentolată, a parfum de flori, întinse lângă uriaşul bou de ciment care n-a vrut să-şi scoată uniforma de militar pe când eu încercam să-l aţâţ cu metodele mele cele mai de preţ până când el n-a mai putut îndura constrângerea acelei frumuseţi halucinante de peşte mort şi i-am spus gata, fata mea, du-te şi te călugăreşte, atât de abătut din pricina propriei nevolnicii, că în seara aceea când bătu de opt o luă prin surprindere pe una dintre femeile angajate să spele rufele soldaţilor şi o trânti dintr-o lovitură pe albia din spălătorie, cu toate că ea se străduí să scape cu şiretlicul care i-a venit în minte de frică spunându-i azi nu pot, domnule general, pe cuvânt, mi-a venit sorocul, dar el a întors-o cu faţa-n jos pe scândurile de spălat, revărsându-şi sămânţa pe la spate cu un asemenea elan biblic că biata femeie a simţit că-şi dă duhul şi-i slobozi gâfâind sălbatic mai sunteţi, domnule general, mai vârtos ca un armăsar, iar el se simţi mai măgulit de geamătul acela de durere decât de elogiile cele mai înfocate ale linguşitorilor lui de profesie, şi-i stabili femeii o pensie pe viaţă spre a-şi creşte copiii,

începu iar să cânte după atât amar de ani pe când dădea nutreț la vaci în grajdurile pentru muls, strălucitoare lună de ianuarie, cânta, fără să se gândească la moarte, căci nici măcar în ultima noapte din viață n-avea să-și îngăduie slăbiciunea de a se gândi la ceva care să nu fie de bun-simț, numără din nou vacile de două ori în vreme ce fredona ești lumina de pe cărarea-mi întunecată, ești Steaua mea Polară, și descoperi că lipseau patru, se întoarse în palat numărând în trecere găinile adormite pe cuierele viceregilor, acoperi coliviile păsărilor adormite numărându-le pe măsură ce punea peste ele husele de pânză, patruzeci și opt, dădu foc baligilor presărate de vaci în cursul zilei din vestibul până în salonul de audiențe, își aminti de o copilărie de demult care pentru prima dată îi oferea propria imagine tremurând în frigul podișurilor înghețate și imaginea maică-sii, Bendición Alvarado, care smulgea din ghearele vulturilor de la groapa de gunoi măruntaiele unui berbec pentru masa de prânz, bătuse de unsprezece când străbătu încă o dată toată casa în sens invers, luminându-și calea cu felinarul, în timp ce stingea lămpile până în vestibulul de la intrare, se văzu pe sine în chip de paisprezece generali cu felinarul, în mână repetați în oglinzile întunecate, unul după altul, văzu o vacă răsturnată cu picioarele în sus în fundul oglinzii din salonul de muzică, vacă, văcuță, zise, era moartă, fir-ar să fie, trecu pe la dormitoarele gărzii pentru a spune că era o vacă moartă într-o oglindă, porunci să fie scoasă mâine devreme, neapărat, până nu ni se umple casa de vulturi, porunci, cercetând cu felinarul fostele birouri de la parter în căutarea altor vaci pierdute, rămăseseră trei, le căută prin closete, pe sub mese, în fiecare oglindă,

urcă la primul etaj verificând camerele una după alta și nu găsi decât o găină ascunsă sub apărătoarea de țânțari de culoare trandafirie a unei novice de odinioară, al cărei nume îl uitase, își luă lingura de miere de albine dinaintea culcării, puse înapoi borcanul în ascunzătoarea unde dădu peste una din hârtiuțele lui cu data aniversării marelui poet Rubén Darío, să-l țină Domnul pe tronul cel mai înalt din sfânta Sa împărăție, răsuci iar bilețelul și-l puse la loc pe când spunea pe dinafară rugăciunea potrivită părinte și maestru magic poet celest care faci avioanele să plutească în văzduh și transatlanticele pe mare, târându-și uriașele picioare de deznădăjduit fără somn prin ultimele gene de lumină fugară ale zorilor înverzite de pâlpâirile farului, auzea vântul fără odihnă de pe marea pierdută, muzica din toiul unei petreceri de nuntă la care fusese gata să moară răpus pe la spate într-o clipă de nebăgare de seamă divină, se pomeni cu o vacă rătăcită și-i aținu calea fără a o atinge, vacă, văcuță, se întoarse la dormitor, vedea trecând prin dreptul tuturor ferestrelor puzderia de lumini a orașului fără mare, simți aburii fierbinți ai misterului din măruntaiele sale, taina răsuflării lui unanime, îl contemplă de douăzeci și trei de ori fără să se oprească din mers și îndură pe veci și ca totdeauna chinul incertitudinii oceanului vast și impenetrabil al poporului adormit cu mâna pe inimă, își dădu seama că este urât de cei care-l iubeau cel mai tare, se simți iluminat de lumânări ca la sfinți, își auzi numele invocat pentru ca femeile însărcinate să aibă o naștere ușoară și pentru îndreptarea cursului vieții muribunzilor, își aminti de ovațiile în cinstea lui din partea acelorași oameni care-l blestemau de mamă când îi vedeau ochii încruntați, buzele triste,

mâna de mireasă gânditoare în spatele geamurilor blindate de pe vremurile de demult ale limuzinei lunatice şi-i sărutau urmele cizmelor sale în noroi şi rosteau pentru el descântece care să-l ferească de moarte năprasnică în nopţile fierbinţi când vedeam din curţile noastre luminile rătăcitoare în ferestrele neînsufleţite ale palatului, nimeni nu ne iubeşte, oftă, ducându-se în pragul fostului dormitor al vânzătoarei şi vopsitoarei de păsări săvârşite din viaţă, mama sa, Bendición Alvarado, cu trupul acoperit de lintiţă, să ai parte de moarte bună, mamă, îi spuse, moarte bună, fiule, îi răspunse ea din criptă, era exact miezul nopţii când agăţa felinarul în cui simţindu-şi măruntaiele sfâşiate de junghiul mortal ce însoţea şuieratul domol, dar odios al herniei, nu mai era loc în lume pentru nimic altceva în afara durerii lui, trase cele trei zăvoare de la dormitor pentru ultima oară, puse cele trei lacăte şi cei trei drugi, îndură sacrificiul final al urinatului redus la câteva picături în closetul portabil, se trânti pe podeaua goală cu pantalonii de postav pe care-i purta prin casă de când puse capăt audienţelor, cu cămaşa în dungi fără guler tare şi papucii de invalid, se trânti cu faţa în jos, cu braţul drept îndoit sub cap în chip de pernă şi adormi pe dată, dar la două şi zece se trezi cu mintea împăclită şi hainele ude leoarcă de o sudoare palidă şi călduţă ca înainte de ciclon, cine-i acolo, întrebă înfiorat de certitudinea că cineva îl strigase în somn cu un nume care nu era al lui, Nicanor, şi încă o dată, Nicanor, cineva care avea darul să se strecoare în cameră fără să desfacă lacătele fiindcă intra şi ieşea când voia trecând prin pereţi, şi atunci o văzu, era moartea, domnule general, moartea dumneavoastră, îmbrăcată cu o tunică zdrenţuită din fire de agavă ca penitenţii, cu

coasa în mână şi craniul presărat cu alge sepulcrale şi flori de pământ în crăpăturile oaselor, cu ochii străvechi şi holbaţi în găvanele goale, şi numai atunci când o văzu din cap până-n picioare înţelese de ce-l strigase Nicanor, Nicanor, căci era numele cu care moartea ne cheamă pe noi toţi în clipa de pe urmă, dar el îi spuse nu, moarte, încă nu mi-a sunat ceasul care trebuia să-mi vină în somn în penumbra biroului, aşa cum fusese prevestit dintotdeauna în apa descântătoare a ulcelelor, însă ea îi răspunse ba nu, generale, va fi aici, desculţ şi cu hainele de om sărman de pe tine, chiar dacă cei care-i găsiră trupul aveau să spună că a fost în biroul lui jos pe podea, cu uniforma de doc fără galoane şi cu pintenul de aur la călcâiul stâng pentru a nu se împotrivi prevestirii ghicitoarelor, se întâmplase când o dorea mai puţin, când după atât amar de ani de speranţe deşarte începuse să întrevadă că nu vieţuieşti, la naiba, ci supravieţuieşti, afli prea târziu că până şi vieţile cele mai lungi şi cele mai folositoare nu ajung pentru nimic altceva decât ca să înveţi să trăieşti, căci îşi deslușise neputinţa de a iubi în enigma din palmele mâinilor sale mute şi în cifrele nevăzute de pe cărţile de joc, şi se străduise să îndrepte destinul acela ticălos prin cultul devastator al viciului solitar care este puterea, devenise victima sectei sale jertfindu-se pe rugul acelui holocaust veşnic, se cufundase în înşelăciune şi crimă, prosperase în nelegiuire şi oprobiu, învingându-şi avariţia înfrigurată şi teama înnăscută numai pentru a-şi păstra în pumn, până la sfârşit, mărgica de sticlă fără să ştie că era un viciu infinit a cărui saţietate genera propriul apetit în vecii vecilor, domnule general, ştiuse de la început că îl înşelau pentru a-i fi pe plac, că plătea pentru a fi adulat,

că adunau prin forța armelor mulțimile concentrate la trecerea lui cu urale de bucurie și cu lozinci nesincere, urând viață eternă preastrălucitului care dăinuie dinaintea vârstei sale, însă învață să trăiască și cu astea, și cu toate mizeriile gloriei pe măsură ce descoperea de-a lungul anilor săi fără șir că minciuna e mai comodă decât îndoiala, mai folositoare decât dragostea, mai trainică decât adevărul, ajunsese fără uimire la această prefăcătorie rușinoasă de a conduce fără a avea putere, de a fi preamărit fără glorie și ascultat fără autoritate, convingându-se în risipa de frunze ruginii ale toamnei sale că niciodată n-avea să fie stăpânul întregii lui puteri, că era condamnat să nu cunoască viața decât pe dos, condamnat să deslușească șirul țesăturii și să îndrepte firele și nodurile urzelii acelui goblen iluzoriu al realității fără a bănui nici măcar când era prea târziu că singura viață demnă de a fi trăită era aceea care poate fi arătată, cea pe care noi o vedeam de pe partea cealaltă care nu-i și a dumneavoastră, domnule general, de pe partea sărmanilor unde se afla risipa de frunze ruginii a nenumăraților noștri ani de nenorociri și a clipelor părelnice de fericire, unde iubirea era infestată de germenii morții, dar era iubirea adevărată, domnule general, unde dumneavoastră înșivă abia dacă erați o imagine incertă a unor ochi jalnici prin perdelele prăfuite de la fereastra unui tren, tremurul unor buze taciturne, gestul fugitiv de rămas-bun al unei mănuși de atlaz din mâna anonimă a unui bătrân fără destin, despre care niciodată n-am știut cine a fost, nici cum era, nici dacă n-a fost doar o amăgire a închipuirii, un tiran de batjocură care n-a știut vreodată care era dosul și care era fața acestei vieți pe care o iubeam cu o patimă

nesăţioasă pe care dumneavoastră nu v-aţi încumetat nici măcar să vi-o imaginaţi de teamă să nu aflaţi ceea ce noi ştiam prea bine, că era grea şi efemeră, dar că nu mai există alta, domnule general, fiindcă noi ştiam cine suntem pe când el a rămas pe veci în neştiinţă cu şuierul dulce al herniei lui de mort bătrân secerat de lovitura morţii, zburând împresurat de foşnetul tulbure al ultimelor frunze îngheţate ale toamnei lui spre tărâmul întunecat al adevărului uitării, agăţat cu spaimă de zdrenţele putrede ale mantiei morţii şi străin de strigătele mulţimii dezlănţuite care se revărsa pe străzi, cântând imnuri de bucurie la aflarea morţii lui, străin pentru totdeauna de cântecele eliberării şi de petardele sărbătoreşti, şi de clopotele de slavă care răspândiseră în lume vestea cea minunată că, în sfârşit, se isprăvise timpul infinit al eternităţii.